

วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences,
Surindra Rajabhat University

ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ประจำปี 2567
Vol.26 No.1 (January-June) 2024

ISSN 3027-8724 (Print)
ISSN 3027-8732 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) / ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

วัตถุประสงค์

ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน (Three-Blind Peer Review) ทักษะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉินฉัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวินท์ เนื่อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดชุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviews)

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงภายใน	
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุศลรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พิณศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัชราพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ชัย กากแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา จินดาศรี
 อาจารย์ ดร.ชาติรี เกษโพหนอง
 อาจารย์ ดร.จิรวรรณ อยู่เกษม
 อาจารย์ ดร.ธัญเทพ สิทธิเสื่อ
 อาจารย์ ดร.ศิวาพร พัยคณนันท
 อาจารย์ ดร.ประภาพร บุญปลอด
 อาจารย์ ดร.อรุโณทัย อุ๋นไธสง
 อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ชีรสาควัต
 รองศาสตราจารย์ ดร.สัมมนา มูลสาร
 รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉวีตร ปะโคทั้ง
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด
 รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
 รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล
 รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
 รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา
 รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์
 รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง
 รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐไท พรเจริญ
 รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
 รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สารณี วรรณตรง
 รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค
 รองศาสตราจารย์ บุญยัง หมั่นดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ชงชัย วงศ์เสนา	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คำยอด	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารุชยา เกียรติศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกกะ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุदारัตน์ หอมหวน	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตั้งไข	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญย์เสนอ ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุมวิทย์ ไสยโสภณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อุตไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ดำประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดรี มหันตรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ภูพัฒน์วิบูลย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สนวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤชฎา เทพยากุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนูศักดิ์ เรืองเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาสนะ เชิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติวัชร ถ้วยงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิรณี ทักษะเทพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีร์ภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวงค์ อุบลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิษ ธิระโคตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิทเดช จินตนา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาสนะ เชิดชู	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ละม้ายเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินนิตย์ ไสยโสภณ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แซรัมย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัตร ภูระธีร์ราชต์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรันยพัชร์ ศรีเพ็ญ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรขา อินทรกำแหง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ชินนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสถียร สีชื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรภณ สุนทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.ปรารภนา แซ่อึ้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.ประทวน วันนิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร.นพพล ไชยสน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ กวงเพ็ง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.วินัย ทองภูบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาจารย์ ดร.วิภาสสิทธิ์ หิรัญรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.พิสุทธิ์พงศ์ เอ็นดู	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.จิรศักดิ์ บางท่าไม้	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.อิสระพงศ์ ถนัดคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.วิยะดา วรรณนทวันิช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ศศิธร อติศรเมธากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษาวัต	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ สุรศักดิ์ ชะมารัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
นางสาวสุภาพร ลาภจิตร	กศน.จังหวัดสุรินทร์

เลขานุการ

นางปิยนุช ผมพันธ์

ผู้ช่วยเลขานุการ

นายอุทัย กำจร และ นางสาวภทพร ศรีโกตะเพชร

ศิลปินกรรม / ประชาสัมพันธ์

นายณัฐนันท์ แสงสว่าง, นางนุตสรา มิ่งมงคล และ นางสาวอุษณีย์ จะมัวดี

Fast-track Indexing System

อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว และ นายอนันต์ แสงวงมี

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38
ชั้น 1 เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssru@sru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

Periodicity

Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ISSN 3027 – 8724 (Print)

ISSN 3027 - 8732 (Online)

Two issues per year (January-June and July-December)

Objective

To promote and encourage lecturers, academicians, students and other interested people to have the opportunity to disseminate academic works and research works in humanities and social sciences and related fields including political science, public administration, law, sociology, economics, social development and education. In addition, the analytical studies presenting the problem solution to society.

Publishing Conditions

All published articles must be reviewed by at least three peer reviewers (Double-Blind Peer Review). The views and opinions of any articles in this journal are belonging to each author without responsibilities of editorial board.

Editorial Advisor

Assoc. Prof. Dr.Chalong Sukthong	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong	Surindra Rajabhat University

Managing Editor

Asst. Prof. Dr.Siriphat Lapchit	Surindra Rajabhat University
---------------------------------	------------------------------

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Jirayu Supsin	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Wanchai Suktam	Surindra Rajabhat University
Dr.Wirot Thongplew	Surindra Rajabhat University
Dr.Wichitra Photisarn	Surindra Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemailhom	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Wasan Panyagaew	Chiang Mai University
Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University

Peer Reviewers

Internal Peer Reviewers :

Assoc.. Prof. Dr.Chalong Sukthong	Surindra Rajabhat University
Assoc.. Prof. Dr.Jirayu Supsin	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Santhana Goonrat	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kritsada Pinsri	Surindra Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Urai Jantamattukarn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Atchara Sukthong	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Aphichart Sangamporn	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Itthiwat Srisombat	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Peerawat Intawee	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kittisak Ruampattana	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Siam Raso	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Wasanchai Gargkeow	Surindra Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Pana Jindasri	Surindra Rajabhat University
Dr. Chatree Ketphonthong	Surindra Rajabhat University
Dr. Jirawan Yookasem	Surindra Rajabhat University
Dr. Thanthep Sitthisuea	Surindra Rajabhat University
Dr. siwaporn Payakkanan	Surindra Rajabhat University
Dr. Prapaporn Boonplod	Surindra Rajabhat University
Dr. Arunothai Ounthaisong	Surindra Rajabhat University
Dr.Wichitra Photisarn	Surindra Rajabhat University
External Peer Reviewers	
Prof. Dr.Suwit Theerasasawat	Khon kaen University
Assoc. Prof. Dr.Summana Moolsarn	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Jinnawat Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sommart Phonkerd	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Phakdee Phosing	Rajabhat Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Akeapong Wongkamjan	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Jitti Kittilertpaisan	Sakon Nakhon Rajabhat University,
Assoc. Prof. Dr.Chiya Pawabutra	Sakon Nakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Rattana Panyapa	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Piya Sakcharoen	Ramkhamhaeng University

Assoc. Prof. Dr.Taweesak thongtip	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Assoc. Prof. Dr. Sanya Sasong	Chiangmai Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Ratrhai Poencharoen	Silpakorn University
Assoc. Prof. Dr. Kriangsak Khiaomang	Burapha University
Assoc. Prof. Dr. Kittisak Ariyakuare	Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
Assoc. Prof. Dr.Saraphi Wantrong	Independent Scholar
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Boonyoung Munde	Independent Scholar
Assoc. Prof. Thongchai Wongsena	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Sunthorn Khamyod	Maejo University
Asst. Prof. Dr.Parussaya Kiatkheeree	Suratthani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Paweena Khampukka	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Sudarat Homhual	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kingkaew Patitungkho	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thanwarut Jamsai	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sompong Suwannaphuma	Chaiyaphum Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Bunsanoe Triwiset	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kant Netklang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Patcharawit Jansirisi	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Ploenpit Thummarat	Sakon Nakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sukhumwit Saiyasophon	Khon kaen University
Asst. Prof. Dr.Siripen Attapaiboon	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Peerasak Worachat	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Wasan Panyagaew	Chiang Mai University

Asst. Prof. Dr.Anuwat Krasung	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Asst. Prof. Dr.Busakorn Watthanabut	Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
Asst. Prof. Dr.Pramote Danpradit	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Weerachai Yossothorn	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chot Bodeerat	Pibulsongkram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thatri Mahantararat	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Orthida Prasarn	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Panit Sripradit	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Thanarat Sa-ard-iam	Phranakhon Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Somkiat Phuphatwibul	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Anon Suanpradit	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Ruechuta Thepyakul	Prince of Songkla University
Asst. Prof. Dr.Chayakarn Ruangsuwan	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Vimonmas Phatomvanichakul	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Thaitthat Mala	Valaya Alongkorn Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Manusak Ruangdet	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Amporn Saengchaiya	Rajabhat Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Asana Cherdchoo	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.kitiwat thauyngam	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Winiranee thassanatthep	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kampeeraphap Inthanu	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chuwong Upali	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kessiri Thongchalem	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suwit Thirakot	Maha Sarakham University
Asst. Prof. Dr.Sataporn Wichairam	Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Sanitdech Jintana	Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Asst. Prof. Dr.Bussagorn Suksan	UdonThani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Asana Cherdchoo	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Seksan Sonwa	Roi Et Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kulvadee Lamaijeen	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Kanuengnit Saiyasophon	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Wiset Chinnawong	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Suwanna Ruttanathummatee	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Prateep Khaeram	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Theerawat Purateeranrath	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr.Saranpat Sripen	Independent Scholar
Asst. Prof. Suthat Kongsup	Independent Scholar
Asst. Prof. Rekha Intarakamhang	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	UbonRatchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Sathian Seechuen	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Jittrapon Soontorn	Nakhon Pathom Rajabhat University
Dr. Anurat Anantanatorm	Burapha University
Dr. Jaggapan Cadchumsang	Khon kaen University
Dr. Prathana Sae-ung	Nakhon Pathom Rajabhat University
Dr. Pratoun wannit	Buriram Rajabhat University
Dr. Noppon Chaiyason	Maha Sarakham University
Dr. Siriwan Guangpeng	Maha Sarakham University
Dr. Chatnarongsak Suthamdee	Chaiyaphum Rajabhat University
Dr. Winai Thongpuban	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Dr. Wiphasit Hirunrat	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus
Dr. Pisutpong Endoo	Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus

Dr. Jirasak Bangtamai	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Isarapong Thanadkha	Chaiyaphum Rajabhat University
Dr. Wiyada Waranonvanit	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Dr.Sasithorn Adisornmethakul	UbonRatchathani Rajabhat University
Dr. Benchawan Wongsawadee	Independent Scholar
Dr. Damkeng Tothong	Independent Scholar
Mr. Surasak Chamaram	Roi Et Rajabhat University
Miss Supaporn Lapjit	Surin Provincial Office of The Non- Formal and Informal Education

Secretary

Mrs. Piyanut Phomphan

Assistant Secretary

Mr.Uthai Kumjon and Miss Phataphon Srigotapet

Journal Design and Artworks / Public Relations

Mr. Nattanan Saengsawang, Mrs. Nutsara Mingmongkol and Miss Utsanee Jamuadee

Fast-track Indexing System

Mr. Wichian Promkaew and Mr. Anan Sawaengmee

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University Building 38 1 Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang, Muang Surin, Surin, Thailand 32000, Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssru@sru.ac.th
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นวารสารทางวิชาการ ที่ได้รับการพิจารณาคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index : TCI) โดยจัดกลุ่มคุณภาพวารสาร เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป ซึ่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 นี้ ทางกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับ ผู้นิพนธ์มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นกว่าเดิมตามหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย ในคราวประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมอวานี จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมา อาทิ การระบุวันรับ การแก้ไข และตอบรับบทความ การกำหนดนโยบาย จริยธรรม และเงื่อนไขของวารสารที่ชัดเจนมากกว่าเดิม เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานข้อมูลสากล ทั้งนี้ช่องทางการนำเสนอบทความ เพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำเสนอบทความออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความรวม 19 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย 18 บทความ และบทความวิชาการ 1 บทความ ซึ่งบทความโดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม การสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ่วงดุลบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพัฒน์ ลาภจิตร

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	II
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	II
บทบรรณาธิการ (Editorial)	XV
บทความวิจัย (Research Articles)	
การพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี Local Food Development of Don Mod Daeng Sub-district, Don Mod Daeng District, Ubon Ratchathani Province	1
ภัทรวดี ห่วงเพชร, ปรารักษ์ทิพย์ จันทร์แดง, นฤภรณ์ สุโพภาค, จรรยาวรรณ วิเศษชลธาร, อนิรุทธ์ แท้มงาม, และ กิตต์กวีวินเดชน์ วงศ์หมั่น Phattharawadee Huangphet, Prangthip Jandaeng, Narueporn Suphophak, Jaruan Wisetchonlathan, Anirut Taemngam and Kitkawindet Wongmun	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ ซีปปาโมเดล Development of Learning Activity Sets on Producer and Consumer Responsibility for 6 th -grade Students in Social Studies, Religion, and Culture Classroom using the CIPPA Model	17
อำนาจ ศรทอง, อัคราพร สุขทอง และ ธงไชย สุขแสวง Amnat Sonthong, Atcharapron Suktong and Thongchai Suksawang	
การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านเตลต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบ โครงการ Learning In The History Of Ban Tael Community For Mathayomsuksa 1 Using Project - Based Method	33
วีระเศ เจือจันทร์, ธงไชย สุขแสวง และ อัคราพร สุขทอง Wareered Chuachan, Thongchai Suksawaeng, and Atcharapron Suktong	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 A study on Learning achievement on Using Computer Graphics software by using Motion graphics integrated with a Demonstration method of Secondary 4 students เกรียงไกร แป้นทอง และ กฤษณณัฐ หนูนชู Kraingkrai Panthong and Kritsananut Nunchoo	51
การศึกษารู้อิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ A Study of Digital Literacy for Elementary Teachers of Surin Province นิภาสิริ สังสีมา, นุชจรี บุญเกต และ อุดม หอมคำ Nipasiri Sungseema, Nootjaree Boonget and Udom Homkum	65
การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือนิทานชาดกประกอบภาพพระบายสี Learning Management on the Stories of Appreciation, Lifestyle and Morality from the History of Jataka Disciples for Grade 1 Students in Social Studies, Religion and Culture Classroom through Role-Play Teaching along with the use of Illustrated Coloring Jataka Story book ศศิบุษย์ บุราคร, อธิวิวัตร ศรีสมบัติ และ สิริพัฒน์ ลาภจิตร์ Sasibut Burakorn, Ittiwat Srisombat and Siriphat Labjit	83
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี Administration with Good Governance of Municipality, PakKret, Nonthaburi Province สุพจน์ บุญวิเศษ Supot Boonwises	99

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด อุบลราชธานี Using Good Governance in Academic Administration of Basic Educational Institutions in Ubon Ratchathani สมฤทัย เต่าจันทร์ Somrutai Taochan	117
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการ รับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี A Study of Competency of Educational Administrators in the Era of Disruptive Educational as Perceived by High School Teachers Affiliated with the Basic Educational Commission in Chonburi Province เพชรรัตน์ สามีพาน และ ศิริพงษ์ เสาภายาน Phetcharat Sapiman and Siriphong Sauphayana	131
บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ The Role of PhraKru Apirakterakun and The Development in Surin Province กานต์ กาญจนพิมาย, วิเชียร แสนมี และประภาส แก้วเกตพงษ์ Kan Kanjanapimai, Wichian Sanmee and Prapas Kaewketpong	149
การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี Promoting participatory learning skills to protect the homeless in Saraburi Province อำนวยการ ปิ่นพิลา และ กฤษณะ จันทร์เรือง Amnuay Pinphila and Krissana Janrueang	163

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร The Relationship between Organizational Culture and The Staff's Organizational Commitment at Chonglom Subdistrict Administrative Organization Lan Krabue District in Kamphaeng Phet Province ชนิด เผ่าพันธุ์ดี Chanad Bhowbhandee	177
ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร Happiness at Work of Academic Personnel in the Tourism programme, Universities in Bangkok นิติกิตติกานต์ เหมสุวรรณ, รัศมี อัจฉริยไพศาลกุล, พาฝัน รัตนะ และ ธนาวุฒิ เกื้องเกิด Nithikittikarn Hemsuwan, Ratsamee Ajcharyapaisankul, Phafan Rattana and Thanawut Kiangkerd	193
ความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ Intention to use Reverse Mortgage Loan Services of the Elderly พิจิตรา ทองสา, อรุณรัตน์ เสวตธรรม และ ปวีณา คำพุกกะ Pijittra Thongsa, Arunrat Sawettham and Paweena Khampukka	203
Zigong Lantern Festival Folk Culture Brand Image Design and Application Wen Dan and Sakchai Sikka	221
บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ The Role of Local Administrative Organization Leaders in Local Development in Surin Province ตรีชฎา สุขเกษม, ภูริส ภูมิประเทศ, กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา และ อภิชาติ แสงอัมพร Trichada Sukkasem, Purit Pumprathate, Kittisak Ruampattana And Apichart Saengamporn	237

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม The Relationships between Quality of Work Life Organizational Citizenship Behavior and Organizational Commitment of Supporting Staff in Mahasarakham University นริศรา แดงเทพโพธิ์ Narisara Daengthepho	255
ปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า-ส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ในเขต ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษาบริษัท เค เอ็ม ที อิมพอร์ต เอ็กซ์ พอร์ต 888 จำกัด Problems of The Importing and Exporting Agent on the Thai - Cambodia border in the Dan Sub-district, Kabcheong District, Surin Province : A Case Study of KMT Import Export 888 Co., Ltd. พรรณราย เพราะคำ และ กฤตกนก พาบ Pannarai Procome and Kritkanok Phabu	269
บทความวิชาการ (Academic Articles)	
ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวทางการจัดการ และความท้าทาย Strategic Collaboration for Enhancing Educational Quality : Management Approaches and Challenges สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี, สาธกา ตาลชัย และ สันญา เคนาภูมิ Suwattanapong Romsri, Sathaka Tanchai and Sanya Kenaphoom	287

สารบัญ (Content)

หน้า
(Page)

ภาคผนวก (Appendix)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	305
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	306
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	329
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	330

การพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

Local Food Development of Don Mod Daeng Sub-district, Don Mod Daeng District, Ubon Ratchathani Province

ภัทรวดี ห่วงเพชร¹ ปรางค์ทิพย์ จันทรแดง² นฤภรณ์ สุโภภาค³

จรรารวรรณ วิเศษชลธาร⁴ อนิรุทธ์ แท้มงาม⁵ และ กิตต์กวีวินเดชน์ วงศ์หมั่น⁶

Phattharawadee Huangphet¹ Prangthip Jandaeng² Narueporn Suphophak³

Jaruwan Wisetchonlathan⁴ Anirut Taemngam⁵ and Kitkawindet Wongmun⁶

Received : November 20, 2023; Revised : February 16, 2024; Accepted : March 6, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชน ตำบลดอนมดแดง 3) พัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และประเด็นสนทนากลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร และตัวแทนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางภาครัฐ รวมจำนวน 30 คน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง จำนวน 11 ประเภท รวม 44 รายการ ซึ่งเป็นรายการอาหารที่คนในชุมชนรับประทาน และมีวิธีการประกอบอาหารอย่างพิถีพิถันหลากหลายประเภท 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง พบว่า อาหารที่คนในชุมชนรับประทานมากที่สุด ได้แก่ ส้มตำ แกงหน่อไม้ ป่นปลาผัดผัก

^{1,2,3,4,5,6} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : std.64123660116@ubru.ac.th

ขนมจีนน้ำยา ก๋วยบวดซี และ 3) การพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชน ตำบลดอนมดแดง นำอาหารที่มีอยู่ในชุมชนแต่เดิมมาประยุกต์พัฒนาให้เกิดเป็นสำรับใหม่ โดยผ่านกระบวนการปรุงอย่างพิถีพิถัน และนำวัตถุดิบที่มีในชุมชนมาผสมผสานเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลดอนมดแดง โดยนำเสนอผ่านสำรับอาหาร และสามารถสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ชุมชน และยังเป็นที่ยึดใจสำหรับคนที่ได้รับประทานอาหารเพื่อเป็นการนึกถึงแหล่งที่มาของอาหารเหล่านี้ ได้แก่ ส้มตำกุ่มฝอยทอดกรอบ แกงหน่อไม้หอยเชอร์รี่ ป่นปลาลวกผัก ขนมจีนน้ำยาปูนา ก๋วยบวดซีมันแซง อีกทั้งยังทำให้คนในชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจและอยากที่จะรักษาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดงไว้สืบไป

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนา, อาหารท้องถิ่น, สำรับอาหาร, ชุมชนตำบลดอนมดแดง

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the local food types of the Don Mot Daeng Subdistrict community. Don Mot Daeng District Ubon Ratchathani Province 2) Study opinions about the local food of the community in Don Mot Daeng Subdistrict. 3) Develop local food for the Don Mot Daeng Subdistrict community. It is qualitative research. by interview and group discussion The tool used to collect data was a semi-structured interview form. and group discussion issues The population used in the study was people living in the area of the Don Mot Daeng Subdistrict community. Don Mot Daeng District Ubon Ratchathani Province Using a random sampling method without relying on probability with a specific sample selection technique, including representatives of community enterprise groups. Representatives of the housewife group Representative of the restaurant operator group Farmer group representatives and representatives of government stakeholders, a total of 30 people

The results of the study found that: 1) There are 11 types of local food in the Don Mod Daeng subdistrict community, totaling 44 items, which are food items that people in the community eat. and there are various types of meticulous cooking methods. 2) Opinions about the local food of the Don Mot Daeng Subdistrict community found that the food that people in the community

eat the most are papaya salad, bamboo shoot curry, fish meal, boiled vegetables, Khanom Jeen Nam, bananas and cheese, and 3) Developing local food in the community of Don Mot Daeng Subdistrict, taking food that was originally in the community and applying it to develop it into a new dish. Through a meticulous cooking process and combining raw materials available in the community It also preserves the identity of the Don Mod Daeng Subdistrict community. presented through food tables and can create a unique identity for the community It is also known for people who eat food to remember the origin of these foods, including papaya salad with crispy fried shrimp. Bamboo shoot curry with cherry clams, groundfish, and boiled vegetables, rice noodles with crab curry Banana, and Chee Mansaeng It also makes people in the community feel proud and want to preserve the local food of the Don Mot Daeng Subdistrict community forever.

Keywords : Development, Local food, Cuisine, Don Mod Daeng Subdistrict Community

บทนำ (Introduction)

อาหารท้องถิ่น เป็นอาหารที่นิยมรับประทานกันเฉพาะท้องถิ่นเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เกิดขึ้น และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นเพราะมีการประกอบอาหารขึ้นแบบดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน ซึ่งอาหารท้องถิ่นได้แสดงถึงบริบทของคนในชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่รู้จักการปรับตัวในการดำรงชีวิตตามสภาพภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ชาวบ้านจะหาอาหารจากแหล่งอาหารธรรมชาติเท่าที่จำเป็นที่จะบริโภคในแต่ละวันเท่านั้น เช่น การหาปลาจากแม่น้ำ ไม่จำเป็นต้องจับปลามาซังทรมานไว้ และหากวันใดจับปลาได้มาก จะแปรรูปเป็นปลาร้าหรือปลาแห้งไว้บริโภคได้นาน ส่งผลให้ชาวบ้านพึ่งพาอาหารจากตลาดน้อยมาก ชาวบ้านจะ " ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก " สวนหลังบ้านมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งอาหารประจำครัวเรือน ชาวบ้านมีฐานคิดสำคัญเกี่ยวกับการผลิตอาหาร คือ ผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภค มีเหลือแบ่งปันให้ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และทำบุญ อาหารอีสานจะเน้นไปทางรสชาติที่เผ็ดร้อน (พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์, 2557) ซึ่งเป็นอาหารที่ทำขึ้นด้วยวิธีง่าย ๆ โดยอาศัยพืชผักหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบอาหาร มีการสืบทอดวิธีการปรุงอาหาร และการรับประทานต่อกันมา อาหารพื้นบ้านหรืออาหารท้องถิ่นเป็นอาหารที่คนในชุมชนบริโภคอยู่ในชีวิตประจำวันและบริโภคในโอกาสต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องปรุง

วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งธรรมชาติ เช่น การเก็บของป่า การล่าสัตว์ การจับสัตว์น้ำ และจากการผลิตขึ้นเอง โดยมีกรรมวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งรสชาติที่มีเฉพาะถิ่นแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีการเรียกอาหารและลักษณะอาหารที่ไม่เหมือนกัน เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาหารท้องถิ่นเป็นอาหารที่ให้คุณค่าทางโภชนาการระหว่างชนิดและปริมาณของอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะมีข้าวเป็นอาหารหลัก อาจจะเป็นข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวแล้วแต่ท้องถิ่น ชาวบ้านต้องพึ่งความอุดมสมบูรณ์จากธรรมชาติจากการหาของป่า หรือการจับปลาจากแม่น้ำและบ่อน้ำ หรืออาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติ ในชุมชนเป็นแหล่งดำรงชีพ ที่เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดมายังคนรุ่นหลัง เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีการประกอบอาหารขึ้นแบบดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน ซึ่งอาหารท้องถิ่นได้แสดงถึงบริบทของคนในชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่รู้จักการปรับตัว ในการดำรงชีวิตตามสภาพภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน ผ่านการคิดค้นโดยการนำเอาวัตถุดิบในชุมชนมาประกอบเป็นอาหารซึ่งอาหารท้องถิ่นล้วนสะท้อนถึงทรัพยากรในชุมชนว่ามีความอุดมสมบูรณ์ โดยสามารถนำเอาวัตถุดิบในชุมชนที่หาได้จากชุมชนในสมัยก่อนมีการหาของป่า การหาเห็ด ขุดมัน ขุดหาแมลง เก็บผักป่า ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การล่าสัตว์ จับปลา เพื่อนำเอาวัตถุดิบมาประกอบเป็นอาหาร อาหารที่ต้องรับประทานร่วมกับผักหลากชนิดที่ใช้เป็นเครื่องเคียง ซึ่งเป็นอาหารรสจัดต่างๆ เช่น ลาบ น้ำตก ขนมจีนน้ำยา เป็นต้น การเลือกรับประทานอาหารนอกจากจะมีประโยชน์ในเรื่องที่ช่วยการขับถ่ายแล้ว ยังได้ในเรื่องความสมดุลของธาตุอาหารและคุณค่าทางยาของผักพื้นบ้านบางชนิด ประโยชน์ของการประกอบอาหารพื้นบ้านปรุงอาหารได้ง่าย มีรสชาติอร่อย และมีสรรพคุณทางด้านอาหารและยามาเป็นอาหารพื้นบ้านได้อย่างเรียบง่าย สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในท้องถิ่น (ยิ่งยง ไผ่สุขตานติวัฒนา, 2556 : 3)

ตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดอุบลราชธานี มีสภาพพื้นที่เป็นเขตเกษตรกรรมมีแม่น้ำล้อมรอบทั้งสี่ด้าน อำเภอดอนมดแดงเป็นเมืองทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดอุบลราชธานี มีสภาพพื้นที่เป็นเขตเกษตรกรรม (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, 2566) ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำนา เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ไว้เพื่อดำรงชีพและจำหน่ายให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน พื้นที่ตำบลดอนมดแดงจึงเป็นแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ การประกอบอาหารของคนในชุมชน มีกรรมวิธีการประกอบอาหาร เช่น การแกง การต้ม การปิ้ง และการหมัก ทำให้ทราบว่าคนในชุมชนตำบลดอนมดแดงได้นำเอาวัตถุดิบจากแหล่ง

ธรรมชาติและวัตถุดิบ ที่มีอยู่ในชุมชนมาประกอบอาหารเพื่อรับประทานในชีวิตประจำวัน และนำมาจัดเป็นสำหรับอาหารไว้ต้อนรับให้แก่แขกที่มาเยือนชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยในชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการพัฒนาอาหารท้องถิ่น จากวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาจัดเป็นสำหรับอาหาร ซึ่งภายในชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีวัตถุดิบที่หลากหลาย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาอาหารที่มีอยู่ในชุมชน พบว่าภายในชุมชนตำบลดอนมดแดง ยังขาดอาหารท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น คณะผู้วิจัยจึงได้มีการนำเสนอผ่านสำหรับอาหาร พัฒนาให้เป็นที่รู้จักเพื่อคนที่ได้รับประทานจะรู้สึกถึงแหล่งที่มาของอาหาร เพราะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนตำบลดอนมดแดง และเป็นการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นให้แก่ชุมชนตำบลดอนมดแดง เพื่อเป็นสำหรับอาหารต้อนรับแขกที่มาเยือนชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- เพื่อศึกษาประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
- เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
- เพื่อพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนประชากร 5,675 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลดอนมดแดง ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการประกอบอาหารท้องถิ่น ดังนี้ ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 10 คน, ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านตำบลดอนมดแดง 5 คน, ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร 5 คน, และตัวแทนกลุ่มเกษตรกร 5 คน และตัวแทนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางภาครัฐของชุมชนตำบลดอนมดแดง 5 คน รวมจำนวน 30 คน โดยการได้ตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ นอกจากนั้นได้ตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในพื้นที่ชุมชน ตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.2.1 การศึกษาประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ คำบอกเล่าของคนในชุมชนตำบลดอนมดแดง และเว็บไซต์ตำบลดอนมดแดง ที่เกี่ยวข้องกับบริบททั่วไปของชุมชน

2.2.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาหาร โดยทำการศึกษาวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง จากคนในชุมชน อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

2.2.3 พัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนให้เป็นสำหรับอาหารไว้สำหรับต้อนรับแขกที่มาเยือนชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี และความสำคัญของอาหารท้องถิ่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งแนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ได้มาจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น พัฒนาอาหารท้องถิ่น ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างแนวคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ และประเด็นสนทนากลุ่ม ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ประเภทของอาหารท้องถิ่น 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่น และ 3) แนวทางการพัฒนาอาหารท้องถิ่น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลจากบทความงานวิจัย เว็บไซต์ วารสาร หนังสือ และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา
- 2) ขออนุญาตในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลดอนมดแดง
- 3) คณะผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการจัดหมวดหมู่เชิงเนื้อหา (Coding Analysis) โดยนำประเด็น ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง เพื่อนำมาพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง ดังกล่าวต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จากตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร และตัวแทนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางภาครัฐ เพื่อศึกษาประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี, เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง และเพื่อพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่เชิงเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของอาหารท้องถิ่นชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาอาหารท้องถิ่นชุมชนตำบลดอนมดแดง พบว่า อาหารท้องถิ่นในชุมชนตำบลดอนมดแดง สามารถจำแนกได้จำนวน 11 ประเภท รวม 44 รายการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง

ลำดับ	ประเภทอาหาร	รายการอาหาร
1	ประเภทแกง	แกงหน่อไม้, แกงเห็ด, แกงผักหวานใส่ไข่มดแดง, แกงไข่มดแดง, แกงขี้เหล็กใส่หนังวัว, แกงป่าน้ำยาขมเงิน
2	ประเภทอ่อม	อ่อมกบ, อ่อมไก่, อ่อมปลา, อ่อมหอยจุก
3	ประเภทตำ	ส้มตำ, ตำกล้วย, ตำแดง, ตำถั่ว
4	ประเภทหมก	หมกปลาชิว, หมกหน่อไม้, หมกปลีกล้วย, หมกฮวก
5	ประเภทปิ้ง	ปิ้งไก่, ปิ้งปลา, ปิ้งกบ
6	ประเภทต้ม	ต้มปลา, ต้มไก่, ต้มกบ
7	ประเภทก้อย	ก้อยหอยเชอรี่, ก้อยไข่มดแดง, ก้อยกุ้งฝอย
8	ประเภทลาบ	ลาบจิ้งหรีด, ลาบหมู, ลาบไก่, ลาบปลา, ลาบเทา
9	ประเภทแจ่ว	แจ่วแมงดา, แจ่วบอง, ป่นกบ, ป่นปูนา, ป่นปลา
10	ประเภทคั่ว	คั่วไข่, คั่วไก่ใส่หน่อไม้ส้ม, คั่วจิโปม
11	ประเภทของหวาน	กล้วยบัวตี่, ข้าวต้มมัด, ข้าวหลาม, บวดมันแซง, ขนมหีเทียน

ที่มา : ภัทรวดี ห่วงเพชร และคณะ (2566)

สามารถสรุปได้ว่าอาหารที่คนในชุมชนรับประทานเป็นอาหารประเภทแกง เพราะเป็นอาหารที่ประกอบได้ไม่ยุ่งยาก สามารถนำวัตถุดิบ ๆ มาประกอบอาหารได้ และ ภายในชุมชนมีเกาะดอนมดแดงที่เป็นแหล่งวัตถุดิบที่ใหญ่ที่สุดของชุมชนตำบลดอนมดแดง มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยปลาและสัตว์น้ำ อาหารแต่ละประเภทมีวิธีการทำที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับคนในชุมชน เช่น ประเภทหมก ก้อย แกง ต้ม อ่อม ปิ้ง ซึ่งอาหารท้องถิ่นในชุมชนตำบลดอนมดแดงล้วนประกอบขึ้นจากภูมิปัญญาด้านอาหารของคนในท้องถิ่น ผ่านความรู้ความสามารถด้านการประกอบอาหารจากรุ่นสู่รุ่น และมีวัตถุดิบที่มาจากชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอาหารท้องถิ่นและอยากที่จะอนุรักษ์อาหารท้องถิ่น ผ่านการนำเสนอโดยใช้อาหารเป็นสื่อกลาง และปัจจุบันยังพบว่าคนสมัยใหม่ยังคงมีการรับประทานอาหารท้องถิ่นอยู่

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการประเมินอาหารท้องถิ่นชุมชนตำบลดอนมดแดงส่วนใหญ่ โดยการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และตัวแทนกลุ่มแม่บ้านชุมชนตำบลดอนมดแดง ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหาร ตัวแทนกลุ่มเกษตรกร และตัวแทนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางภาครัฐ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่า อาหารท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนจะต้องเป็นอาหารที่จะต้องปรุงจากวัตถุดิบในชุมชน และส่วนใหญ่เป็นอาหารที่คนในชุมชนนิยมรับประทาน และยังทำให้ทราบว่าการประกอบอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดงยังมีการถ่ายทอดภูมิปัญญามาจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้คณะผู้วิจัยทราบว่าคนในชุมชนตำบลดอนมดแดง มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารท้องถิ่น และยังอยากมีการถ่ายทอดการประกอบอาหารให้กับคนภายนอกเพื่อร่วมกันสืบทอดและรักษาอาหารท้องถิ่นให้มีเอกลักษณ์ จากการสัมภาษณ์ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่าอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและคนในชุมชนนิยมรับประทานมากที่สุด จากการสำรวจวิเคราะห์อาหารท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ส้มตำ 2) ขนมจีนน้ำยา 3) แกงหน่อไม้ 4) ป่นปลาลวกผัก 5) ก๋วยบวดซี่ 6) ก้อยกุ้งฝอย 7) คั่วไข่ 8) ข้าวต้มมัด 9) ปิ้งปลา 10) หมกปลีกกล้วย 11) ลาบหมู ซึ่งเป็นรายการอาหารที่ได้รับรวบรวมจากการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านชุมชน ตำบลดอนมดแดง ตัวแทนชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาให้เป็นสาร์บอาหารในการต้อนรับแขกที่มาเยือนชุมชน

ตารางที่ 2 การจัดลำดับอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ลำดับ	รายการอาหาร	จำนวนผู้กล่าวถึงรายการอาหาร
1	ส้มตำ	7 คน
2	แกงหน่อไม้	5 คน
3	ป่นปลาลวกผัก	4 คน
4	ขนมจีนน้ำยา	4 คน
5	กล้วยบวดชี	3 คน
6	ต้มไก่บ้าน	2 คน
7	คั่วไข่	1 คน
8	ข้าวต้มมัด	1 คน
9	ปิ้งปลา	1 คน
10	หมกปลีกกล้วย	1 คน
11	ลาบหมู	1 คน

ที่มา : (ภัทรวดี ห่วงเพชร และคณะ, 2566)

3) พัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์อาหารท้องถิ่นในชุมชนตำบลดอนมดแดง

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - คนในชุมชนมีความรู้เรื่องการประกอบอาหารท้องถิ่นที่ - ในชุมชนมีวัตถุดิบที่จะนำมาประกอบอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - อาหารในชุมชนขาดความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - นำวัตถุดิบที่มีในชุมชนมาประกอบเป็นสํารับอาหารให้มีความหลากหลาย - ในชุมชนมีผู้มาเยือนและมาทำกิจกรรมในพื้นที่อยู่อย่างเนื่อง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัตถุดิบบางประเภทที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาจไม่มีตามฤดูกาล

ที่มา : (ภัทรวดี ห่วงเพชร และคณะ, 2566)

จากการวิเคราะห์อาหารท้องถิ่นชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปได้ว่า อาหารที่จัดทำเป็นสำหรับอาหารโดยการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาประกอบเป็นอาหารเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ ให้แก่อาหารของท้องถิ่น และสามารถที่จะนำอาหารมาพัฒนาให้เป็นสำหรับอาหารให้มีความหลากหลาย เพื่อต้อนรับแขกที่มาเยือน แต่อย่างไรก็ตามอาหารหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนบางประเภท อาจไม่เป็นที่รู้จักกับแขกที่มาเยือนในชุมชน คณะผู้วิจัยจึงได้รายการอาหารท้องถิ่นที่จะนำมาพัฒนาจากอาหารท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ให้เป็นสำหรับอาหารท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ โดยการนำวัตถุดิบที่มีในชุมชนมาผสมผสานให้เป็นเมนูอาหารขึ้นมาใหม่ และให้คนภายนอกสามารถรับประทานได้ และสามารถสร้างความโดดเด่นให้แก่ชุมชนได้มีสำหรับอาหารดังต่อไปนี้

1. ส้มตำกุ่มฝอยทอดกรอบ ภายในชุมชนมีจำนวนกุ่มฝอยมากในพื้นที่ ทำให้คณะผู้วิจัยมีการคิดค้นที่จะนำเอาวัตถุดิบในชุมชนมารังสรรค์ให้เข้ากับเมนูส้มตำ เพราะ เมื่อผู้ที่รับประทานกุ่มฝอยทอดกรอบ จะได้รับสัมผัสที่กรอบและอร่อยลงตัวเวลารับประทาน ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานเข้าด้วยกันกับส้มตำและสามารถที่จะเป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ดี

ภาพที่ 1 ส้มตำ

ที่มา : (ปรารค์ทิพย์ จันทร์แดง, 2566)

2. ป่นปลาลวกผัก ภายในชุมชนมีการทำอาชีพเกษตรปลูกผัก จึงทำให้ผักสวนครัวหรือผักในชุมชนปลอดภัยเมื่อรับประทานจะรู้สึกถึงความกรอบ หวาน ที่ได้จากผักในชุมชน ซึ่งลวกผักจะต้องทานคู่กับป่นปลา เพราะปลาในพื้นที่เป็นปลาตามธรรมชาติ ไม่ได้มีการเพาะเลี้ยง ซึ่งเนื้อปลาที่นำมาทำป่นปลา มีความสดใหม่ไม่คาว เนื้อของปลาจะมีความหวาน

ภาพที่ 2 ปั่นปลาลวกผัก

ที่มา : (ปรารค์ทิพย์ จันทรแดง, 2566)

3. แกงหน่อไม้ใส่หอยเชอร์รี่ ภายในชุมชนแกงหน่อไม้เป็นที่รู้จักหรือเป็นเมนูอาหารที่คนในชุมชนนิยมรับประทาน เมื่อจัดสำหรับอาหารรับประทานภายในครัวเรือน จะมีเมนูที่เป็นแกงหน่อไม้ที่คนในชุมชนจะต้องรับประทานทุกครั้ง จึงมีการพัฒนาเมนูแกงหน่อไม้ให้มีความเป็นเอกลักษณ์โดยการนำเอาหอยเชอร์รี่ ที่มีอยู่ภายในชุมชนมาผสมผสานเข้าด้วยกันซึ่งมีตลอดทั้งฤดูกาล ทำให้รสชาติดีขึ้นและสามารถรับประทานได้ทุกช่วงวัย

ภาพที่ 3 แกงหน่อไม้ใส่หอยเชอร์รี่

ที่มา : (อนิรุตห์ แต่มงาม, 2566)

4. ขนมจีนน้ำยาปูนา ภายในชุมชนตำบลอนมตแดงมีภูมิปัญญาด้านการบิบเส้นขนมจีนเอง โดยเส้นขนมจีนจะมีความสดใหม่ และเหนียวนุ่ม จึงได้มีการคิดค้นที่จะพัฒนาน้ำยาขนมจีนให้มีความเป็นเอกลักษณ์ไว้ทานคู่กัน จึงมีการคัดสรรวัตถุดิบที่มีในชุมชนซึ่งภายในชุมชนมีปูนาที่จะสามารถนำมารังสรรค์เข้าด้วยกัน และปูนายังมีไขมันปูที่มีกลิ่นเชิญชวนให้แขกอยากที่จะลองรับประทานขนมจีนน้ำยาปูนา

ภาพที่ 4 ขนมจีนน้ำยาปูนา

ที่มา : (ภัทรวดี ห่วงเพชร, 2566)

5. ก๋วยบวดซีมันแซง ภายในชุมชนมีผักและผลไม้มากในพื้นที่ ซึ่งคนในชุมชนนิยมทำก๋วยบวดซีในประเพณีต่าง ๆ หรือไว้สำหรับต้อนรับญาติที่มาเยี่ยมเยือนคนในชุมชนอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดเอกลักษณ์ที่สื่อถึงชุมชนตำบลอนมตแดง จึงได้มีการพัฒนาและสร้างสรรค์วัตถุดิบที่มีในชุมชน คือ มันแซง ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่หาากินยากในชุมชนมีเฉพาะบางฤดูเท่านั้นจึงเหมาะที่จะสามารถดึงดูดแขกผู้มาเยือนและสามารถเข้ากับเมนูก๋วยบวดซีได้ดี

ภาพที่ 5 ก๋วยบวดซีใส่มันแซง

ที่มา : (ภัทรวดี ห่วงเพชร, 2566)

สามารถสรุปได้ว่า อาหารท้องถิ่นที่ได้ผ่านการรังสรรค์ และพัฒนาอาหารขึ้นมาให้มีความโดดเด่น ที่สามารถจัดเป็นสารให้แขกที่มาเยือนชุมชนรับประทานอาหารท้องถิ่นได้ และใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดคุณค่ามากที่สุดซึ่งเอาวัตถุดิบในชุมชนมาสร้างให้เอกลักษณ์ และอาหารท้องถิ่นนั้นมีคุณค่าเฉพาะตัว เพราะอาหารท้องถิ่น มีส่วนประกอบของพืช ผัก สมุนไพร ที่มีสรรพคุณทางยา และมีประโยชน์ต่อร่างกายที่มาจากวัตถุดิบในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาประเภทอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเป็นอาหารที่คนในชุมชนนิยมรับประทานสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยก่อน จนมาถึงปัจจุบันก็ยังรับประทานอยู่ เป็นอาหารที่เฉพาะถิ่น โดยนำเอาวัตถุดิบจากแหล่งป่าธรรมชาติ ได้แก่ หน่อไม้ ปลา กุ้งฝอย สายบัว หอย เห็ด อีกทั้งคนในชุมชนยังมีอาชีพทำนาและปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานในครัวเรือนสามารถนำมาประกอบอาหาร ได้แก่ มะละกอ มะนาว พริก หอม กระเทียม กลัวย คนในชุมชนมีขั้นตอนการประกอบอาหารไม่ยุ่งยากและใช้เวลาไม่นาน สามารถนำเอาวัตถุดิบเหล่านี้มาประกอบเป็นอาหาร โดยใช้ความรู้และภูมิปัญญาด้านการประกอบอาหารที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนเกิดเป็นอาหารประเภทต่าง ๆ เช่น แกง อ่อม ตำ หมก ปิ้ง ต้ม ก้อย ลาบ แจ่ว คั่ว และอาหารที่คนในชุมชนนิยมรับประทานมากที่สุด คือ ส้มตำ เนื่องจากส้มตำมีการประกอบอาหารที่ไม่ยุ่งยาก และมักจะเป็นอาหารลำดับแรก ๆ ที่คนในชุมชนนั้นเลือกที่จะประกอบอาหารเพื่อรับประทานในทุกมื้อ สามารถบ่งบอกได้ถึงการดำรงชีวิตของคนในชุมชนที่มีความเรียบง่าย และแหล่งวัตถุดิบในชุมชนนั้นยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ไยพิมล และदनัย หายตะคุ (2561) ที่ทำการศึกษา เรื่องบทบาทของสวนบ้าน และแหล่งอาหารชุมชนในพื้นที่บ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น พบว่า อาหารส่วนใหญ่ที่ได้จากสวนบ้านเป็นอาหารประเภทพืชผักและผลไม้ โดยพืชที่สามารถพบได้จากทุกครัวเรือนที่ทำการสำรวจ ได้แก่ มะละกอ มะนาว ข่า ตะไคร้ กลัวย ตำลึง อาหารที่ได้จากแหล่งอาหารชุมชน ได้แก่ เห็ดป่า และหน่อไม้ป่า ตามแต่ฤดูกาล

การพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี อาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง มีอาหารประจำท้องถิ่นที่มีความหลากหลายตามฤดูกาลมีทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ซึ่งอาหารทั้งหมดล้วนมาจากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีการพัฒนาให้เป็นสารบอาหาร ประกอบไปด้วย ส้มตำ แกงหน่อไม้ ขนมน้ำยา ป่นปลาลวกผัก กลัวยบวดชี แต่อาหารเหล่านี้แต่ละพื้นที่มีรสชาติที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบบางชนิดที่นำมาประกอบอาหาร นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาอาหารท้องถิ่น โดยใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชนตกแต่งให้มีสีสัมผัสและรสชาติให้มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชุมชนดอนมดแดง เพื่อเป็นสารบให้แก่แขกที่มาเยือนชุมชน ได้แก่ แกงหน่อไม้หอยเชอร์รี่ ขนมน้ำยาปูนา ป่นปลาลวกผัก ส้มตำกุ้งฝอย และประเภทของหวาน เช่น กลัวยบวดชีมันแซง ผ่านกรรมวิธีการปรุงแบบดั้งเดิมผ่านความรู้และประสบการณ์ ที่มีและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านคนในครอบครัว โดยการนำเอาอาหารท้องถิ่น ที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาให้เป็นอาหารที่เอกลักษณ์

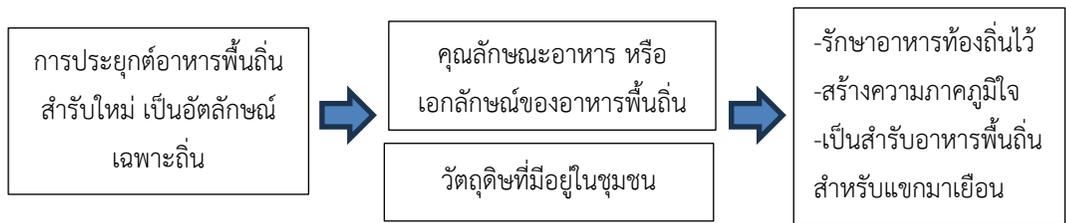
ขนมจีนน้ำยา ขนมจีนในชุมชนตำบลดอนมดแดงนั้น จะเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ปืบเส้นขนมจีนสด ๆ ขึ้นมาเอง โดยผ่านกรรมวิธีการบีบที่เป็นแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน เส้นขนมจีนจะมีความเหนียวนุ่ม ซึ่งจะรับประทานคู่กับแกงน้ำยาขนมจีนที่ทำจากเนื้อปลาแต่ยังขาดเอกลักษณ์ คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนานำปูนามาเป็นส่วนประกอบของน้ำยาขนมจีน ซึ่งปูมีกลิ่นเฉพาะตัว มีกลิ่นหอมและยังมีจำนวนมากในชุมชนมีการล่องคดล่องถูกจนเกิดเป็นขนมจีนน้ำยา ซึ่งคนในชุมชนมักประกอบอาหารชนิดนี้เมื่อมีงานบุญหรือเทศกาลที่เป็นมงคล เช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช และงานวัดประจำปีของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัชยา อินทะกันท์, และกุลชญา สีหวงวน (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตำรับอาหารพื้นเมืองสู่สำรับอาหารเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาภูมิปัญญาด้านอาหาร และพัฒนาตำรับอาหารพื้นเมืองสู่สำรับอาหารเพื่อการท่องเที่ยว กล่าวคือ อาหารท้องถิ่นจะใช้วัตถุดิบท้องถิ่นที่มีตามฤดูกาล มาประกอบอาหาร มีวิธีการปรุงอาหารที่หลากหลายและถ่ายทอดภูมิปัญญาจากคนในครอบครัว ตำรับอาหารแต่ละสำรับได้ผสมผสานความเชื่อและภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นทั้งในขั้นตอนการเลือกวัตถุดิบ และวิธีการปรุงที่หลากหลาย จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำรับอาหารพื้นเมืองพบว่า อาหารท้องถิ่นมีวิธีการปรุงอาหารที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านอาหารจากคนในครอบครัวผ่านความเชื่อ และพิธีกรรม การประกอบอาหาร มีทั้งอาหารคาว และอาหารหวาน อาหารส่วนหนึ่งจะนิยมนำไปทำบุญเพราะมีความเชื่อต่ออาหารที่นำไปถวายพระ และพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

แสดงให้เห็นว่า วัตถุดิบในชุมชนตำบลดอนมดแดงสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายประเภท คนในชุมชนอยากนำเสนออาหารท้องถิ่นโดยมีการนำเสนอผ่านการใช้อาหารท้องถิ่นที่มีในชุมชนเป็นสื่อกลาง และสร้างเอกลักษณ์ให้มีความโดดเด่น โดยใช้วัตถุดิบที่มาจากชุมชนและยังเป็นการให้ความสำคัญกับอาหารท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่มาจากคนในชุมชนโดยมีการคัดสรรวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ที่มาจากชุมชนตำบลดอนมดแดง ทำให้เห็นว่าชุมชนตำบลดอนมดแดงยังดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมอยู่ มีการบำรุงร่างกาย ด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน รับประทานอาหารให้เป็นยา ใช้สมุนไพร และพืชผักเป็นวัตถุดิบหลักในการประกอบอาหาร ส่วนใหญ่จะเป็นผักที่ปลูกเอง และผักต่าง ๆ ที่หาได้ตามแหล่งป่า ปรุงอาหารด้วยเครื่องปรุง เช่น น้ำปลาร้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรัตน์ สานนท์ และกมลพร สนวนทอง (2562) ได้ทำการศึกษา อาหารท้องถิ่นเพื่อสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจากอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยว จากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีอัตลักษณ์ในการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ การชมนาบัว แหล่งเรียนรู้ข้าวตังบ้านศาลาดินสวนกล้วยไม้ บ้านพักข้าว และชมสวนผลไม้และนาข้าวปลอดสารพิษ พืชผักพื้นบ้านที่นำมาปรุงอาหารท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เช่น ข้าว ผักบุ้งไทย ใบและผลมะดัน ใบมะขาม ส้มโอ ส่วนเนื้อสัตว์

หลักเป็นปลาต่าง ๆ ได้แก่ ปลานิล และปลาช่อน ผลการศึกษา โดยสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อยด้านข้อมูลอาหารท้องถิ่นได้ชื่ออาหารท้องถิ่นจำนวน 53 ชนิด พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นอาหารคาวประเภทแกงไม่ใส่กะทิ และมีพืชผักสวนครัวเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญใช้ในการประกอบอาหาร เนื่องจากชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีพื้นที่ติดริมน้ำจึงนำทรัพยากรอาหารในท้องถิ่นมาประกอบอาหารได้อย่างหลากหลาย แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชุมชน และอยากที่จะรักษาไว้คู่กับชุมชน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัยการพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง สามารถจัดเป็นสำรับให้แขกที่มาเยือนชุมชนได้ โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดคุณค่า ด้วยอาหารท้องถิ่นมีส่วนประกอบของพืช ผัก สมุนไพร ที่มีสรรพคุณทางยา และมีประโยชน์ต่อร่างกาย สามารถสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ชุมชน และยังเป็นที่ยึดจึกสำหรับคนที่ได้รับประทานอาหารเพื่อเป็นการนึกถึงแหล่งที่มา ทำให้คนในชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจและอยากที่จะรักษาอาหารท้องถิ่นไว้ สามารถเขียนความเชื่อมโยงได้ดังนี้

ภาพที่ 6 การพัฒนาอาหารท้องถิ่นของชุมชนตำบลดอนมดแดง เพื่อเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน
ที่มา : (ภัทรวดี ห่วงเพชร และคณะ, 2566)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่า อาหารท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนขาดความเป็นเอกลักษณ์ของอาหารท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามการสร้างเอกลักษณ์ของอาหาร สามารถที่จะทำให้อาหารท้องถิ่นดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้คนในชุมชนได้สำรับอาหารที่มีเสน่ห์และมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่อื่น และยังทำให้คนในชุมชนรู้สึกที่อยากจะทำอาหารท้องถิ่นไว้คู่กับชุมชน เสนอแนวทางแก้ไข

1. มีการเผยแพร่อาหารท้องถิ่นของชุมชนเพื่อให้เป็นที่ยึดจึก ผ่านเว็บไซต์ตำบลดอนมดแดง
2. ควรจัดอบรมเรื่องของวัตถุดิบที่จะนำมาทำเป็นสำรับอาหาร ที่สามารถรับประทานได้

และมีวิธีการคัดสรรวัตถุดิบให้เข้ากับสำรับอาหารของชุมชนตำบลดอนมดแดง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาอาหารท้องถิ่นของชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาต่อไปเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และสามารถดึงดูดแขกที่มาเยือนชุมชน
2. ควรศึกษาอาหารในท้องถิ่นที่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ด้านอาหารของชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับอาหารท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมพงศ์. (2558). “อาหารพื้นบ้านไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/2258/อาหารพื้นบ้านไทย> สืบค้น 10 เดือนตุลาคม 2566.
- ยิ่งยง ไพสุขสานติวัฒนา. (2556). “ผักพื้นบ้านภูมิปัญญาและมรดกที่คนไทยหลงลืม.” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการและอุทยานผักพื้นบ้านในวิถีไทย 19 ธันวาคม 2566. กรุงเทพฯ : สำนักพิพิธภัณฑสถานและวัฒนธรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วารรัตน์ สานนท์ และกมลพร สนวนทอง. (2563). “การศึกษาอาหารท้องถิ่นเพื่อสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจากอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้อาหารเชิงสุขภาพของภูมิภาคตะวันตก กรณีศึกษาชุมชนหนองโรง ตำบลหนองโรง อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี.” *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*. 27(1) : 237 - 273.
- วิรัชยา อินทะกันท์. และกุลชญา สิวหงวน. (2564). “การพัฒนาตำรับอาหารพื้นเมืองสู่สำหรับอาหารเพื่อการท่องเที่ยว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก.” *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*. 23(1) : 33 - 39.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. (2566). “ประวัติความเป็นมาของอำเภอดอนมดแดง.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://district.cdd.go.th> สืบค้น 2 สิงหาคม 2566.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2566). “ประชากรรายตำบล.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://demo.phoubon.in.th> สืบค้น 2 สิงหาคม 2566.
- เอกชัย ไยพิมล และดนัย ทายตะคุ. (2561). “บทบาทของสวนบ้านและแหล่งอาหารชุมชนต่อระบบอาหารครัวเรือน กรณีศึกษา บ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.” *วารสารสารศาสตร์*. 1(3) : 556 – 570.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล

Development of Learning Activity Sets on Producer and Consumer
Responsibility for 6th-grade Students in Social Studies, Religion, and
Culture Classroom using the CIPPA Model

อำนาจ ศรีทอง¹ อัคราพร สุขทอง² และ ธงไชย สุขแสวง³
Amnat Sonthong¹ Atcharapron Sukthong² and Thongchai Suksawang³

Received : December 14, 2023; Revised : February 6, 2024; Accepted : March 6, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา จำนวน 19 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : arbooku93@gmail.com, autcharapron2510@gmail.com, thongsuk.sawaengchai@gmail.com

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้นำแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยยึดหลักการสร้างตามทฤษฎีสื่อประสม และนำองค์ประกอบที่ได้ไปสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด ผลการประเมินองค์ประกอบและค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ 1) ด้านเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ไม่ซับซ้อน มีตัวอย่างที่ชัดเจนและเหมาะสมกับการศึกษาด้วยตนเอง 2) ด้านสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือสำหรับครู ใบความรู้ ใบงาน สื่อบุคคล 3) ด้านการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับวิธีสอนแบบใหม่ๆ หลากหลายวิธีการ ทำให้รู้สึกสนุกสนานกับการเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล โดยการประเมินผลหลายๆ แบบผสมผสานกัน เช่น การสังเกต การทดสอบ การประเมินผลตามสภาพจริงและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน

2. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์เอกสาร และผลการนำชุดกิจกรรมไปใช้ในการเรียนรู้กับผู้เรียน พบว่า ชุดกิจกรรมมีค่าประสิทธิภาพ $83.33/83.11$ ซึ่งมีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) สูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ ที่กำหนดไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปาโมเดล มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน, ซิปปาโมเดล

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the knowledge of creating learning activity sets on producer and consumer responsibility for the primary 6 students 2) to develop a learning activity sets on producer and consumer responsibility for 6th-grade students 3) to develop learning achievement with sets of learning activities on producer and consumer responsibility for 6th-grade students by using the CIPPA model. The samples were 19 students of the primary 6/1 students of Rajpajthana School. The instruments used to collect data are document analysis forms, learning activity set, lesson plan, examinations, data from qualitative research,

content analysis and quantitative research analyzes data by using computer programs. Statistics used in the research are percentage, mean, standard deviation.

The findings of this research are as follows

1. The results of the study regarding the learning activity sets were based on the concepts obtained from the component analysis based on the principles of building according to the theory of multimedia and the obtained elements were used to create 3 sets of learning activities. The results of the component evaluation And the appropriateness value is at a high level, with the development of learning activities having 1) important element: content arranged from easy to difficult 2) in terms of learning media, it includes a manual for teachers, knowledge sheets, and personal media worksheets 3) in terms of using learning activity sets to organize teaching activities, learning activity sets should be used together with various new teaching methods to make learning fun, which will make students remember and can be applied appropriately and 4) aspects of measurement and evaluation by combining various types of evaluation such as observation, testing, evaluation according to actual conditions and evaluating to cover all aspects.

2. The results of the development of a series of learning activities using the document analysis model and the results of the activity set for learning with students. It was found that the activity set has a performance value of 83.33/83.11, which is the efficiency of the process and the efficiency of the results (E1/ E2) is higher than the threshold 80/80 defined.

3. The learning achievement of students using the learning activity sets on producer and consumer responsibility for the primary 6 students had a higher average post-test score than pre-test, which is statistically significant at the .05 level.

Keywords : Learning activity kit, Responsible producers and informed consumers, Cippa model

บทนำ (Introduction)

การศึกษาในประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะคุณภาพคนที่ยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ปัญหาการขาดแคลนปริมาณกำลังแรงงานในภาวะที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 -2564) จึงได้มีการยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัยใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 4-8) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มุ่งหมายการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยแนวทางจัดการศึกษาดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1)

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งหวังให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตนเองเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยเนื้อหาวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 132)

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่รู้เท่าทันชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบซิปปาโมเดล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน สามารถสร้างความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และมีโอกาสรับข้อมูลประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปปา (Cippa Model) หรือรูปแบบการประสาน
ห้าแนวคิดได้พัฒนาขึ้นโดยทิสนา แชมมณี พัฒนารูปแบบจากประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 30 ปี
และพบว่าแนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดีตลอดมา โดยกล่าวไว้ว่า โมเดลชิปปามุ่งพัฒนาให้
นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก
อาทิ กระบวนการคิดกระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหา
ความรู้ เป็นต้น โดยหลักการของโมเดลชิปปา ได้ยึดหลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในตัวหลักการคือการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ มีปฏิสัมพันธ์และได้เรียนรู้จากกัน
และกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ
ต่าง ๆ ร่วมกับการผลิตผลงานซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism
(ภาณุพงศ์ แสงดี, 2550)

โรงเรียนราชภัฏพัฒนา ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปัญหาที่พบของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จากการสอบถามจากครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในภาคเรียนที่ผ่านมา
พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์นำร่องอยู่ในเกณฑ์
ที่ค่อนข้างต่ำ ถ้าเทียบกับทุกห้อง เนื่องจาก ผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่ถูกต้องและชัดเจนจนไม่สามารถ
นำไปปฏิบัติได้ และสมควรที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน และนำ
หลักไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป ด้วยสาเหตุนี้ในการดำเนินการสอนของครู
ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ (รมย์ธิดา ยอดโพธิ์. 2566. สัมภาษณ์)

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวทางผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนเห็นว่าจำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลาย
แบบผสมผสานกันไปจะใช้วิธีใดเพียงอย่างเดียวไม่ประสบผลสำเร็จ สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้อันได้
ตรงตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาให้สูงขึ้นสามารถตรวจสอบได้
ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพเท่าเทียมกัน (ชม ภูมิภาค, 2555 : 98) ประกอบกับการจัด
การเรียนรู้นอกห้องเรียนเน้นการศึกษาด้วยตนเองนอกเวลา การใช้นวัตกรรมโดยเฉพาะชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนนำไปศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง การสร้างชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมและ
เทคโนโลยีที่มีประโยชน์กับผู้สอนและผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนในห้องเรียนน่าสนใจ ทั้งนี้การ
นำเอาหลักการทฤษฎีเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้สำหรับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ
ชิปปาโมเดลสามารถสร้างความสนใจและช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและ
สามารถตอบสนองกลุ่มของผู้เรียนนอกห้องเรียนได้หรือไม่เพียงใด เนื่องจากผู้เรียนสามารถศึกษา

และทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนที่ทำให้เกิดความคิดรวบยอด ตลอดจนมีแบบฝึกปฏิบัติ และแบบทดสอบ เพื่อฝึกในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และใช้วิธีการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบซิปปาโมเดล เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาในวงการศึกษาคือต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้สำหรับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบซิปปาโมเดล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครือข่ายการจัดการศึกษาสังขะ 5 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 35 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขี้เหล็ก จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 49 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 19 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ศึกษาเอกสาร หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด มีองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้ 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำนำ 3) สารบัญ 4) คำชี้แจง 5) สารระสำคัญ/จุดประสงค์ 6) ใบความรู้/ใบกิจกรรม 7) แบบทดสอบก่อนเรียน

8) แบบทดสอบหลังเรียน ผลการประเมินค่าความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คือ ($\bar{X} = 4.39$) แล้วดำเนินการหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (Individual Tryout) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองขี้เหล็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน รวมทั้งหมด 30 คน ได้ประสิทธิภาพ 83.33/83.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นจำนวนหน่วยละ 6 ชั่วโมง

2.2 ประเมินด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล (CIPPA Model) ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านสาระสำคัญ 2) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) ด้านสาระการเรียนรู้ 4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการวัดผลและประเมินผลได้ค่า IOC = 1.00

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไข รวมไปถึงพิจารณาความเหมาะสมและชี้แนะถึงข้อบกพร่องของเนื้อหาจำนวน 3 ท่านดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

3.2 ผู้วิจัยสร้างสร้างแบบทดสอบปรนัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) จำนวน 30 ข้อโดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

3.3 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียนที่สร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของปริมาณของข้อคำถาม การใช้ภาษา ที่ถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 นำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียนที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ (Content Validity)

โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และดำเนินการหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) ประเมินผลได้ค่า IOC = 1.00 ทั้งนี้ดำเนินการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ ได้ค่าเท่ากับ 0.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วย t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบซิปปา โมเดล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ความรู้การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการศึกษาองค์ความรู้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้และยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู นอกจากนี้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการพัฒนาชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสม เนื่องจากผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง รูปแบบของชุดกิจกรรมควรมีรูปภาพและสีสันสวยงาม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ และมีแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร ได้องค์ความรู้ดังนี้

ด้านเนื้อหา ควรเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ไม่ซับซ้อน มีตัวอย่างที่ชัดเจนและเหมาะสมกับการศึกษาด้วยตนเอง

ด้านสื่อการเรียนรู้ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรประกอบด้วย คู่มือสำหรับครู ใบความรู้ ใบงาน สื่อบุคคล

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีความรู้ในเนื้อหามากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ควรใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ หลากหลายวิธีการ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย รู้สึกสนุกสนานกับการ

ด้านการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ควรใช้วิธีการประเมินผลหลาย ๆ แบบผสมผสานกัน เช่น การสังเกต การทดสอบ การประเมินผลตามสภาพจริงและควรประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปป่าโมเดล พบว่า แต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วย 1) ชื่อชุดกิจกรรม 2) คำนำ 3) สารบัญ 4) คำชี้แจง 5) สารระสำคัญ/จุดประสงค์ 6) ใบความรู้/ใบกิจกรรม 7) แบบทดสอบก่อนเรียน 8) แบบทดสอบหลังเรียน ในส่วนเนื้อหาสาระในชุดกิจกรรมฯ นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ชุดประกอบด้วย

ชุดกิจกรรมที่ 1 บทบาทของผู้ผลิต จำนวน 2 ชั่วโมง

ชุดกิจกรรมที่ 2 บทบาทของผู้บริโภค จำนวน 2 ชั่วโมง

ชุดกิจกรรมที่ 3 การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน จำนวน 2 ชั่วโมง

ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นจำนวนหน่วยละ 6 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปป่าโมเดล จำนวน 3 แผน รวมเวลา 6 ชั่วโมง ตามระยะเวลา ดังนี้

สัปดาห์ที่	วัน เดือน ปี	เรื่อง	เวลา(ชั่วโมง)
1	11 กรกฎาคม 2566	บทบาทของผู้ผลิต	1
	12 กรกฎาคม 2566	การผลิตสินค้าและบริการ	1
2	18 กรกฎาคม 2566	บทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน	1
	19 กรกฎาคม 2566	พฤติกรรมผู้บริโภค	1
3	25 กรกฎาคม 2566	การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	1
	26 กรกฎาคม 2566	การสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากร	1

ตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

รายการ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
ก่อนเรียน	30	30	16.57	1.61	55.22
ชุดที่ 1	30	10	8.30	0.86	83.00
ชุดที่ 2	30	10	8.10	1.14	81.00
ชุดที่ 3	30	10	4.87	1.14	48.67
รวม(ชุดกิจกรรม)	30	30	25.00	1.91	83.33
หลังเรียน	30	30	24.93	2.24	83.11

แสดงว่าค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฯ (E1) เท่ากับ 83.33 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 83.11 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/ E2) สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล โรงเรียนราชภัฏพัฒนา

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	sig
การทดสอบก่อนเรียน	19	30	13.16	2.43	34.04	0.00*
การทดสอบหลังเรียน	19	30	26.89	1.29		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงว่านักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 13.16 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 26.89 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชุดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล โรงเรียนราษฎร์พัฒนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา อย่างครอบคลุม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่กำหนดไว้ว่า ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในตนเอง ส่งเสริมให้สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ความมุ่งมั่นที่จะศึกษาค้นคว้า โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) เป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและมีความสำคัญในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างถ่องแท้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง ในการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงหลักการและทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และเกิดปฏิภิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาของ (Gardner, 1983 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2554 : 85 – 90) ได้กล่าวว่าผู้เรียนแต่ละคนมีระดับเขาวนปัญญาแตกต่างกัน ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง และครูควรมีการวัดและ

ประเมินผลที่ครอบคลุมหรือเหมาะสมกับชาวปัญญาของผู้เรียน และนอกจากนี้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยที่สังเกตได้จากขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ ซิปปา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2555 : 22) ที่กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น แนวคิดที่สำคัญต้องคำนึงถึง เป้าหมายคือการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจุดมุ่งหมายหลักคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ตาม เป้าประสงค์

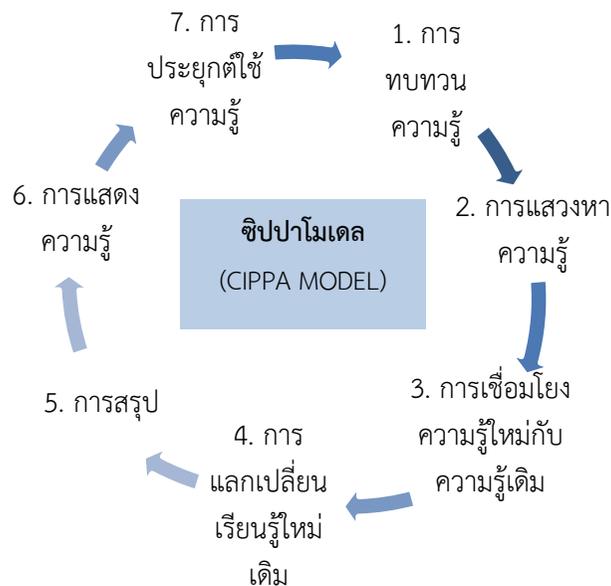
2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบซิปปาโมเดล ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 83.33/83.11 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรและการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่อาศัยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เรื่องบทบาทของผู้ผลิต ชุดที่ 2 เรื่องบทบาทของผู้บริโภค ชุดที่ 3 เรื่องการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน โดยมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และความสนใจของนักเรียน เป็นชุดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ และสามารถวิเคราะห์นำไปปรับใช้จริงกับชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้การจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีสื่อการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนในการแสวงหาความรู้ และใช้การสอนแบบซิปปาโมเดล ที่เน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม เนื้อหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จะเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีภาพการ์ตูนประกอบกับเนื้อหาที่สามารถสร้างความสนใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ จนเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลัดดา สุขปรีดี (2543 : 34) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนและผู้เรียน เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียน ถือว่าเป็นการเสริมแรงในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จะมีคำแนะนำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจึงทำให้สะดวกต่อการเรียนด้วยตนเอง โดยชุดกิจกรรมจะถูกสร้างขึ้นเป็นรายวิชา และแบ่งเป็นเรื่องย่อย ๆ มีเนื้อหาเรียงลำดับต่อเนื่องกันจากง่ายไปหายาก และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ผู้เรียนจึงมี โอกาสเลือกเรียนในแต่ละเรื่องที่ตนเองสนใจตามความสามารถและ ประสบการณ์เดิม และช่วยให้พัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล ได้คะแนนเฉลี่ย 13.16 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 26.89 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปาโมเดล เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญทุกขั้นตอนของการเรียนที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างได้ด้วยตนเอง และทำให้เกิดความคิดในการสร้างชิ้นงานที่มีคุณภาพชิ้นในกลุ่มของตนตามขั้นตอนของการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปาโมเดลนี้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนได้ใช้ทักษะความสามารถที่แตกต่างกันมาหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ แคมมณี (2555 : 14) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้สร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน มีกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยตนเองและเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เป็นเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวธิดา ล้านสา (2558 : บทคัดย่อ) ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การเรียนการสอนดำเนินการได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ผลการใช้ชุดกิจกรรม พบว่า ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการเรียนรู้ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ผู้เรียนมีคุณลักษณะของจิตวิทยาศาสตร์ หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับสูง ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชพรรณ ชาญช่วง (2562 : 18 - 30) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ต ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตินันท์ ถนอมวงษ์ (2565) ผลวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันเรื่องหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.20/83.25 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีทักษะคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) นักเรียน

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.20)

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดและตัดสินใจอย่างมีระบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งร่างกายสติปัญญา สังคมและอารมณ์ซึ่งผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการแนะนำและสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ สามารถสร้างความรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลและประสบการณ์ใหม่ ๆ แล้วคิดวิเคราะห์ที่กลั่นกรองข้อมูลจนเป็นความรู้ที่แท้จริงที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นับได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเป็นเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภค ที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล พบว่า การเรียนการสอนดำเนินการได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนานนักเรียน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดและตัดสินใจอย่างมีระบบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ สามารถสร้างความรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูล และประสบการณ์ใหม่ๆ แล้วคิดวิเคราะห์ข้อมูลจนเป็นความรู้ที่แท้จริงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบและผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบชิปปาโมเดล ในสาระอื่นของกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดกระบวนการคิดที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อทราบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใดมากที่สุด อีกทั้งควรศึกษารูปแบบวิธีการสอนอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กันตินันท์ ถนอมวงษ์. (2565). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน เพื่อส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). **การจัดการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). **การพัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา.**

กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกล่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

จิรัชพรรณ ชาญช่วง. (2562). “ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน.” **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 47(2) : 18 - 30.

ณัดกิจ บุตรวงศ์ และคณะ. (2564). “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 18(80) : 135 - 144.

ทิตนา แคมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภิต ทวนธง และสุดาภาญจน์ ปัทมดิลก. (2564). “การพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐานเรื่องไวยากรณ์พื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” **วารสารพุทธศึกษาและวิจัย : JBER**. 7(3) : 263 - 276.

รมย์ธีรา ยอดโพธิ์. (2566, มิถุนายน 8). สัมภาษณ์.

สุวิดา ล้านสา. (2558). “การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และจิตวิทยาาสตร์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 9(2) : 1134 - 1348.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

การเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ

Learning In The History Of Ban Tael Community
For Mathayomsuksa 1 Using Project - Based Method

วรีเรศ เจือจันทร์¹ ธงไชย สุขแสวง² และ อัคราพร สุขทอง³

Wareered Chuachan¹ Thongchai Suksawaeng² and Atcharapron Suktong³

Received : January 8, 2024; Revised : May 11, 2024; Accepted : May 11, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลการจัดการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนรูปแบบโครงการ ประสบความสำเร็จโดยการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจ ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและสนใจ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอน มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนอย่างละเอียดและลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้เป็นขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด จนผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบนั้น และเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ค้นพบแก่สาธารณชน 2) ผลการจัดการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรูปแบบโครงการ นักเรียนมีผลคะแนนทดสอบเฉลี่ยก่อนเรียน 12.87 คะแนน (ค่าเฉลี่ยร้อยละ

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : hoxtan2527@gmail.com

ละ 42.89) ส่วนผลคะแนนทดสอบเฉลี่ยหลังเรียน 16.32 (ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.33) ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 10.93 คะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.44 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนรู้, ประวัติศาสตร์ชุมชน, รูปแบบโครงการ

Abstract

The objectives of this research are to 1) study learning management, 2) study learning achievement, and 3) evaluate student satisfaction with learning management using a project-based method. The sample group of 30 students was obtained from a specific selection by purposive sampling. The students in this study were Mathayom 1/1 students at Taelsri Witthaya School, Sikhoraphum district, Surin province, studying in the 1st semester of the academic year 2023. The instruments used to collect the research data were lesson plans, learning achievement tests with 30 multiple-choice, and a questionnaire on students' satisfaction with the learning management in the history of Ban Tael community for Mathayom 1 students in social studies, religion, and culture classroom using project-based method. The statistics used in data analysis include percentages, means, and standard deviations.

The research results found that 1) Learning management on the history of Ban Tael community. The researcher used project-based teaching methods. Succeeded by organizing activities that focus on students, which allowed students to research things that interest them, and practice on their own according to their abilities, aptitudes, and interest. Using the scientific process, which is a step-by-step process. There is a systematic study, detailed planning, and implementation according to the plan laid out step by step with a teacher as a motivator, providing guidance and counseling throughout the learning process closely until the learner discovers the answer and disseminates the knowledge found to the public. 2) The learning achievement from organizing activities using project-based method., Students had an average pre-test score of 12.87 points. (average 42.89 percent) The average post-test

score after studying was 16.32. (average 79.33 percent), the average score difference between the pre-test and post-test was 10.93 points, representing an average of 36.44 percent. The students had the post-test of the learning achievement was higher than the pre-test with statistical significance equaled .05. and 3) The overall students' satisfaction with learning management is at the highest level of satisfaction, with an average of 4.10.

Keywords : Learning Management, Community History, Project - Based Method

บทนำ (Introduction)

การศึกษาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อมนุษยชาติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ทำให้มนุษย์รับรู้ความเป็นมาของตนเอง เข้าใจสังคมที่อาศัยอยู่ และใช้สติปัญญาสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าขึ้นใหม่ อย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อใช้ปรับตัวและอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม (เฉลิม มลิตา นิติเขตต์ปรีชา, 2559 : 10) การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงช่วยพัฒนากระบวนการคิดและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตเพราะเป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาจากร่องรอยแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นเรื่องราวอย่างเป็นระบบ (ศศิพัชร จำปา, 2558 : 1164) นำไปสู่การสังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปให้มีความสามารถทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการและการปฏิบัติ จนเกิดการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 แต่การศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับศูนย์กลางอำนาจ รัฐ และชนชั้นปกครอง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เราเห็นวิธีและรูปแบบการเขียนประวัติศาสตร์แบบพงศาวดาร ซึ่งการมองประวัติศาสตร์แบบพงศาวดารนั้นทำให้ข้อมูลของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถูกละเลย ในมุมมองของนักประวัติศาสตร์และนักวิชาการ ปัจจุบัน ลักษณะและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้แยกออกจากประวัติศาสตร์ที่เน้นศูนย์กลางราชธานีหรือประวัติศาสตร์ชาติ แต่อย่างไรก็ตามถือได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญในตัวเอง ไม่ใช่เป็นเพียงส่วนประกอบของประวัติศาสตร์ชาติเท่านั้น (สุนทรชัย ขอบยศ, 2562 : 115)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ควรเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองคือ การที่นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดและทำความเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ซึ่งองค์ความรู้คือ ข้อมูลหรือเรื่องราวที่นักเรียนเก็บรวบรวมได้จากเรื่องที่เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสืบค้นการลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การบันทึกและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นั้น มีนักประวัติศาสตร์และนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มีสาระสำคัญที่ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในอดีต ร่องรอยของอดีตหรือหลักฐานและวิธีการศึกษาอดีต ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้ จะทำให้ประวัติศาสตร์มีความเป็นวิชาการในฐานะศาสตร์แขนงหนึ่ง หนึ่งในปรัชญาแห่งการสร้างองค์ความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ คนสร้างความรู้ได้เองโดยการนำข้อมูลจากภายนอกมาผสมผสานกับสิ่งที่เขารู้อยู่แล้วแต่เดิม สร้างองค์ความรู้ให้มีความหมายใหม่ขึ้น การสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะที่ควรเกิดขึ้นกับนักเรียนจากการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ในปัจจุบันพบว่า ครูประวัติศาสตร์เน้นการท่องจำมากกว่าการพัฒนาทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เท่าที่ควร โดยเฉพาะกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกระบวนการสร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เกิดจากกระบวนการคิดบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ วิพากษ์ข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ อาศัยทักษะการตีความเพื่ออธิบายและสรุปข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (ศศิพัชร จำปา, 2558 : 1161)

การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องจัดการเรียนรู้ของครูนั้นวัฒนธรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมของการให้เด็กได้ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหลักคือ กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการกลุ่ม ดังที่พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2558 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ได้เป็นไปตามแนวทางหรือหลักการที่กำหนดไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยภาพรวมในปัจจุบัน ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไม่ได้เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กำหนดเนื้อหาร้อยละ 70 ส่วนร้อยละ 30 เป็นสาระเพิ่มเติม จึงได้นำ

ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นมาเป็นเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาในการเรียนสอนพบว่าครูจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ตอบโจทย์หรือเป้าหมายของการสอนอย่างแท้จริง ขาดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน การวัดประเมินผลจึงอยู่ในรูปแบบของการท่องจำเนื้อหามากกว่าการนำเสนอกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเบื่อหน่ายต่อการจัดการเรียน นักเรียนไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและไม่พึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เพิ่มขีดความสามารถ และสร้างศักยภาพให้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ถูกพัฒนาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Piaget ซึ่งเชื่อว่าความรู้ที่สร้างขึ้นเองจะมีความหมายต่อผู้เรียนเนื่องจากเป็นความรู้ที่อยู่คงทน (ทิตนา แชมมณี, 2561 : 192) การจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้จะสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้เกิดศักยภาพด้านความคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีจุดเด่นที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นไปตามธรรมชาติ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในหลายด้านอย่างมีชีวิตชีวา ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดีเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคน ล้วนมีความสามารถ รูปแบบการเรียนรู้ ความคาดหวัง และเจตคติที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการเรียนรู้นวัตกรรม ทักษะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี และทักษะการใช้ชีวิต เป็นต้น (เทพกัญญา พรหมขัตแก้ว, 2557 : 14)

ชุมชนบ้านแตลมีอายุของการตั้งหมู่บ้านนานพร้อม ๆ กับชาวสุรินทร์ทั่วไปที่เป็น กูย และเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น พื้นเพดั้งเดิมตามประวัติของจังหวัดสุรินทร์ได้กล่าวว่าอพยพมาจากแขวงอัตตปือแสนแป แคว้นจำปาศักดิ์และแคว้นสาละวิน ตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนลาว เข้ามาในจังหวัดสุรินทร์ราว พ.ศ.2199 -2231 และอพยพตามกันมาเรื่อย ๆ ผ่านจังหวัดอุบลราชธานี ทางอำเภอโขงเจียม อำเภวารินชำราบ อำเภอเดชอุดม อำเภอนาจะหลวย อำเภอน้ำยืน จังหวัดศรีสะเกษ อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอกันทรารมย์ อำเภอปรังค์ภู อำเภอไพรบึงอำเภوخุันธ์ อำเภอบุณฑล อำเภอกันทรารักษ์ ผ่านจังหวัดสุรินทร์ กระจายอยู่ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ โดยชาวบ้านแตลน่าจะมาพร้อม ๆ กับชาวสุรินทร์ทั่วไป และมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านแตลประมาณปลายกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีความเกี่ยวเนื่องสมัยต้นกรุงธนบุรีเป็นราชธานี ประมาณพ.ศ.2303 - 2310 การอพยพไม่ได้ลงมาในคราวเดียวกันแต่จะค่อย ๆ อพยพตามกันมาจากเริ่มแรก 3 หลัง

คาเรือน จนกลายเป็นชุมชนใหญ่และอยู่ในเขตอำเภอท่าตูม ต่อมาปี พ.ศ.2485 ได้อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสี่ขาม โดยมีผู้นำของบ้านแตลคนแรก คือ ชุนสิทธิ์ (คง) เป็นผู้ก่อตั้งบ้านแตล (พระปลัดลือชา อาทโร, 2566, มิถุนายน 20 : สัมภาษณ์)

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบโครงการมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย และสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวิหาคำความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ความรู้เป็น และยังเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศวิชาการให้นักเรียนสนใจใฝ่เรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยสนใจการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ โดยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผลการจัดการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบโครงการ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น Pre-Experimental Research โดยใช้แบบแผนการศึกษาหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-สอบหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ แทน การทดสอบและเก็บข้อมูลก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง

X แทน การเรียนรู้แบบโครงงาน

T₂ แทน การทดสอบและเก็บข้อมูลหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแตลศิริวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 90 คน โดยแต่ละห้องเป็นการจัดห้องเรียนแบบคละตามความสามารถ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนแตลศิริวิทยา อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน จำนวน 9 แผน ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ปฐมนิเทศ

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เรียนรู้ความเป็นมาประวัติของบ้านแตล

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโครงงาน

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การพิจารณาและเลือกโครงงาน

1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การวางแผนการปฏิบัติโครงงาน

ข้อมูล

1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมโครงการและการเก็บรวบรวม

1.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การเขียนรายงานโครงการ

1.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง นำเสนอผลงานและจัดนิทรรศการ

1.9 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง สรุปองค์ความรู้

2. แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบโครงการและประวัติศาสตร์ชุมชน ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน รวม 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้ 2) ตัวชี้วัดชั้นปี 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) สาระการเรียนรู้แกนกลาง 6) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ 9) สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ และ 10) การวัดและประเมินผล

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการนำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบรูปแบบการเขียนแผนการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล รวมทั้งเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามครอบคลุมการวัดด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2.3 แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ทางการเรียนที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการหาค่าดัชนี (IOC) (Index of Item Objective Congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้กับข้อคำถาม

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความพึงพอใจในการใช้การสอนรูปแบบโครงการเพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของคำถามให้มีความเหมาะสม โดยใช้ภาษาและรูปแบบที่ถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และดำเนินหาค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้ทุกข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแตลศิริวิทยา ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

2. ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 30 คน

3. ให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจด้วยแบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบจำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบคะแนนเก็บบันทึกคะแนนไว้

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ส่งเสริมความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนได้เข้าใจถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ กำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ผู้สอนเสนอสถานการณ์หรือตัวอย่างที่เป็นปัญหาและกระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหาหรือช่วยผู้เรียนมีความต้องการใคร่เรียนใคร่รู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าเรียนเพื่ออะไร จะทำโครงการนั้นเพื่อแก้ปัญหาอะไร ซึ่งทำให้ผู้เรียนกำหนดโครงการแนวทางในการดำเนินงานได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ให้ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งเป็นโครงการเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้ แล้วเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและข้อเสนอแนะในการวางแผนโครงการของผู้เรียน ผู้เรียนเขียนโครงการตามหัวข้อ ซึ่งมีหัวข้อสำคัญ (ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เจ้าของโครงการ ที่ปรึกษาโครงการ แหล่งความรู้ สถานที่ดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ วิธีดำเนินการ เครื่องมือที่ใช้ ผลที่คาดว่าจะได้รับ)

ขั้นที่ 4 ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหตามแผนการที่กำหนดไว้โดยมี ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา คอยสังเกต ติดตาม แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลดำเนินการด้วยความมานะอดทน มีการประชุมอภิปราย ปรึกษาหารือกันเป็นระยะ ๆ ผู้สอนจะเข้าไปเกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ความคิด ความรู้ ในการวางแผนและตัดสินใจทำด้วยตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ รู้จักพิจารณาว่าก่อนที่จะดำเนินการมีสภาพปัญหาอย่างไร ระหว่างที่ดำเนินงานตามโครงการมีสิ่งใดที่ผิดพลาดหรือเป็นข้อบกพร่องอยู่ ต้องแก้ไขอะไรอีกบ้างและแก้ไขอย่างไร เมื่อดำเนินการไปแล้วผู้เรียนมีแนวคิดอย่างไร มีความพึงพอใจหรือไม่ ผลของการดำเนินการตามโครงการ ผู้เรียนได้ความรู้อะไร ได้ประโยชน์อย่างไร และสามารถนำความรู้นั้นไปพัฒนาปรับปรุงงานได้อย่างดียิ่งขึ้น หรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร โดยผู้เรียนประเมินโครงการของตนเองหรือเพื่อนร่วมประเมิน จากนั้นผู้สอนจึงประเมินผลตามแบบประเมิน

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุป รายงานผล และเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนทำงานตามแผนและเก็บข้อมูลแล้วต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลงาน ซึ่งนอกเหนือจากรายงานเอกสารแล้ว อาจมีแผนภูมิ แผนภาพ กราฟ แบบจำลอง หรือของจริงประกอบการนำเสนอ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น จัดนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

5. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ ตรวจให้คะแนนและเก็บบันทึกคะแนนไว้

6. วัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน จำนวน 15 ข้อ และเก็บบันทึกผลการวัดไว้

7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน นำผลคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ยร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน นำเสนอผลในรูปแบบตาราง

4.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจ ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและสนใจ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอน มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนอย่างละเอียดและลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้เป็นขั้นตอน จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมความพร้อมของนักเรียน 2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงงาน 4) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา 5) ขั้นตอนประเมินผลระหว่างเรียน และ 6) ขั้นตอนสรุป รายงานผลและเสนอผลงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดการเรียนรู้อย่างใกล้ชิดจนผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบนั้นและเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ค้นพบแก่สาธารณชน

2. ผลการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงงาน ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนแตลศิริวิทยา ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ

จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.87 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.89 และคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.80 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.33 ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 10.93 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.44 เมื่อวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบสถิติ Paired sample t-test มีผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ

การทดสอบ	N	คะแนน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	30	42.89	12.87	3.04	22.611	.000**
หลังเรียน	30	30	79.33	23.80	1.71		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การทดสอบผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แสดงว่าผลการจัดการเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการโดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ

รายการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านผู้สอน	3.98	0.69	พึงพอใจมาก
ด้านเนื้อหาสาระ	3.93	0.93	พึงพอใจมาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.17	0.80	พึงพอใจมาก
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.26	0.75	พึงพอใจมาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.15	0.83	พึงพอใจมาก
รวม	4.10	0.81	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล รูปแบบโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจอันดับ 1 คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ (\bar{X} =4.26) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (\bar{X} =4.17) ด้านการวัดและประเมินผล (\bar{X} =4.15) ด้านผู้สอน (\bar{X} =3.98) และสุดท้าย คือ ด้านเนื้อหาสาระ (\bar{X} =3.93) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ ผู้วิจัยได้นำผลวิจัยมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.87 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.89 และคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.80 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.33 ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 10.93 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.44 ทั้งนี้เนื่องจาก การออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยการนำสาระท้องถิ่นมาเป็นหน่วยการเรียนรู้

ในสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเป็นฐานปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนนำมาสู่การจัดการเรียนรู้ และนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เป็นผู้สร้างความรู้ความคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นผู้นำตนเองในการเผชิญกับปัญหาและการแก้ไขปัญหา ผู้เรียนต้องศึกษาและเรียนรู้ เมื่อได้พบกับบริบทหรือสังคมอื่นที่เปลี่ยนไป ผู้เรียนต้องรู้จักปรับตัวยืดหยุ่นกับสถานการณ์ จึงส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทำให้กระบวนการจัดการเรียนประสบความสำเร็จเป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร พุทธิโสภณ และชมพูนุช วุฒิสวรรณ (2561 : 2) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้โครงงานเป็นฐานของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบโครงงาน ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 10.93 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 36.44 ทั้งนี้สืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและใช้ชุมชนเป็นฐานและเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน การออกแบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ ข้อสอบผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านประสิทธิภาพมีความเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งมีการวัดผลก่อนเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจนครบทุกหน่วย จนวัดผลการเรียนส่งผลให้การจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑาภรณ์ หวังกุลลา (2557 : 77) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีการสอนแบบโครงงานและวิธีการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโครงงาน ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโครงงาน มีผลการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่หนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ วิจัยและ

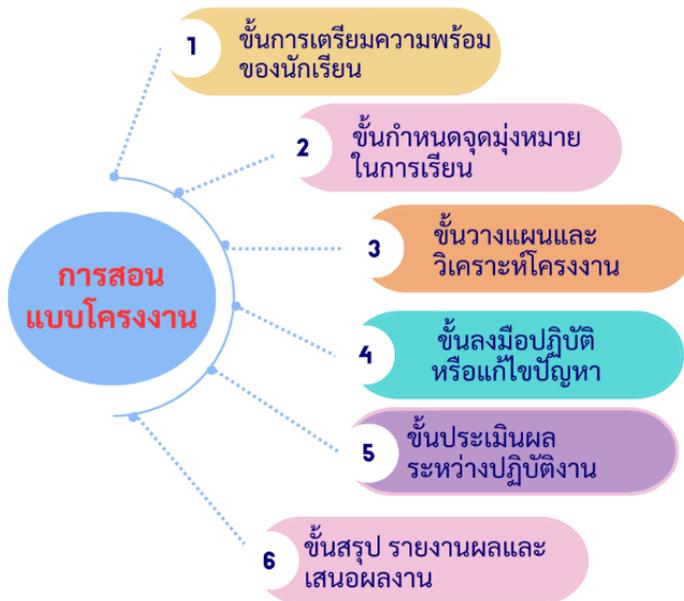
บูรณาการองค์ความรู้ภายในขอบเขตที่ตนเองคัดสรร นักเรียนเรียนรู้อย่างอิสระเกิดความรู้สึกสนุกสนานและมีความสุขในการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล แสดงว่าด้านเนื้อหาสาระที่เรียนตรงกับความต้องการของนักเรียน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีการเรียงลำดับเนื้อหาได้น่าสนใจไม่ยากเกินไป และมีความสมบูรณ์ชัดเจน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและครู ด้านสื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่า มีความเหมาะสม ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา และส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผลมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และวิธีการประเมินผลการเรียนเหมาะสมและยุติธรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ครองยุทธ และศิริพจน์ พรหมหล่อ (2561 : ก) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย ผลวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดรวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร อินตุน (2562 : 2) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน โดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน โดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ใน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยการนำสาระท้องถิ่น มาเป็นหน่วยการเรียนรู้ในสาระ

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเป็นฐานปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนนำมาสู่การจัดการเรียนรู้ และนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ โครงงานที่มีกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิด สร้างสรรค์ด้วยตนเอง เป็นผู้สร้างความรู้ความคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นผู้นำตนเองในการ เผชิญกับปัญหาและการแก้ไขปัญหา การเผชิญกับบริบทต่าง ๆ ผู้เรียนต้องศึกษาและเรียนรู้ เมื่อได้ พบกับบริบทหรือสังคมอื่นที่เปลี่ยนไป ผู้เรียนต้องรู้จักปรับตัวยืดหยุ่นกับสถานการณ์ จึงส่งผลให้ผล การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมที่ สูงขึ้น การเรียนรู้รูปแบบโครงงานมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของนักเรียน ขั้น กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงงาน ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ไขปัญหา ขั้นประเมินผลระหว่างเรียน และขั้นสรุป รายงานผลและเสนอผลงาน นับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและเกิด ประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเขียนความเชื่อมโยงของการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ ด้านเนื้อหาสาระเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมของครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการด้านเนื้อหาที่สนใจจะศึกษาและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านแตล กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รูปแบบโครงการ ในสาระอื่นของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการและการปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการสอนอื่น เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เช่น วิธีการเรียนแบบกลุ่มช่วยเรียน รายบุคคลเพื่อนำผลที่ได้ไปช่วยพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จินตนา ครองยุทธ และศิริพจน์ พรหมหล่อ. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฑาภรณ์ หวังกุลลำ. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีการสอนแบบโครงการกับวิธีการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิม มลิลลา นิติเขตต์ปรีชา. (2559). เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศินา แชนมณี. (2561). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพกัญญา พรหมชาติแก้ว. (2557, พฤษภาคม-มิถุนายน). “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ

โครงการ.” *นิตยสาร สสวท.* 42(118) : 14 - 17.

พระปลัดลือชา อาทโร. (2566, มิถุนายน 20). เจ้าอาวาสวัดพรหมศิลาเตล. สัมภาษณ์.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธร อินตุ๋่น (2564, มกราคม-มีนาคม). “การจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ใช้โรงเรียนและชุมชน

เป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 15(1) : 145 -

158.

ศศิพัชร จำปา. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์.”

วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(2) : 1158 - 1171.

ศิริพร พุทธิโสรงค์ และชมพูนุช วุ่นสุวรรณ. (2561). “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้โครง

งานเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการ

ทำงานเป็นทีมของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” *วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.*

1(2) : 1 - 8.

สุนทรชัย ขอบยศ. (2562, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนารากฐานท้องถิ่นที่

เข้มแข็งและยั่งยืน.” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า.* 17(2) : 115 - 138.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่อง การใช้โปรแกรม
คอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

A study on Learning achievement on Using Computer Graphics
software by using Motion graphics integrated with a Demonstration
method of Secondary 4 students.

เกรียงไกร เป้นทอง¹ และ กฤษณณัฐ หนูนชู²
Kraingkrai Panthong¹ and Kritsananut Nunchoo

Received : June 23, 2023; Revised : May 10, 2024; Accepted : May 11, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อโมชันกราฟิกเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (Simple random sampling) โรงเรียนประสาทวิทยาคารเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 จำนวน 24 คน เครื่องมือในงานวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน 2) สื่อโมชันกราฟิก จำนวน 1 ชุด และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ประเภทเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Student in Department of Digital Technology for Education, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

² คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education in Department of Digital Technology for Education, Surindra Rajabhat University;
e-mail : kritsananut8@gmail.com.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test-dependent)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สื่อการสอนโมชันกราฟิก เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิก มีคุณภาพระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.81 และมีประสิทธิภาพ 81.13/84.5 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/ 75

2. คะแนนเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต ทั้งนี้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78

คำสำคัญ (Keywords) : สื่อโมชันกราฟิก, คอมพิวเตอร์กราฟิก, วิธีการสอนแบบสาธิต, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research is experimental research, the objectives of this research were 1) To develop the Motion graphic to enhance the learning Using Computer Graphics software of the Secondary 4 students on the 75/75. 2) To study the learning achievement of the Secondary 4 students who study by using the Motion graphic and Demonstration method. 3) To study the students' satisfaction who study by using the Motion graphic and Demonstration learning method. The sample group was 24 Secondary 4 students selected by Simple random sampling. Research instruments were 1) 2 Learning management plans. 2) A Motion graphic. 3) 20 items Achievement Test. 4) Students' satisfaction assessment form. The research statistics were descriptive, arithmetic means, standard deviation, and dependent sample t-test.

The research results were :

1. The quality of the Motion graphic is a high level mean score equal to 4.81 and the efficiency is 81.13/84.5 effective on the 75/75 criteria.

2. The Learning achievement score of Secondary 4 students who studied by using the Motion graphic and Demonstration method found that the post-test learning achievement scores were higher than the pre-test significantly at the statistic level of 0.05.

3. In the overview, the results score of students' satisfaction assessment on the learning by using Motion graphic and Demonstration learning method is the highest level score equal to 4.78

Keywords : Motion graphic, Computer graphics, Demonstration Method, Learning achievement

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายสำคัญให้โรงเรียนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ สามารถใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการบูรณาการกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านกระบวนการ ออกแบบเชิงวิศวกรรมที่นำไปสู่การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ นวัตกรรมเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษา สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ยุกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการแข่งขันและการดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาคมโลก

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประสาทวิทยาคาร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิกมีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยเกินไป และประกอบกับนักเรียนใช้เวลาในการเปลี่ยนคาบเรียนทำให้เวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยลง ส่งผลให้เวลาเรียนถูกบีบในคาบเรียน ทำให้นักเรียนทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งยังพบว่านักเรียนไม่สนใจในการเรียนเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สื่อโมชันกราฟิกเป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ เป็นสื่อทางเลือกหนึ่งที่สามารถสร้างจินตนาการ และแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถสร้างความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เนื่องจากโมชันกราฟิก เป็นสื่อที่เล่าเรื่องด้วย ภาพ ท่าทาง และมีตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่อง ความพิเศษของ การ์ตูนมีความน่ารักและน่าสนใจ ซึ่งตัวละครในโมชันกราฟิกสามารถสร้างอารมณ์และความรู้สึกได้สามารถแสดงออกทางด้านสีหน้า อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครผ่านการวาด รวมถึงการลงสีให้ความรู้สึก นุ่มนวล และอ่อนโยน จึงช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและสื่อความหมายได้ดี (เบญจวรรณ จุปะมะตัง และธวัชชัย สหพงษ์, 2560)

วิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) วิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำ หรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้การสอนวิธีนี้ช่วยให้

นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถทำในสิ่งนั้นได้ถูกต้อง และยังเป็นการสอนให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการสังเกต และถือว่าเป็นการได้ประสบการณ์ตรงวิธีหนึ่ง (สุรชัช เทียนใช้ดี, 2563)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกช่วยเพื่อการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกับวิธีกับวิธีการสอนแบบสาธิต โดยออกแบบให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดงและเหตุผลที่เลือกวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประสาทวิทยาคาร เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ต้องใช้โปรแกรมดังกล่าวโดยใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาสื่อโมชันกราฟิก คอมพิวเตอร์กราฟิก เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและกำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประสาทวิทยาคาร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 242 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประสาทวิทยาคาร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยการจับฉลากห้องเรียนมา 1 ห้อง จาก 12 ห้อง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 จำนวน 22 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 แผนการสอน เป็นแผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 2 แผน มีจำนวน 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิก หน่วยที่ 2 หลักการ

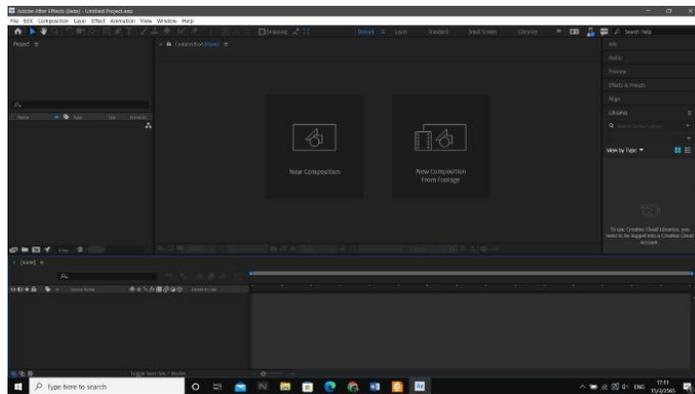
ทำงานของโปรแกรม Adobe Photoshop ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2 สัปดาห์

2.2 สื่อโมชันกราฟิก ผู้วิจัยได้เริ่มพัฒนาสื่อโมชันกราฟิก โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็น บทเรียน เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลักษณะของการพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้รายงานได้พัฒนาตามกระบวนการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักสูตร เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้ จัดหน่วยการเรียนรู้และแบ่งเนื้อหาออกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ โดยแบ่งเนื้อหาย่อยออกเป็น 1 เนื้อหาย่อย ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกเบื้องต้น

2) ผู้วิจัยนำแนวคิดในการออกแบบสื่อโมชันกราฟิกของ กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย(2565) ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกนั้น ผู้วิจัยใช้หลักการสร้างพัฒนาโมชันกราฟิกตามหลัก 3P แบ่งกระบวนการพัฒนางาน เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(2.1) ขั้นตอนการเตรียมการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Pre-Production) ทำการออกแบบภาพ ตัวละคร และเตรียมโปรแกรมที่ใช้ในการผลิตสื่อโมชันกราฟิก

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการเตรียมการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Pre-Production)

(2.2) ขั้นตอนการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Production) นำภาพตามที่ออกแบบไว้ นำมาประกอบเข้าเป็นเรื่องราว จากนั้นกำหนดการเคลื่อนไหวของตัวละคร เตรียมเสียงที่ใช้ และการนำส่วนประกอบทั้งหมดมาประกอบกัน

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Production)

(2.3) ขั้นตอนหลังการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Post-Production) เป็นขั้นตอนในการส่งออก (Export) ชิ้นงานรูปแบบวิดีโอโมชันกราฟิก

ภาพที่ 3 ขั้นตอนหลังการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Post-Production)

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนแล้วเสร็จ จากนั้นผู้วิจัยได้นำวิธีการออกแบบสื่อโมชันกราฟิกมาปรับใช้ในการสร้างสื่อโมชันกราฟิกของ เรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพสื่อโมชันกราฟิกเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ซึ่งมีระดับคุณภาพดีมาก

2.3 แบบทดสอบ มีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก รายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ 4.2 ซึ่งเป็นเนื้อหาเดียวกับหน่วยการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิก หน่วยที่ 2 หลักการทำงานของโปรแกรม Adobe Photoshop โดยทำการออกแบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ จากนั้นนำมาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ (มีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00) จากนั้นปรับแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try-out) โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบ หาความยาก (level of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) แล้วคัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกการกำหนดเกณฑ์ ความยากง่ายของข้อสอบไว้ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ มีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ (มีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00) จากนั้นปรับแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด มีค่า 0.87 จึงสรุปได้ว่าเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยมีสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง โดยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 1 ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 22 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1) เตรียมนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โดยการปฐมนิเทศชี้แจงและให้คำแนะนำลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่ของนักเรียนให้นักเรียนเข้าใจโดยเน้นให้นักเรียนทราบถึงข้อตกลงเบื้องต้นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียน

2) การทดสอบทักษะการแก้ปัญหาที่นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยทักษะการแก้ปัญหาทดสอบก่อนที่จะทำการทดลองสอนในช่วงแรก เพื่อศึกษาความรู้ของนักเรียนและเก็บข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

3) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4) สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5) ดำเนินการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตแล้วรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูล

ประเด็นหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
1. การพัฒนาโมชันกราฟิก เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต	เชิงปริมาณ – ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลผลิต (E1/E2)
2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยสื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต	เชิงปริมาณ – ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test dependent
3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	เชิงปริมาณ – ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ดังกล่าว แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4	เกณฑ์ 75/75	
	ประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพของผลหลังการ เรียน (E ₂)
หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์กราฟิก	81.13	84.5

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 เรื่อง โดยประสิทธิภาพของกระบวนการระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E₁) มีค่าเท่ากับ 81.13 และมีประสิทธิภาพของผลหลังการเรียนการทำแบบทดสอบ (E₂) มีค่าเท่ากับ 84.5 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 กล่าวโดยสรุปได้ว่าสื่อโมชันกราฟิกมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และเมื่อใช้ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน ด้วยสื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ซึ่งการวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ มีผลดังนี้

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการวัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต

คะแนน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้เรียน	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	10.13	22	1.88	11.58	21	.000*
หลังเรียน	16.90	22	1.44			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.13 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.90 คะแนน จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ข้อมูลจากการวิจัย สรุปได้ว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิก เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากการวิจัยความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อโมชันกราฟิกเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 3 ด้าน โดยแต่ละด้านมีระดับคุณภาพ ดังนี้ ด้านการออกแบบมีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.80 , S.D. = 0.38) ด้านเนื้อหา มีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.75 , S.D. = 0.41) ด้านการใช้งานมีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.73 , S.D. = 0.44) โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78) สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิกในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผลการประเมินคุณภาพสื่อโมชันกราฟิกทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม 4.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 0.39 สรุปได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำให้ได้สื่อโมชันกราฟิกที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้นำแนวทางการออกแบบสื่อโมชันกราฟิกของกฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2565) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและออกแบบสื่อโมชันกราฟิกตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก โดยมีขั้นตอนการออกแบบคือ ขั้นตอนการเตรียมการผลิต ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนหลังการผลิต ส่งผลให้สื่อโมชันกราฟิกที่ผู้วิจัยสามารถออกแบบสื่อโมชันกราฟิกที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ สอดคล้องกับเวชยันต์ ปันธรรม และวิภาวี วีระวงศ์ (2562) ได้ศึกษาการผลิตสื่อโมชัน กราฟิก เรื่อง ระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนล ผลการวิจัยพบว่า สื่อโมชันกราฟิกเรื่องระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนลที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.55/81.33 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน ด้วยสื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต

จากการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.13 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.90 คะแนน จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ข้อมูลจากการวิจัย สรุปได้ว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อโมชันกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสร้างการรับรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้นักเรียนอยากจะเรียนรู้ในบทเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับปิยพงษ์ ราศี และนฤมล เทพนวล (2559) ได้พัฒนาสื่ออินโฟกราฟิก วิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้นสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ในภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อโมชันกราฟิกเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78) สรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยสื่อโมชันกราฟิกในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพงษ์พิพัฒน์ สายทอง (2560) ได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับนักเรียนหลังทดลองใช้อินโฟกราฟิกผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าสื่อนวัตกรรมช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ และทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสื่อโมชันกราฟิกเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าสื่อโมชันกราฟิกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ใช้ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต มีการออกแบบที่ดี เนื้อหา มีความถูกต้องเหมาะสม และใช้งานได้ง่าย ซึ่งสื่อโมชันกราฟิกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสื่อโมชันกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสร้างการรับรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักศึกษาสูงขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์กราฟิก เรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิก ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อโมชันกราฟิก มีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นบทเรียนเรื่อง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้รายงานได้พัฒนาตามกระบวนการตามหลัก 3P คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Pre-Production) ทำการออกแบบภาพตัวละคร และเตรียมโปรแกรมที่ใช้ในการผลิตสื่อโมชันกราฟิก 2) ขั้นตอนการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Production) นำภาพตามทีออกแบบไว้ นำมาประกอบเข้าเป็นเรื่องราว จากนั้นกำหนดการเคลื่อนไหวของตัวละคร เตรียมเสียงที่ใช้ และการนำส่วนประกอบทั้งหมดมาประกอบกัน 3) ขั้นตอนหลังการผลิตสื่อโมชันกราฟิก (Post-Production) เป็นขั้นตอนในการส่งออก (Export) ขึ้นจากรูปแบบวิดีโอโมชันกราฟิก เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนแล้วเสร็จ จากนั้นผู้วิจัยได้นำกระบวนการดังกล่าวประยุกต์ใช้ในการสร้างสื่อโมชันกราฟิกเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพสื่อโมชันกราฟิกโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ยมีระดับคุณภาพดีมาก

เมื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สื่อสื่อโมชันกราฟิก ช่วยสร้างจินตนาการและแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น จึงสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักศึกษาสูงขึ้น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อส่งเสริมเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมชันกราฟิก เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กราฟิกร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านการใช้งานเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนควรมีการอธิบายให้ผู้เรียนถึงวิธีการเข้าใช้งาน และการนำไปใช้อย่างละเอียด รวมถึงทำคู่มือแนะนำการใช้งาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้งานได้สะดวก มีความเข้าใจ และสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ อีกทั้งผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงผลการพัฒนาผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโมชันกราฟิกได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการใช้โมชันกราฟิกที่ใช้ร่วมกับวิธีการเรียนแบบสาธิตกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษณพงษ์ เลิศบำรุงชัย. (2565). “การสร้างภาพกราฟิกเคลื่อนไหว (Motion Graphic).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://touchpoint.in.th/motion-graphic/> สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2565.
- เบญจวรรณ จุปะมะตัง และธวัชชัย สหพงษ์. (2560). “การพัฒนาโมชันกราฟิกเรื่องตำนานพระธาตุขามแก่น.” วารสารโครงการนิตยสารคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. 3(2) : 1 - 6.
- ปิยพงษ์ ราศี และนฤมล เทพนวล. (2561). “การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิก วิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.” 8(2) : 284 - 290.
- พงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2560). “การพัฒนาโมชันอินโฟกราฟิก เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.” วารสารวิจัยสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 10(2) : 1330 - 1341.
- เวชยันต์ ปันธรรม และวิภาวี วีระวงศ์. (2562). “การผลิตสื่อโมชันกราฟิกเรื่องระบบเสียงรอบทิศทาง 7.1 ชาแนล.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16(1) : 96 - 101.
- สุรัช เทียนใช้ดี. (2563). “วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration Method).” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/678613> สืบค้น 9 ตุลาคม 2565.

การศึกษาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

A Study of Digital Literacy for Elementary Teachers of Surin Province

นิภาสิริ สังสีมา¹ นุชจรี บุญเกต² และ อุดม หอมคำ³

Nipasiri Sungseema¹ Nootjaree Boonget² and Udom Homkum³

Received : December 13, 2023; Revised : May 13, 2024; Accepted : May 13, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูจังหวัดสุรินทร์ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 381 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีการรู้ดิจิทัลทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัล จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน พบว่า เพศและวุฒิ การศึกษาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล สำหรับอายุ ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ 2) แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู ได้ทั้งหมด 6 แนวทาง ได้แก่ (1) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลในการใช้โปรแกรมด้านเทคโนโลยี

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master of Education Program in Information and Communications Technology in Education, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University; e-mail : nipasee67432@gmail.com

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University; e-mail : nootboonget@gmail.com, e-mail : uddoomm@gmail.com

(2) จัดหาหรือสนับสนุนอุปกรณ์เสริมที่ทันสมัยให้เพียงพอสำหรับครูและนักเรียน (3) สนับสนุนให้ครูแต่ละท่านศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ หรือเรียนรู้ด้วยตัวเอง (4) ติดตั้ง WIFI ที่มีความเร็วสูง (5) แนะนำให้มีการจัดการประกวดการผลิตสื่อดิจิทัล และ (6) แนะนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่สะดวกในการสร้างสื่อให้กับครูในการจัดทำสื่อต่าง ๆ

คำสำคัญ (Keywords) : การรู้ดิจิทัล, เทคโนโลยีดิจิทัล, การส่งเสริมการรู้ดิจิทัล, ครูระดับประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of digital literacy of primary teachers in Surin province; and 2) to provide guidelines for digital literacy promotion for primary teachers in Surin province under the Surin Primary Educational Service Area. The sample group were teachers who are under the Surin Primary Educational Service Area Offices 1, 2, and 3. The sample group number was determined using Taro Yamane's formula (reliability = 95% , resulting in a sample size of 381 participants through stratified random sampling. The statistics used for data analysis include percentage, mean, standard deviations, and t-tests. In addition, t-test, One-Way ANNOVA, and content analysis were also conducted.

The results showed that : 1) Teachers level of digital literacy in eight aspects of participants was at a high level. When considering each aspect, it was found that the digital literacy with the highest level was ethics in using digital media and technology (rated as a high level), while the lowest level was media and technology production (rated as a moderate level). According to a comparison of digital literacy based on gender, age, educational level, teaching experience, and school size, the study found that different genders and educational levels had no effect on digital literacy. On the other hand, the differences in age, teaching experience, and school size had significant effects on digital literacy at the.05 level. And 2) In terms of guidelines to promote digital literacy for primary teachers in Surin province, 6 proposed guidelines are suggested. (1) Provide training on digital media usage, programming, applications, and technology tools (2) Source or support the provision of contemporary supplementary materials and equipment suitable for both teachers and students in the current era (3) Support each teacher in enhancing knowledge through online media, books, manuals, or self-learning (4) Provide high-speed WIFI for

convenient teaching, research, communication, and coordination purposes (5) Recommend organizing competitions for digital media production in each subject area in line with the indicators at each grade level (6) Recommend ready-to-use programs or applications that facilitate easy creation of digital media, available for free download for teachers in creating various media materials.

Keywords : Digital Literacy, Digital Technology, Promoting digital literacy, Elementary School Teacher

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมาก อาทิ เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่มากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนในยุคนี้นอกจากจะมีความรู้และความสนใจในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้วยังมีทักษะที่ดีในการใช้เทคโนโลยีอีกด้วย (Williams, 2013) และด้วยเหตุผลสำคัญดังกล่าว ครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการรู้ดิจิทัลมิฉะนั้นแล้วจะเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน อันเนื่องจากครูไม่สามารถใช้เทคโนโลยี และไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสู่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้การรู้ดิจิทัลของครูยังเป็นทักษะความสามารถที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมในการศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2018) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ และ วาสนาไทย วิเศษสัตย์, 2563)

การที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น ครูรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลให้มากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนในห้องเรียนประสบผลสำเร็จ ดังนั้นครูรุ่นใหม่จึงสมควรมีการรู้ดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะการใช้ ความรู้ ความสามารถทัศนคติที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสื่อดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณ โดยการรู้ดิจิทัลเป็นการเรียนรู้ที่กลุ่มประเทศยุโรปกำหนดให้เป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอน (Europe Commission, 2014) โดยหากครูรุ่นใหม่มีการรู้ดิจิทัลที่หลากหลาย จะส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมดิจิทัลได้ดีมากยิ่งขึ้น และจะทำให้การจัดการชั้นเรียนมีประสิทธิภาพ (Krumsvik, 2008, Maderick et al. 2016) นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ครูยังมีภาระหน้าที่งานอื่น ๆ ที่ต้องทำเช่น การประเมินผลผู้เรียน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านี้มีบทบาทในการช่วยให้การทำงานของครูสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในการทำงาน การจัดทำเอกสารวิชาการ งานทะเบียนนักเรียนหรืออื่น ๆ

ดังนั้น ครูรุ่นใหม่จึงควรมีการรู้ดิจิทัลในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรู้ดิจิทัล เช่น ณัชชลิดา บุตรดีวงศ์ (2561) ได้ศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เพื่อศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะ สภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความไม่รู้ไม่เข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหาร ทั้งด้านบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเมษา นวลศรี และ กุลชาติ พันธุ์รกุล (2564) พบว่า สมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้ดิจิทัล การใช้งานดิจิทัล การมีปฏิสัมพันธ์และติดต่อสื่อสาร จรรยาบรรณทางดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้ จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรู้ดิจิทัลในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาหรือนักศึกษา ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้ดิจิทัลสำหรับครูในประเทศไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ถ้าเราสามารถพัฒนาหรือแนะแนวทางส่งเสริมการรู้ดิจิทัลให้กับครูจังหวัดสุรินทร์ ให้มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัล ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา จะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็น ที่ควรมีการศึกษาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาและแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และการประยุกต์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับยุคดิจิทัลในปัจจุบัน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการดำเนินการวิจัยใน ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูจังหวัดสุรินทร์ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 784 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 8,385 คน จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีคำนวณขนาดตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง 381 คน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทั้งนี้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นไปอย่างครอบคลุมและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์มากกว่าจำนวนที่คำนวณได้ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยเก็บข้อมูลจากครูในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์	จำนวนครูผู้สอน (ประชากร)	จำนวนครูผู้สอน (กลุ่มตัวอย่างจากการ คำนวณ)	จำนวนครูผู้สอน (กลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริง)
เขต 1	3,032	152	156
เขต 2	2,509	114	121
เขต 3	2,844	115	123
รวม	8,385	381	400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการรู้ดิจิทัลสำหรับครู สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน โดยลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการรู้ดิจิทัล จำนวน 8 ด้าน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 4) การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 5) จรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน 7) การจัดการเรียนรู้ และ 8) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม จำนวน 70 ข้อ และส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ คำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) โดยนำเครื่องมือการวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ปรับแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา Index of item objective congruence (IOC)

ได้ค่าเท่ากับ .89 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 30 ท่าน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ .977 แล้วนำเครื่องมือนี้อำนาจเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามวัดการรู้ดิจิทัล ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) .980 มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับที่สูงมาก แบบสอบถามวัดการรู้ดิจิทัลมีความสัมพันธ์กันระหว่างข้อคำถามมาก มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวัดการรู้ดิจิทัลสำหรับครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Forms รวมทั้งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ปฏิบัติจริงเพื่อไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน โดยการหาค่าจำนวนและร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการรู้ดิจิทัล จำนวน 8 ด้านของครูจังหวัดสุรินทร์ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยการแจกแจงหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลระหว่างเพศโดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Sample) เปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอนและขนาดโรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการรู้ดิจิทัลสำหรับครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้ดิจิทัลและนำเสนอแนวทางส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลศึกษาระดับการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมา คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	101	25.25
	หญิง	299	74.75
อายุ	20 – 30 ปี	148	37.00
	31 – 40 ปี	135	33.75
	41 – 50 ปี	74	18.50
	51 ปีขึ้นไป	43	10.75
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.25
	ปริญญาตรี	236	59.00
	ปริญญาโท	162	40.50
	ปริญญาเอก	1	0.25
ประสบการณ์สอน	ต่ำกว่า 1 ปี	19	4.75
	1 – 5 ปี	130	32.50
	6 – 10 ปี	102	25.50
	10 ปีขึ้นไป	149	37.25
ขนาดของโรงเรียน	ขนาดเล็ก	92	23.00
	ขนาดกลาง	220	55.00
	ขนาดใหญ่	57	14.25
	ขนาดใหญ่พิเศษ	31	7.75
รวม		400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.75 มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน

ครูที่มีอายุ 20-30 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูที่มีอายุ 41-50 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีอายุ 31-40 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูที่มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 1 ปี มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ครูที่มาจากขนาดของโรงเรียนขนาดกลาง มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูที่มาจากขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มาจากขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูที่มาจากขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการรู้ดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

การรู้ดิจิทัล	ระดับการรู้ดิจิทัล	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	มาก	4.20	0.82
2. ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	มาก	4.20	0.82
3. การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	มาก	4.39	0.66
4. การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	ปานกลาง	3.31	1.01
5. จรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล	มาก	4.42	0.74
6. การมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน	มาก	4.22	0.86
7. การจัดการเรียนรู้	มาก	4.36	0.66
8. การสร้างสรรค์และนวัตกรรม	มาก	4.01	0.82
รวม	มาก	4.14	0.80

จากตารางที่ 3 พบว่าการรู้ดิจิทัลทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านจรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา ด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.39$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

1.4 ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบด้านการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และขนาดของโรงเรียน

1.4.1 ผลเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีเพศแตกต่างกัน จะได้ว่า เพศที่ต่างกันไม่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศที่ต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในด้านเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05

1.4.2 ผลเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุแตกต่างกัน จะได้ว่า อายุที่ต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อายุที่ต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านจรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

	รวม	20 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 ปีขึ้นไป
อายุ	ค่าเฉลี่ย	4.28	4.12	4.19	3.62
20 – 30 ปี	4.28		0.16*	0.09	0.67*
31 – 40 ปี	4.12			0.07	0.50*
41 – 50 ปี	4.19				0.57*
51 ปีขึ้นไป	3.62				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ครูที่มีอายุ 20 – 30 ปี มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี และครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ครูที่มีอายุ 31 – 40 ปี มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และครูที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

1.4.3 ผลเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน จะได้ว่า วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05

1.4.4 ผลเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน จะได้ว่า ประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านจรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

	รวม	ต่ำกว่า 1 ปี	1 – 5 ปี	6 – 10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ประสบการณ์	ค่าเฉลี่ย	3.93	4.36	4.15	3.95
การสอน					
ต่ำกว่า 1 ปี	3.93		0.43*	0.22	0.01
1 – 5 ปี	4.36			0.21*	0.41*
6 – 10 ปี	4.15				0.20*
10 ปีขึ้นไป	3.95				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 1 ปี มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี ครูที่มีประสบการณ์การสอน 1 – 5 ปี มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป และครูที่มีประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี การรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

1.4.5 ผลเปรียบเทียบการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน จะได้ว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลในด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการเลือกใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านจรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

รวม		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดของโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	4.02	4.22	4.09	3.94
ขนาดเล็ก	4.02		0.20*	0.07	0.08
ขนาดกลาง	4.22			0.13	0.28*
ขนาดใหญ่	4.09				0.15
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.94				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีการรู้ดิจิทัลแตกต่างกับครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิเคราะห์และการสนทนากลุ่ม ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ได้ทั้งหมด 6 แนวทาง ได้แก่ (1) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลในการใช้โปรแกรมด้านเทคโนโลยี (2) จัดหาหรือสนับสนุนอุปกรณ์เสริมที่ทันสมัยให้เพียงพอสำหรับครูและนักเรียน (3) สนับสนุนให้ครูแต่ละท่านศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์หรือเรียนรู้ด้วยตัวเอง (4) ติดตั้ง WIFI ที่มีความเร็วสูง (5) แนะนำให้มีการจัดการประกวดการผลิตสื่อดิจิทัล และ (6) แนะนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่สะดวกในการสร้างสื่อให้กับครูในการจัดทำสื่อต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาระบุวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่ามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

จากผลการศึกษาระดับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 พบว่า มีการรู้ดิจิทัลอยู่ในระดับมากทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล จรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน การจัดการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะในการจัดการเรียนการสอนได้มีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาที่ครอบคลุมทั้งการออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่รวมถึงการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดจนทำให้เกิดการสร้างสรรคและนวัตกรรมต่าง ๆ

จากการสังเคราะห์เอกสาร พบว่า การรู้ดิจิทัลแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 4) การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 5) จรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 6) การมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน 7) การจัดการเรียนรู้ และ 8) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบในแต่ละด้านมีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ และได้มีการปรับปรุงให้มีความครอบคลุมและเหมาะสมกับการศึกษามากขึ้น

เมื่อพิจารณาการรู้ดิจิทัลในแต่ละด้าน จะเห็นว่า การรู้ดิจิทัลในด้านที่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการรู้ดิจิทัลในด้านที่ 2) ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล มีความสอดคล้องกับมิติด้านความรู้ ซึ่งเป็น ทักษะความสามารถในการใช้งานจากข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่สำคัญและการใช้งานสื่อดิจิทัลในขณะที่ยังคงประกอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเห็นได้ว่า ทั้ง 2 ด้านมีความใกล้เคียงกัน เนื่องจากการที่บุคคลจะมีความสามารถในการใช้งานสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ได้ดีนั้นจะต้องมีทั้งความรู้ และทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลประกอบกัน จึงจะสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม มีความครอบคลุมทั้งในแง่ของทฤษฎีและการปฏิบัติ

การรู้ดิจิทัลในด้านที่ 3) การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การรู้ดิจิทัลในด้านที่ 4) การผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล การรู้ดิจิทัลในด้านที่ 7) การจัดการเรียนรู้ และการรู้ดิจิทัลในด้านที่ 8) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีความสอดคล้องกันในการเลือกใช้สื่อดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบในการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลนั้นจะต้องอาศัยความสามารถและความเหมาะสม ความสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมของการผลิตสื่อมาประกอบกัน จึงจะสามารถนำมาใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูทุกคนยุคปัจจุบันควรทำได้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และน่าสนใจ และยังช่วยดึงดูดผู้เรียนให้กระตือรือร้นและสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

การรู้ดิจิทัลในด้านที่ 5) จรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการรู้ดิจิทัลในด้านที่ 6) การมีปฏิสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงาน สอดคล้องกับ (Larraz, 2013 อ้างอิงใน Gallardo-Echenique et al., 2015) ที่ได้ระบุว่า การรู้การสื่อสาร (Communication Literacy) คือการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นต้องมีความรอบคอบและมีจริยธรรมต่อผู้อื่นเป็นหนึ่งในสี่องค์ความรู้หลักที่การรู้ดิจิทัลต้องมีโดยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใด ๆ ก็ตาม บุคคลจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นจะต้องมีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของตนเอง หมายถึงรวมลิขสิทธิ์ สิทธิ และมารยาทในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล

การรู้ดิจิทัลสำหรับครูนี้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีกรอบของสมรรถนะดิจิทัลของ Calvani et al. (2009) ที่ได้แบ่งสมรรถนะดิจิทัล ประกอบด้วย 1) มิติด้านเทคโนโลยี (Technological) 2) มิติด้านความรู้ (Cognitive) 3) มิติด้านจริยธรรม (Ethical) และ 4) มิติของการบูรณาการ (Integrated) โดยพบว่า องค์ประกอบของการรู้ดิจิทัลด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ความสอดคล้องกับมิติด้านความรู้ ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ในแต่ละโปรแกรม รวมถึงความสามารถในการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ การอ่าน การประเมินข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ

องค์ประกอบของการรู้ดิจิทัลด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการรู้ดิจิทัลด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล มีความสอดคล้องกับมิติด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความสามารถในการสำรวจและการเผชิญต่อสถานการณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เนื่องจากทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลพื้นฐานไปจนถึงการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เครื่องมือทางออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ดังนั้น องค์ประกอบของการรู้ดิจิทัลด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล และการรู้ดิจิทัลด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นส่วนหนึ่งของมิติด้านเทคโนโลยี

องค์ประกอบของการรู้ดิจิทัลด้านจรรยาบรรณในการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล มีความสอดคล้องกับมิติด้านจริยธรรม ที่กล่าวถึงมารยาทในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น โดยไม่ละเมิดสิทธิและทำให้บุคคลอื่น จึงจะสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

แนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าสถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลในการใช้โปรแกรม แอปพลิเคชัน เครื่องมือด้านเทคโนโลยีให้กับครู พัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทันสมัย โดยเน้นหลักโปรแกรมที่จำเป็นและสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดอบรมตามหลักสูตรจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้สื่อแอปพลิเคชัน ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน จัดหาหรือสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ ที่ทันสมัยกับยุคปัจจุบันให้เพียงพอสำหรับครูและนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อเอื้อประโยชน์กับบุคลากรครูและนักเรียนในการพัฒนาตนเอง ระบบบริหารการจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจะต้องพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรครูได้ทั้งระบบ สนับสนุนให้ครูแต่ละท่านศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อออนไลน์ หนังสือ ตำรา หรือเรียนรู้ด้วยตัวเอง ติดตั้ง WIFI ที่มีความเร็วสูง เพื่อสะดวกต่อการเรียนการสอนการสืบค้นหรือการติดต่อประสานงานต่าง ๆ แนะนำให้มีการจัดการประกวดการผลิตสื่อดิจิทัลของแต่ละสาขาวิชาให้สอดคล้องกับแผนตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นเรียน และสามารถแนะนำโปรแกรมสำเร็จรูปหรือแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกในการสร้างสื่อดิจิทัลที่ใช้งานได้ง่ายและดาวน์โหลดได้ฟรีให้กับครูในการจัดทำสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของวงวิษา แม่นยำ, วิลาวลัย สมยาโรน, ศรีนยู หมื่นเดช และ ชไมพร ศรีสุราช (2557 : 195 - 196) กล่าวว่า เมื่อสังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ครูในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษ ซึ่งแนวทางและความเป็นได้ในการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูนั้น

ต้องดำเนินการทั้งด้านนโยบายและการพัฒนาตนเองของครูควบคู่กันไป จึงจะทำให้ครูเป็นครูยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ให้มีความครอบคลุมทั้งในแง่ของทฤษฎีและการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ด้านทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ด้านการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล 7) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 8) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำเครื่องมือแบบวัดการรู้ดิจิทัลสำหรับครูฉบับนี้ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งความตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยง ไปใช้ในการวัดการรู้ดิจิทัลของครูหรือนิสิตนักศึกษาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถวัดการรู้ดิจิทัลได้ภาพรวมหรือแยกตามองค์ประกอบ เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนและสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษา เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นิสิตนักศึกษาครู สามารถนำผลที่ได้จากการวัดการรู้ดิจิทัลไปใช้เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน นิสิตนักศึกษาหรือตนเอง ให้มีการรู้ดิจิทัลในระดับที่สูงขึ้นในแต่ละองค์ประกอบที่ยังขาด โดยอาจมุ่งเน้นพัฒนาตามรายองค์ประกอบ เช่น พัฒนาคำถามรู้และทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ไปจนถึงวิธีการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คำนี้ถึงเนื้อหา ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และสามารถพัฒนาการผลิตสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลจากเทคโนโลยีพื้นฐาน สื่อดิจิทัลใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และในด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นจนทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

นอกจากการนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์แล้ว ยังสามารถนำข้อมูลไปทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อขยายผลไปในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจและก่อให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยประเด็นที่ผู้วิจัยเสนอให้ทำการวิจัยต่อไป มีดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษากับครูจังหวัดสุรินทร์ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาเพิ่มเติมไปยังครูจังหวัดสุรินทร์ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นมุ่งเน้นไปที่การหาค่าองค์ประกอบและการพัฒนาเครื่องมือในการวัดการรู้ดิจิทัล แต่ไม่ได้ศึกษาถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลสำหรับครู รวมไปถึงผลของการรู้ดิจิทัลที่มีต่อตัวแปรต่าง ๆ ในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยเชิงเหตุและผลเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนวทาง นโยบายหรือหลักสูตรให้แก่สถานศึกษาในการพัฒนาการรู้ดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาครู ครู หรือบุคลากรทางการศึกษา

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษาในประเด็นในการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครูระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัทชลิดา บุตรดีวงษ์. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธุ์รูกุล. (2564, ตุลาคม-ธันวาคม). “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ.” วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 49(4) : 1 - 15.
- วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรีนัยู หมื่นเดช และชไมพร ศรีสุราช. (2557). “เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21.” วารสารปัญญาภิวัตน์. 5(ฉบับพิเศษ) : 195 - 207.
- Calvani, A., Cartelli, A., Fini, A., & Ranieri, M. (2009). “Models and instruments for assessing digital competence at school.” *Journal of E-learning and knowledge Society*. 4(3) : 183 - 193.
- Europe commission. (2014). “A common European digital competence framework for citizens.” [Online]. Available : <https://openeducationeuropa.eu/sites/default/files/DIGCOMP%20brochure%202014%20.pdf> Retrieved May 10, 2023.
- Gallardo-Echenique, et. Al. (2015, March). “Digital Competence in the Knowledge Society.” *Journal of online learning and teaching*. 11(1)
- Krumsvik, R. J. (2008). “Situated learning and teachers’ digital competence.” *Education and Information Technologies*. 13(4) : 279 - 290.
- Maderick, J. A., Zhang, S., Hartley, K., and Marchand, G. (2016). “Preservice teachers and self-assessing digital competence.” *Journal of Educational Computing Research*. 54(3) : 326 - 351.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics : An Introductory Analysis*. 2nd Edition. New York : Harper and Row.

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและ
ข้อคิดจากประวัติสาวก ชาตก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติ
ร่วมกับการใช้หนังสือนิทานชาตกประกอบภาพระบายสี
Learning Management on the Stories of Appreciation, Lifestyle and
Morality from the History of Jataka Disciples for Grade 1 Students in
Social Studies, Religion and Culture Classroom through Role-Play
Teaching along with the use of Illustrated Coloring Jataka Story book

ศศิบุษย์ บุราคร¹ อธิวิวัตร ศรีสมบัติ² และ สิริพัฒน์ ลากิจิตร³

Sasibut Burakorn¹ Ittiwat Srisombat² and Siriphat Labjit³

Received : December 16, 2023; Revised : May 18, 2024; Accepted : May 19, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาตก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร จำนวน 21 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้การ วิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกต แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนแบบสอบถามความพึงพอใจ ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : fan_g2538@hotmail.com

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติมี 3 วิธี ดังนี้ 1) การแสดงบทละคร 2) การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ 3) การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ และ 2) ขั้นสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติ วิธีการสอนดังกล่าวครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาหรือกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนแล้วให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า และดำเนินการแสดงบทบาทตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2. การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่า นักเรียนกล้าแสดงออก ผู้เรียนมีโอกาสฝึกสนทนาได้ตอบและได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานกับบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เราใจสำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนที่มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเนื้อหา รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนรู้, ประวัติสาวกชาดก, การสอนแบบบทบาทสมมติ, หนังสือนิทานชาดก ประกอบภาพพระบายสี

Abstract

The objectives of this research are 1) to study learning management An admirable story and telling examples of lifestyles and history from the history of Jataka disciples Social studies and culture learning group Grade 1 students Through teaching role-playing and using coloring book illustrations 2) to develop learning management achievements Stories and telling examples of ways of life and history from history according to the Jatakas Social studies learning group Religion and culture Grade 1 students Through role-play teaching combined with the use of coloring book illustrations 3) to investigate students' satisfaction on the learning management of the stories of appreciation, lifestyle, and morality from the history of

Jataka disciples for Grade 1 students in social studies, religion, and culture classroom through role-play teaching along with the use of illustrated coloring Jataka storybook. This research is mixed methods research by use qualitative and quantitative research methods. The sample group consisted of 21 students in the first semester who were purposively selected from Grade 1 in the academic year 2023 at Ban Nong Wa School, Pho Sai. The research tools used were document analysis forms, learning management plan, learning activities, observational form, academic achievement test (Pretest-Posttest), satisfaction questionnaire. Data from qualitative research were analyzed for content. Quantitative research analyzes data using computer programs, statistics used in the research include percentages, mean, standard deviations. The results of the research found that:

1. There are 3 methods of teaching using role-play teaching: 1) acting out a script, 2) role-playing without a prepared script, 3) using role-playing with a prepared script. There are 2 learning management steps : 1) the step of setting specific objectives and 2) the step of creating role-play situations. In this teaching method, the teacher determines the topic to be studied or the situation to be similar to the learner's environment, allow students to prepare in advance and perform their roles as assigned to serve as a guideline for solving various problems that occur in daily life.

2. The pre-tests and post-tests was found that students had higher learning achievement after studying. The study was statistically significant at the .05 level. When observing student behavior, there was found that students are brave enough to express yourself. Learners could practice conversation and participate in group activities. To make students have fun with role playing in various situations. It is exciting for students. make students therefore, there are more enthusiasm in learning.

3. The satisfaction assessment results was found that the highest level of satisfaction was with learning management. The students were most satisfied with the content, followed by the measurement and evaluation aspect, the learning process and media and learning equipment, respectively.

Keywords : Learning management, history of Jataka disciples, role-play teaching, Illustrated Coloring Jataka Story book

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสังคมเรียกร้องหาสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเสมอภาคในกฎหมาย เพื่อจะนำมาเป็นต้นแบบที่ดี และนำมาใช้ในสังคมที่มีการแข่งขัน จนลืมเรื่องความถูกต้องในสังคมปัจจุบันของมนุษย์จะดำรงอยู่ได้และมีความเจริญก้าวหน้า ต้องประกอบไปด้วย ทรัพยากรบุคคลที่เป็นทั้ง คนดี มีคุณธรรม และมีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงโลกและอนาคต ทั้งนี้การมีศีลธรรมจริยธรรม จึงจำเป็นต้องได้รับการสอดแทรกไว้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะสถาบันครอบครัว หรือสถาบันการศึกษา การพัฒนาทางศีลธรรมจริยธรรมของเด็กจำเป็นต้องมีทั้งด้านพุทธรพิสัย จิตพิสัย สังคม หรือแม้อารมณ์จิตใจ เพื่อให้เด็กได้มีวิวัฒนาการเจริญเติบโตทางสติปัญญา ความคิด และพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ถูกต้อง และดีงาม ตามหลักจริยธรรมของสังคม นอกจากนั้นแล้ว การศึกษาในปัจจุบันนี้ มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอย่างมาก การจัดการศึกษาได้มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและสังคมให้มีประสิทธิภาพ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม พร้อมทั้งเน้นบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน จึงได้มีการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุขสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตพร้อมที่จะทำประโยชน์ต่อสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและเป็นพลเมืองที่ดีตามระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานได้เจตคติในการดำรงชีวิตมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจการทำงานเป็นและครองชีพอย่างเป็นสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้จัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ 1) ศาสนาศีลธรรมและจริยธรรม 2) หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญการส่งเสริมและสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบอยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แต่อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนรู้จากสถานการณ์ในปัจจุบันกำลังเกิดวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมและศีลธรรมทำให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัย กล่าวคือ ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนเองและผลการเรียนตกต่ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนาศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุในครอบครัว ชุมชน ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองเท่าที่ควรและปลูกฝังค่านิยมที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1 - 4) นอกจากนี้ในงานวิจัยของ ฐิตาภา จันป๋ม (2554) การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีผลต่อ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรญา ท่าโหม (2565) เรื่องผลการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม พบว่า 1) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมโดยรวม ก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม หลังการทดลองอยู่ในระดับดีและพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน และด้านการร่วมมือก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม ซึ่งการสนับสนุนการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของผู้เรียนได้ยิ่งขึ้น จากรายงานผลการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร จังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้านสังคมวัฒนธรรมอยู่ในระดับควรส่งเสริม ขาดทักษะเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองรวมทั้งความร่วมมือหรือความช่วยเหลือหรือการแบ่งปัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีวุฒิภาวะยังน้อย นักเรียนมีปัญหาการเรียนรู้ในการจำบทบาทสมมติของตัวเอง ตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนช้า เพราะบทแสดงมีเนื้อหายาว จึงทำให้การแสดงบทบาทสมมติยังไม่ต่อเนื่องเป็นเรื่องราว ส่งผลต่อพัฒนาการในกระบวนการคิดและพฤติกรรมทางสังคมซึ่งต้องส่งเสริมพัฒนาจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร, 2565)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีวิวัฒนาการเจริญเติบโตทางสติปัญญา ความคิด และพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ถูกต้องและดีงาม ตามหลักจริยธรรมของสังคม ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีความสนใจการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกขาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือนิทานขาดกประกอบภาพพระบายสี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจะออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ที่พิจารณาจากสภาพปัญหาของนักเรียนนั้น มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ได้หรือไม่อย่างไร ผลการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร นักเรียนมีความรู้และทักษะก่อนเรียนและหลังเรียนมากน้อยแค่ไหนแตกต่างกันหรือไม่ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากน้อยแค่ไหน อยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยบทบาทสมมติจะเน้นให้นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานได้มีเจตคติในการดำรงชีวิตมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนเกิดสนุกสนาน น่าสนใจและ

ตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนอยากเรียนรู้จากบทบาทสมมติหรือตัวละคร ซึ่งเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ และแบบอย่างของตัวละครจะส่งเสริมการสร้างความคิด ความเพียรพยายาม มีคุณธรรมทำให้เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร ตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 21 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 44 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนทั้งสิ้น 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาสอน รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ กำหนด 20 คะแนน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 3 ตัวเลือก
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

นำแผนจัดการเรียนรู้ แบบสังเกต และแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ 1) มีคุณวุฒิด้านการศึกษา หรือเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ 2) มีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี 3) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะที่แตกต่างกันเพื่อให้มีมุมมองที่หลากหลาย ได้แก่ อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนในระดับประถมศึกษา บุคลากรด้านการนิเทศน์หรือผู้บริหาร จากนั้นผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความเหมาะสมของแผนจัดการเรียนรู้ แบบสังเกต และแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นและให้คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) การตรวจสอบเครื่องมือ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) ตั้งแต่ .67 ขึ้นไปถึง 1.00 จึงถือว่าใช้ได้ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.840 สรุปว่าเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการ ดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งจะใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design)

2. การดำเนินการทดลอง การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนิน ดังนี้

2.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนทั้งสิ้น 5 แผน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ กำหนด 20 คะแนน ข้อสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

2.3 จัดการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำนวนทั้งสิ้น 5 แผน กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 5 แผนแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการทดสอบหลังเรียน

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

2.5 เมื่อทดสอบหลังเรียนแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามความพึงพอใจแก่นักเรียน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมจัดการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการ

2.6 เมื่อนักเรียนตอบแบบสอบถามครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การจัดการเรียนรู้ เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือนิทานชาดกประกอบภาพพระบายสี ผู้วิจัย ได้ทำการทดลองกับนักเรียนปรากฏผลดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นวิธีสอนที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา หรือกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา โดยให้นักเรียนร่วมคิด เพื่อให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนแล้วให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า และดำเนินการแสดงบทบาทตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นต้น โดยนำหลักการทฤษฎีจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับวัยผู้เรียน ซึ่งการสอนด้วยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ มี 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การแสดงบทบาทแสดงละคร ครูผู้สอนจะให้นักเรียนแสดงตามบท หรือ ตามตัวละครของตนเองที่ได้รับ 2) การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ นักเรียนจะเป็นผู้คิดบทบาทสมมติด้วยตนเอง หรือออกแบบการแสดงด้วยตนเอง 3) การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม ครูผู้สอนเตรียมบทให้ แล้วนักเรียนต้องแสดงตามที่บทกำหนด ทั้งนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ครูผู้สอนจึงทำการศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหาก่อนทุกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ลำดับเหตุการณ์จากการเรียนรู้ และจึงนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง และ 2) ขั้นตอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ ครูผู้สอนจะศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสถานการณ์และ

บทบาทสมมติให้สอดคล้องกับผู้เรียนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน ได้แก่ วัยของผู้เรียน เนื้อหา ความเป็นจริง ข้อโต้แย้ง ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักกระบวนการคิด การทำงานกลุ่ม และการลงมือปฏิบัติ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2. ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติรวมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี ผู้วิจัยได้ทำการทดลองนักเรียนกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองหว้าโพธิ์ไทร จำนวน 21 คน โดยผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวิธีการและแผนการเรียนรู้ต่อจากนั้นทำการทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ มีผลปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจาก

ประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติรวมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี

ผลการจัดการเรียนรู้	N	คะแนน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	t	sig.
ก่อนเรียน	21	20	51.9	10.38	1.46	18.65	.000**
หลังเรียน	21	20	81.6	16.32	1.27		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $t_{01,33} = 1.6924$

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 10.38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.9 และหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวิธีการขั้นตอนและแผนการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.6 ผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 29.7 คะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 14.22 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติรวมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี ซึ่งผลทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน หลังจากจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนกล้าแสดงออก ผู้เรียนมีโอกาสนักสนทนาโต้ตอบและได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานกับบทบาทสมมติที่ได้รับ เพราะการสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เร้าใจสำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น สนใจในเนื้อหาที่สอนมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านความคิดจากประสบการณ์จริงที่ตนได้รับได้แสดงบทบาทสมมติ เสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียนสนุกสนาน น่าสนใจและตอบสนองการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนอยากเรียนรู้จากบทบาทสมมติ หรือตัวละคร ซึ่งเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ และแบบอย่างของตัวละครจะส่งเสริมการสร้างความคิด ความเพียรพยายาม มีคุณธรรม ทำให้เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะนักเรียนจะเรียนรู้จากเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี มีผลปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจนักเรียนที่ได้จาก การจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
ด้านเนื้อหา	4.37	0.71	พึงพอใจมาก
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.18	0.68	พึงพอใจมาก
ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้	4.16	0.82	พึงพอใจมาก
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.27	0.74	พึงพอใจมาก
รวม	4.24	0.74	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบ

ภาพระบายสี ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.27$) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การจัดการเรียนรู้ เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก พบว่า การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นวิธีสอนที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา หรือกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนแล้วให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า และดำเนินการแสดงบทบาทตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ มี 3 วิธี ดังนี้ 1) การแสดงบทละคร 2) การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ 3) การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม โดย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 2 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ และ 2) ขั้นสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติ โดยนำหลักการทฤษฎีจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับวัยผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนเลือกแสดงบทบาทตัวละครจากข้อคิดประวัติสาวกชาดก และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากบทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับทศนาแจมมณี (2560) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ผุสดี กุญอินทร์ (2558) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการแสดงบทบาทสมมติได้ว่าเป็นการช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น รู้จักร่วมมือ แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น ยอมรับและเป็นมิตรกับผู้อื่น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติสาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนการ

สอน โดยใช้บทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือนิทานชาดกประกอบภาพพระบายสี จึงทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก และการจัดการเรียนรู้มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมศึกษากลุ่ม กิจกรรมศึกษาด้วยตนเอง รวมไปถึงมีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ คือ หนังสือประกอบภาพพระบายสี จึงส่งผลทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและบทเรียนได้ยิ่งขึ้น นักเรียนกล้าแสดงออก สนใจในเนื้อหาที่สอนมากขึ้น เสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้เรียน สนุกสนาน น่าสนใจและตอบสนองการเรียนรู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ดังที่ พิเศษฐ์ ตัณฑวนิช (2558 : 13) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการศึกษาในเรื่องของพุทธิพิสัยตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 6 ลำดับชั้น ดังนี้ 1) การจำ 2) ความเข้าใจ 3) การปรับใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การประเมิน และ 6) การสร้างสรรค์ 2) ความรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ลำดับชั้น ดังนี้ 1) ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง 2) ความรู้ที่เป็นมโนทัศน์ 3) ความรู้ที่เป็นกระบวนการขั้นตอน และ 4) ความรู้ในส่วนของทฤษฎีถึงวิถีคิดของตนเอง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ยามีละห์ นิเลาะ และสุรัสวดี นราพงศ์เกษม (2564 : 1263) เรื่อง ผลการใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติที่มีต่อการเข้าใจความหมายของคำกริยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเบอแสง อำเภอมืองจังหวัดยะลา พบว่า เปรียบเทียบการเข้าใจความหมายของคำกริยาของนักเรียนก่อนและหลังการใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรุจา ท่าโหม (2565) เรื่องผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมโดยรวม ก่อน การทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม หลังการทดลองอยู่ในระดับดีและพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปันและด้านการร่วมมือก่อนการทดลองอยู่ในระดับการส่งเสริม หลังการทดลองระดับดี 2) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม บทบาทสมมติมีค่าเท่ากับ 0.9318 ซึ่งหมายความว่า เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 93.18 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่าการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของผู้เรียนได้ยิ่งขึ้น

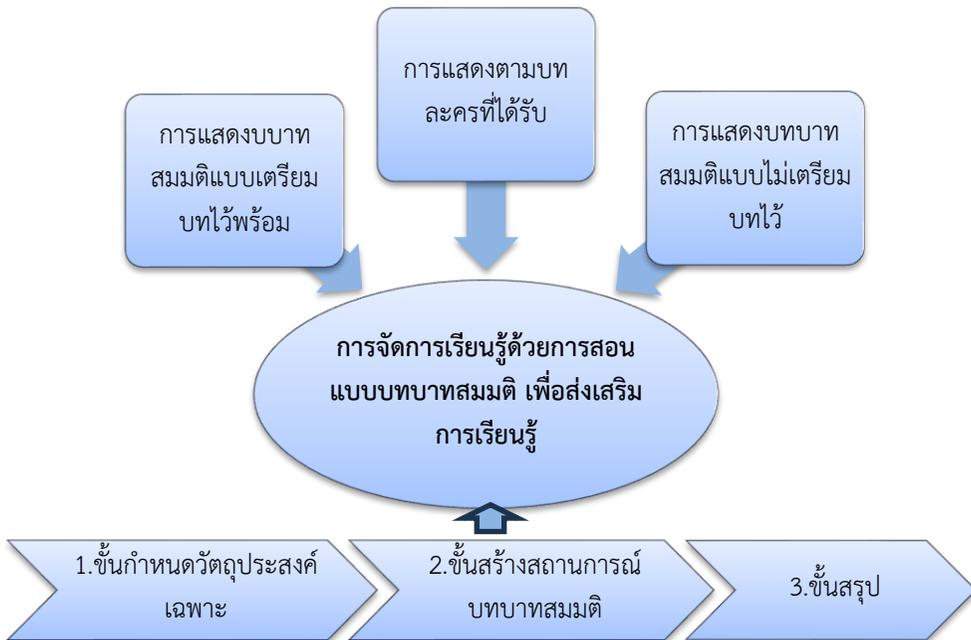
3. ผลความพึงพอใจทางการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก ด้วยการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือนิทานชาดก

ประกอบภาพพระบายสี พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.74) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ได้ใช้สื่อการสอน ซึ่งประกอบด้วย ภาพการ์ตูน ในหนังสือนิทานชาดกประกอบด้วยภาพพระบายสี จึงเป็นจุดดึงดูดนักเรียนให้เกิดความสนใจ จนส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้อง ยามิละห์ นิเลาะ และ สุรัสวดี นราพงศ์เกษม (2564 : 1263) เรื่อง ผลการใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติที่มีต่อการเข้าใจ ความหมายของคำกริยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเบอเล้ง อำเภอมืองจังหวัด ยะลา ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความ พึงพอใจ โดยภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการสอนการเข้าใจ ความหมายของคำ โดยใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนบทบาทสมมติ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาไทยและมีบทบาทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ผู้เรียนมีโอกาสฝึกสนทนา ได้ตอบและได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานกับบทบาทที่ได้รับ เพราะการสวม บทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เร้าใจสำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพิ่มขึ้น และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมน จันทร์เพ็งเพ็ญ (2560) ซึ่งได้กล่าวถึงความพึงพอใจ ในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ เกิดความสมบูรณ์ของชีวิต

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้เรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและประวัติจากประวัติ สาวกชาดก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการ สอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพพระบายสี ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ผู้เรียน มีโอกาสฝึกสนทนาได้ตอบและได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการแนะนำและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ เรียนรู้ สามารถสร้างความรู้และค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลและประสบการณ์ ใหม่ ๆ แล้วสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ การจัดการเรียนรู้จึงนับได้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้เกิด

ประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การแสดงบทแสดงละคร ครูผู้สอนจะให้นักเรียนแสดงตามบท หรือตามตัวละครของตนเองที่ได้รับ 2) การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ นักเรียนจะเป็นผู้คิดบทบาทสมมติด้วยตนเอง หรือออกแบบการแสดงด้วยตนเอง 3) การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม ครูผู้สอนเตรียมบทให้ แล้วนักเรียนต้องแสดงตามที่บทกำหนด โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) ขั้นสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติ 3) ขั้นสรุป โดยวิธีการสอนดังกล่าวครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาหรือกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้คล้ายกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนแล้วให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า และดำเนินการแสดงบทบาทตามที่ตนเองได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดในการวัดผลและประเมินผลแก่นักเรียนให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาที่ตนเองได้คะแนนน้อย
2. ครูผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดถึงกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ครูผู้สอนควรมีการเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ให้มีความพร้อมและอำนวยความสะดวกกับนักเรียน เพื่อสร้างเสริมทักษะของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ ไปใช้สอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป
5. การประเมินพฤติกรรมการเรียนเรื่องชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ซาดก ครูผู้สอนควรดูความจำเป็นและความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมในแต่ละเนื้อหาสาระและเตรียมสื่อ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยจะนำวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติร่วมกับการใช้หนังสือประกอบภาพระบายสีไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นหรือไม่
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมอื่นในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ควรมีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ ไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฐิตาภา จันปุม. (2554). **การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ณัฐมน จันทร์เพ็งเพ็ญ. (2560). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (ROLE PLAY) สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนมูลนิธิบ้านไผ่วิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐรุจา ท่าโหม. (2565). ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทีศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุสดี กุฎอินทร์. (2558). เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิศิษฐ ตัณฑวณิช. (2558). “แนวคิดการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของบลูม และคณะฉบับปรับปรุง.” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 3(2) : 13 - 25.
- ยามีละห์ นิละาะ และสุรัสวดี นราพงศ์เกษม. (2564). “ผลการใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติที่มีต่อการเข้าใจความหมายของคำกริยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเบอแสง อำเภอมืองจังหวัดยะลา.” ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร. (2565). รายงานผลการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร. สุรินทร์ : ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองหัวโพธิ์ไทร.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

Administration with Good Governance of Municipality, PakKret,
Nonthaburi Province

สุพจน์ บุญวิเศษ¹
Supot Boonwises¹

Received : January 4, 2024; Revised : May 17, 2024; Accepted : May 18, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ส่วนด้านหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนคร

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์; Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University;
e-mail : supot45@hotmail.com

ปากเกร็ด ควรส่งเสริมยกระดับความรู้ผู้บริหารและปฏิบัติงาน โดยจัดฝึกอบรมศึกษาดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดทำแผนควบคุมภายในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมรับฟังการพิจารณางบประมาณ มีระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม จัดรวบรวมระเบียบกฎหมายเผยแพร่ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, เทศบาลนครปากเกร็ด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of administration with good governance of Pakkret City Municipality, Nonthaburi Province 2) to compare the opinions of the officials towards administration with good governance based on individual factors and 3) to provide suggestions for improve administration with good governance of Pakkret City Municipality. The questionnaire was utilized to collect data from 298 employees in Pakkret City Municipality, Nonthaburi Province. This study's statistical procedures involved frequencies, percentages, t-tests, and one-way ANOVA.

The finding revealed that 1) the administration according to the principles of good governance of Pakkret City municipality practiced a high level. When scoped down to each branch the average of worthwhile principles, participation principles, moral principles, responsibility principles, transparency principles, and rule of law principles are all at a high level. 2) The study research of the individual factors (sex, age, education, marital status, position, and working period) which result in the administration with good governance are not differ. and 3) Guidelines for promoting administration according to the principles of good governance of Pak Kret Municipality; should promote and upgrade the level of knowledge of executives and workers, training and study visits to exchange knowledge by organizing, create a control plan within the agency to make work more efficient. Promote public participation in preparing local development plans; attend the budget consideration, a strict financial and material management system. Collect and publish legal regulations and create a good image of the organization.

Keyword : Administration with good governance of Pakkret City Municipality, Nonthaburi Province.

บทนำ (Introduction)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ตามวิถีทางธรรมาธิปไตย เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการรักษาบ้านเมือง และสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบองค์กรและกลไกต่าง ๆ ในส่วนราชการองค์การของรัฐ รัฐบาล การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรอิสระ (Independent Organization) องค์กรเอกชน กลุ่มชมรมและสมาคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) ทั้งนี้เพื่อให้สังคมจากทุกภาคส่วนของประเทศสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม การสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบการบริหารราชการไทยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักธรรมาภิบาลจะเป็นปัจจัยเสริมให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเปิด ประชาชนมีเสรีภาพ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางเกิดกระบวนการรวมตัวกันของประชาชน ประชาสังคม และสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การวางรากฐานสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความเป็นธรรม สร้างสันติสุขในสังคมสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทยมีความแข็งแรงยิ่งขึ้น ธรรมาภิบาลมีบทบาทความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตยเป็นหลักการที่นำไปใช้ในการบริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์ส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น (แสงชัย อภิชาติธนวัฒน์, 2559)

ประเทศไทยจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยอาศัยหลักการ 3 ประการคือ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ สำหรับอำนาจการปกครองท้องถิ่น (Local Administration) เป็นผลมาจากแนวคิดตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองและการจัดบริการสาธารณะ (Public Service) ให้แก่ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550 : 29 ; ฌัชภาภัทร อุ่นตรงจิต, 2566 : 30) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าหลักการการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นจะมีจุดแข็ง (Strengths) อยู่มากกว่าคือ ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลาง และเป็นการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย แต่ก็ยังมีจุดอ่อน (Weakness) โดยเฉพาะด้านการคลัง เมื่อสัดส่วนทางด้านราชการส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น ก็เป็นการยากที่รัฐบาลกลาง จะกำหนดทิศทางและควบคุมระบบการคลังโดยรวมได้ หากการใช้จ่ายของท้องถิ่นปราศจากวินัยทางการคลัง เกิดการใช้จ่ายที่เกินตัว ขณะเดียวกันการแสวงหารายได้ยังต่ำซึ่งอาจจะสร้างปัญหาและเกิดภาวะความไร้เสถียรภาพต่อระบบการคลังของประเทศได้ ส่วนด้านความเสมอภาคอาจจะนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ

ทั้งเศรษฐกิจ การคลัง คุณภาพชีวิต และการบริการสาธารณะ (สถาบันพระปกเกล้า, 2559; นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2566) ขณะเดียวกันการบริหารจัดการงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่ามีปัญหาหลายประการ เช่น ความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ทศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการที่กำกับดูแลท้องถิ่น ความเป็นอิสระของท้องถิ่น ด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ปัญหาการทุจริตและความไม่โปร่งใส ในการบริหารงานยังไม่ได้มีการตรวจสอบเชิงรุกยังมีอีกมาก โดยการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยและการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นประเด็นที่โจษจันกันมาก เพราะมีข้อมกล่าวหาต่อนักการเมือง ข้าราชการ และนักการเมืองท้องถิ่น ว่ามีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำในหลายรูปแบบ (โกวิท พวงงาม, 2550 : 107) แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญและนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร เพื่อให้การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย (ถวิลวดี บุรีกุล, 2558)

เทศบาล (Municipality) เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งใน 5 รูปแบบ คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งเป็นการบริหารที่รัฐบาลกลางมอบหมายภารกิจบางส่วนให้ดำเนินการตามหลักการกระจายอำนาจ มีฐานะเป็นนิติบุคคล (Juristic Person) กล่าวคือ มีอิสระในการบริหารจัดการ มีสิทธิตามกฎหมาย มีงบประมาณ และเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง มีองค์การตามกฎหมายและมีอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน และตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นได้ขึ้นเป็นเทศบาลไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) จำนวนและความหนาแน่นของประชากรท้องถิ่น 2) ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น และ 3) ความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด (บุษอริ ยีหะ, 2555 : 133 - 136) ในดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่านั้น องค์กรจึงได้นำเครื่องมือทางการบริหารด้านธรรมาภิบาลมาใช้ในการตรวจสอบหรือวัดการดำเนินงาน ช่วยให้ระบบบริหารขององค์กรมีความน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย

ประเทศไทยมีเครื่องมือในการประเมินธรรมาภิบาลหลากหลาย ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเข้าซ้อน และเครื่องมือที่ใช้วัดระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานรัฐยังมีกรอบแนวคิดที่ยังไม่ครอบคลุมหลักธรรมาภิบาล

ทั้งนี้หลายหน่วยงานก็มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานเพื่อความโปร่งใสอย่างเต็มที่ แต่ปัญหาคอร์ปชันในสังคมไทยก็ยังเป็นเรื่องร้ายแรง (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ, 2557) ธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นประเด็นที่กล่าวถึงมาตลอด ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร ประเทศไทยจึงมีการตื่นตัวการแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์ปชันมากขึ้น เพื่อช่วยให้ระบบการบริหารของหน่วยงานและของรัฐมีความน่าเชื่อถือ การยอมรับจากสังคม และไม่สูญเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ

เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่ดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และยังเป็นหน่วยงานราชการที่ใกล้ชิดประชาชนซึ่งมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการประชาชน เกิดความผาสุกจากสวัสดิการและบริการทั้งปวงที่เกิดจากรัฐทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการบริการส่วนกลางและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยระบบการบริหารที่มีการจัดการที่ดี (Good Governance) บนหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยเห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากความคิดเห็นของบุคลากรย่อมสะท้อนออกมาจากการมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของเขา โดยมุ่งศึกษาว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ประชากรคือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,268 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะคำนวณโดยวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน จากนั้นผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า แปลผล 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้คุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณา ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .840

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด และ 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เชียนอธิบายผลวิจัยและนำเสนอในรูปแบบตาราง และนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คิดเป็นร้อยละ 69.50 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 มีตำแหน่งหน้าที่พนักงานตามภารกิจ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 และมีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของบุคลากร ในภาพรวม

ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.46	0.60	ปานกลาง	6
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.51	0.53	มาก	3
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.50	0.55	มาก	5
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.52	0.56	มาก	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.51	0.55	มาก	4
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.54	0.53	มาก	1
รวม	3.51	0.54	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีตามความคิดเห็นของบุคลากร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) รองลงมา ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. อายุ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. สถานภาพสมรส การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. ตำแหน่งหน้าที่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ควรส่งเสริมระดับความรู้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน โดยจัดฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกให้ให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการดำเนินงาน จัดทำแผนควบคุมภายในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยเช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการพิจารณางบประมาณ และการตั้งตัวแทนประชาคมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่สูงสุด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร มีระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม ประชาชนมีโอกาสควบคุมการบริหารงานมากขึ้น และการใช้สมัชชาวิชาชีพมาเข้าร่วมตรวจสอบหน่วยงาน จัดรวบรวมระเบียบกฎหมายเผยแพร่ทั้งรูปเล่มและจัดเผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและใช้ปฏิบัติงาน รวมทั้งประชาชนได้รับรู้เข้าใจนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด ตามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลัก

ความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ส่วนลำดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง คือ ด้านหลักนิติธรรม ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเพื่อให้ทันสมัย เทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ทำให้เกิดความตื่นตัวในการสร้างหลักธรรมาภิบาลองค์กร ผู้บริหารใส่ใจถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อนำสู่การพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิยานนท์ แสงบุตร (2563) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมา ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมนา ยิ้มช้อย (2561) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแหม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม และ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักนิติธรรม ตามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังมีอุปสรรคในด้านนิติธรรมหรือกฎระเบียบปฏิบัติ เนื่องจากมีกฎระเบียบมากมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะ มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบและแนวปฏิบัติเพื่อให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงหนังสือสั่งการจากกรมกระทรวงต่าง ๆ กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ อีกทั้งหน่วยงานที่กำกับควบคุมดูแลและตรวจสอบการทำงานจากทั้งหน่วยงานรัฐและองค์กรอิสระ นอกจากนี้บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง มีทั้งพนักงานลูกจ้างประจำและชั่วคราวที่เข้าออกสับเปลี่ยนหน้าที่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องระเบียบ กฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้กับบุคลากรในการบริหารราชการแผ่นดิน ควรมีการรวบรวมระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กฎระเบียบใหม่ ๆ จัดทำเป็นเล่มและเผยแพร่ในระบบออนไลน์ เพื่อให้บุคลากรได้ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงการในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดการทำงานอย่างมั่นใจ ปฏิบัติงานอย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดยึดหลักปฏิบัติงานที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จำรูญ วรรณมา (2556) ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคปัจเจกบุคคลและครอบครัว ภาคต่างประเทศ

เพื่อที่ภาคีต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขสันติสุข อาจประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษรอื่น อาทิ กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมหรือจริยธรรม โดยความสอดคล้องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินงาน รวมถึงหลักศีลธรรมและจริยธรรมประกอบกัน จึงทำให้ทุกระบวนการของการปฏิบัติงานของภาครัฐเกิดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพในบางเรื่อง แต่ทางเทศบาลก็ได้ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ตามอำนาจที่ทางรัฐกระจายอำนาจในแนวทางดำเนินงานให้ท้องถิ่นปฏิบัติ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเพราะ เมื่อผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด กระทำความผิดทางวินัย จะถูกสอบสวนและพิจารณาโทษด้วยความเป็นธรรมและผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดปฏิบัติงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2546) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริม สนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย ประจำชาติ เป็นพลเมืองดี คือ ปฏิบัติตามฆราวาสธรรม ได้แก่ สัจจะ คือการรักษาความสัจหะ เป็นการ รู้จักข่มใจตนเอง ขันติ คือความอดทนอดกลั้นและการอดออม จาคะคือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต โดยความสอดคล้องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้ยึดหลักคุณธรรมทั้งการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงาน ให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ในตำแหน่งหน้าที่ ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการประกาศหลักคุณธรรมและจริยธรรมของ ข้าราชการพนักงานเทศบาลปากเกร็ดเพื่อให้ยึดถือเป็นแบบแผน เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กร

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข่าวสารสำคัญ ที่บุคลากรภายในเทศบาล/ประชาชนควรรู้ เช่น งบประมาณ ข้อบังคับ ข้อมูลการจัดซื้อ-จัดจ้าง และผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร และมีระบบให้บุคลากร/ ประชาชนเข้าถึงการรับรู้ข่าวสารได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปาจริย์ วงษ์ชุ่ม (2559) สรุปว่า ธรรมาภิบาลเป็นการบริหารของภาครัฐในทุกด้าน โดยความชอบธรรมโดยเน้นการใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและมีโครงสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยความสอดคล้องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการดำเนินงานขององค์กรในหลักสำคัญด้านความโปร่งใสนั้น องค์กรที่มีความเป็นธรรมาภิบาล

ยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กฎระเบียบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลมีความสะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเพราะผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดมีการตอบสนองและนำข้อคิดเห็นที่รับฟังมาใช้ตัดสินใจ หรือปรับปรุงการปฏิบัติงาน และผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดสนับสนุนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2546) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคคลในองค์กรทุกระดับเป็นผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือดำเนินการขององค์กร ได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบองค์กรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน พร้อมทั้งออก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้บุคลากรในองค์กรถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนาระบบการทำงานและบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ จัดทำข้อมูลแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชน ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยความสอดคล้องดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า หลักการมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาท “ร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมสร้างร่วมตัดสินใจ” ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 258 (1) ที่ได้บัญญัติการปฏิรูปด้านการเมือง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560 : 77) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในบริหารงานและส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดมีกระบวนการทำงานอย่างมีระบบ เพราะผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดมีการวางแผนการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ กระตือรือร้นในการทำงานและแก้ปัญหา จึงทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2552) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะสอดคล้องกับ บันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน

ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักความรับผิดชอบ มีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดมีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณตรงกับความจำเป็นและความต้องการของประชาชน และผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดมีความเต็มใจ ตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีการทำงานที่รวดเร็วและมีคุณภาพ มีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับ บันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า หลักความคุ้มค่า มีการรณรงค์ให้บุคลากร มีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพรวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2546) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลาที่เหมาะสม กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายที่ชัดเจน

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสถานภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากเทศบาลปากเกร็ด ส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย เทียนชัย นามวงษ์ (2559) พบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตียนานท์ แสงบุตร (2563) พบว่า ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1. เพศ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ทวีระวงษ์ (2557) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรภายในองค์กรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่าง ส่วนบุคลากรภายในองค์กรที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า บุคลากรภายในที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ มีรายคู่ที่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทดสอบรายคู่ที่ไม่ความสัมพันธ์ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน นั้น เป็นการสะท้อนถึงคุณลักษณะบุคคลของบุคลากรเทศบาลปากเกร็ด ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด โดยการปฏิบัติงานตามหลักการกฎระเบียบ ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. อายุ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอนุเทพ สุทธิญาณ (นิยมเกล้า) (2563) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ พบว่าประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุและสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย ทวีระวงษ์ (2557) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรภายในองค์กรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่าง ส่วนบุคลากรภายในองค์กรที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า

บุคลากรภายในที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ มีรายคู่ที่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทดสอบรายคู่ที่ไม่ความสัมพันธ์ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สถานภาพสมรส การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอนุเทพ สุทธิญาโน (นิยมเกล้า) (2563) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ พบว่าประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุและสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

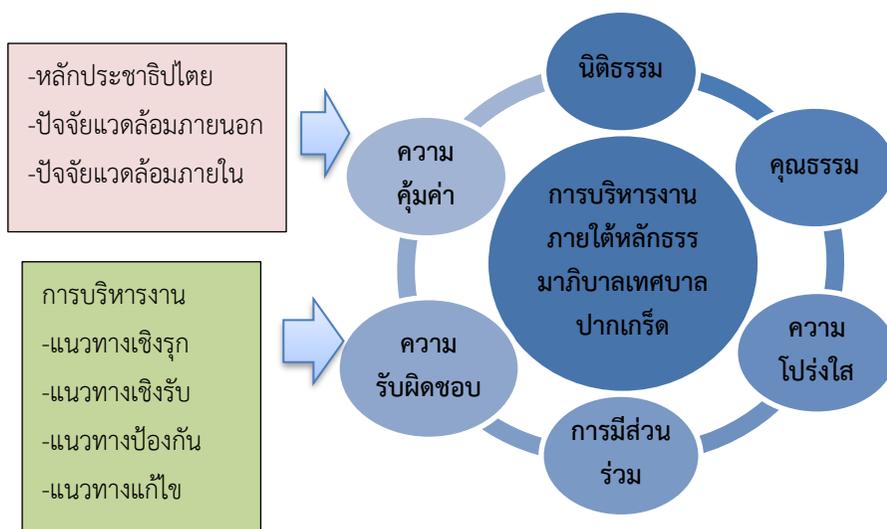
5. ตำแหน่งหน้าที่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย ทวีระวงษ์ (2557) ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรภายในองค์กรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรภายในองค์กรที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่าบุคลากรภายในที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ มีรายคู่ที่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทดสอบรายคู่ที่ไม่ความสัมพันธ์ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญยุทธ พวงกำหยาด (2560) ทำวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของเทศบาลในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับธรรมาภิบาลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติทั้ง 10 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล ด้านองค์การ/หน่วยงาน ด้านบุคลากร ด้านนโยบาย และด้านการ

ติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ที่สามารถทำนายความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบาย ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาการขาดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ปัญหาด้านการประเมินผล การปฏิบัติงานและปัญหาด้านผู้บริหารของเทศบาล

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากงานวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารงานของเทศบาลนครปากเกร็ดดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า เพื่อบริหารงานหรือการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง ซึ่งเทศบาลปากเกร็ดได้ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นนั้น อยู่บนพื้นฐานของการบริหาร ทั้งแนวทางเชิงรุก เชิงรับ แนวทางป้องกันแก้ไข โดยพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาประกอบการพิจารณาดำเนินงานตามภารกิจบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน สู่การพัฒนาท้องถิ่น สามารถเขียนความเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 1 ปรากฏดังนี้

ภาพที่ 1 การบริหารงานภายใต้ตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลนครปากเกร็ด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เทศบาลปากเกร็ดควรส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องระเบียบ กฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้กับบุคลากรในการบริหารราชการแผ่นดิน ควรมีการรวบรวมระเบียบกฎหมายกฎระเบียบใหม่ ๆ จัดทำเป็นเล่มและเผยแพร่ในระบบออนไลน์ เพื่อให้บุคลากรได้ใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงการในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 เทศบาลปากเกร็ดควรมีการแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติงานผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ด เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงานมากขึ้นและเปิดโอกาสให้มีช่องทางในการซักถามรายละเอียดในกรณีที่ไม่เข้าใจ รวมทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสามารถวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อไม่เกิดความล่าช้า

1.3 เทศบาลนครปากเกร็ดควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนในพื้นที่สามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารเทศบาลนครปากเกร็ดได้ พร้อมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ได้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

1.4 เทศบาลนครปากเกร็ดควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบด้วยความโปร่งใสและให้เกิดความคุ้มค่า พร้อมทั้งสามารถตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณได้ โดยให้ประชาชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้มีการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกนำมาปรับปรุง และนำข้อมูลมาบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลอื่น เพื่อเป็นข้อเสนอในการประยุกต์ใช้ในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550, กันยายน – ธันวาคม). “การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรการและกลไกการป้องกัน.” วารสารสถาบันพระปกเกล้า. 5(3) : 107-130.
- จำรูญ วรรณ. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจืดน้อย อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.** ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาญยุทธ พวงกำหยาด. (2560). “การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของเทศบาลในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1.” วารสารจันทร์เกษมสาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 23(44) : 49 - 63.
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. (2566). **รัฐศาสตร์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียนนท์ แสงบุตร. (2563). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์.** ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2558). **คู่มือการจัดทำดัชนีวัดผลการบริหารจัดการที่ดี.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เทียนชัย นามวงษ์. (2559). **การศึกษาการรับรู้และการการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2566). “การกระจายอำนาจ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การกระจายอำนาจ> สืบค้น 12 มีนาคม 2566.
- บันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์. (2556). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ปริญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- บุญอริ ยีหมะ. (2555). **การปกครองท้องถิ่นไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปจรรย์ วงษ์ชุ่ม. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด.** ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2557). **คอร์รัปชันในระบบราชการไทย : การสำรวจทัศนคติ
ประสพการณ์ของหัวหน้าครัวเรือน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระอนุเทพ สุทธิธัญโน (นิยมเกล้า). (2563). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). **ทิศทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย**
กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพลส.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2546). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อการปรับเปลี่ยน.** นนทบุรี :
สำนักงานสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). **กฎหมายการปกครองท้องถิ่น.** พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สุมนา ยิ้มซ้อย. (2561). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม
อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- แสงชัย อภิชาติชนพัฒน์. (2559). “ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
www.kmutt.ac.th/sd/html/pdf/tam.pdf สืบค้น 6 สิงหาคม 2565.
- อรทัย ทวีระวงษ์. (2557). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
เขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** 3^{ed}th. New York : Harper and Row
Publication.

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี

Using Good Governance in Academic Management of Basic Educational Schools in Ubon Ratchathani

สมฤทัย เตาจันทร์¹

Somrutai taochan¹

Received : January 31, 2024; Revised : May 17, 2024; Accepted : May 18, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทาง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 660 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 285 คน และครูผู้สอน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาด

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University; e-mail : somrutai.p@ubru.ac.th

สถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแยกเป็นด้านมีรายละเอียดดังนี้ (1) หลักนิติธรรม มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) (2) หลักคุณธรรม จัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้กับนักเรียน (3) หลักความโปร่งใส ประกาศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนทราบก่อนนำไปใช้ (4) หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในงานวิชาการของสถานศึกษา (5) หลักความรับผิดชอบ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ (6) หลักความคุ้มค่า สนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กำกับติดตามการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

คำสำคัญ (Keywords): หลักธรรมาภิบาล, การบริหารงานวิชาการ, งานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the use of good governance principles in academic management of basic educational schools in Ubon Ratchathani Province; 2) to compare the use of good governance principles in Academic management of basic educational Schools in Ubon Ratchathani Province classified by education level work experience and the size of the educational institutions; and 3) to study the guidelines for applying good governance in the academic management of basic educational schools in Ubon Ratchathani Province. A Sample was selected from 660 school directors and teachers of basic education schools in Ubon Ratchathani Province in the academic year 2021, categorized as 285 school directors and 375 teachers. The research instruments was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. T test F value test.

The results showed that 1) The condition of using good governance principles in academic administration of basic educational schools in Ubon Ratchathani Province. in academic management at the highest level. 2) The results of comparing the conditions of

applying good governance in academic management of educational schools in Ubon Ratchathani Province School directors and teachers have an opinions on the use of good governance in academic administration of basic educational institutions in Ubon Ratchathani Province. Classified by position, educational background, work experience and school size Overall, the difference was statistically significant at the .05 level. 3) Guidelines for applying good governance in academic administration of basic education institutions in Ubon Ratchathani Province can be divided into sides with details as follows (1) The rule of law has set learning standards for courses that meet the goals of the Core Curriculum of Basic Education, B.E. 2551 (Revised 2017). (2) Moral principles of teaching and learning by inserting moral and ethical principles and desirable characteristics to students. (3) Transparency principle announcing the use of educational schools to students, teachers, parents and communities before using them. (4) Participation principle Provide opportunities for learners, teachers, parents, and communities to participate in the preparation of educational schools curricula that meet the needs of parents and communities by participating in the preparation of regulations. and various guidelines for measuring and evaluating academic results of educational institutions. (5) Principles of responsibility assign duties and responsibilities to personnel in the implementation of the curriculum development of educational schools. and (6) Value principle Encourage knowledgeable teachers Competent in subject areas, courses and teaching Supervise, monitor, measure and evaluate teaching and learning outcomes to achieve effective goals. according to the specified time.

Keywords : Good Governance, Academic management, Affairs.

บทนำ (Introduction)

แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ใช้วัดขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐและคุณภาพในการให้บริหารประชาชนของราชการไทย กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางของการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดจุดมุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารการศึกษา โดยเชื่อว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี มีคุณธรรม โปร่งใส และก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การบริหารจัดการศึกษาต้องดำเนินการตามหลักการหรือแนวทางธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องสภาพปัญหาและความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ ที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาของประเทศไทยต้องเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศ และสามารถตรวจสอบการจัดการอำนาจรัฐอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการกระจายอำนาจ ให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้การบริหารงานของรัฐบาลให้มีเสถียรภาพบนความโปร่งใส ตรวจสอบได้และดำเนินนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง (ธีระ รุญเจริญ, 2550) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ควรปลูกฝังแก่คนไทยทุกคนอย่างทั่วถึง โดยจะต้องมีการอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นการทำให้หลักธรรมาภิบาลให้เริ่มขึ้นจากสถานศึกษา ที่เป็นหน่วยงานที่จะพัฒนาคนสู่สังคม เพื่อปลูกฝัง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด ที่ถูกต้อง ใฝ่เรียนรู้ เติบโต ซึมซับ และปฏิบัติ เพื่อทำให้สังคมสถานศึกษามีวิถีชีวิตตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องของประชาชนต่อไป การบริหารสถานศึกษาซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำมีประสิทธิภาพ มุ่งสู่ประสิทธิผล และมีธรรมาภิบาลในการใช้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาล

ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และเพื่อจะศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อจะศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนโรงเรียน 1,144 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 17,930 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1,106 คน ครูผู้สอน 16,824 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 285 คน ครูผู้สอน 375 คน รวมทั้งหมดจำนวน 660 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ตำแหน่ง 2) วุฒิการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 4) ขนาดสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

3. ขอบเขตเนื้อหา คือ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านจัดการเรียนการสอน 3) ด้านจัดซื้อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน และ 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 50 ข้อ 3) ข้อเสนอแนะหลักการใช้ธรรมาภิบาล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัย โดยเก็บข้อมูลรูปแบบออนไลน์ (Google Form)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.57$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.57$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 4.61$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.54$) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{x} = 4.52$) และด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.51$)

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มีความคิดไม่แตกต่างกัน ยกเว้นหลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มีความคิดไม่แตกต่างกัน ยกเว้น หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

2.3 ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการใช้ หลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในด้านหลักนิติธรรมแตกต่างกัน 3 คู่ ได้แก่ 1) ต่ำกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 – 20 ปี 2) ตั้งแต่ 10 – 20 ปี และต่ำกว่า 10 ปี 3) ตั้งแต่ 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการใช้ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffé ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในด้านแต่ละด้าน ดังนี้ 1) หลักนิติธรรมแตกต่างกัน 3 คู่ ได้แก่ (1) ขนาดเล็ก และ ขนาดกลาง (2)

ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ (3) ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง 2) หลักคุณธรรมแตกต่างกัน 3 คู่ ได้แก่ (1) ขนาดเล็ก และ ขนาดกลาง (2) ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ (3) ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

3. แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแยกเป็นด้านมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักนิติธรรม มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาตรงตามเป้าหมายของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กำหนดระเบียบ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหา สื่อ วัสดุ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้ถูกต้องตามกฎระเบียบของ ทางราชการ จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาและอนุมัติผลการเรียนโดยยึดระเบียบ การวัดผลและ ประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 หลักคุณธรรม หลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย สังคม จิตใจ และ สติปัญญา ให้มีความรู้คู่คุณธรรม จัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะนิสัย ที่ถูกต้องดีงามตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

3.3 หลักความโปร่งใส ประกาศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชนทราบก่อนนำไปใช้ จัดระบบการติดตามการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการ จัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนทราบก่อนนำ ระเบียบการวัดผลและประเมินผลไปบังคับใช้ รวมถึงการขอรับเอกสารทางการศึกษา

3.4 หลักการมีส่วนร่วม มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในงาน วิชาการของสถานศึกษา

3.5 หลักความรับผิดชอบ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา สำหรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

3.6 หลักความคุ้มค่า สนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านสาขาวิชาหลักสูตร และการสอนเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูนำข้อมูล

สารสนเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กำกับติดตามการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สุภารส และชิตชัย สนั่นเสียง (2560 : 50) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ อวยชัย ประกอบนันท์ (2556: บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักและหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานวิชาการถือเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกระดับ เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้ม สภาพปัญหา และความต้องการของ ผู้ปกครอง ชุมชน และเป็นหลักประกันความสำเร็จในการบริหารจัดการของสถานศึกษา จึงเป็นเหตุผลทำให้ความคิดเห็นต่อสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พระสมุหสนอง ยสีโก (2554 : 91) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายละเอียดตามรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบอยู่ในมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา เกตุแก้ว (2557 : 75) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มีความคิดไม่แตกต่างกัน ยกเว้น หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ พระสมุห์สนอง ยลโก (2554 : 94) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกับปริญญาโท แสดงความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.047 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา เกตุแก้ว (2557 : 75) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชนก รอมสันเทียะ และสัจจวรรณ ทรรพสุ (2558 : 260) ศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานีทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เพื่อให้เป็นหลักในการปฏิบัติได้ถูกต้อง 2) หลักคุณธรรม ในการจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนเพื่อให้มีการยึดมั่นในความถูกต้องอันดีงาม 3) หลักความโปร่งใส ประกาศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนทราบก่อนนำไปใช้ 4) หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในงานวิชาการของสถานศึกษา ในการสร้างความไว้วางใจกัน 5) หลักความรับผิดชอบ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ 6) หลักความคุ้มค่า สนับสนุนให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กำกับติดตาม การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความประหยัดคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการศึกษการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการตามสภาพความพร้อมและบริบทของโรงเรียน

2) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานำผลการศึกษากิจการงานวิชาการตามหลัก ธรรมชาติไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการนิเทศกำกับติดตามโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการดำเนินการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมชาติในการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่จะนำไปสู่การกระทำที่จะนำมาซึ่งผลสำเร็จ ในการนำหลักธรรมชาติไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- _____. (2551). กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- จิรศักดิ์ สุภารส และชิตชัย สนั่นเสียง. (2560). “การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลัก ธรรมชาติ ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2.” วารสารวิจัยราชภัฏสุรินทร์. 4(1) : 47-54.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พระสมุห์สนอง ยสีโก. (2554). การใช้หลักธรรมชาติในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร วิทยาลัยครู ประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” (2560, เมษายน 6).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 17.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาชีพศึกษาระเบียบวาระ แห่งชาติ 2551-2555. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สุนิสา เกตุแก้ว. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- อรชนก รวมสันเทียะ และสจิวรรณ ทรรพวุฒ. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การบริหารงาน
วิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง.” วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 6(1) : 256-263.
- อวยชัย ประกอบนันท์. (2556). สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research
Activities.” *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน
(Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษา
ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี
A Study of Competency of Educational Administrators in the Era
of Disruptive Educational as Perceived by High School Teachers
Affiliated with the Basic Educational Commission
in Chonburi Province

เพชรรัตน์ สาพิมาน¹ และ ศิริพงษ์ เสาภายาน²
Phetcharat Sapiman¹ and Siriphong Sauphayana²

Received : January 16, 2024; Revised : May 21, 2024; Accepted : May 22, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

ในขณะที่โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะ Digital Disruption อันส่งผลกระทบต่อวิธีการทำงานที่ต้องเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันหรือที่เราเรียกว่า Disruption เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยสะท้อนไปถึงภาพรวมโดยเฉพาะระบบการศึกษาที่ต้องปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่เตรียมพร้อมรับการพลิกผันนี้อีกด้วย การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Graduate Student, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University; e-mail : Padchrat2523@ gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Advisor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University; e-mail: domgogo@hotmail.com

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 โรงเรียน จำนวน 320 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่ปฏิบัติการสอนในขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ (Keywords) : ยุคการศึกษาพลิกผัน, สมรรถนะผู้บริหาร, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

In an era of rapid global change, the phenomenon of Digital Disruption profoundly alters traditional modes of operation, necessitating adaptation. Disruption; often abrupt, is an inevitable consequence, shaping various sectors, notably the education system, which must evolve to remain relevant. Executives too must embrace this paradigm shift with readiness and agility.

The study was conducted to investigate the competency of educational administrators in the era of Disruptive Education as perceived by high school teachers affiliated with the Basic Education Commission in Chonburi Province. The study also compared the competency of educational administrators in the era of Disruptive Education based on the perceptions of high school teachers affiliated with the Basic Education Commission in Chonburi Province, categorized by educational levels, work experience and school sizes. The sample group for this study consisted of government teachers affiliated with the Basic Education

Commission in Chonburi Province during the first semester of the academic year 2023 from 31 schools, with a total of 320 individuals. The 5-point Likert scale was utilized. The reliability index fell between 0.80 - 1.00, with a reliability coefficient of 0.992. The statistical methods employed for data analysis included percentages, means, standard deviations, t-tests, analysis of variance, and paired sample t-tests using Scheffé's method. The research revealed significant findings : 1) The competency of educational administrators in the era of Disruptive Education, as perceived by high school teachers affiliated with the Basic Education Commission in Chonburi Province, was generally assessed to be at a high level, encompassing both an overall perspective and specific dimensions. and 2) When comparing the competency of school administrators in the era of Disruptive Education based on the perceptions of high school teachers affiliated with the Basic Education Commission in Chonburi Province, distinct differences were identified among teachers with varying educational levels. These differences were observed both in the overall assessment and in specific aspects, reaching statistical significance at a level of .05. Except for providing information and public services in contrast, no significant differences were observed among teachers with different levels of work experience, both in the overall assessment and specific aspects. Additionally, teachers instructing in schools of different sizes These differences were observed both in the overall assessment and in specific aspects, reaching statistical significance at a level of .05. Except for personal development and emotional strength, awareness of changes.

Keywords : Disruptive Education Era, Competency of Administrators ,The Office of the Basic Education Commission

บทนำ (Introduction)

โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง นำมาซึ่งโอกาสภัยคุกคาม เงื่อนไขและมีข้อจำกัดใหม่ ๆ อันเป็นผลมาจากการขับเคลื่อนของ 4 กระแสที่ส่งต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถี การใช้ชีวิตของมนุษย์อันได้แก่ 1) Globalization การหลอมรวมของสังคมโลก โดยทำให้เกิดการไหลของทุน สินค้า บริการ และผู้คนในทุกช่วงเวลา 2) Urbanization การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองทำให้จำนวนของประชากรเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว 3) Individualization กระแสของความเป็นปัจเจกบุคคลความเป็นตัวของตัวเองที่เพิ่มมากขึ้น บุคคลต้องการแสดงออกมากขึ้น และ 4)

Commonization กระแสในการเผชิญสถานการณ์ร่วมกัน (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ การศึกษา, 2560) สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564 : 30) ที่กล่าวไว้ว่าโลกพลิกผันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โรคอุบัติใหม่ คร่าชีวิตคนหลายสิบล้านคน เกิดกระแสความปกติใหม่ (New normal) เทคโนโลยียุคดิจิทัลกลายเป็น ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นของชีวิต ภาษาและการสื่อสาร พัฒนาแบบก้าวกระโดด และเป็นตัวขับเคลื่อนใน หลาย ๆ ด้าน และอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันในสังคมอย่าง รวดเร็ว มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อนและไม่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้เรียกโดยรวมว่าเป็น การเกิดขึ้นของ (Disruption) ซึ่งถือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลกที่ทุกคนต้องหาเทคนิควิธีการหรือ เครื่องมือ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (วิวัฒนาพร ระวังทุกข์, 2563 : 8) สำหรับการจั ดการศึกษาในยุคโลกเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องพร้อมรับปรับการเปลี่ยนแปลง และ ยกระดับการศึกษาไทยในโลกยุคเปลี่ยนผ่านโดยมีหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวิธีการจัดการศึกษา โดยมีจุดหมายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิต เพื่อให้ประเทศมีกำลังคนสมรรถนะสูง มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะชีวิต เป็นคนดี มีวินัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผ่านการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการ เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งแนวโน้มโลกในอนาคตใน 7 นโยบายและจุดเน้นปี 2566 และการจัดทำ กฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ พร้อมสร้างการรับรู้สู่สาธารณะอย่างทั่วถึงโดยการจัด การศึกษาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในยุคพลิกผันของสถานศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่ มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่ของคน ที่มีใจแค่ครูหรือผู้เรียน หากรวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนที่จะต้องร่วมกันจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสมรรถนะของผู้บริหารมีความสำคัญและ จำเป็นมีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยบทบาทคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้บริหารที่ดี ย่อม เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เพื่อตอบสนองโลกที่ผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ ผู้บริหารจะ เป็นผู้ที่สามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยการนำแบบ VUCA Leadership ซึ่งเป็น Framework ด้วยการ นำเอานโยบาย 1) มุ่งเน้นที่ความยั่งยืน 2) ใช้อำนาจอย่างสมดุล 3) สร้างพื้นที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม 4) ให้ คุณค่ากับความสัมพันธ์ 5) คิดและวางแผนแบบองค์รวม ประกอบกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงพลิก ผันอยู่ตลอด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ที่ กำลังเผชิญอยู่ ทั้งในด้านของสมรรถนะที่อยู่ในตนเอง และสมรรถนะที่จะต้องให้เกิดขึ้นกับบุคคลในองค์กร หรือสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ โดยทุกองค์ประกอบเหล่านี้มีความ จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพื่อยกระดับองค์กรให้เข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงพลิกผัน (กัญญาวิษฐ์

ขุนประดิษฐ์, 2562) และจะเห็นได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารในยุคพลิกผันมีความสำคัญและจำเป็นจากบทความและงานวิจัย

พิมพ์ประไพ ดวงบุบผา และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์ (2566) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาในยุค Digital Disruption ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาตนเอง เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล Bert Kiel (2014) ได้ศึกษาวิจัยความต้องการสมรรถนะของบริษัทต่าง ๆ เพื่อเอาชนะการเปลี่ยนแปลงในยุคพลิกผัน โดยผู้บริหารจะต้องมีความคล่องตัวและความยืดหยุ่น นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ Nibedita Saha, Tomas Saha, Ales Gregar and Petr Saha (2020) กล่าวว่าสมรรถนะที่ทำให้องค์กรและผู้บริหารเกิดความคล่องตัวในยุคพลิกผัน ได้แก่ สมรรถนะในการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่เข้มข้นของเทคโนโลยี สมรรถนะความยืดหยุ่นขององค์กร และพัฒนาการเรียนรู้ขององค์กรแนวทางใหม่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ เป็นประโยชน์ในการวางแผน พัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กรหรือสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้าราชการครูระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรีที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2566 จำนวน 31 โรงเรียน ข้าราชการครูจำนวน 2,911 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Cohen, et al. (2018 : 206) และเมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม 2) ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งทางอารมณ์ 3) ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์สารสนเทศ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.992

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา พร้อมทั้งนำหนังสือขออนุญาตเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ขอความอนุเคราะห์จากครูในการตอบแบบสอบถามผ่าน google form ไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 ชุดและรวบรวมแบบสอบถามซึ่งนัดวันเก็บแบบสอบถามระหว่างวันที่ 18 - 22 กันยายน 2566 รวบรวมแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 357 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 357 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

การวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 357 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ พร้อมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t- test) วิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

การทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและตามหลักการแนวคิดนี้จึงได้กำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ได้กล่าวว่าสมรรถนะหลักคือคุณลักษณะร่วมของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อหล่อหลอมค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถทางวิชาการ การสื่อสารและเทคโนโลยี และการริเริ่มสร้างสรรค์ จากการทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งนำมาเป็นกรอบขอบข่ายของการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1) **ด้านการใช้เทคโนโลยี** AECT (1994) เทคโนโลยีการศึกษา เป็นกระบวนการบูรณาการที่เกี่ยวกับมนุษย์ วิธีดำเนินการ แนวคิด เครื่องมือ และอุปกรณ์ เพื่อการวิเคราะห์ปัญหา และการนำไปใช้

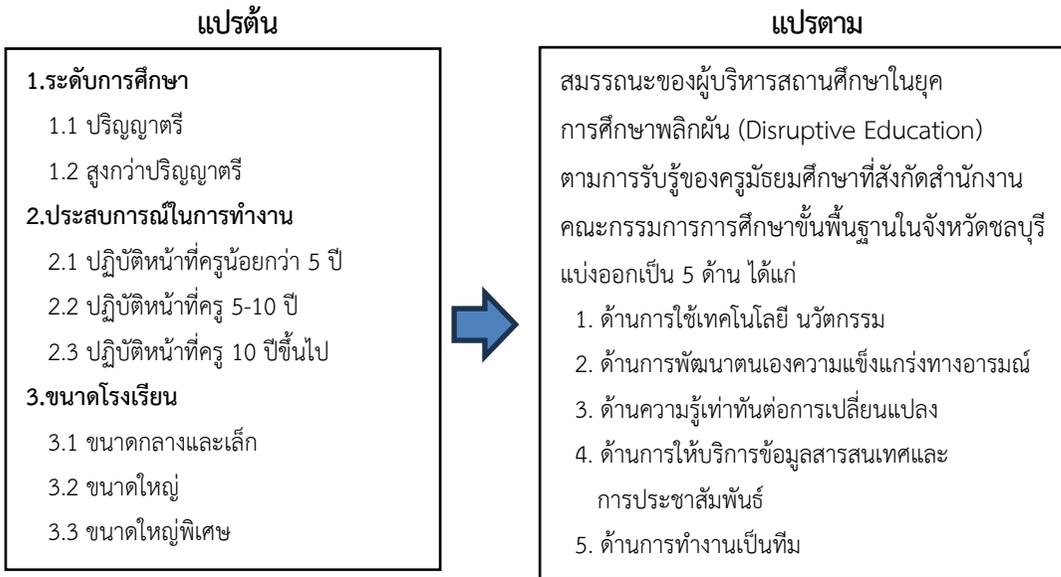
2) **ด้านการเรียนรู้พัฒนาตนเอง ความแข็งแกร่งทางอารมณ์** กุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ (2564) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้พัฒนาตนเองความแข็งแกร่งทางอารมณ์ หมายถึงความสนใจอยากเรียนรู้ อยากตั้งคำถาม ความอดกลั้น (Tolerance) เปิดรับมุมมองใหม่ และมีความคิดสร้างสรรค์

3) **ด้านกรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง** วราภรณ์ สามโกเศศ (2561) ได้กล่าวว่าการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงคือ “อยู่รอดอยู่ดี” โดยมีหลักการรู้เท่าทันคือ 1) รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี 2) รู้เท่าทันชีวิต 3) รู้เท่าทันใจตนเอง 4) รู้เท่าทันมนุษย์ด้วยกัน 5) รู้เท่าทันการต้องมีคุณค่าของมนุษย์

4) **ด้านการให้บริการ และประชาสัมพันธ์** สารสนเทศ ปณิฏฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ (2565) ได้กล่าวว่าการให้บริการและประชาสัมพันธ์สารสนเทศ คือการกระทำที่คอยอำนวยความสะดวกสบาย รวดเร็วหรือช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้วยจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดการประทับใจ

5) **ด้านการทำงานเป็นทีม** ละเอียด พุ่มพู่ (2564) ได้กล่าวว่าการทำงานเป็นทีมหมายถึงการร่วมกันทำงานของสมาชิก โดยทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมิน สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม	4.33	0.67	มาก
2. ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์	4.16	0.83	มาก
3. ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.33	0.75	มาก
4. ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์	4.37	0.72	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.28	0.81	มาก
รวม	4.29	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.37$) คือด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.33$) รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และด้านค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ($\bar{X}=4.16$) คือ ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน รายละเอียดดัง ตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education)	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม	4.38	0.67	4.24	0.67	1.776	0.007*
2. ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์	4.25	0.77	4.01	0.91	2.497	0.014*
3. ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.40	0.71	4.20	0.81	2.299	0.022*
4. ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการ ประชาสัมพันธ์	4.42	0.71	4.29	0.74	1.457	0.146
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.37	0.77	4.12	0.85	2.640	0.009*
รวม	4.36	0.68	4.17	0.75	2.294	0.022*

*P<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา พลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education)	ประสบการณ์ในการทำงาน						f	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม	4.36	0.62	4.35	0.60	4.31	0.73	0.155	0.856
2. ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่ง ของอารมณ์	4.33	0.65	4.23	0.74	4.07	0.92	2.431	0.090
3. ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.40	0.62	4.37	0.67	4.28	0.82	0.654	0.521
4. ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและ การประชาสัมพันธ์	4.41	0.59	4.41	0.66	4.34	0.79	0.286	0.751
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.42	0.60	4.35	0.67	4.20	0.92	2.080	0.127
รวม	4.38	0.58	4.34	0.61	4.24	0.79	1.075	0.342

*P<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

ด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education)	ขนาดโรงเรียน						f	p
	ขนาดเล็กและกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม	4.27	0.66	4.09	0.75	4.41	0.64	5.809	0.003*
2. ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของ อารมณ์	4.33	0.71	4.08	0.94	4.17	0.81	0.713	0.491
3. ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.39	0.68	4.13	0.88	4.37	0.71	2.701	0.069
4. ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์	4.50	0.53	4.13	0.86	4.43	0.68	4.719	0.010*
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.43	0.62	4.06	0.89	4.33	0.79	3.247	0.040*
รวม	4.38	0.61	4.10	0.815	4.34	0.69	3.114	0.046*

*P<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ รวมทั้งด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี พบว่าประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ครูระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี มีการรับรู้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็น

ทีม และด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และค่าเฉลี่ยในระดับมากนี้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี มีนโยบายมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรนั้นมีความรู้ความเข้าใจ แล้วก้าวทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและพลิกผันอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ที่ผ่านมามาตลอดจนมีนโยบายให้ครูและสถานศึกษาพร้อมรับทุกสถานการณ์ ดังนั้นข้าราชการครูทุกคนจึงมีความตระหนักรู้และเข้าใจความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีสมรรถนะผู้นำทางการศึกษาในโลกยุคพลิกผัน (Disruptive Education) ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ ภูวิจิตร (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการครูต้องปฏิบัติงานภายใต้คำสั่งและการมอบหมายจากผู้บริหารเป็นหลัก โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ครูมีความเป็นเอกเทศไม่ได้พบปะพูดคุย หรือมีเวลาในการร่วมประชุมปรึกษาหารือบ่อยนัก เพราะอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และภารกิจงานที่มากมาย ดังนั้นการสื่อสารชี้แจงข้อมูลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันจึงใช้วิธีการสื่อสารผ่านการประชาสัมพันธ์เป็นหลักในช่องทางที่หลากหลายจึงทำให้ครูมีความเข้าใจในการให้ข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ สตรีรัตน์ ตั้งมีลาภ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ในด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมในสถานศึกษาของครูในปัจจุบันค่อนข้างที่จะมีความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่าเกือบทุกโรงเรียนได้มีการจัดสวัสดิการ ในการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ หรือส่งเสริมการใช้จัดกิจกรรมการประกวดสร้างสรรค์เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารในทุกรูปแบบ เช่น การประชุมการปฏิบัติงานผ่านช่องทางออนไลน์ จึงทำให้ครูมีการตระหนักรู้ถึงสมรรถนะของผู้บริหารในด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ในการบริหารงานในระดับมาก สอดคล้องกับ ปวริศา มีศรี (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนที่นำมาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม

1.3 ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากข้าราชการครูได้รับการกระตุ้นให้มีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ตลอดจนตั้งความหวังไว้กับผู้บริหารในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะครูส่วนใหญ่มีอายุน้อย และมีหัวสมัยใหม่ เรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่าย จึงมีการรับรู้ได้สูง สอดคล้องกับ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านความสามารถในการบริหารจัดการอย่างยืดหยุ่น รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนอง ความเปลี่ยนแปลงอย่างร่วมมือร่วมพลังเป็นอันดับแรก

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของข้าราชการครูจะต้องปฏิบัติตามโครงสร้างของงาน 4 ฝ่าย จึงมีการดำเนินงานขับเคลื่อนทีมงาน ตามความสามารถ ตามความเต็มใจ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูน้อยจึงต้องร่วมมือร่วมใจ โดยมีผู้บริหารนำทีมหรือร่วมทีมจนกว่าภารกิจนั้น ๆ จะสำเร็จไปได้ด้วยดี ส่งเสริมให้ทีมงาน ร่วมสร้างสรรคงาน และร่วมรับผิดชอบยามเกิดปัญหา ก็จะทำให้ครูมองเห็นในความทุ่มเท และเห็นความสำคัญของการสร้างทีมงานที่เข้มแข็งในตัวผู้บริหารเป็นอย่างมากสอดคล้องกับ สุกฤตา ประจง (2565) ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมให้ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมตระหนักถึงความสำคัญต่อกันและกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับการให้เกียรติกัน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโดยตรง การแสดงออกทางอารมณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้บริหารจึงมักจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้บริหาร และในด้านสภาวะจิตใจ หรือในด้านการเป็นแบบอย่างของการพัฒนาตนเอง เช่น ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (วิทยฐานะ) จึงเป็นภาพสะท้อนกลับไปถึงตัวผู้บริหารในด้านการเอาใจใส่ และเป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาตนเอง มีความน่าเลื่อมใส ครูจึงเกิดการรับรู้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับเจริญ ภูวิจิตร (2565) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ อันได้แก่ผู้บริหารมีความคล่องตัวในการเรียนรู้มี Mindset ในการทำงาน มองโลกและมีทัศนคติที่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษา พลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการให้บริการข้อมูล สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากครูที่มีระดับการศึกษาที่สูงจะมีพฤติกรรมและการรับรู้ เข้าใจ การปฏิบัติงานได้ลุ่มลึก ตามศักยภาพระดับความรู้ ตลอดจนผู้บริหารจะให้ความสนใจ ไว้เนื้อเชื่อใจ การทำงานได้สูงกว่า และมักจะได้รับการมอบหมายงานที่ยากและท้าทาย ได้รับความใกล้ชิด และ ผลตอบแทน จึงทำให้เกิดความพึงพอใจตรงข้ามกับครูที่มีระดับการศึกษาที่น้อยกว่ามักจะถูกจำกัด ในด้าน ความรู้ ความสามารถ จึงทำให้การรับรู้ในด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ไม่เท่าเทียมกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับ พัทธนิยา ราวงษ์ (2565) ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตาม การรับรู้ของครูสังกัด สพป.สระบุรี เขต 1 พบว่าข้าราชการครูที่มีระดับของการศึกษาที่ต่างกัน มีการรับรู้ ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

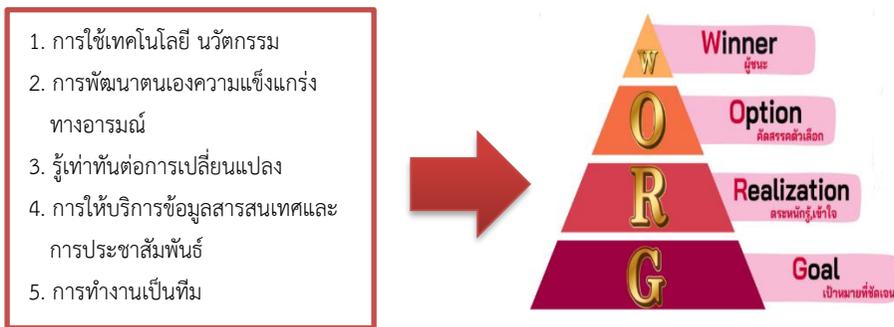
2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องมาจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูที่มากกว่าจะเป็น ตัวบ่งชี้ ความชำนาญ วุฒิภาวะทาง อารมณ์และจิตใจ การแก้ปัญหาได้มากกว่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ครูที่มีประสบการณ์น้อยก็ยังสามารถที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ รู้จักใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีได้สะดวกกว่า ตลอดจนการเป็นผู้ที่น้อยย่อมไม่มีข้ออคติทางใจ พร้อมรับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม ต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน นาน เพราะคิดว่าตนเองเป็นผู้รู้และชำนาญแล้วจึงส่งผลให้การรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานีเขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกันและ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษาที่สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ ด้านการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องมาจากความพร้อมของสถานศึกษาที่ไม่เท่ากันไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร โดยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ หรือขนาดใหญ่จะมีการปฏิบัติงานตามโครงสร้างสายงานที่รับผิดชอบ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มงาน การเห็นภาพรวมของการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเพียงมุมเดียว ตลอดจนความผูกผันระหว่างบุคลากรที่ร่วมงานก็ลดน้อยลงหรือผู้บริหารเองก็ตามจะมีความรักใคร่ผูกผัน และความรู้สึกเชิงบวกน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง สอดคล้องกับยุพา มั่นเขตกิจ (2565) ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคการศึกษาที่พลิกผันตามการรับรู้ของครู สังกัด สพพ.เพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคการศึกษาที่พลิกผันตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในภาพรวมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อสนับสนุนแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารในยุคการศึกษาพลิกผัน โดยผู้นำแห่งอนาคตในยุคการศึกษาพลิกผัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีลักษณะ “เก่งคน เก่งงาน ทันโลก” ในรูปแบบ Grow Model ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารในยุคการศึกษาพลิกผัน

แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะของผู้บริหารในยุคการศึกษาพลิกผัน ได้แก่ 1) **ผู้ชนะ** : นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี 2) **คัดสรรตัวเลือก** : มอบหมายงานให้ตรงกับคน ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมบริหารจัดการสถานศึกษา 3) **ตระหนักรู้ เข้าใจ** : รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความแข็งแกร่งทางอารมณ์และจิตใจ บริการข้อมูลสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ และ 4) **มีเป้าหมายที่ชัดเจน** : มีการวางแผนที่ดี และทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ

จากผลการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน (Disruptive Education) ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรีตามผลการวิจัย พอที่จะมีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

สำหรับในด้านการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมุ่งมั่นและให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีการปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบของ Online Onsite หรือ On demand เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้ แม้จะอยู่ในสภาวะการณ์ไหนก็ตาม ในด้านการพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ นอกจากมีภาวะผู้นำแล้วยังจะต้องสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา และทันทุกสถานการณ์ มีลักษณะ Head Active รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างดีเยี่ยมอีกด้วย ตลอดจนการให้บริการข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์โดยอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ รวมทั้งการทำงานเป็นทีม ควรส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปคือ

ควรทำการศึกษาคุณลักษณะในด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาพลิกผัน ตามการรับรู้ของครูชั้นมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี เพราะในข้อคำถามของตอนที่ 3 ตามความคิดเห็นของครูได้ให้ข้อสังเกตว่าในยุคการศึกษาพลิกผันนี้ สำหรับผู้บริหารโดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ครูผู้ตอบแบบสอบถามจะกล่าวถึงข้อบกพร่องในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจ โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในยุคการศึกษาพลิกผันนี้ ครูอยู่ในสภาวะความเปราะบาง มีความถดถอยทางอารมณ์และความคิด อันเป็นสาเหตุให้องค์กรขาดความสุข ครูหมดไฟในการทำงาน ไร้ซึ่งแรงจูงใจ ประกอบกับผลการวิจัยในด้านพัฒนาตนเองและความแข็งแกร่งของอารมณ์ของครูมีการรับรู้ที่น้อยที่สุด จึงสมควรที่จะทำการวิจัยในด้านนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กัญญาณิชฐ์ ขุนประดิษฐ์. (2562). การศึกษาสมรรถนะหลักสูตรของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). **Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**. เอกสารอัดสำเนา.
- กุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ. (2564). “สร้างทักษะด้านอารมณ์และสังคม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.eef.or.th/article-empathy-compassion-271221> สืบค้น 20 มีนาคม 2566.
- เจริญ ภูวิจิตร. (2565). “ภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220906-1> สืบค้น 20 มีนาคม 2566.
- ปณิฎฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ. (2565, ตุลาคม-ธันวาคม). “ภาวะผู้นำไฟบริการ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในรูปแบบใหม่.” *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*. 4 (4) : 65-69.
- ปวีรดา มีศรี. (2561). **สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อตอบสนองต่อการศึกษาที่พลิกผัน.” *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*. 7(2) : 1045-1049.
- พิมพ์ประไพ ดวงบุบผา และเตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2566). **การบริหารการศึกษาในยุค Digital Disruption**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). **ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุพา มั่นเขตกิจ, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และวรรณวิศา สีนุสรณ์ คล้ายจำแลง. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1.” *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*. 7(2) : 1031-1034.
- ละเอียด พุ่มพู่. (2564). **การทำงานเป็นทีม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.acn.ac.th/articles/mod/forum/discuss.php?d=413> สืบค้น 20 มีนาคม 2566.

- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2021). “ต้องรู้เท่าทันอะไรในยุคใหม่.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://thaipublica.org/2018/11/varakorn-273/> สืบค้น 20 มีนาคม 2566.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์เลิฟเพรส.
- วลัยพานิช. (2543). **การสอนด้วยวิธี Storyline**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สตรีรัตน์ ตั้งมีลาภ. (2558). **การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร**.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). “แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21.” **วารสารครูสภาวิทยากร**. 2(1) : 1-16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : อุกาการพิมพ์.
- สุกฤตา ประจง. (2565, ตุลาคม-ธันวาคม). “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร.” **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 11(41) : 31-36.
- AECT. (1994). “**ข้อข่ายเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**.” สมาคมสื่อสารและเทคโนโลยีการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://thiaect.org/> สืบค้น 15 มีนาคม 2566.
- Nibedita Saha, Tomas Saha, and Petr Saha. (2020). “Entrepreneurial Universities' Strategic Role in Accelerated Innovation for Regional Growth.” In **Examining the role of entrepreneurial universities in regional development**. pp. 51-65. IGI Global.
- Kiel, B. (2014). “Companies' Demand for Competencies to Overcome Disruptive Change.” **Managing Disruption and Destabilisation**. pp. 91-108.

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์

The Role of PhraKru Apirakteerakun and The Development in Surin Province

กานต์ กาญจนพิมาย¹ วิเชียร แสนมี² และ ประภาส แก้วเกตพงษ์³
Kan Kanjanapimai¹ Wichian Sanmee² and Prapas Kaewketpong³

Received : January 15, 2024; Revised : May 3, 2024; Accepted : May 21, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก พระภิกษุสงฆ์ซึ่งทำงานด้านการพัฒนา คัดเลือกโดยวิธีสำรวจข้อมูลตามประสบการณ์การพัฒนาไม่น้อยกว่า 20 ปี มีเครื่องมือการวิจัยจากการสร้างเครื่องมือ จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการเก็บรวบรวมการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูล จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย หนังสือตำราที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้นำชุมชน ชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 3 คน และวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย โดยการนำเสนอในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ มีการพัฒนาบุคคล ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ด้วยวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการสอนโดยใช้กุศโลบาย และนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทและชุมชน เพื่อให้เกิดจุดเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงมุมมอง เกิดปัญญาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น กิจกรรมการสอนควบคู่กันกับงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์แก่สังคม

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาทพระสงฆ์, พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ, การพัฒนา, สุรินทร์

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : saucearmspandaman@gmail.com

²³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University; e-mail : wichian@kku.ac.th, prapakae@kku.ac.th

Abstract

This qualitative research aimed to study and analyze the role of Phra Kru Apirakteerakun in relation to societal development in Surin Province. The primary data sources were selected from monks working in development, with at least 20 years of experience, using research tools developed through theoretical review and relevant literature. Data were collected through interviews and document analysis, employing non-participatory observation and semi-structured interviews. The study included document and research reviews, relevant textbooks, and in-depth interviews with community leaders and villagers (3 people). Research findings revealed that Phra Kru Apirakteerakun's societal development role focused on physical and mental development through Buddhist teachings, utilizing teaching methods and applying Buddhist principles to fit the context and community. This facilitated perspective changes, wisdom cultivation and practical application in daily life, such as teaching activities alongside social welfare work.

Keywords : The role of monks, Phra Kru Apirakteerakun, Development, Surin

บทนำ (Introduction)

สังคมไทย นับได้ว่าการนับถือพุทธศาสนามานับยาวนาน ซึ่งพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันหลักในสังคมไทย และได้สะท้อนความเชื่อผ่านวิถีชีวิตภายใต้หลักความเชื่อและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาในแบบของไทย โดยรากฐานนั้นความเชื่อทางพระพุทธศาสนาได้ผสมผสานกับความเชื่อท้องถิ่น (พุทธศาสนาแบบชาวบ้าน) หรือ Buddhist folklore จนกลายเป็นพระพุทธศาสนาแบบไทย มีบริบททางศาสนาทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม โดยเป็นพื้นที่เยียวยาทางจิตใจ รวมถึงเป็นสถานที่ให้ความสงบแก่คนในสังคม (ที่พึ่ง) บทบาทของศาสนาจึงกลายเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นแกนหลักสำคัญในการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาของสังคม และอยู่ร่วมกับสังคมมาโดยตลอด

สังคมอีสาน หรือ บริเวณพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้มีการเข้ามาของพุทธศาสนาในอีสาน เฉกเช่นเดียวกับการเข้ามาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย โดยสามารถแบ่งแยกออกเป็นส่วนของตำนาน จารีก และหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี ซึ่งแยกออกจากกัน ก่อให้เกิดแนวทางการทำความเข้าใจถึงการเข้ามาของพุทธศาสนาในภาคอีสาน

ของไทย โดยเราพิจารณาจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ตำนานและนิทาน ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาของพุทธศาสนา เช่น ตำนานอรัญครธาตุ นครนิทานต่าง ๆ และศาสนานิทาน หากยึดตามตำนานเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า พุทธศาสนาเข้าสู่อีสานก่อนพุทธศักราช คือ ก่อนพุทธเจ้าปรินิพพาน ส่วนการประดิษฐานพระธาตุหัวอกหรืออรัญครธาตุนั้นเกิดขึ้นภายหลังพุทธปรินิพพานซึ่งดำเนินการโดยพระมหากัสปะเถระ (อุดม บัวศรี, 2534 : 3) และ 2) หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ได้แสดงถึงการเข้ามาของพระพุทธศาสนาในภาคอีสานดังที่ได้กล่าวมาของการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มไท-ลาว หรือไทยอีสาน หากเริ่มนับบทบาทการเข้ามาของพุทธศาสนา น่าที่จะเริ่มในช่วงพุทธศตวรรษที่ 8-11 ซึ่งมีการพบพระพุทธรูปสำริด (อายุประมาณ พ.ศ.1050-1100) ในศิลปะแบบอมราวดีหรืออนุราชปุระที่นำมาจากอินเดียและพระพุทธรูปนาคปรกศิลาที่สร้างขึ้นเองในท้องถิ่น (ธาดา สุทธิธรรม, 2549 : 5) แต่การตีความในการสร้างรูปเคารพนี้ก็ยังคงเป็นปัญหาถกเถียงกัน ซึ่งอาจเป็นพระโพธิสัตว์ที่หล่อด้วยสำริดและหินทราย (วิโรฒ ศรีสุโร, 2539 : 22) และเป็นการตีความไปในทางการนับถือพุทธศาสนาเดียวกัน แต่เป็นปัญหาในเรื่องลัทธิที่แตกต่างกัน บางกรณีการตีความได้กล่าวว่า พระพุทธรูปไม่สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนเพราะสามารถเคลื่อนที่ผ่านทางการติดต่อกันได้เช่นกัน หากการเข้ามาของพระพุทธรูป พร้อมการนับถือพุทธศาสนา ก็พอที่จะชี้ได้ว่า พุทธศาสนาน่าที่จะเริ่มช่วงปลายของยุคนี้เช่นเดียวกัน เป็นช่วงที่จะเข้าสู่ยุคสมัยทวารวดี (กานต์ กาญจนพิมาย, 2553 : 3) และหยั่งรากเข้ามามีอิทธิพลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ของประเทศไทยรวมทั้งการที่มีตำนานและการเดินทางของพระพุทธเจ้า รวมทั้งบทบาทของพระสงฆ์สำคัญในภาคอีสานมากมาย

บทบาทพระสงฆ์ ได้เข้ามาผูกพันกับสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีส่วนร่วมในฐานะบุคคลหรือองค์กรของสังคม มีทั้งเข้ามาการแก้ไขปัญหาบางส่วนในสังคมหรือเข้าร่วมเผชิญปัญหา กับสังคมร่วมกัน จึงอาจมองได้ว่าการเข้ามาร่วมกับปัญหาโดยมิได้ตัดบทบาทออกจากสังคมหรือทอดทิ้งสังคม เป็นบทบาทของพระสงฆ์เช่นเดียวกันกับสมัยพุทธกาล และในปัจจุบันบทบาทของพระสงฆ์ มีหน้าที่ปฏิสัมพันธ์กับสังคมโดยตรงจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพของสังคม สอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในหลายประเทศที่องค์กรหรือสถาบันทางศาสนาเข้ามามีบทบาทต่อสังคม เช่น เวียดนาม พม่า ทิเบต เป็นต้น หรือแม้กระทั่งบางส่วนของประเทศไทยที่นำแนวทางบทบาทของพระสงฆ์มีส่วนร่วมกับสังคมอย่างชัดเจนมาปรับใช้ในชุมชน เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

บทบาทพระสงฆ์ในสังคมอีสาน หากย้อนกลับไปในช่วงระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงช่วงสงครามเย็นและการแบ่งฝักฝ่ายของอุดมการณ์ทางการเมืองนำมาสู่การชะลอการพัฒนาในสังคมอีสาน จนกระทั่งได้มีการมอบตัวของขบวนการคอมมิวนิสต์ครั้งใหญ่ในเขตงานอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ปี 1982 โดยฝ่ายความมั่นคงได้รายงาน ว่า สหาย วิโรจน์ หัวหน้ากลุ่ม ได้ออกมามอบตัวต่อทางการ เพราะพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อความคิดของเขา (ณรงค์ เชื้อบัวเย็น และพระมหาชัยชนะ บุญนาดี, 2563 : 668) นำมาซึ่งการแสดงบทบาทของพระสงฆ์โดยมีรูปแบบดั้งเดิมเช่นเดียวกับบทบาทพระสงฆ์ในอดีต และทำให้ช่วงระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา บทบาทของพระสงฆ์ได้มีความเกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมอีสาน หลากหลายมิติ เช่น ด้านการศึกษา ด้านการสงเคราะห์ การเป็นที่พึ่งพิงของคนในสังคม เยียวยาทางด้านจิตใจ รวมถึงบทบาทในแง่ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในสังคมอีกด้วย ซึ่งขอบเขตและวิธีการในการช่วยเหลือสังคมมีมากกว่าพันธกิจของสงฆ์ที่ได้กำหนดไว้ เช่น การเป็นโรงพยาบาลสนาม การเป็นศูนย์กลางความรู้วิชาการ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสงเคราะห์ทั้งคนและสัตว์ เป็นต้น ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้คนอีสานได้รับการช่วยเหลือ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จากงาน (บทบาท) ของพระสงฆ์ มุมมองและวิธีการนี้เองเป็นแนวคิดทางพุทธศาสนาต่อสังคม และได้ขยายออกไปเป็นส่วนหนึ่งในประเด็นของการศึกษา พุทธศาสนาเพื่อสังคม เพื่อกำหนดบทบาทของการพัฒนานำมาสู่ฐานะทางสังคมของพระสงฆ์

ถึงแม้ว่าวิธีคิด กรอบ แนวทางของพระพุทธรศาสนาในภาคอีสาน รวมถึงสภาพทางสังคมในอีสานมีอิทธิพลต่อบทบาทพระสงฆ์โดยทำให้เกิดความใกล้ชิดกับสังคมมากยิ่งขึ้น ความใกล้ชิดกับสังคมนั้น ส่งผลต่อบทบาทพระสงฆ์ให้ใกล้ชิดกับปัญหาทางสังคมเช่นเดียวกัน ทำให้บทบาทพระสงฆ์ในสังคมอีสาน มีความจำเป็นหรือแรงจูงใจส่วนบุคคลในการเข้าไปอยู่ร่วมกับสังคมและมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคมมาโดยตลอด เป็นผลให้เกิดการสร้างแนวทางและบทบาทได้ทำให้เกิดแนวคิดของพระสงฆ์ที่ต้องการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมขึ้น บทบาทหน้าที่นี้มีก่อนการจัดตั้งกรอบพันธกิจของมหาเถรสมาคมในประเทศไทย เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาในภาคอีสาน มีมาก่อนการปฏิรูปการทำงาน (บทบาท) ภายในศาสนา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แนวทางการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาในภาคอีสาน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ยืนยันการทำงานเพื่อสังคมของพระสงฆ์และเน้นย้ำถึงบทบาทการทำงาน วิธีการ และกระบวนการในการทำงานเพื่อสังคม

บทบาทพระสงฆ์ จึงเสมือนเป็นเครื่องชี้วัดความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับสังคม (อีสาน) เพราะบทบาทพระสงฆ์ไม่ใช่ที่พึ่งพิงเพียงด้านจิตใจอย่างเดียว แต่ต้องมาจากความต้องการของคนในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทให้กับพระสงฆ์มากกว่าการกำหนดโดยพระธรรมวินัยเพียงอย่างเดียว ซึ่งความสัมพันธ์นี้มีอิทธิพลต่อบทบาทและสถานะของพระสงฆ์ในสังคม (อีสาน) ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ต้องมีความหลากหลาย (ปฏิสัมพันธ์กับสังคม) เพื่อตอบสนองความต้องการต่อสังคม นำมาซึ่งสาเหตุให้พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทมากกว่าหนึ่งบทบาท โดยมีบทบาทหลักในฐานะผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาและที่พึ่งทางจิตใจ และมีบทบาทรองในการพัฒนาสังคมอีสานในด้านต่าง ๆ อีกด้วย จะเห็นได้จากการศึกษากระบวนการชุมชนการระดมทุนที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านยอดแกง ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสนทนาและการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันเห็นว่า กระบวนการชุมชนการระดมทุนที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านยอดแกง มีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ การสร้างกลุ่มคน การสถาปนากลุ่ม การออกแบบกิจกรรมกลุ่ม การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่ม การเสริมสร้างพลังเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่ม (พระครูวิบูลวุฒิกร, ดุสิต ศรีโคตร, และเกวลี ศรีโคตร, 2564 : 59-62)

บทบาทพระสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ มีความสัมพันธ์กับสังคมเช่นเดียวกันกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมอีสาน โดยในจังหวัดสุรินทร์นั้นมีพระสงฆ์มากมายที่ได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาสังคมมาอย่างช้านาน เช่น พระครูพิพิธประชานาถ (หลวงพ่อนาน) วัดสามัคคี ดำเนินงานการพัฒนาโดยมีจุดเริ่มต้นจาก ความต้องการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง มีผลงานสำคัญ เช่น สหบาลข้าว ร้านค้าหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ รวมทั้งเป็นผู้ร่วมตั้งกลุ่มสหธรรมิก (แนวทางศาสนามีส่วนร่วมกับสังคม) เป็นต้น หลวงปู่ดุลย์ อตุโล วัดบูรพาราม มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นสุรินทร์ในมิติด้านจิตใจ พัฒนาคนด้วยการฝึกฝนตนเอง และนำคำสอนไปปรับใช้ในชีวิตได้ เป็นต้น พระเทพวชิรญาณโสภณ วิสุทธิมนี (เยื้อน ขนดีโพโล) วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร ซึ่งทำหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อม งานพัฒนาปรับปรุง และช่วยเหลือคนในสังคมมายาวนาน และในปัจจุบันมีพระสงฆ์ที่เข้าร่วมพัฒนาสังคมภายในจังหวัดสุรินทร์อีกมากมาย รวมถึง พระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับบทบาทการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์

ดังนั้น การวิจัยเรื่องนี้จึงได้เสนอมุมมองซึ่งสะท้อนบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ โดยอิงจากฐานของบทบาทพระสงฆ์ นับตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน เพื่อสะท้อนบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งปรากฏขึ้นจากการทำงาน

มายาวนานของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ และนำเสนอบทบาทพระสงฆ์ของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ ต่อสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการศึกษาเชิงปรากฏการณ์และตีความเพื่อสร้างความเข้าใจบทบาทของพระสงฆ์ผ่านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยมีการแสดงออกผ่านปรากฏการณ์ของเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบและลักษณะของบทบาทพระสงฆ์ที่ร่วมพัฒนาสังคม

1. วิธีการและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการทั้งหมด 3 แบบ ซึ่งได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

- 1.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารผลงาน ข่าวสาร สื่อ เว็บไซต์ หนังสือวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวกับพันธกิจพระสงฆ์ในการพัฒนาภาคอีสาน

- 1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการลงสนามเพื่อเข้าไปสำรวจปรากฏการณ์ของการทำงาน การจัดการกระบวนการพัฒนาของพระสงฆ์ ฐานะและบทบาทของพระสงฆ์

- 1.3 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้กระทำหรือผู้ริเริ่มในบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนวัดหรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาโดยผู้วิจัยได้กำหนดการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. เครื่องมือวิจัย

- 2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 2.2 กำหนดกรอบประเด็นการสัมภาษณ์

- 1) พระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคม
- 2) ผู้นำชุมชนและชาวบ้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนา

2.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของกรอบประเด็นการสัมภาษณ์ โดยตรวจสอบประเด็นแนวคำถามในการวิจัยว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เป็นกรอบในการศึกษาหรือไม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3. พื้นที่/กลุ่มประชากร

ในการศึกษาเรื่องบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาได้เลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย

3.1 เป็นพระสงฆ์ในภาคอีสานที่มีบทบาทในการทำงานด้านการพัฒนาในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ปี

3.2 เป็นพระสงฆ์ที่มีบทบาทโดดเด่นและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้รับการยอมรับจากสังคม นอกเหนือจากพันธกิจเพื่อยืนยันการปฏิบัติพันธกิจแต่ละด้านในพื้นที่ภาคอีสาน

3.3 ผู้นำและชาวบ้านพื้นที่ละ 3 คน

4. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การทำงาน ฯลฯ เมื่อผู้วิจัยได้เห็นหรือสังเกตหลาย ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วจึงลงมือสรุป

4.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด

4.3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเทียบเป็นปรากฏการณ์ มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นสามารถทำได้โดยการที่ผู้วิจัยสังเกต หรือรวบรวมข้อมูลได้หลาย ๆ อย่าง แล้วนำมาแยกตามชนิดนำมาเปรียบเทียบกัน

5. การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนสำคัญในการทำวิจัย คือ การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

5.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา บุคคล และพื้นที่

1) การตรวจสอบแหล่งเวลา หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้นเหมือนกันหรือไม่ ผู้ศึกษาจึงได้สัมภาษณ์ความเป็นมาและจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเพื่อให้เห็นพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงดำเนินงานพัฒนาตามช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การตรวจสอบบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบโดยสัมภาษณ์จากพระสงฆ์ ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนากับการพัฒนา

3) การตรวจสอบพื้นที่ หมายถึง พื้นที่ในการเก็บข้อมูลแตกต่างกันเพื่อนำมาตรวจสอบจัดทำข้อมูลและประเด็นของคำถามเดียวกันโดยมีพื้นที่แตกต่างกันเพื่อให้เห็นถึงบริบทซึ่งแตกต่างกัน

5.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยเก็บรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกต

ผลการวิจัย (Research Results)

งานวิจัย เรื่อง บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทที่ได้ทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัยได้อย่างเหมาะสม และทำหน้าที่บทบาทต่อสังคมอย่างชัดเจน รวมถึงการทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง ก่อให้เกิดประโยชน์ของพระสงฆ์ อันมีจุดเริ่มต้นมาจากมุมมองภายในตนเอง เพื่อออกไปสู่ชุมชน และขยายไปสู่สาธารณะ โดยมีมุมมองต่อตนเอง มี 3 รูปแบบ คือ 1) บทบาทต่อตนเองในฐานะภิกษุในพระพุทธศาสนา 2) บทบาทต่อตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม และ 3) บทบาทต่อตนเองในฐานะความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม ซึ่งบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ มี 2 บทบาทหลัก คือ 1) คันถุระ ธุระฝ่ายคัมภีร์ ธุระคือการเรียนคัมภีร์ การศึกษาปริยัติธรรม และ 2) วิปัสสนาธุระ ธุระฝ่ายวิปัสสนา ธุระด้านการเจริญวิปัสสนา กิจพระศาสนา ในด้านการสอนการฝึกเจริญกรรมฐาน ซึ่งจบครบที่วิปัสสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2553 : 374) ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ ดังนี้ “การนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ช่วยเหลือสังคมให้เจริญขึ้น” (พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ, 2566 : สัมภาษณ์) โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ ได้เริ่มต้นจากการสงเคราะห์ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนในชุมชนจนได้รับรางวัล "เสาหลัก เมืองสุรินทร์" วันที่ 5 ธันวาคม 2565 คือ รางวัลคุณประโยชน์ต่อจังหวัดสุรินทร์ จนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมและเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลัง โดยด้านศาสนศึกษาและศาสนสงเคราะห์ พระครูอภิรักษ์ธีรคุณปฏิบัติหน้าที่เป็นพระธรรมทูตอาสาประจำอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ และจัดการอบรม แสดงธรรม ปาฐกถาธรรม แก่พุทธศาสนิกชนชาวบ้านพยุหสุข หมู่บ้านใกล้เคียงทุกวันธรรมสวณะและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น ในด้านสาธารณสงเคราะห์ จัดการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา ฝึกหัดและสามเณรที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ธารณะคดีด้าน ยาเสพติด ช่วยเหลือสังคม โดยการบริจาคทุนทรัพย์แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน (จักรยานให้กับนักเรียนมากกว่า 1,600 คัน)

คอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียน อุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ ที่ขาดแคลน เครื่องผลิตออกซิเจน ศูนย์ดูแลสุขภาพพระยาวัย ป้ายสถานีตำรวจ สร้างบ้าน แก่ผู้ยากไร้ รวมถึงจัดสรรงบประมาณที่ขาดเหลือให้แก่องค์การบริหารการปกครองท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมตำบล เป็นต้น

ด้านการพัฒนาอาชีพ

ในด้านการพัฒนาพระครูอภิรักษ์ธีรคุณได้ส่งเสริมอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งสร้างทุนทางสังคมให้กับชุมชนและวัด คือ การส่งเสริมการประกอบอาชีพเฟอร์นิเจอร์ด้วยฝีมือชุมชน โดยจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมอาชีพเริ่มขึ้นมาจากการมองเห็นถึงของไร้ประโยชน์นำมาสร้างคุณค่า คือ ตอไม้ซึ่งพบได้มากในเขตพื้นที่ชุมชน โดยชาวบ้านมักจะนำไปเผาทิ้ง พระครูอภิรักษ์ธีรคุณมองว่าการเผาทิ้งไปไม่เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า จึงได้มองเห็นถึงประโยชน์จากประสบการณ์ ที่เคยสังเกตเห็นถึงการแปรรูปไม้เป็นเฟอร์นิเจอร์ จึงได้นำกลุ่มชาวบ้านส่วนหนึ่งให้ขุดตอไม้นำมา ที่วัดเพื่อแปรรูปไม้ให้เป็นเฟอร์นิเจอร์ พระครูอภิรักษ์ธีรคุณได้ออกแบบและลงแปรรูปเองตามความคิดและจินตนาการในแปรรูปตอไม้ จนกลายเป็น บาร์ เป็นโซฟา และส่งขายส่วนใหญ่เป็นลูกค้าชาวต่างประเทศ โดยแบ่งรายได้กับชาวบ้าน คือ เฟอร์นิเจอร์ 3 เข้าวัด 2 ให้ชาวบ้าน 1 ซึ่งรายได้ที่เข้าวัด พระครูอภิรักษ์ธีรคุณนำมาเป็นทุนในการหาวัสดุมาจัดทำเฟอร์นิเจอร์ในครั้งต่อไป อีกส่วนสงเคราะห์กลับคืนสู่สังคม นำไปมอบเป็นสาธารณะสงเคราะห์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ นิยามการพัฒนา คือ “การนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ช่วยเหลือสังคมให้เจริญขึ้น” โดยสอดคล้องกับจุดเริ่มต้นของการเข้ามาสร้างกิจกรรมพัฒนาสังคมจากความเมตตา ซึ่งพระครูอภิรักษ์ธีรคุณมองเห็นถึงความลำบากโดยท่านเข้าใจชุมชนเพราะท่านเคยลำบาก

ที่สุดในชุมชน ท่านจึงมีใจในการช่วยเหลือลดความยากลำบากของคนในชุมชน ในสังคม และพัฒนาจิตวิญญาณ พัฒนาความรู้ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ ได้มีการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนา คือ “อย่าลืมคนเคยสู้อยู่เกี่ยวข้อง อย่าลืมคนเคยร่วมสร้างควมยิ่งใหญ่ อย่าลืมคนที่เคยมีน้ำใจ อย่าลืมเป็นผู้ให้ถ้าได้ดี ” (พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ, 2566 : สัมภาษณ์) และหลักของชาวพุทธที่ดี 7 ข้อ คือ “มีความรู้กว้างขวาง มอบความไว้วางใจ ให้โอกาส ปราศจากอคติ ดำริถึงความก้าวหน้า มีปัญหาเร่งแก้ไข ให้อภัยทุกโอกาส” เป็นแนวความคิดผ่านประสบการณ์และการศึกษาปฏิบัติมาจึงก่อให้เกิดแนวทางนี้ และท่านยังใช้ “กุศโลบาย” ในงานพัฒนากับชุมชน โดยในแต่ละชุมชนใช้กุศโลบายไม่เหมือนกัน เช่น การลงมือร่วมกับชาวบ้านในการขุดหาต่อไม้ ชาวบ้านเห็นการมีส่วนร่วมและทำอยู่ ชาวบ้าน ก็จะทำตาม เป็นกุศโลบายของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ นอกจากนี้พระครูอภิรักษ์ธีรคุณไม่มีต้นแบบในการพัฒนาที่ชัดเจนเท่าใดนัก หากแต่มีแนวความคิดสัมพันธ์กับแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพราะพระครูอภิรักษ์ธีรคุณเลือกปฏิบัติโดยตรงและแก้ปัญหาทันทีด้วยตัวท่านเอง โดยมีความมั่นใจในการทำ จินตนาการในการทำ คิดขึ้นมาด้วยตนเอง และสุดท้ายลงมือทำ พระครูอภิรักษ์ธีรคุณได้มีการรวบรวมความรู้หลักการปฏิบัติ การพัฒนามาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ทั้งสิ้น ซึ่งในระหว่างการพัฒนาประสบปัญหาแลอุปสรรคในการพัฒนา คือ การส่งเสริมอาชีพจากต่อไม้ของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณได้นำมาสู่ความเข้าใจผิดในการแปรรูปต่อไม้จากเจ้าหน้าที่ในภาครัฐ และกรมป่าไม้ ดังนั้นพระครูอภิรักษ์ธีรคุณจึงมีแนวทางและวิธีในการแก้ไขปัญหาด้วยการหยุดการแปรรูปต่อไม้

พระครูอภิรักษ์ธีรคุณมองทิศทางของพุทธศาสนากับสังคมในอนาคต คือ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ จะเป็นแบบอย่างที่ดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับพระสงฆ์เองว่าจะเลือกแบบใด ถ้าจะเสื่อมก็เสื่อมที่ตัวพระสงฆ์เอง (พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ, 2566 : สัมภาษณ์) ดังนั้นบทบาทพระสงฆ์ควรดำเนินแนวทาง คือ ศรัทธาในตนเองก่อน พัฒนาตนเองก่อน เป็นผู้ให้ก่อน และทำตนให้เป็นแบบอย่าง ลงมือปฏิบัติก่อนผู้อื่น และใช้ความระมัดระวังในการครองตน โดยใช้ศีลสมาธิ ปัญญา รักษาตนตามพระวินัย เกี่ยวกับทางโลกได้แต่อย่างมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาผลทางโลกมากกว่าทางธรรม

บทบาทพระสงฆ์กับทิศทางพุทธศาสนา

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ สามารถสรุปตามลักษณะได้ 3 รูปแบบคือ 1) บทบาทต่อตนเองในฐานะภิกษุ(ศาสนา) 2) บทบาทต่อตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม และ 3) บทบาทต่อตนเองในฐานะความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม

และตามพระธรรมวินัยคือ บทบาทหลัก คือ คณฤชระ และวิปัสสนาธุระ โดย พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ ได้ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำ ผู้ประสานงาน ผู้ช่วยเหลือ ผู้จัดการ ผู้บริหาร ผู้ให้ความรู้ ผู้พัฒนา ผู้เผยแพร่ คำสอน ผู้ประยุกต์ ผู้ร่วมมือ ผู้สร้างเครือข่าย ผู้ออกแบบ เพื่อยกระดับและพัฒนาคนในชุมชน ผ่านโครงการและกิจกรรมทางสังคม โดยมีแนวคิดการพัฒนา จากหลักของชาวพุทธที่ดีที่ท่านได้ให้ไว้ 7 ข้อ คือ “ 1) มีความรู้กว้างขวาง 2) มอบความไว้วางใจ 3) ให้โอกาส 4) ปราศจากอคติ 5) ดำริถึงความก้าวหน้า 6) มีปัญหาเร่งแก้ไข 7) ให้อภัยทุกโอกาส ” จะเห็นได้ว่าหลักการ 7 ข้อนั้นตั้งอยู่บนฐานของ ศีล สมาธิ และปัญญา การครองตน การครองใจ การสร้างปัญญา เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ดี และส่วนที่สำคัญที่สุดคือ การไม่ลืมบุคคลที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาต้องรู้จักสำนึกบุญคุณ จากข้อความนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของการให้คุณค่ากับ “คน” ของพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ และให้โอกาสตามหลักการของท่าน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในกิจการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทที่ได้ทำหน้าที่ตรงตามพระธรรมวินัย และบทบาทที่ได้กระทำต่อสังคม รวมทั้งการทำปฏิบัติตามบทบาทของตนเอง กล่าวคือ ประโยชน์จากบทบาทของพระสงฆ์ ได้บ่งบอกถึงหน้าที่ อันพึงกระทำ ต่อตนเอง ต่อสังคม และต่อศาสนา หากเราพิจารณาในประเด็นหน้าที่ พบว่า ประโยชน์ของพระสงฆ์เริ่มต้นมาจากมุมมองส่วนตนเอง ขยายออกไปสู่ชุมชน และขยายออกไปสู่สาธารณะ(สังคม) โดยที่มุมมองต่อตนเอง ผู้วิจัยแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ 1) บทบาทต่อตนเองในฐานะภิกษุ (ศาสนา) 2) บทบาทต่อตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม และ 3) บทบาทต่อตนเองในฐานะความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม สอดคล้องกับสังคมอีสานซึ่งพระสงฆ์ต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อพัฒนาสังคมให้เกิดความเป็นอยู่ ทั้งสภาพกาย และจิตใจ ให้ดีขึ้น โดยพัฒนาสังคมให้เป็นไปตามอุดมคติ คือ การรักษาคุณงามความดี ตามหลัก ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อให้เป็นไปตามคำสอน ได้แก่ การเป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้บรรลุพ้นทุกข์ และสั่งสอนคนทั่วไปให้พ้นทุกข์ นอกจากนั้นแล้วพระสงฆ์ต้องทำการเผยแพร่และสืบทอดต่อพระศาสนา โดยการปกครอง การศึกษา เผยแผ่สังเคราะห์ สังคม ช่วยเหลือให้ความเมตตาต่อสรรพสัตว์โลก ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ ในการเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ พระเป็นเนื่อนาบุญและเป็นที่พักของคนทางจิตใจของคนในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุพงศ์ สุดพังยาง, ยุวดี นาอินทร์, เสกสรรค์ สนวน และสุพัฒนา ศรีบุตรดี (2566) วิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษา

และวัฒนธรรม กรณีศึกษาพระครูสุนทรปัญญาวิมล ผลการวิจัยพบว่า 1) พระครูสุนทรปัญญาวิมล ท่านมีบทบาทของการเป็นพระนักการพัฒนาด้านการศึกษาและวัฒนธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนในชุมชน 2) บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาต้องมีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมเพื่อปลูกศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น และพระสงฆ์ต้องมีการพัฒนาตนเองให้รอบรู้เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงจะส่งผลต่อศักยภาพในการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพจน์ คงกระเรียน (2562 : 27) วิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ไทยกับการพัฒนาสาธารณสุขประโยชน์เพื่อสังคม : กรณีศึกษา พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) พบว่า บทบาทการพัฒนาของพระภิกษุได้ครอบคลุมการพัฒนาคูคน โดยมีด้านร่างกาย และด้านจิตใจ โดยเสริมด้านทักษะต่าง ๆ เข้าไปด้วยเช่น ทักษะด้านช่าง (เฟอร์นิเจอร์) และพัฒนาด้านกายภาพที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย ซึ่งครอบคลุม ที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค สาธารณะประโยชน์ ทนการศึกษา เป็นต้น กล่าวคือ การตอบสนองต่อปัจจัย 4 ส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความสุขควบคู่ไปกับการมีปัญญา เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ มั่นคงทางกายภาพ และทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคมได้เป็นอย่างดี และเท่าทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของพระสงฆ์หลายด้านสูญเสียไปบทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคมลดน้อยเพราะมีสถาบันทางสังคมแบบใหม่เข้ามารับบทบาทเดิมของวัด โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมไปถึงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศทำให้เกิดการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาทัศนคติ ค่านิยม รวมไปถึงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

บทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมจังหวัดสุรินทร์ มีส่วนสำคัญทำให้สังคมเกิดการพัฒนาทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และสังคมโดยรวมได้ ซึ่งมีประเด็นที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งเชิงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติได้ คือ

1.1 บทบาทภิกษุ

1) ภิกษุสามารถนำแนวทาง หลักการ วิธีการ แนวคิดของการพัฒนาจากบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับแนวทางของตนเองได้

2) ภารกิจที่ยังขาดแรงจูงใจในการทำงานด้านการพัฒนาสามารถศึกษาแนวทางการทำงานจากบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ โดยนำไปเป็นต้นแบบและศึกษาได้

1.2 บทบาทสังคม

1) องค์กรทางสังคมและเอกชนนำแนวทาง กรอบคิด วิธีการ หลักการ ของการพัฒนาไปเพื่อประสานงานสร้างเครือข่ายหรือร่วมมือในการพัฒนาสังคมให้สอดคล้องกับหน้าที่พันธกิจขององค์กรได้

2) องค์กรทางภาครัฐ สามารถนำแนวทางการพัฒนาของพระสงฆ์นำไปสู่การจัดทำนโยบายเพื่อสังคมเชิงบูรณาการ ทั้งระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ซึ่งสามารถบูรณาการได้กับทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับสังคม

3) สังคมนำแนวทาง กรอบคิด วิธีการ หลักการ ของการพัฒนาไปปรับใช้กับวัดในชุมชนเพื่อความเหมาะสมของบริบททางสังคม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการพัฒนาสังคมในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจ ควรศึกษาเพิ่มเติมส่วนสำคัญหรือเน้นในบางประเด็นที่ยังไม่ครอบคลุมเพื่อเจาะลึกลงไปในแต่ละประเด็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.1 ศึกษาพัฒนาการของการทำงานพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ

2.2 ศึกษาบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณกับการแก้ไขปัญหาของสังคม

2.3 ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบบทบาทพระครูอภิรักษ์ธีรคุณ กับการพัฒนาของพระสงฆ์รูปอื่น ๆ ในจังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง (References)

กานต์ กาญจนพิมาย. (2553). การศึกษาวิเคราะห์พระพุทธรูปไม้อีสานเชิงปรัชญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณรงค์ เชื้อบัวเย็น และ พระมหาชัยชนะ บุญนาดี. (2563, กันยายน - ธันวาคม) “บทบาทของพระสงฆ์กับนโยบายความมั่นคงในทศวรรษปี 1970.” วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 5(3) : 657-673.

ธาดา สุทธิธรรม. (2549). รูปแบบผังชุมชนสายวัฒนธรรมไท. ขอนแก่น : คลังนานา.

พระครูวิบูลวุฒิกร, ดุสิต ศรีโคตร และ เกวลี ศรีโคตร. (2564, มีนาคม – เมษายน). “กระบวนการขับเคลื่อน ฝั พราหมณ พุทธ ในการพัฒนาคุณธรรมบนต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมของชุมชนบ้านยอดแกง ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์.” **วารสารสหวิทยาการวิจัย และวิชาการ.** 1(2) : 47-65

พระครูอภิรักษ์ธีรคุณ. (2566, ตุลาคม 15). สัมภาษณ์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.**

พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์.

ภาณุพงศ์ สุดพิงยาง และคณะ. (2566). “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษาและวัฒนธรรม กรณีศึกษาพระครูสุนทรปัญญาวิมล.” **วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ.**

1(1). 31 - 44.

วิโรฒ ศรีสุโร. (2539). **ธาตุอีสาน.** กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส.

อุดม บัวศรี. (2534). **อีสาน ฉบับพุทธศาสนา.** ขอนแก่น : ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอกพจน์ คงกระเรียน. (2562, มกราคม - มิถุนายน). “บทบาทพระสงฆ์ไทยกับการพัฒนาสาธารณประโยชน์เพื่อสังคม : กรณีศึกษา พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิรินธโร).” **วารสารราชนครินทร์.** 16(35) : 25-30.

การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี

Promoting participatory learning skills to protect the homeless in Saraburi Province

อำนวยการ ปิ่นพิลา¹ และ กฤษณะ จันทร์เรือง²
Amnuay Pinphila¹ and Krissana Janrueang²

Received : December 2, 2023; Revised : May 24, 2024; Accepted : May 25, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้นำชุมชน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 65 ราย ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยประสานงานภายในพื้นที่ มีการประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประสานผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ การจัดหาหรือค้นหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสบการณ์สูง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง การสาธิต และการสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มบทบาทในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 2) แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการวางแผน การปฏิบัติการ การรับประโยชน์และคุณค่า และกาประเมินผล

คำสำคัญ (Keywords) : การส่งเสริมทักษะ, แบบมีส่วนร่วม, คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

^{1,2} คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University; e-mail : dr.amnuay_@hotmail.com, krissanaj@sau.ac.th

Abstract

This research is aimed at 1) studying the need to promote participatory learning in protecting homeless people in Saraburi Province and 2) to study ways to promote participatory learning skills in protecting people. Homeless, Saraburi Province It is qualitative research. Important information groups include social development and human security volunteers, community leaders, using the purposive sampling method, totaling 65 people. The research results were found : 1) Results of the study of the need to promote participatory learning in protecting the homeless in Saraburi Province. Want to establish a center or coordination unit within the area Have a meeting to jointly exchange ideas. Coordination of experts or lecturers of other agencies and network partners, recruiting or searching for highly experienced social development and human security volunteers. Provide opportunities for everyone to participate in exchanging ideas in planning. Organize simulation learning activities, demonstrations, and support resources to increase their role in protecting the homeless. 2) Guidelines for promoting participatory learning skills in protecting the homeless in Saraburi Province, consisting of exchanging ideas and planning. Operation Benefits and Value and evaluation

Keywords : Promoting skills, participation, protecting the helpless

บทนำ (Introduction)

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการพัฒนาประเทศส่งผลกระทบต่อปัญหาคุณภาพชีวิตของประชากรทุกช่วงวัยนั้น ตลอดจนสภาพทางสังคมต่าง ๆ ถ้าขาดการปรับตัวหรือมีความพร้อมในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงมีความสับสนเสี่ยงและอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในลักษณะต่าง ๆ ตามมา อาทิ การเข้าถึงไม่ถึงสิทธิสวัสดิการ การถูกละเมิด การว่างงาน รายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ มีภาระหนี้สิน ถูกทอดทิ้ง ปัญหาสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ โรคติดต่อร้ายแรง ไร้ที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ฯลฯ เป็นต้น ทำให้ตกอยู่ในสภาวะของบุคคลที่ประสบสภาวะยากลำบาก ประสบปัญหาความเดือดร้อน ขาดคนดูแลหรือพึ่งพา อาจเรียกได้ว่า “บุคคลไร้ที่พึ่ง” (กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต, 2560)

กฎหมายสำหรับคนไร้ที่พึ่งและพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 นรินธน์ นนทมาลย์ (2560) กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า ผู้บริหารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มองว่า “คนไร้ที่พึ่ง” คือ บุคคลที่ประสบกับปัญหาขาดความมั่นคงในชีวิต ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ปราศจากทรัพย์สินของ หรือไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับการยังชีพ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เร่ร่อน ไม่มีอาชีพ บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ และบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร รวมถึงบุคคลที่มีปัญหาด้านสุขภาพทางจิต โดยบุคคลดังกล่าวไม่สามารถพึ่งพาตนเองหรือผู้อื่นได้ พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้นิยามคนไร้ที่พึ่งไว้ว่า “บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ บุคคลที่มีฐานะยากจน บุคคลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก” (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557)

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เป็นการจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ การรักษาพยาบาลการส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีที่ทำงานมีที่พักอาศัย และการป้องกัน มิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2557; ภิมกร โดมมงคล, 2561)

จากสถานการณ์ปัจจุบันปัญหาคนไร้ที่พึ่ง เป็นปัญหาหนึ่งที่ควรได้รับการเยียวยาแก้ไขเป็นการเร่งด่วน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตัวเองได้ ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ตลอดจนจนเป็นบุคคลที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ โดยปัจจัยที่ทำให้กลายเป็นคนไร้ที่พึ่ง คือ ปัญหาเศรษฐกิจจากการว่างงานและความยากจนหรือเข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการการช่วยเหลือปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาการป่วยทางกายและทางจิต การติดยาเสพติด ซึ่งคนไร้ที่พึ่งจัดเป็นกลุ่มที่เสี่ยงในการถูกละเมิดสิทธิและด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ และหลักประกันสิทธิด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปกว่านั้นคนไร้ที่พึ่งบางรายยังขาดเอกสารยืนยันสถานะตัวบุคคล และปราศจากภูมิลำเนาที่ชัดเจน ส่งผลให้สูญเสียสิทธิในการได้รับสวัสดิการทางสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาวิจัย เรื่องการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาและความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรพื้นที่จังหวัดสระบุรี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และจังหวัด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชากรพื้นที่จังหวัดสระบุรี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และจังหวัด โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นเลือกโดยใช้เหตุผลหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างของแม็กซ์เวล จำนวน 13 อำเภอ อำเภอละ 5 ราย รวมเป็นจำนวน 65 ราย ดังนี้ 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อำเภอละ 2 ราย รวม 26 ราย 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และจังหวัด อำเภอละ 3 ราย รวม 39 ราย

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ และระยะเวลา

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสระบุรี ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม 2565

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวคิดและทฤษฎี ประกอบด้วย การศึกษาสภาพทั่วไปของคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี แนวคิด และทฤษฎี การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมไปถึงสถานการณ์และสภาพ

ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สภาพและความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี และแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ขอเข้าสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ชัดเจน และตรงประเด็น ระหว่างผู้วิจัย กับผู้ให้ข้อมูล เนื้อหาของการสัมภาษณ์เน้นไปเพื่อต้องการทราบความจริงของประสบการณ์ เพื่อประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการบันทึกเทปถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ขณะสัมภาษณ์ และบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์ภายหลังสิ้นสุดการให้สัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ จำแนกเป็นรายหมวดหมู่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการจัดหมวดหมู่เชิงเนื้อหา

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ดำเนินการโดยศึกษาจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ เอกสาร เว็บไซต์ ข้อมูลเอกสารการประชุมวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและน่าเชื่อถือ

2) วิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยการจัดทำบทสรุปการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 65 ราย เป็นรายเรื่องและรายประเด็นปัญหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ให้เหลือเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความสอดคล้องความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บ เพื่อหาข้อสรุปและอธิบายความในรูปแบบการพรรณนาตามแนวคิดที่กำหนดไว้สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา การสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประชากรพื้นที่จังหวัดสระบุรี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และจังหวัด โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่เชิงเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.1 มีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยประสานงานภายในพื้นที่ เช่น ศูนย์ประสานงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในระดับอำเภอ เพื่อการเดินทางสะดวกในการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรม ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย

1.2 ประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์สภาพปัญหาของตนเอง และสมาชิกว่าขาดทักษะ ความรู้ ด้านใด เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1.3 มีการประสานผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ จากการศึกษาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รู้จัก หรือคุ้นเคย ร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ทุกขั้นตอนเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.4 จัดหา หรือค้นหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสบการณ์สูง มีลักษณะเป็นผู้นำในพื้นที่ หรือเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เช่น หลักสูตรเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และมีผลงาน เช่น จัดตั้งชมรมต่าง ๆ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีบทบาทเป็นอาสาสมัครองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันเสนอแนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร่วมเป็นวิทยากรเพื่อฝึกอบรม

1.5 เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนการปฏิบัติการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล ในการถ่ายทอด แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงาน เทคนิค วิธีการ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด และอยากเข้าร่วมเรียนรู้ นำเอาคู่มือปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประกอบเป็นสื่อการเรียนรู้ และให้ทดลองทำจริง

1.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง การสาธิต มีการฝึกศึกษาหรือวิธีการที่ให้ลงมือกระทำจริง การฝึกปฏิบัติจริง เนื่องจากคนไร้ที่พึ่งมีปัญหาซับซ้อน โดยอาจกำหนด

เหตุการณ์ว่าเมื่อพบเจอบุคคลไร้ที่พึ่งและการดำเนินการในขั้นตอนการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมหรืออบเทา หน้าที่ของการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.7 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ วิทยากร แหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล รวมถึงการสนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เช่น การพิมพ์หนังสือราชการ การเขียนโครงการ เพิ่มบทบาทในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และนำความรู้ไปปรับใช้ในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเอง พร้อมประสานให้หน่วยงานภายในและนอกชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกัน

สรุปได้ว่า ผลการศึกษาความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยประสานงานภายในพื้นที่ มีการประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประสานผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ การจัดหา หรือค้นหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสบการณ์สูง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง การสาธิต และการสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มบทบาทในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 การแลกเปลี่ยนความคิดการวางแผน ที่เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี เพื่อการวางแผนจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการประสานเครือข่าย เพื่อร่วมกันทบทวนความรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ แผนพัฒนาชุมชน แบ่งกลุ่มเสริมพลังทางความคิด ผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่าย หน่วยงานของรัฐ และเอกชนผู้มีความเกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ

2.2 การปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการดำเนินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยดำเนินการประสานเครือข่าย ร่วมดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแผนที่ร่วมกัน มีการกำหนดขึ้นตามลำดับ พัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนโครงการ กิจกรรมเพื่อแสวงหาทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เชิญชวนผู้ที่

สนใจเข้าร่วมในการกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ พัฒนาบทบาทและขีดความสามารถในการถ่ายทอด และจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ได้แก่ การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนโอกาสทางสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ รวมถึงมีที่พักอาศัย และการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เช่น กรณีศึกษา บทบาทสมมติ พร้อมใช้แนวคิดโครงงาน การเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการค้นคว้า ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา แหล่งข้อมูลออนไลน์ ตามแนวความคิดการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ตนเอง และสมาชิกกลุ่มสนใจ พัฒนาความสามารถทางความคิด รวมถึงบุคลิกภาพในการนำเสนอผล การศึกษาค้นคว้า โดยจัดทำเป็นแผนผังทางความคิดนำเสนอ

2.3 การรับประโยชน์และคุณค่า เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการจัดนิทรรศการแสดงผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยร่วมกับเครือข่าย ระดมความคิด ออกแบบร่วมกัน จัดนิทรรศการแสดงผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เผยแพร่ข้อมูลความรู้อันเป็นประโยชน์ รวมถึงได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันสนับสนุน เช่น ใบประกาศนียบัตรและรางวัล เชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง องค์กรสื่อท้องถิ่นนำเสนอข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงสถานศึกษาในพื้นที่นำไปต่อยอด เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตร รวมถึงพัฒนาทักษะการใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยใช้ช่องทาง Social Network ร่วมเผยแพร่ พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและผู้สนใจ

2.4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการจัดสนทนากลุ่ม โดยร่วมกับเครือข่ายนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจากฐานการเรียนรู้ตามแนวคิดที่รับผิดชอบ มีการทบทวน พิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ ถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เสริมพลังทางความคิด ใช้ประสบการณ์ และเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ เพื่อวางแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดการวางแผน การปฏิบัติการ การรับประโยชน์ คุณค่า และการประเมินผล มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เสริมพลังทางความคิด ใช้ประสบการณ์ และเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ เพื่อวางแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี พบว่ามีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยประสานงานภายในพื้นที่ เช่น ศูนย์ประสานงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในระดับอำเภอ เพื่อการเดินทางสะดวกในการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรม ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย ประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์สภาพปัญหาของตนเอง และสมาชิกว่าขาดทักษะ ความรู้ ด้านใด เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีการประสานผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ จากการศึกษาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รู้จักหรือคุ้นเคย ร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ทุกขั้นตอนเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจัดหา หรือค้นหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสบการณ์สูงมีลักษณะเป็นผู้นำในพื้นที่ หรือเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เช่น หลักสูตรเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และมีผลงาน เช่น จัดตั้งชมรมต่าง ๆ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีบทบาทเป็นอาสาสมัครองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร่วมเป็นวิทยากรเพื่อฝึกอบรม เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดในการวางแผน การปฏิบัติการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล ในทางถ่ายทอด แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงาน เทคนิค วิธีการ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด และอยากเข้าร่วมเรียนรู้ นำเอาคู่มือปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประกอบเป็นสื่อการเรียนรู้ และให้ทดลองทำจริง มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง การสาธิต มีกรณีศึกษาหรือวิธีการที่ให้ลงมือกระทำจริง การฝึกปฏิบัติจริง เนื่องจากคนไร้ที่พึ่งมีปัญหาซับซ้อน โดยอาจกำหนดเหตุการณ์ว่าเมื่อพบเจอบุคคลไร้ที่พึ่ง และการดำเนินการในขั้นตอนการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมหรือบทบาท หน้าที่ของการ

เป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ วิทยากร แหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล รวมถึงการสนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เช่น การพิมพ์หนังสือราชการ การเขียนโครงการเพิ่มบทบาทในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และนำความรู้ไปปรับใช้ในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเอง พร้อมประสานให้หน่วยงานภายในและนอกชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกอนงค์ ปฎิภาณภรณ์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการเข้าถึงสิทธิในการขอรับความคุ้มครองกรณีคนไร้ที่พึ่ง ตามกฎหมายคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

2. แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี พบว่า การแลกเปลี่ยนความคิดการวางแผน ที่เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี เพื่อการวางแผนจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการประสานเครือข่าย เพื่อร่วมกันทบทวนความรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ แผนพัฒนาชุมชน แบ่งกลุ่มเสริมพลังทางความคิด ผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่าย หน่วยงานของรัฐ และเอกชน ผู้มีความเกี่ยวข้องอื่น ๆ การปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการดำเนินโครงการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยดำเนินการประสานเครือข่าย ร่วมดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามแผนที่ร่วมกัน มีการกำหนดขึ้นตามลำดับ พัฒนาความรู้และความสามารถในการเขียนโครงการ กิจกรรมเพื่อแสวงหาทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เชิญชวนผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ พัฒนาบทบาทและขีดความสามารถในการถ่ายทอด และจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ได้แก่ การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนโอกาสทางสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ รวมถึงมีที่พักอาศัย และการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง เช่น กรณีศึกษา บทบาทสมมติ พร้อมใช้แนวคิดโครงงาน การเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการค้นคว้า ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งเอกสาร หนังสือ ตำรา

แหล่งข้อมูลออนไลน์ ตามแนวความคิดการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ตนเองและสมาชิกกลุ่มสนใจ พัฒนาศักยภาพทางความคิด รวมถึงบุคลิกภาพในการนำเสนอผล การศึกษาค้นคว้า โดยจัดทำเป็นแผนผังทางความคิดนำเสนอ การรับประโยชน์และคุณค่า เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการจัดนิทรรศการแสดงผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยร่วมกับเครือข่าย ระดมความคิดออกแบบร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เผยแพร่ข้อมูลความรู้อันเป็นประโยชน์ รวมถึงได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันสนับสนุน เช่น ใบประกาศนียบัตรและรางวัล เชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง องค์กรสื่อท้องถิ่น นำเสนอข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงสถานศึกษาในพื้นที่นำไปต่อยอด เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตร รวมถึงพัฒนาทักษะการใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยใช้ช่องทาง Social Network ร่วมเผยแพร่ พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและผู้สนใจ และการประเมินผล เป็นขั้นตอนส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ในการจัดสนทนากลุ่ม โดยร่วมกับเครือข่ายนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจากฐานการเรียนรู้ตามแนวคิดที่รับผิดชอบ มีการทบทวน พิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความพร้อมในการเรียนรู้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เสริมพลังทางความคิดใช้ประสบการณ์ และเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ เพื่อวางแผนทางการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ ทศวัฒน์ (2563) ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาสังคมตามทิศทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการภาครัฐของไทย

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัยการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดสระบุรี ด้วยการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยประสานงานภายในพื้นที่ มีการประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประสานผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ การจัดหาหรือค้นหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสบการณ์สูง เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดในการวางแผน จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองการสาธิต และการสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มบทบาทในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และมีแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ดังนี้

การแลกเปลี่ยนความคิดการวางแผน การปฏิบัติการ การรับประโยชน์และคุณค่า การประเมินผล มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เสริมพลังทางความคิด ใช้ประสบการณ์ และเรียนรู้เป็นกลุ่ม เพื่อวางแผนทางการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือในการนำไปใช้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี ควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เสริมพลังทางความคิด การใช้ประสบการณ์ และเรียนรู้เป็นกลุ่ม/ทีมงาน โดยมีขั้นตอนการแลกเปลี่ยนความคิดการวางแผน การปฏิบัติการ การรับประโยชน์และคุณค่า และการประเมินผล ตลอดจนให้มีการนำองค์กร หรือหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ รวมถึงความเชี่ยวชาญ ให้การส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (1) ควรส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมให้ อาสาสมัครฯ ที่มีประสบการณ์สูง มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำจริง ฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงประชาชนหรือผู้ที่สนใจอยากเข้าร่วมทั้งในรูปแบบสถานที่ และการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ อย่างต่อเนื่อง (2) ควรส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ รวมถึงอุปกรณ์ระบบเทคโนโลยี และสารสนเทศต่าง ๆ ภายในศูนย์ประสานงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา และถอดบทเรียนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับอาสาสมัครฯ ในการพัฒนาตนเอง
2. ควรส่งเสริมการทำวิจัยชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). **ราชกิจจานุเบกษา ระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์.
- กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต. (2560). **ยุทธศาสตร์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาศักยภาพและสวัสดิการ.
- ธีระพงษ์ ทศวัฒน์. (2563). **การพัฒนาสังคมตามทิศทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการภาครัฐของไทย**. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนกศรีนครินทร์.
- นรินธร นนทมาลย์. (2560). **การพัฒนารูปแบบการออกแบบการสอนแบบเปิดด้วยวิธีการคิดอย่างเป็นระบบและกระบวนการกลุ่มโดยใช้วิดีโอเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิรมกร โดมมงคล. (2561). **การคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงความยุติธรรมของคนไร้ที่พึ่งในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกอนงค์ ปฏิภาณภรณ์. (2563). **ปัญหาการเข้าถึงสิทธิในการขอรับความคุ้มครองกรณีคนไร้ที่พึ่ง ตามกฎหมายคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันของบุคลากรในเทศบาล
ตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

The Relationship between Organizational Culture and The
Staff's Organizational Commitment at Chonglom Subdistrict
Administrative Organization Lan Krabue District
in Kamphaeng Phet Province

ชนัด เผ่าพันธุ์ดี¹

Chanad Bhowbhandee¹

Received : February 15, 2024; Revised : May 25, 2024; Accepted : May 26, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันต่อเทศบาลตำบลช่องลม 2) ศึกษาเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ประชากรคือ บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำนวน 149 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 110 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การของเทศบาลตำบลช่องลม ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมในภาพรวมมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน ส่วน อายุงาน และหน่วยงาน ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ปัจจัยด้านสัญลักษณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับความผูกพันต่อองค์การของ

¹ นักวิชาการอิสระ; Independent Academic; e-mail : chanadb2@gmail.com

บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ส่วนวีรบุรุษ ธรรมเนียมปฏิบัติและค่านิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูงมีความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรใน เทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

คำสำคัญ (Keywords) : วัฒนธรรมองค์กร, ความผูกพัน, องค์กร

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the level of factors of organizational culture and the staff's organizational commitment at Chonglom Sub-District Administrative Organization 2) To compare the staff's organizational commitment on basis of personal factors and 3) To study the relationship between the factors of organizational culture and the staff's organizational commitment at Chonglom Sub-District Administrative Organization. The sample included 110 staff. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and checklist, and were statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation, one way ANOVA, and Pearson's Coefficient Correlation.

The findings revealed as follows : 1) the factors of organizational culture were reported to be generally found at the high level and the staff's organizational commitment at Chonglom Sub-District Administrative Organization was reported to be generally found at the high level, 2) those who had different educational background have the different organizational commitment and length of service, division, did not have the different organizational commitment at significance level .05, and 3) the factors, which the Symbols were related to the staff's organizational commitment positively and moderately, included Heroes, Rituals and Value were related to the staff's organizational commitment positively and high at significance level .01

Keywords : Organizational Culture, Commitment, Organizational

บทนำ (Introduction)

การบริหารองค์การประกอบไปด้วยปัจจัยที่มีผลต่อความสำคัญขององค์การ ที่ต้องอาศัยทรัพยากรทางการบริหาร 4 อย่าง หรือ 4M ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์หรือคน (man) เงินหรืองบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และการบริหารหรือการจัดการ หรือการบริหารจัดการ (management) เพื่อให้ องค์การสามารถดำเนินงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าและสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะเปรียบเสมือนเครื่องจักรกลหรือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากสาเหตุที่ว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงาน จัดตั้งองค์การ สร้างวัฒนธรรมองค์การ นำองค์การหรือบริหารองค์การ เป็นผู้ควบคุมงาน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติงาน รวมทั้งยังเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรบริหารอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ และถ้าองค์การใดเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สามารถบริหารปัจจัยด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพได้ (Guest, D.E., 1997, Becker, B.E., & Huselid, M.A., 1998) อย่างไรก็ตามถึงแม้้องค์การเห็นความสำคัญของบุคลากรดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ถ้าไม่สามารถหาวิธีการที่จะบำรุงรักษาบุคลากรไว้ในองค์การและก่อให้เกิดความผูกพันได้แล้ว ก็จะไม่เกิดประโยชน์อันใด และถ้าในทางตรงข้าม ถ้าสามารถเก็บรักษาบุคลากรไว้ในองค์การได้ แต่บุคลากรเหล่านั้นไม่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ย่อมไม่เกิดประโยชน์อันใดเช่นกัน และประเด็นที่น่าสนใจก็คือผู้บริหารหรือผู้นำองค์การ ควรทำอย่างไรจึงจะสามารถบำรุงและเก็บรักษาบุคลากรไว้ในองค์การและก่อให้เกิดความผูกพัน โดยที่บุคลากรเหล่านั้นตั้งใจในการปฏิบัติภารกิจของตนตามที่องค์การได้กำหนดให้ อย่างมีประสิทธิภาพ (Deal, T.E., & Kennedy, A.A., 1982)

วัฒนธรรมองค์การนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในองค์การ คือมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานเพราะเมื่อบุคคลเข้ามาทำงานในองค์การแล้ว จะมีการเลือกรับรู้วัฒนธรรมองค์การตรงตามที่วางไว้และถ้าหากรูปแบบวัฒนธรรมขององค์การไม่ตรงตามที่เขาคาดหวังไว้เขาจะรู้สึกผิดหวัง และทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อองค์การ ไม่อยากทำงาน ไม่เกิดความผูกพันต่อองค์การ และพร้อมที่จะโยกย้ายหรือลาออกจากองค์การ เพื่อที่จะไปทำงานยังองค์การอื่น หรือถ้าจำเป็นต้องทนอยู่ในองค์การก็ทำงานไปวัน ๆ หนึ่ง ไม่มีความผูกพันต่อองค์การแต่อย่างใด ดังนั้นผู้บริหารสามารถใช้วัฒนธรรมองค์การเป็นแนวทางในการบริหารจัดการภายในองค์การ โดยนำมาประกอบการตัดสินใจเริ่มตั้งแต่การรับพนักงานเข้ามาให้เข้ากันได้กับองค์การ หรือใช้เป็นแนวทางในการรักษาทรัพยากรบุคคลและพัฒนาบุคคลในทางที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์การ เพื่อให้เกิดความผูกพันและเป็นประโยชน์ต่อองค์การ นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์การ ยังมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การด้วยเพราะจะทำให้สมาชิกเกิดการยึดเหนี่ยวกัน เป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน เกิดการร่วมมือกันในการทำงาน เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ การควบคุมและการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งทำให้บุคคลทุ่มเทพลังกายและพลังใจ ให้ความจงรักภักดีต่อองค์การหรือสังกัดที่ตนเองอยู่ มีเป้าหมายเดียวกันกับองค์การ และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ นั่นคือทำให้บุคคลได้รู้สึกผูกพันต่อองค์การ ดังนั้นหน้าที่หลักของ

วัฒนธรรมองค์กร คือทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร (ไกรฤทธิ บุญเกียรติ, 2553 : 5, Kahn, W.A., 1990, Saks A.M., 2006)

เทศบาลตำบลช่องลมเป็นเทศบาลขนาดกลาง ตั้งอยู่ที่ตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่ครอบคลุม 8 หมู่บ้าน มีประชากร ณ.เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 รวม 5,693 คน (เทศบาลตำบลช่องลม, 2567) ประชากรส่วนใหญ่ มีเชื้อชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นแบบผสมผสาน เนื่องจากประชากรส่วนหนึ่งเป็นชาวไทยทรงดำ ช่าง ญไท และอีสาน มีความสัมพันธ์ ในระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้น มีการไปมาหาสู่และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เทศบาลตำบลเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาลให้ได้รับความสะดวกสบายในการติดต่อทำภารกิจของตนเองในระดับท้องถิ่น ทั้งด้านทะเบียนราษฎร ภาษีท้องถิ่น การศึกษาระดับอนุบาล การสาธารณสุขเบื้องต้น หน่วยงานจะต้องสามารถปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทุกมิติ ให้ได้รับการยอมรับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เทศบาลมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้ามากในด้านของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการโครงการที่โดดเด่นและประสบความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาไปสู่การเป็นเทศบาลคาร์บอนต่ำ การจัดตั้งโรงงานปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาเอตส์ในที่ทำงาน ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าเทศบาลตำบลช่องลมมีวัฒนธรรมองค์กรอย่างไร สามารถสร้างความผูกพันของข้าราชการ พนักงานให้มีความรักภักดีต่อองค์กรได้มากน้อยเพียงใดและมีปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรด้านใดที่จะช่วยสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อเทศบาลตำบลช่องลม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรและความผูกพันต่อเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุงาน และหน่วยงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำนวน 149 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 125) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุงาน และหน่วยงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ สัญลักษณ์ วิบุรุษ ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมลักษณะของคำถามประกอบด้วยข้อความคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ (Rating Scale) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านความผูกพันองค์การ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ลักษณะงาน ด้านการทำงานอย่างต่อเนื่องและบรรทัดฐานของสังคม โดยเป็นคำถามประเมินค่าเพื่อวัดระดับของความผูกพัน โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)
- การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบลช่องลม ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ LSD (Least Significant Difference)
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันองค์การของบุคลากรเทศบาลตำบล
ช่องลม แสดงดังตารางที่ 1-2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยวัฒนธรรมองค์การของบุคลากร
ในเทศบาลตำบลช่องลม ในภาพรวม

ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การของบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสัญลักษณ์	4.45	.68	มาก	1
2. ด้านวีรบุรุษ	4.26	.63	มาก	2
3. ด้านธรรมเนียมปฏิบัติ	3.81	.71	มาก	4
4. ด้านค่านิยม	3.85	.68	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.09	.68	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสัญลักษณ์อยู่ในระดับ
มากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ ด้านวีรบุรุษอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และค่าเฉลี่ย
ต่ำที่สุดคือ ด้านธรรมเนียมปฏิบัติอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร
ในเทศบาลตำบลช่องลมในภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการรับรู้ลักษณะงาน	3.77	.65	มาก	2
2. ด้านการทำงานอย่างต่อเนื่อง	3.71	.78	มาก	3
3. ด้านบรรทัดฐานของสังคม	4.19	.67	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.89	.74	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ในภาพรวม
มีความผูกพันอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน
บรรทัดฐานของสังคมมีความผูกพันอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ลักษณะ

งานมีความผูกพันอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการทำงานอย่างต่อเนื่องมีความผูกพันอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 3-6 ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามอายุงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	113.593	37.864	3	1.458	.230
ภายในกลุ่ม	2752.371	25.966	106		
รวม	2865.964		109		

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามอายุงานของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ที่ต่างกันมีความความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	566.30	283.15	2	2.34*	.001
ภายในกลุ่ม	33753.67	120.96	107		
รวม	34319.97		109		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามระดับการศึกษาของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมที่ต่างกันมีความความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการเปรียบเทียบต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามระดับการศึกษา

พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีของ LSD แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามการศึกษาที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่

การศึกษา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ต่ำกว่าอนุปริญญา	-	2.983*	4.726*
ปริญญาตรี		-	-
ปริญญาโท			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม จำแนกตามระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกันเป็นรายคู่คือ บุคลากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญากับปริญญาตรี และต่ำกว่าอนุปริญญากับปริญญาโทมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการศึกษารายคู่อื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมจำแนกตามหน่วยงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	110.964	55.482	3	2.155	.121
ภายในกลุ่ม	2755.000	25.748	106		
รวม	2865.964		109		

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมจำแนกตามหน่วยงานของบุคลากรที่ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันองค์การของบุคลากร
ในเทศบาลตำบลช่องลม

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ } Y &= \text{ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม} \\ X_1 &= \text{สัญลักษณ์} \\ X_2 &= \text{วีรบุรุษ} \\ X_3 &= \text{ธรรมเนียมปฏิบัติ} \\ X_4 &= \text{ค่านิยม} \\ X_{รวม} &= \text{ผลรวมของตัวแปรอิสระ} \end{aligned}$$

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร
ในเทศบาลตำบลช่องลม

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของ บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม (Y)	ระดับ ความสัมพันธ์
สัญลักษณ์ (X_1)	Pearson Correlation $r = .472^{**}$	ปานกลาง
วีรบุรุษ (X_2)	Pearson Correlation $r = .776^{**}$	สูง
ธรรมเนียมปฏิบัติ (X_3)	Pearson Correlation $r = .747^{**}$	สูง
ค่านิยม (X_4)	Pearson Correlation $r = .772^{**}$	สูง
ผลรวมของตัวแปรอิสระ ($X_{รวม}$)	Pearson Correlation $r = .752^*$	สูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการตรวจสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับความผูกพันต่อองค์การของ
บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม มีดังนี้

สัญลักษณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .472^{**}$) กับความผูกพันต่อองค์การของ
บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

วีรบุรุษมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r = .776^{**}$) กับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรใน
เทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ธรรมเนียมปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r = .747^{**}$) กับความผูกพันต่อองค์การของ
บุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ค่านิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.772^{**}$) กับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลรวมของตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.752^{**}$) กับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิเคราะห์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลช่องลม พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม โดยภาพรวมมีความผูกพันอยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะว่า สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในระดับปฏิบัติการ ของอุตสาหกรรมบริการ ในกรุงเทพมหานคร (วัฒนชัย ไชยอำพร, 2562) ที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง พฤติกรรมที่สร้างขึ้นจากพนักงานภายในองค์กร โดยมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยึดถือปฏิบัติกันมา จนเป็นขนบธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรซึ่งหมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของพนักงานภายในองค์กรที่ทำงานด้วยความมุ่งมั่น ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมขององค์กร รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในองค์กร ตลอดจนความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร และต้องการที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป

ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลตำบลช่องลม ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ทั้งนี้บุคลากรเทศบาลตำบลช่องลมที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจต่อความผูกพันต่างกันเพราะพื้นฐานความรู้จะช่วยยกระดับความรักความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น เข้าใจจิตใจการทำงานด้วยกันที่จะพัฒนาไปข้างหน้าได้ต้องมีความผูกพันต่อหน่วยงานที่จะทำงานให้ดี เกิดประสิทธิผลต่อประชาชน ผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงมหาดไทย จังหวัดกระบี่ (นภัสสร พรหมเขียว, 2565) ที่ศึกษาพบว่าข้าราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงมหาดไทย จังหวัดกระบี่ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยดังกล่าวยังระบุว่าข้าราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงมหาดไทย จังหวัดกระบี่ที่สังกัดหน่วยงานและอายุงานแตกต่างกัน มีระดับความผูกพันองค์กรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลวิจัยบุคลากรเทศบาลตำบลช่องลม ที่อายุงานและหน่วยงานต่างกันก็พบว่ามีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรที่อายุงานและหน่วยงานที่ทำงานถึงจะต่างกันก็ไม่มีผลต่อความผูกพันต่อเทศบาล

ช่องลมเพราะทุกหน่วยงานมีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนให้สำเร็จลุล่วงตามแผนงาน ทั้งนี้ผลการวิจัยที่พบว่าบุคลากรเทศบาลตำบลช่องลมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกันก็มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ผลผูกพันต่อพนักงานในองค์กร กรณีศึกษาบริษัทบีซีซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ (หทัยภัทร สีใส, 2563) อีกทั้งผลการศึกษานี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา (รมิตา ประวัตติ, 2564) ที่ศึกษาพบว่าอายุงานโดยภาพรวมมีความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาล จังหวัดสมุทรสาครแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการศึกษานี้ก็พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Profile) มีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์การ (Judge, T.A., & Bono, J.E., 2001, Harter, J.K., Schmidt, F.L., & Hayes, T.L., 2002, Sarfraz, M., Qun, W., Abdullah, M. I., & Khalid, B., 2020, Gok, O. N., & Balta, S., 2020)

ส่วนผลวิจัยปัจจัยด้านสัญลักษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลม ส่วนวีรบุรุษ ธรรมเนียมปฏิบัติและค่านิยมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมีความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรใน เทศบาลตำบลช่องลม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าปัจจัยทั้งสี่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การในเทศบาลตำบลช่องลม อาทิปัจจัยด้านสัญลักษณ์ ประกอบด้วย การตกแต่งอาคารสำนักงาน เครื่องแบบ ระบบแบบแผน สิ่งเหล่านี้แสดงสัญลักษณ์ถึงค่านิยมระดับสมมติฐานขององค์การ สัญลักษณ์มีอำนาจทางวัฒนธรรมมากเพราะเป็นการนำเสนอเฉพาะเจาะจงแสดงถึงอัตลักษณ์ขององค์การและเอกลักษณ์ที่จดจำได้ต่อบุคคลภายนอก องค์การ ส่วนวีรบุรุษคือบุคลากรของเทศบาลตำบลช่องลมที่สมควรยกย่องนับถือ และยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ การทำงานดี เสียสละ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว ซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา และปัจจัยธรรมเนียมปฏิบัติ บุคลากรของเทศบาลตำบลช่องลมเห็นพ้องกันว่าช่วยเสริมสร้างอารมณ์ร่วมและการให้ความเคารพผู้อื่น ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมและศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของ Hofstede (1990 : 290) ในประเด็นที่ว่า การแบ่งระดับชั้นของวัฒนธรรมองค์การนั้นแบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยเปรียบเสมือนกับเปลือกของหัวหอม (onion) จากเปลือกชั้นนอกสุดที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายที่สุด จนถึงเปลือกชั้นในสุดที่เปลี่ยนแปลงได้ยากที่สุดคือสัญลักษณ์ (symbols) วีรบุรุษ (heroes) ธรรมเนียมปฏิบัติ (rituals) และค่านิยม (value) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานในระดับปฏิบัติการ ของอุตสาหกรรมบริการในกรุงเทพมหานคร (วิวัฒน์ชัย ไชยอำพร, 2562) ที่ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง พฤติกรรมที่สร้างขึ้นจากพนักงานภายในองค์กร โดยมีการ

เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยึดถือปฏิบัติกันมาจนเป็นขนบธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรซึ่งหมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติของพนักงานภายในองค์กรที่ทำงานด้วยความมุ่งมั่น ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมขององค์กร รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในองค์กร ตลอดจนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร และต้องการที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยด้านความผูกพันต่อหัวหน้า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ เขตบางรัก (จตุติมาพร ช่วยบำรุง, 2562) ที่เสนอผลการวิจัยว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมต่อองค์กร หมายถึง วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มภายในแต่ละองค์กร โดยสิ่งที่เป็น วัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) ได้แก่ ค่านิยม แนวคิด แนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่เกิดขึ้นภายในแต่ละองค์กร ทำให้วัฒนธรรมองค์กรจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความรู้สึกดีต่อองค์กร มีความรัก ความภาคภูมิใจ ความเอาใจใส่ต่อองค์กร รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง มีความเชื่อมั่นยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของ องค์กรเต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิก ขององค์กรนั้น นอกจากนี้ผลการวิจัยก็พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันและความมุ่งมั่นต่อองค์กรจะสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนและส่งเสริมต่อความผูกพัน ความภักดีตลอดจนความมุ่งมั่นทุ่มเทต่อองค์กรของพนักงาน (Meyer, J.P., & Allen, N.J., 1991, O'Reilly, C.A., III, Chatman, J., & Caldwell, D.F., 1991, Wang, H., Han, J., & Wang, Y., 2021, Navarro, J., Real, J. C., & Leal, A., 2021)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านสัญลักษณ์ ควรสร้างภาพลักษณ์ของเทศบาลตำบลช่องลมให้เป็นหน่วยงานที่สะอาด มีห้องทำงานสีสดใส ห้องน้ำสะอาด ข้าราชการ พนักงานที่ยิ้มแย้มแจ่มใส
2. ด้านวิบุณยบุรุษ ควรมีการอบรมให้บุคลากรของเทศบาลตำบลช่องลมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ให้ทำงานให้บริการที่ประชาชนประทับใจ เสียสละ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา
3. ด้านธรรมเนียมปฏิบัติ ควรเสริมสร้างการให้ความเคารพประชาชนที่มาใช้บริการและเพื่อนร่วมงาน สร้างประเพณีทางสังคมในท้องถิ่นและวันสำคัญทางศาสนา
4. ด้านค่านิยม ควรสร้างมาตรฐานจริยธรรมของบุคลากรในเทศบาลตำบลช่องลมในการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ว่าควรหรือไม่ควรประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่ถือว่าค่านิยมเป็นแก่นของวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การของเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันต่อเทศบาลตำบลช่องลม อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง (References)

- ไกรฤทธิ บุญเกียรติ. (2553). วัฒนธรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : นิตยสารการทำเรื่อง.
- จตุติมาพร ช่วยบำรุง. (2562). การศึกษาปัจจัยด้านความผูกพันต่อหัวหน้า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัย ด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ เขตบางรัก. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. เทศบาลตำบลช่องลม. (2567). “ข้อมูลเทศบาล.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.chonglom.go.th/> สืบค้น 3 เมษายน 2567.
- นภัสสร พรหมเขียว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงมหาดไทย จังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รมิตา ประวัติ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา. สารนิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒนชัย ไชยอำพร. (2562). การศึกษาวัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในระดับปฏิบัติการ ของอุตสาหกรรมบริการในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- หทัยภัทร สีส. (2563). ปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลผูกพันต่อพนักงานในองค์กร กรณีศึกษาบริษัทบิกซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Becker, Howard S. (1960). “Notes on the Concept of Commitment.” *American Journal of Sociology*. 66 (1) : 34-42.

- Becker, B. E., & Huselid, M. A. (1998). "High Performance Work Systems and Firm Performance : A Synthesis of Research and Managerial Implications." **Research in Personnel and Human Resources Management**. 16 : 53-101.
- Deal, T. E., & Kennedy, A. A. (1982). **Corporate cultures : The rites and rituals of corporate life**. Reading, MA : Addison-Wesley.
- Douglas, M. (1973). **Natural Symbols : Explorations in Cosmology**. New York, NY : Vintage Books.
- Gok, O. N., & Balta, S. (2020). "The Relationship between Personal Characteristics and Employee Engagement : A Study in the Logistics Sector." **International Journal of Productivity and Performance Management**. 69(8) : 1879-1895.
- Guest, D. E. (1997). "Human Resource Management and Performance: A Review and Research Agenda. International." **Journal of Human Resource Management**. 8(3) : 263-276.
- Harter, J. K., Schmidt, F. L., & Hayes, T. L. (2002). "Business-Unit-Level Relationship Between Employee Satisfaction, Employee Engagement, and Business Outcomes: A Meta-Analysis." **Journal of Applied Psychology**. 87(2) : 268-279.
- Hofstede, G., et al. (1990). "Measuring Organizational Cultures : A Qualitative and Quantitative Study across Twenty Cases." **Administrative Science Quarterly**. 35 : 286-316.
- Judge, T. A., & Bono, J. E. (2001). "Relationship of Core Self-Evaluations Traits–Self-Esteem, Generalized Self-Efficacy, Locus of Control, and Emotional Stability–With Job Satisfaction and Job Performance : A Meta-Analysis." **Journal of Applied Psychology**. 86(1) : 80-92.
- Kahn, W. A. (1990). "Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work." **Academy of Management Journal**. 33(4) : 692-724.
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1991). "A Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment." **Human Resource Management Review**. 1(1) : 61-89.
- Navarro, J., Real, J. C., & Leal, A. (2021). "Organizational Culture and Employee Engagement : The Moderating Role of Organizational Size." **Personnel Review**. 50(7) : 2031-2050.

- O'Reilly, C. A., III, Chatman, J., & Caldwell, D. F. (1991). "People and Organizational Culture : A Profile Comparison Approach to Assessing Person-Organization Fit." **Academy of Management Journal**. 34(3) : 487-516.
- Saks, A. M. (2006). "Antecedents and Consequences of Employee Engagement." **Journal of Managerial Psychology**. 21(7) : 600-619.
- Sarfraz, M., Qun, W., Abdullah, M. I., & Khalid, B. (2020). "The Role of Personal Characteristics in Employee Engagement : A Conceptual Framework. Asia Pacific" **Management Review**. 25(1) : 47-56.
- Wang, H., Han, J., & Wang, Y. (2021). "The Relationship Between Organizational Culture and Employee Engagement : A Moderated Mediation Model." **Frontiers in Psychology**. 12 : 752-972.

ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ
สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร
Happiness at Work of Academic Personnel in the Tourism
programme, Universities in Bangkok

นธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ¹ รัศมี อัจฉริยไพศาลกุล²

พาฝัน รัตน์ระ³ และ ธนาวุฒิ เกลิ่งเกิด⁴

Nithikittikarn Hemsuwan¹ Ratsamee Ajchariyapaisankul²

Phafan Rattana³ and Thanawut Kliangkerd⁴

Received : January 26, 2024; Revised : May 25, 2024; Accepted : May 26, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบบเรื่องเล่า ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 25 ราย ผู้วิจัยเลือกการศึกษาแบบเรื่องเล่าและค้นคว้าข้อมูลโดยรวบรวมจากเอกสาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามวิธีของ แวน มาเนน (van Manen) พบว่า ความสุขในการทำงาน คือ การทำงานในสังคมที่ดี อบอุ่น และเป็นมิตร ทำงานอยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และการมีความรู้สึกพึงพอใจ ภาคภูมิใจ ในงานที่ได้รับมอบหมาย การวางตัวในการทำงาน มีการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นและตัวตนของบุคลากร ซึ่งช่วยให้มีความเพลิดเพลินและสามารถรับมือกับ

^{1,2} คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย; School of Tourism and Services, University of The Thai Chamber of Commerce; e-mail : nithi_ken1988@outlook.com

³ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่; Hatyai Business School, Hatyai University

⁴ นักวิจัยอิสระ; independent researcher

การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งความสุขส่วนหนึ่งเกิดจากผู้บังคับบัญชาได้ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ (Keywords) : ความสุข, การทำงาน, บุคลากร, มหาวิทยาลัย

Abstract

This research is qualitative research using interpretive phenomenology. The objective is to study the Happiness at Work of staff in the School of Tourism and Services, University of the Thai Chamber of Commerce. Using a narrative interview method. The researcher checked the reliability of the data in the study. The main informants are personnel. Under the School of Tourism and Services, University of the Thai Chamber of Commerce, 25 cases. The researcher chose a narrative study and researched information by collecting it from documents. Conducting content analysis according to van Manen's method, it was found that happiness at work is working in a good, warm and friendly society, working together like siblings. helping each other Have a good working environment and having a sense of satisfaction and pride in the assigned work positioning at work There is openness in expressing opinions and identities of personnel. This helps in having fun and being able to cope with work efficiently. In addition, part of the happiness comes from supervisors encouraging personnel to develop their knowledge and abilities. and operational skills.

Keywords : Happiness, Work, staff, University

บทนำ (Introduction)

ความสุขในชีวิตเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับความเป็นอยู่ของทุกคน บุคคลทุกเพศ ทุกวัยปรารถนาและพยายามแสวงหาความสุข ที่นำมาซึ่งความเบิกบานใจและพึงพอใจในชีวิต มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิตของบุคคล ความสุขไม่ได้มีคำจำกัดนิยามและสามารถพบเจอได้ในหลายมิติของชีวิต การทำงาน (work) เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาไปมากกว่าแปดชั่วโมงต่อวัน หรือหนึ่งในสามของวัน รวมทั้งการทำงานอาจเป็นหนึ่งในแหล่งที่มาของความสุขของบุคคล หากบุคคลมีความสุขกับการงาน จะส่งผลให้บุคคลมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และเต็มใจที่จะเพียรพยายามทำงาน

ให้สำเร็จ ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อองค์กร ได้แก่ ผลผลิตอาจเพิ่มขึ้น ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากขึ้น เป็นต้น (Fisher, 2010; Manion, 2003)

เพื่อให้องค์กรดำเนินงานได้สำเร็จตามกลยุทธ์ จำเป็นต้องมีการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management) ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมรวมถึงความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร ดังนั้น องค์กรในปัจจุบันจึงมีการนำสิ่งจูงใจมาใช้กับบุคลากรผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินเดือน สวัสดิการ การเติบโตของอาชีพ เป็นต้น การได้รับคำชมเชยและการยอมรับจากองค์กรทำให้เกิดความท้าทายในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยในการรักษาบุคลากรแล้วยังช่วยให้อัตราการลาออกลดลง รวมทั้งช่วยเพิ่มผลลัพธ์ที่ดีต่อองค์กรอีกด้วย ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงศักยภาพสูงสุดของตนและปฏิบัติตามความรับผิดชอบของตน และนำประสิทธิภาพสูงสุดมาสู่องค์กร (Dobre, 2013; Wangphai charoensuk & Utsahajit, 2015; Ertas, 2015) ถ้าไม่มีความสุขในการทำงานก็จะเกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout Syndrome) โดยในช่วงปลาย ปี 2562 มีการสำรวจข้อมูล (โพสต์ทูเดย์, 2563) พบว่า คนวัยทำงานอยู่ในภาวะหมดไฟ ร้อยละ 12 และคนวัยทำงานกำลังตกอยู่ในความเสี่ยงสูงของภาวะหมดไฟจากการทำงาน อีกร้อยละ 57 ผลการสำรวจนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าการดูแลสุขภาพจิตของบุคลากรในองค์กรเป็นเรื่องจำเป็นจึงต้องให้ความสำคัญกับความสุขในการทำงานมากขึ้น

จึงกล่าวได้ว่าความสุขของบุคลากรในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลและช่วยให้องค์กรดำเนินไปในทิศทางที่ดี และเชื่อว่าคนที่มีความสุขย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงาน (กมลชนก พิษณุศรีมีมาน และคณะ, 2566) บุคลากรที่มีความสุขย่อมสามารถผลิตงานได้มากกว่า และบุคลากรที่มีความพึงพอใจในงานของตนย่อมมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีกว่า สำหรับความสุขในการทำงานเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงาน ซึ่งความรู้สึกดังกล่าว มีทั้งด้านลบและด้านบวก สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ความสุขในการทำงานในมิติของความรู้สึกด้านบวก เป็นความรู้สึกเป็นสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน รื่นเริง ทรนชาในการทำงาน รวมทั้งความรู้สึกอยากจะทำงาน ความสุขในการทำงานลักษณะนี้แสดงออกมาในรูปแบบของความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational commitment) ความทุ่มเทในงาน (Job involvement) ความผูกพันในงาน (Engagement) ความก้าวหน้าในงาน (Thriving) ความกระปรี้กระเปร่าในการทำงาน (Vigor) และองค์ประกอบของความสุข 8 ประการ (8 Happy) และ 2) ความสุขในการทำงานในมิติของความรู้สึกด้านลบเป็นอารมณ์ความรู้สึกเป็นทุกข์ คับข้องใจ เศร้า

หมอง ไม่สบายใจ ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้เกิดจากการทำงาน สิ่ง que แสดงถึงความรู้สึกด้านลบ คือ ความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน (Burn out) (จิตราภักษ์ ลือชา และกฤษฎาภรณ์ ยุงทอง, 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (interpretative phenomenology) เพื่อหาคำบรรยายลักษณะของความสุขและตีความตามประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครโดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยที่จะเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้สามารถร่วมรับรู้และเข้าใจ ผู้ถูกศึกษาทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ความหมายของสิ่งต่าง ๆ อีกทั้งประสบการณ์ชนิดเดียวกันย่อมมีแก่นแท้ (Essence) การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้ง และเข้าใจในประเด็นที่ศึกษามากยิ่งขึ้นรวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าใจถึงการทำงานบุคลากรที่มีความสุข สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนและพัฒนาวิธีการสร้างความสุขอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับของบุคลากรในสายงานด้านการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาหาคำบรรยายลักษณะของความสุขและตีความความสุขในการทำงานในประเด็นมุมมอง ทักษะ และรูปแบบการทำงาน ของบุคลากร สังกัดคณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นผู้วิจัยเลือก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ บุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 25 ราย โดยเลือกจากผู้ที่มีอายุการทำงานมากกว่า 3 ปี เนื่องจากการศึกษาดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยหลักจรรยาบรรณแล้วเรื่องการเปิดเผยข้อมูล เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ผู้วิจัยจึงขอปกปิด ชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ชื่อที่แสดงในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการใช้นามสมมติในการนำเสนอข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเรื่องเล่า โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา เรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยว ในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครผู้วิจัยเลือกใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เอกสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียด และขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล มุมมอง ทักษะคติ ความเป็นตัวตนการวางตัว และรูปแบบประสบการณ์การทำงาน ของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเครื่องมือการวิจัยสำคัญ คือ ตัวผู้วิจัย เป็นผู้ฟัง และผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เล่า ผู้วิจัยบันทึกเสียงสนทนา โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมไปถึงสมุดบันทึก ปากกาที่นำมาใช้บันทึกประเด็นสำคัญ รวมไปถึงอิริยาบถของผู้ให้ข้อมูลหลักระหว่างที่ผู้ให้ข้อมูลหลักพูดคุย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เลือกใช้การศึกษาในรูปแบบวิธีวิทยา คือ การศึกษา เรื่องเล่า และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (interpretative phenomenology) ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากการเล่าเรื่อง จากผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นที่เรียบร้อย นำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมาประมวลตามลำดับ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เล่า คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ฟัง คือผู้วิจัย ผลการศึกษา มาจากการตีความของตัวผู้วิจัย โดยผ่านการเล่าเรื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรสังกัดสาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 25 ราย โดยแต่ละรายนั้นได้ให้ข้อมูลที่ตรงกัน ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเรื่องเล่า ในรูปแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (interpretative phenomenology) โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา เรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ บุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 25 ราย ด้วยการรวบรวมข้อมูลจาก

แหล่งข้อมูล เอกสาร และสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งจากการศึกษา สามารถสรุปและจำแนกประเด็นตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. มุมมอง และทัศนคติ ด้านความสุขในการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 25 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ มุมมอง และทัศนคติ ด้านความสุขในการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่า การทำงานในสังคมที่ดี อบอุ่น และเป็นมิตร คนที่ทำงานอยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง มีความเป็นมิตรต่อกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีความสุขควบคู่กับการมีอุปกรณ์สำนักงานที่เหมาะสม อุณหภูมิห้องเย็นสบายเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคลากรมีความสุขมากขึ้น ทำงานร่วมกันโดยไม่มีการคอยจับผิด สิ่งนี้คือความสุข ความสบายใจ อบอุ่นใจ และความอยากที่จะทำงานให้กับองค์กรแห่งนี้ต่อไป โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งระบุว่าตนเองได้มีมุมมอง และทัศนคติ ด้านความสุขในการทำงาน คือความรู้สึกพึงพอใจ ภาคภูมิใจ ในงานด้านการศึกษาเป็นงานต้องใช้ความอดทน การเสียสละ และความรับผิดชอบอย่างสูง เป็นงานที่ทำหาย และเป็นงานที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาคนรุ่นใหม่ สามารถเติบโตรับผิดชอบตัวเองได้ ด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ถือเป็นความสุขที่ได้ทำงานนี้

2. ความเป็นตัวตนและการวางตัวในการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 25 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ ความเป็นตัวตนและการวางตัวในการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่า สังคมในการทำงานภายในสาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานครยุคสมัยปัจจุบันเริ่มเปิดกว้างมากขึ้น เปิดโอกาสในบุคลากรแสดงความคิดเห็น และสามารถเป็นตัวตนได้อย่างเหมาะสม ทำให้วางตัวไม่ต้องกังวลอะไรมากนัก และคิดว่ามีความรู้สึกพึงพอใจการทำงานและประสบการณ์ชีวิตที่ตนเองได้รับ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกในเชิงบวกเกิดการสร้างสรรค์งานที่ดี สามารถช่วยให้เพลิดเพลินและรับมือกับทุกวันที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาตนเองและมองหาโอกาสในทางที่สามารถสร้างศักยภาพ อีกทั้งการปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงานภายในสาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้คนมีความสุขและพร้อมที่จะทำงานที่ทำหาย

3. ประสบการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 25 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ รูปแบบการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่า ความสุขส่วนหนึ่งเกิดจากผู้บังคับบัญชาได้ส่งเสริมให้บุคลากรในคณะมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การ

มอบหมายงานตรงตามความถนัด การสนับสนุนให้ได้ศึกษาต่อ การส่งเข้าอบรม และจัดการอบรม สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ทำงานได้คล่องตัว สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาในงานได้ นำมาซึ่งความสุขและภาคภูมิใจในการทำงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จากผู้ร่วมงาน การให้คำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ได้รับความคาดหวังที่ดีในการปฏิบัติงานและความไว้วางใจ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้ร่วมงาน รวมทั้งได้ใช้ความรู้อย่างต่อเนื่อง อาจกล่าวได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและทีมงานสามารถช่วยสร้างความสุขในที่ทำงาน อีกทั้งสภาพแวดล้อมทำงาน ภายในสาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร ควรปรับแต่งพื้นที่ทำงานให้เป็นที่น่าทำงานและสะดวกสบาย ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องสามารถช่วยลดความเครียดและเพิ่มความสุขในการทำงานได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ สาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครนั้น การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายบนบรรทัดฐาน ซึ่งสามารถสรุปและจำแนกประเด็นตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. มุมมอง และทัศนคติ ด้านความสุขในการทำงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงาน คือ การทำงานในสังคมที่ดี อบอุ่น และเป็นมิตร คนที่ทำงานอยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี และการมีความรู้สึกพึงพอใจ ภาคภูมิใจ ในงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ ถือเป็นความสุขที่ได้ทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์กร การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี โดย กมลชนก พิษณุรัมย์ และคณะ (2566) พบว่า ปัจจัยในการทำงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน สวัสดิการและผลตอบแทน และด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายความสุขในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์กรการบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้น ผู้บริหารหน่วยงานจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของบุคลากรในการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ การให้เกียรติและเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่จะทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานและมีความต้องการที่จะอยู่กับองค์กรนี้ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดย นูร์ปาชีเยห์ กูนา (2562) พบว่า ปัจจัย

ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานโดยภาพรวมปัจจัยด้านลักษณะงานมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากร ปัจจัยด้านลักษณะงาน สัมพันธภาพ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ กล่าวคือเมื่อปัจจัยด้านสัมพันธภาพในที่ทำงานและด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการเพิ่มขึ้น บุคลากรจะมีความสุขในการทำงานเพิ่มขึ้น

2. ความเป็นตัวตนและการวางตัวในการทำงาน

สังคมในการทำงานภายในสาขาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นและความตัวตนของบุคลากร ซึ่งช่วยให้มีความเพลิดเพลินและสามารถรับมือกับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงาน เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยให้คนมีความสุขและพร้อมที่จะทำงานที่ท้าทาย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์กร คุณภาพชีวิตการทำงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานขายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ของ กัญจน์ภัส ชูผล (2559) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน การคงอยู่ ความสุขในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิต ความสุขในการทำงานต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากร กรมอนามัยของ ขจรศักดิ์ สุขเปรม (2565) พบว่า คุณภาพในการทำงานด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ด้านลักษณะการบริหาร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิต และ 4) ความสุขในการทำงานด้านความรัก ในงานด้านความสำเร็จ ในงานด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านการติดต่อสัมพันธ์ที่ร่วมทำนายความผูกพันองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมในองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข โดยให้บุคลากรในหน่วยงานร่วมกันออกแบบ และสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติเพื่อจะส่งผลกระทบยาวต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรต่อไป

3 ประสพการณ์การทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

ความสุขส่วนหนึ่งเกิดจากผู้บังคับบัญชาได้ส่งเสริมให้บุคลากรในขณะมีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้ร่วมงาน การให้คำแนะนำจากผู้บังคับบัญชา การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและทีมงานสามารถช่วยสร้างความสุขในที่ทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัย ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรบริษัทยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์คอนสตรัคชัน จำกัด (มหาชน) โดย ธวัชชัย สร้อยสนธิ์ (2560) พบว่า ในภาพรวมมีความผูกพันต่อองค์กร โดยมีความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึก การรับรู้ และพฤติกรรมความผูกพันด้านความรู้สึก บุคลากรให้ความสำคัญ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ

มากกว่าความคาดหวังเพื่อความสำเร็จขององค์กร บุคลากรให้ความสำคัญด้านความเข้าใจถึงภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร และรับข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการทำงานและต้องการยกระดับงาน ทีมงาน และองค์กรอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของแรงงานพม่าที่ทำงานในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยปัญญา สุกุโลชาติ (2560) พบว่า ในด้านรายได้และค่าตอบแทนภาพรวม ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพในภาพรวม ด้านสิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงานภาพรวม ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวภาพรวม และด้านความภูมิใจในที่ทำงานภาพรวม อยู่ในระดับมาก ความผูกพันต่อองค์กรของแรงงานพม่า พบว่า ในด้านความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานภาพรวม และด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกภาพในที่ทำงานต่อไปภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านรายได้และค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านสัมพันธภาพที่ทำงาน ด้านสิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านความภูมิใจในที่ทำงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อเป็นการลดปัญหาความเครียดในสังคมการทำงานและสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความสุข ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการทำงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป
2. นำวิธีการวิจัยวิธีวิทยา แบบเรื่องเล่า มาปรับใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในการถ่ายทอด เช่น อาชีพ บุคคล องค์กร ฯลฯ ในด้านทัศนคติ การใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ หรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำ
3. อาจทำการศึกษา ในกลุ่มวิชาชีพที่มีภาวะกดดันในการทำงาน เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการสร้างความสุขในวิชาชีพนั้น ๆ มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลชนก พิษุทธิ์ศรีมีมาน และคณะ. (2566, กรกฎาคม-ธันวาคม) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี.” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 12(2) : 129-133.

- ขจรศักดิ์ สุขเปรม. (2565). **คุณภาพชีวิต ความสุขในการทำงานต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากร กรมอนามัย**. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย กองการเจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาทรัพยากรบุคคล.
- ธวัชชัย สร้อยสนธิ. (2560). **ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร บริษัทยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ธิดารักษ์ ลือชา และ กฤษณาภรณ์ ยุงทอง. (2560). “ความสุขในการทำงาน : ความหมายและการวัด.” **วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. 19(2) : 9-18.
- นุรป่าชียะห์ ภูนา. (2562). **ความสุขในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี**. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปัญญา สกุลโชติ. (2560). **ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของแรงงานพม่าที่ทำงานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนานาชาติ สแตมฟอร์ด.
- โพสท์ทูเดย์. (2563). “Burnout in the City งานวิจัยชี้ชาวกรุงวัยทำงานเกินครึ่งเสี่ยงหมดไฟ.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.posttoday.com/lifestyle/613654> สืบค้น 21 ธันวาคม 2566.
- อรชพร ทัพพวรา. (2565). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของกลุ่มคนทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Dobre, O. (2013). “Employee motivation and organizational performance.” **Review of Applied Socio- Economic Research**. 5(1) : 53-60.
- Ertas, N. (2015). “Turnover Intentions and Work Motivations of Millennial Employees in Federal Service.” **Public Personnel Management**. 44(3) : 401-423.
- Fisher, C. D. (2010). “Happiness at work.” [Online]. Available : <http://epublications.bond.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1307&content=business-pubs> Retrieved January 3, 2024.
- Manion, J. (2003). “Joy at work : Creating a positive workplace.” **Journal of Nursing Administration**. 33(12) : 652-659.
- Wangphaicharoensuk, W. & Utsahajit, W. (2015). “Creating and Promoting Work Happiness : A Case Study of Happy Workplace.” **Panyapiwat Journal**. 7(3) : 191-201.

ความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

Intention to use Reverse Mortgage Loan Services of the Elderly

พิจิตรา ทองสา¹ อรุณรัตน์ เสวตธรรม² และ ปวีณา คำพุกกะ³
Pijittra Thongsa¹ Arunrat Sawettham² Paweena Khampukka³

Received : May 12, 2024; Revised : May 27, 2024; Accepted : May 28, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทักษะทางการเงิน 2) ศึกษาอิทธิพลของ ทักษะทางการเงิน แรงจูงใจในการมอมรดก และทัศนคติต่อสินเชื่อที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง คือบุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 592 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะทางการเงินสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้จำนวน 5 องค์ประกอบ โดยทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 58.71 ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 พฤติกรรมการก่อหนี้ สามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 33.54 องค์ประกอบที่ 2 ทัศนคติทางการเงิน สามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 11.31 องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมการออมเงิน สามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 5.09 องค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมการใช้จ่าย สามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 4.98 และสุดท้าย องค์ประกอบที่ 5 ความรู้ทางการเงิน สามารถอธิบายทักษะทางการเงินได้ร้อยละ 3.79 2) ผลการศึกษาอิทธิพลที่มีต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ได้แก่ พฤติกรรมการก่อหนี้ ทัศนคติทางการเงิน พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจในการมอมรดก และทัศนคติต่อสินเชื่อมีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้ร้อยละ 49.5

คำสำคัญ (Keywords) : ทักษะทางการเงิน, แรงจูงใจในการมอมรดก, ทัศนคติต่อสินเชื่อ, สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

Abstract

This research aims to 1) analyze the exploratory factor of financial literacy, 2) study the influence of financial literacy, bequest motive, and attitude towards reverse mortgage loan services on the intention to use reverse mortgage loan services of the elderly. The sample group consists of Thai nationals, aged 20 and above, totaling 592 individuals. The research tool used is a questionnaire, and statistical analysis includes percentages, means, standard deviations, exploratory factor analysis, and multiple regression analysis.

Results of the research objectives show that 1) The exploratory financial literacy can be analyzed into 5 factors with all 5 factors explaining financial literacy at 58.71% as follows: behavior in debt creation (33.54%); financial attitude, (11.31%); saving behavior, (5.09%); spending behavior, (4.98%); and financial knowledge, (3.79%). 2) Study results for their influence on the intention to use reverse mortgage loan services of the elderly, including debt creation behavior, financial attitude, saving behavior, spending behavior, financial knowledge, bequest motive, and attitude towards loans, which statistically significantly affected the intention to use reverse mortgage loan services by 49.5% at a significance level of 0.05.

Keywords : Financial literacy, Bequest Motive, attitude towards credit, Reverse Mortgage, exploratory factor analysis

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโครงสร้างประชากรโลกกำลังเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากอัตราเกิดของประชากรทั่วโลกลดน้อยลง ในขณะที่ผู้คนมีอายุยืนยาวมากขึ้น ส่งผลให้มีแนวโน้มประชากรในหลายประเทศทั่วโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ (UN) คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2593 ประชากรโลกจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุสูงถึง 2,000 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20 ของประชากรโลกทั้งหมด สำหรับประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ไปสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์หรือมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ในปี 2564 โดยในขณะนี้ไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 15 หรือมากกว่า 10 ล้านคน ซึ่งประเทศไทยมีแนวโน้มจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เร็วกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย (ธนาคารออมสิน, 2560)

ภาครัฐและเอกชนจึงมีการปรับตัวเพื่อเตรียมรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการเป็นจำนวนมากสำหรับผู้สูงอายุ หนึ่งในนั้นคือการบริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์การเงินทางเลือกใหม่สำหรับผู้สูงอายุ โดยสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ เป็นสินเชื่อรูปแบบใหม่ โดยการผลักดันของกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย ปัจจุบันธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้เริ่มให้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุเป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ถึง 85 ปี อายุสัญญาสูงสุดไม่เกิน 25 ปี หรืออายุสัญญาที่เหลือ เท่ากับ 85 ลบอายุเริ่มสัญญา เช่น ผู้สูงอายุ 65 ปี อายุสัญญาเท่ากับ 85 - 65 เท่ากับ 20 ปี ถ้าผู้สูงอายุเสียชีวิตในระหว่างสัญญา 20 ปี กรมสิทธิ ในที่อยู่อาศัยนี้จะตกเป็นของธนาคาร แต่ถ้าผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวกว่า 85 ปี ผู้สูงอายุยังคงมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยจนกว่าจะเสียชีวิต กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยนี้จึงจะตกเป็นของธนาคาร หรือเงื่อนไขตามที่ธนาคาร กำหนด (ธนาคารออมสิน, 2560)

ในปัจจุบันคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา สะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดทักษะทางการเงิน การบริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่ประชาชน โดยได้ส่งเสริมทักษะทางการเงินให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพราะการมีทักษะทางการเงินที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน ในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของทุก ๆ คนคือความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ดังนั้นการประเมินทักษะทางการเงินของประชาชนในประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยวัดให้เห็นถึงศักยภาพในด้านของการบริหารจัดการการเงินของประชาชน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มและทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560)

ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนไปจากที่เคยเป็นครอบครัวขนาดใหญ่กลายเป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็กลง และมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ครัวเรือนของคนที่อยู่คนเดียว ครอบครัวข้ามรุ่น หรือครอบครัวแห่งกลางที่ผู้สูงอายุอยู่กับหลานโดยไม่มีคนวัยทำงานอยู่ด้วย ทำให้หลายคนยังมีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับการวางแผนมรดก คือคิดว่าต้องรวย หรือมีทรัพย์สินมากก่อนจึงจะสามารถวางแผนมรดกได้ ซึ่งนับว่าเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไป เพราะการวางแผนมรดกนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับทุกคน ไม่เฉพาะกับคนรวยที่มีทรัพย์สินสมบัติมาก ๆ เท่านั้น การวางแผนมรดก คือการวางแผนที่จะส่งต่อทรัพย์สินไปยังทายาท หรือผู้ที่เจ้าของมรดกต้องการยกให้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เหตุผลสำคัญที่เราต้องมาวางแผนมรดก ได้แก่ เพื่อให้มั่นใจว่าทรัพย์สินของเราจะถูกส่งต่อให้กับทายาทที่เราต้องการมอบให้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หากไม่ได้มีการวางแผนมรดกที่ดี อาจทำให้เกิดปัญหา

สภาพคล่องในครอบครัวได้ หากเจ้าของมรดกเป็นหัวหน้าหรือเป็นรายได้หลักของครอบครัว (นิภาพันธ์ พูนเสถียรทรัพย์, 2565)

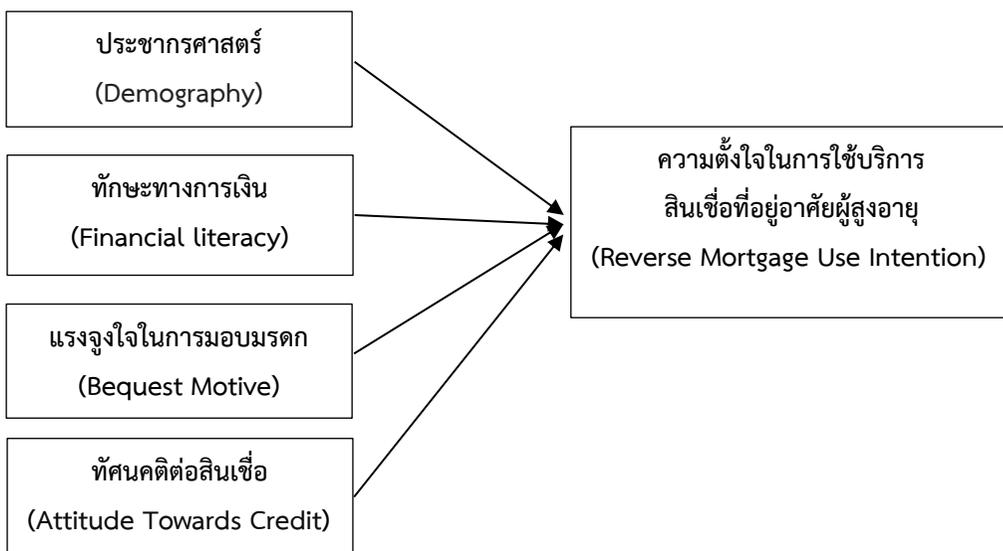
สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ริเริ่มการนำแนวคิดสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุแบบย้อนกลับ มาใช้ใน ระบบการจัดการเงินของผู้สูงอายุ จากการที่รัฐบาลเห็นว่าผู้สูงอายุจำนวนมากเป็นผู้ครอบครองที่อยู่อาศัย แต่มีรายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอ รัฐบาลจึงได้มีการพัฒนาสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุแบบย้อนกลับ โดยใช้ชื่อว่า Home Equity Conversion Mortgage (HECM) ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันให้ผู้กู้ได้รับเงินจากสถาบันการเงินที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อ (พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ, 2561) และเกาหลีใต้ มีการนำรูปแบบสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ มาปรับใช้โดยมีรัฐบาลรับประกัน มีชื่อเรียกว่า Joo Taek Yeon Keum (JTYK) ลักษณะของการให้สินเชื่อ คือการให้ผู้สูงอายุกู้เงินได้จากสัดส่วนความเป็นเจ้าของบ้านที่ตนเป็นเจ้าของและอยู่อาศัยเอง โดยไม่ต้องชำระหนี้คืนถ้ายังอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น ในการจำนองสินเชื่อแบบปกตินี้ผู้กู้จะต้องผ่อนชำระเงินกู้คืนเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินเป็นงวด ๆ การจำนองสินเชื่อแบบย้อนกลับจึงเป็นโอกาสให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินสดแต่มีอสังหาริมทรัพย์สามารถกู้ได้โดยไม่ต้องหักภาษี และไม่ต้องขายบ้านในทันที จึงสร้างความมั่นคงทางการเงินและอิสรภาพทางการเงินได้ (บุษรา โปวาทอง และคณะ, 2564) เนื่องจากรัฐบาลส่งเสริม ทำให้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้รับความนิยมและสอดคล้องกับเกาหลีใต้ ในขณะที่ออสเตรเลีย มีสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุเช่นกัน ซึ่งออกแบบมาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ได้รับเงินบำนาญรวมไปถึงผู้สูงอายุที่มีอสังหาริมทรัพย์จำนวนมากแต่มีเงินสดน้อย ไม่ได้ได้รับความนิยมในออสเตรเลีย เนื่องจากการออกแบบมาเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีฐานะ และญี่ปุ่น มีสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน แต่ไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การให้กู้ยืมเฉพาะราคาที่ดินเท่านั้น ไม่สามารถนำตัวบ้านมาเป็นหลักประกันได้ การจ่ายเงินไม่มีแบบตลอดชีวิตและอาจต้องจ่ายคืนกรณีผู้กู้อายุยืน และมีการจ่ายเงินเกินกว่ามูลค่าหลักประกัน การให้กู้ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะในเขตเมืองเป็นหลักไม่ให้กู้ในเขต รวมทั้งทัศนคติของคนญี่ปุ่นที่ไม่นิยมอยู่อาศัยในบ้านมือสองและภาครัฐไม่สนับสนุนเท่าที่ควร (บุษรา โปวาทอง และคณะ, 2564)

ในต่างประเทศมีการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุมานานแล้ว ในขณะที่ในประเทศไทยสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุอยู่ในระยะเริ่มต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความตั้งใจของผู้ใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทักษะทางการเงิน
- เพื่อศึกษาอิทธิพลของ ทักษะทางการเงิน แรงจูงใจในการมอบมรดก และทัศนคติต่อสินเชื่อที่มีต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุ 20 ปีขึ้นไปทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 400 คน โดยผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 592 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม โดยปรับปรุงข้อคำถามมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 14 ข้อ โดยมีลักษณะตั้งข้อคำถามเป็นแบบเลือกคำตอบตามตัวเลือกที่กำหนด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ การศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 ทักษะทางการเงิน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1.ความรู้ทางการเงิน จำนวน 7 ข้อ 2. พฤติกรรมทางการเงิน 18 ข้อ 3.ทัศนคติทางการเงิน 7 ข้อ รวมทั้งหมด 32 ข้อ โดยมีลักษณะตั้งข้อคำถาม เป็นการเลือกคำตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่า Cronbach's Alpha 0.930

ส่วนที่ 3 แรงจูงใจในการมอบมรดก จำนวน 7 ข้อ โดยมีลักษณะตั้งข้อคำถามเป็นการเลือกคำตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่า Cronbach's Alpha 0.851

ส่วนที่ 4 ทัศนคติต่อสินเชื่อ จำนวน 10 ข้อ โดยมีลักษณะตั้งข้อคำถามเป็นการเลือกคำตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่า Cronbach's Alpha 0.911

ส่วนที่ 5 ความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ จำนวน 14 ข้อ โดยมีลักษณะตั้งข้อคำถามเป็นการเลือกคำตอบแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่า Cronbach's Alpha 0.922

3. การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 การศึกษาค้นคว้า จากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย

3.2 การพัฒนาเครื่อง ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้เคยใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัย จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละตัวแปร คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Cronbach's Alpha) โดยใช้สูตรในการคำนวณ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553; อ้างอิงจาก ดลไพสิทธิ์ อุปพงษ์, 2557) จากกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.908 – 0.957 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 592 คน ปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.851 – 0.922 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 แบบสอบถามความเชื่อมั่นมีค่ามากกว่า 0.9 ถือมีความเชื่อมั่นในระดับสูงมาก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลทั่วไปที่พบ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์โดยสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ได้แก่

วิเคราะห์ความแตกต่าง (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 338 คน ร้อยละ 57.1 มีช่วงอายุ 50 - 59 ปี จำนวน 156 คน ร้อยละ 26.4 มีสถานภาพสมรส จำนวน 330 คน ร้อยละ 55.7 มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท และรายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 153 คน ร้อยละ 25.8 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 293 คน ร้อยละ 49.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานและลูกจ้างในบริษัท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจความรู้ทักษะทางการเงิน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาจำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ โดยวิเคราะห์จากเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สกัดตัวประกอบเพื่อค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยเลือกใช้วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และกำหนดจำนวนองค์ประกอบโดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) โดยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) คัดเลือกตัวแปรจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยใช้น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไปถ้าตัวแปรใดไม่ถึงเกณฑ์จะถูกตัดออก ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO and Bartlett's Test

ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร	ค่าสถิติ
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0.924
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	10260.838
Df	496
Sig.	0.000

ที่มา : (พิจิตรา ทองสา และคณะ, 2566)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสถิติองค์ประกอบแสดงค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.924 (มีค่ามากเข้าใกล้ 1) แสดงว่าค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบดี และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 10260.838 df เท่ากับ 496 และ Sig เท่ากับ $0.000 < 0.05$ แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระบบ 0.05 หมายความว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันและสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เชิงสำรวจ(Exploratory Factor Analysis : EFA) ของทักษะทางการเงิน จำนวนองค์ประกอบ ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

Variables	Component					communality
	1	2	3	4	5	
FB8 - ท่านก้อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด	0.587					0.676
FB9 - ท่านกู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ	0.850					0.749
FB10 - ท่านกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้เก่า	0.880					0.807
FB11 - ท่านกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายราย	0.865					0.826
FB12 - ท่านกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน	0.862					0.813
FA2 - ท่านเชื่อว่าการบริหารจัดการการเงินเป็นสิ่งสำคัญ		0.628				0.581
FA3 - ท่านศึกษาข่าวและแนวโน้มทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ		0.621				0.557
FA5 - ท่านสามารถรับมือต่อการก้อหนี้ของท่านได้		0.600				0.498
FA6 - ท่านสามารถใช้อ้องค์ความรู้ทางการเงินในชีวิตจริงได้		0.707				0.579
FA7 - ท่านสามารถรับมือกับความเสียหายทางการเงินได้		0.628				0.534
FB13 - ท่านออมหรือลงทุนทุกเดือน			0.666			0.578
FB14 - ท่านแบ่งเงินเพื่อการออมหรือลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย			0.696			0.646
FB15 - ท่านเลือกการออมหรือลงทุนตามระดับความมั่นคง			0.697			0.611
FB16 - ท่านเลือกการออมหรือลงทุนตามระดับความเสี่ยง			0.679			0.607
FB17 - ท่านเลือกการออมหรือลงทุนตามอัตราผลตอบแทน			0.732			0.664
FB18 - ท่านมีการกระจายการออมหรือการลงทุน			0.694			0.672
FB1 - ท่านมีการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวันหรือแต่ละเดือน				0.644		0.607
FB2 - ท่านพยายามลดค่าใช้จ่าย				0.765		0.672
FB3 - ท่านเลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น				0.689		0.584

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เชิงสำรวจ(Exploratory Factor Analysis : EFA) ของทักษะทางการเงิน จำนวน
องค์ประกอบ ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมในแต่ละ
องค์ประกอบ (ต่อ)

Variables	Component					comm unality
	1	2	3	4	5	
FB4 - ท่านคำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า				0.710		0.612
FB5 - ท่านคำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า				0.644		0.558
FK1 - ท่านมีการสร้างความสมดุลทางการเงิน					0.667	0.658
FK2 - ท่านมีเป้าหมายทางการเงินในอนาคต					0.659	0.639
FK3 - ท่านมีการควบคุมค่าใช้จ่ายต่อเดือน					0.716	0.634
FK4 - ท่านมีการจัดสัดส่วนเงินออมออกจากรายได้					0.711	0.641
FK5 - ท่านมีการวางแผนทางการเงินอยู่เสมอ					0.617	0.543
Eigen Values	10.734	3.618	1.627	1.594	1.214	18.787
Percentage of Trace	33.544	11.305	5.086	4.980	3.794	58.708

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

ที่มา : (พิจิตรา ทองสา และคณะ, 2566)

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Values) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 และเมื่อพิจารณาคัดเลือกตัวแปรจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยใช้น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.55 ขึ้นไป ได้ 5 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 58.708 ของความแปรปรวนทั้งหมด โดยมีตัวแปรภายใต้การหมุนแกนแบบอโรทอนอล โดยวิธีแวนดิเมกซ์ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ว่าตัวแปรแต่ละตัวแปรควรอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้เกณฑ์พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ เลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 0.55 (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือจำนวนลบ) เลือกรายแถวและรายคอลัมน์ แล้วจึงพิจารณาเป็นองค์ประกอบ จะเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น ถ้าตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่ามากกว่า 1 องค์ประกอบ พิจารณาค่าองค์ประกอบสูงสุดที่สูงกว่าองค์ประกอบอื่นตั้งแต่ 0.1 ขึ้นไป แต่ถ้าความแตกต่างองค์ประกอบไม่ถึง 0.1 จะถือว่าเป็นตัวแปรซ้ำซ้อนไม่พิจารณาเป็นตัวแปรในองค์ประกอบใดเลย ได้ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบทั้ง 5 จำนวนรวม 26 ข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วย FB8, FB9, FB10, FB11 และ FB12 รวม 5 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.587 ถึง 0.880 มีค่าไอเกนเท่ากับ 10.734 ซึ่งเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยข้อคำถาม ได้แก่ ก่อหนี้ใหม่ทั้งที่หนี้เก่ายังชำระไม่หมด กู้ยืมเงินเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ กู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ในการชำระหนี้เก่า กู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้หลายราย และกู้ยืมเงินหลายครั้งต่อเดือน ผู้วิจัยพิจารณาข้อคำถามแล้วจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **“พฤติกรรมการก่อหนี้”**

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วย FA2, FA3, FA5, FA6 และ FA7 รวมมี 5 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.600 ถึง 0.707 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.618 ซึ่งเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยเชื่อว่าการบริหารจัดการการเงินเป็นสิ่งสำคัญ ศึกษาข่าวและแนวโน้มทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ สามารถรับมือต่อการก่อหนี้ของท่านได้ สามารถใช้องค์ความรู้ทางการเงินในชีวิตจริงได้ และสามารถรับมือกับความเสียหายทางการเงินได้ ผู้วิจัยพิจารณาข้อคำถามแล้วจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **“ทัศนคติทางการเงิน”**

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วย FB13, FB14, FB15, FB16, FB17 และ FB18 รวมมี 6 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.666 ถึง 0.732 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.627 ซึ่งเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วย ออมหรือลงทุนทุกเดือน แบ่งเงินเพื่อการออมหรือลงทุนก่อนนำไปใช้จ่าย เลือกการออมหรือลงทุนตามระดับความมั่นคง เลือกการออมหรือลงทุนตามระดับความเสี่ยง เลือกการออมหรือลงทุนตามอัตราผลตอบแทน มีการกระจายการออมหรือการลงทุน ผู้วิจัยพิจารณาข้อคำถามแล้วจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **“พฤติกรรมการออมเงิน”**

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วย FB1, FB2, FB3, FB4 และ FB5 รวมมี 5 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.644 ถึง 0.765 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.594 ซึ่งเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยมีการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวันหรือแต่ละเดือน พยายามลดค่าใช้จ่าย เลือกซื้อสินค้าตามลำดับความจำเป็น คำนึงถึงจำนวนรายได้ก่อนซื้อสินค้า คำนึงถึงราคาก่อนซื้อสินค้า ผู้วิจัยพิจารณาข้อคำถามแล้วจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **“พฤติกรรมการใช้จ่าย”**

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วย FK1, FK2, FK3, FK4 และ FK5 รวมมี 5 ข้อคำถาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.617 ถึง 0.716 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.214 ซึ่งเป็นทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยใช้หลักเหตุผลในการใช้จ่ายอยู่เสมอ เชื่อว่าการบริหารจัดการการเงินเป็นสิ่งสำคัญ ศึกษาข่าวและแนวโน้มทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถรับมือต่อการก่อหนี้ของท่านได้ ผู้วิจัยพิจารณาข้อคำถามแล้วจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า **“ความรู้ทางการเงิน”**

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ทำให้ตัวแปรทักษะทางการเงินแยกเป็น 5 องค์ประกอบ ทำให้จากเดิมมีตัวแปรอิสระ

3 ตัวแปร เมื่อนำตัวแปรทั้งหมดมารวมกันจะได้ตัวแปรเพิ่มเป็น 7 ตัวแปร และนำตัวแปรทั้งหมดไปวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

2. การวิเคราะห์อิทธิพลของพฤติกรรมการก่อหนี้ ทัศนคติทางการเงิน พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจในการรับมรดก ทัศนคติของสินเชื่อที่มีต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ผู้วิจัยตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ตามเงื่อนไขการหาค่าการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการตรวจค่า 3 ค่า (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2547) ดังนี้ 1) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระควรมีค่าน้อยกว่า 0.80 2) ค่าสัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรที่อธิบายไม่ได้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ (Tolerance) ควรมีค่ามากกว่า 0.19 3) ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ควรมีค่าน้อยกว่า 5.3

สรุปการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) คู่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ระหว่าง 0.175 – 0.646 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.800 ทุกคู่ และมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงปานกลาง ค่าสัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรที่อธิบายไม่ได้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ (Tolerance) มีค่าระหว่าง 0.474 – 0.698 มีค่ามากกว่า 0.190 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) มีค่าระหว่าง 1.433 – 2.109 มีค่าน้อยกว่า 5.3 จากตารางที่ 4 พบว่าผ่านเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) สามารถวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

ตัวแปร	B	S. E.	beta	t	Sig.
ค่าคงที่	0.471	0.154		3.060	0.002*
พฤติกรรมการก่อหนี้ (X_1)	0.114	0.021	0.190	5.389	0.000*
ทัศนคติทางการเงิน(X_2)	0.205	0.046	0.188	4.411	0.000*
พฤติกรรมการออมเงิน(X_3)	0.036	0.037	0.040	0.960	0.338
พฤติกรรมการใช้จ่าย(X_4)	0.108	0.041	0.106	2.621	0.009*
ความรู้ทางการเงิน(X_5)	0.039	0.043	0.039	0.908	0.364
แรงจูงใจในการมอมรดก(X_6)	0.153	0.039	0.150	3.972	0.000*
ทัศนคติต่อสินเชื่อ(X_7)	0.221	0.039	0.238	5.652	0.000*

$R^2 = 0.495$, $SEE = 0.44304$, $F = 81.719$, $Sig = 0.000$

ที่มา : (พิจิตรา ทองสา และคณะ, 2566)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของพฤติกรรมการก่อหนี้ ทักษะคิดทางการเงิน พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ความรู้ทางการเงิน แรงจูงใจในการรับมรดก และทัศนคติของสินเชื่อก่อนที่มีต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ มีค่าสถิติ F เท่ากับ 81.719, Sig เท่ากับ 0.000 เมื่อค่า Sig < 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวข้างต้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนของความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยเรียงค่า beta เท่ากับ 0.238, 0.190, 0.188, 0.150, 0.106, 0.040 และ 0.039 แสดงว่า ทัศนคติของสินเชื่อก่อน พฤติกรรมการก่อหนี้ ทักษะคิดทางการเงิน แรงจูงใจในการมอบมรดก พฤติกรรมการใช้จ่าย พฤติกรรมการออม และความรู้ทางการเงินมีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้ร้อยละ 49.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่ามี beta ที่มีนัยสำคัญทุกตัว ยกเว้นความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมเงิน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าทักษะทางการเงินมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 พฤติกรรมการก่อหนี้ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะคิดทางการเงิน องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมการออมเงิน องค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมการใช้จ่าย และองค์ประกอบที่ 5 ความรู้ทางการเงิน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) ที่อธิบายทักษะทางการเงินมี 3 องค์ประกอบ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัญญา ศีกสงคราม และ อนงค์นุช เทียนทอง (2563) ที่อธิบายทักษะทางการเงินแบบองค์รวม เนื่องจากทักษะทางการเงินตามนิยามของงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรม และทัศนคติทางการเงิน ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่สำคัญคือ พฤติกรรม สามารถแยกได้ 3 พฤติกรรม ได้แก่ 1) พฤติกรรมการก่อหนี้ 2) พฤติกรรมการออมเงิน และ 3) พฤติกรรมการใช้จ่าย สามารถแยกพฤติกรรมทางการเงินได้ชัดเจนมากขึ้น ทำให้ทักษะทางการเงินมีองค์ประกอบเพิ่มขึ้นเป็น 5 องค์ประกอบ จากเดิมที่มี 32 ข้อคำถาม ทำให้ได้ข้อคำถามลดลงเหลือ 26 ข้อ

2. จากผลการวิจัย พบว่าอิทธิพลของทัศนคติของสินเชื่อก่อนที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (beta) สูงที่สุด เท่ากับ 0.238 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภา ปิ่นวิรุฬห์ และ ปราณี เอี่ยมลออภักดี (2561) ได้ศึกษาปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล รุ่งดำรง และ จิตติกานท์ สัจจะบุตร (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อแบบ Reverse Mortgage ต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อแบบ Reverse Mortgage เนื่องจาก

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่รู้จักการให้บริการสินเชื่อมาก่อน ทราบถึงข้อดีข้อเสียของสินเชื่อ และเคยได้รับคำแนะนำเชิญชวนให้ใช้บริการสินเชื่อ และคิดว่าสินเชื่อสามารถตอบสนองความต้องการได้

3. จากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของพฤติกรรมการก่อหนี้มีผลต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (beta) เท่ากับ 0.190 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีัญญา ศีกสงคราม และ อนงค์นุช เทียนทอง (2563) ได้ศึกษาอิทธิพลของความรู้และทัศนคติทางการเงินต่อการก่อหนี้ส่วนบุคคลในวัยเริ่มทำงาน: หลักฐานการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการก่อหนี้เป็นส่วนหนึ่งในทักษะทางการเงินซึ่งเป็นพฤติกรรมทางลบ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เคยใช้บริการสินเชื่อ จึงมีความรู้ความเข้าใจสินเชื่อ ทำให้มีความสนใจหรือความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุในอนาคต

4. จากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของทัศนคติทางการเงินมีผลต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย(beta) เท่ากับ 0.188 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรศนันท์ ทรีอิทธิฤทธิกุล (2562) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการเงินของประชากรไทย และศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการเงินของประชากรไทย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชนิต เหมไพบูลย์ และ ลดาวัลย์ ยมจินดา (2563) ได้ศึกษาทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างใช้องค์ความรู้ทางการเงินในชีวิตจริง สามารถรับมือกับการก่อหนี้ของตนเองได้ รู้ว่าการจัดการการเงินเป็นสิ่งสำคัญ สามารถรับความเสี่ยงทางการเงินได้และศึกษาข่าวสารทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ ทำให้มีความสนใจหรือความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุในอนาคต

5. จากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของแรงจูงใจในการมอมรดกมีผลต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย(beta) เท่ากับ 0.150 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohammed.M.I and Sulaiman.N. (2018) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของ บุคคลที่จะใช้บริการสินเชื่อแบบจำนองย้อนกลับในวัยชรา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการรับมรดกเป็นสิทธิ์ของลูกหลาน จึงวางแผนเก็บทรัพย์สินให้เป็นมรดกของลูกหลาน และเชื่อว่าลูกหลานที่เลี้ยงดูจะเป็นผู้ได้รับมรดก โดยเชื่อว่าลูกหลานที่พึ่งพาตนเองได้จะไม่ได้อาศัยหรือสนใจในการรับมรดก ถ้าในยามเกษียณเป็นภาระให้ลูกหลานดูแลเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทำให้มีความสนใจหรือความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุในอนาคต แต่ถ้าในยามเกษียณไม่สร้างภาระให้กับลูกหลานมาก ก็คาดหวังให้ทรัพย์สินเป็นมรดกกับลูกหลาน

6. จากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของพฤติกรรมค่าใช้จ่ายมีผลต่อความตั้งใจในการใช้สินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (beta) เท่ากับ 0.106

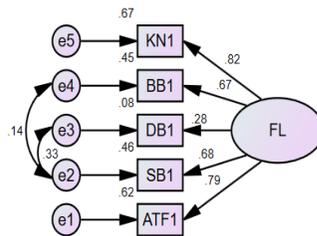
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีธัญญา ศีกสงคราม และ อนงค์นุช เทียนทอง (2563) ได้ศึกษาอิทธิพลของความรู้และทัศนคติทางการเงินต่อการก่อหนี้ส่วนบุคคลในวัยเริ่มทำงาน: หลักฐานการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พยายามลดค่าใช้จ่าย คำนึงถึงรายได้และราคาก่อนการซื้อสินค้า โดยเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็น และพยายามกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวันของทุก ๆ เดือน มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ทำให้รู้ว่าในยามฉุกเฉิน สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในยามเกษียณจะสามารถเป็นทางออกหรือแผนสำรองในยามจำเป็นในอนาคตได้

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

จากผลการวิจัยความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ทำให้ต้ององค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) คนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี เนื่องจากตั้งแต่อายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นช่วงวัยกลางคน(Midlife Crisis) เป็นช่วงที่มีความกังวลเรื่องสุขภาพและภาระทางการเงิน เริ่มหาความรู้ความเข้าใจของสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อวางแผนทางการเงินในอนาคต
- 2) คนที่มีสถานภาพสมรสมีความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุมากกว่าสถานภาพโสด เนื่องจากกลุ่มสมรส มีความกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย ยังมีภาระมากยิ่งขึ้นมีความกังวลมาก จึงต้องพยายามวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายยามเกษียณมากกว่าคนโสด
- 3) คนที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไปมีความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ เนื่องจากกลุ่มที่มีรายได้มากตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีภาระค่าใช้จ่ายเริ่มมากขึ้นตามหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว ทำให้ต้องมีการวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายในอนาคต คนที่มีความกังวลว่า ในวัยเกษียณไม่มีรายได้ จึงพยายามหาแนวทางเพื่อหาแหล่งเงินนำมาใช้จ่ายในวัยเกษียณ
- 4) คนที่มีระดับการศึกษา ปวส. อนุปริญญา และประกอบอาชีพ ผู้ประกอบธุรกิจ เจ้าของกิจการ และอาชีพอิสระ ความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ เนื่องจากกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษา ปวส. อนุปริญญา ถ้าอยู่ในหน่วยงานราชการโอกาสในการปรับสายงานและฐานเงินเดือนค่อนข้างแคบ ทำให้มีความกังวลกับแหล่งรายได้ทางเดียวและคนที่ประกอบอาชีพ ผู้ประกอบธุรกิจ เจ้าของกิจการ และอาชีพอิสระ ที่มาของรายได้มีความไม่แน่นอน ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจถ้าเศรษฐกิจไม่ดีรายได้จะลดลง ทำให้มีความกังวลว่ารายได้จะไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ต้องแสวงหารายได้จากแหล่งอื่นเพื่อมารองรับค่าใช้จ่ายในช่วงเศรษฐกิจไม่ดีและในยามเกษียณสภาพร่างกายไม่แข็งแรงไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้
- 5) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าทักษะทางการเงินมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 พฤติกรรมการก่อหนี้ องค์ประกอบที่ 2 ทัศนคติทางการเงิน องค์ประกอบที่ 3 พฤติกรรมการออมเงิน องค์ประกอบที่ 4 พฤติกรรมการใช้จ่าย และองค์ประกอบที่ 5 ความรู้ทางการเงิน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เป็นส่วนหนึ่งของ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) แนวคิดของการนำ CFA มาใช้ในการ วิเคราะห์ครั้งนี้ เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของทักษะทางการเงิน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติ SPSS AMOS ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลการวัดของทักษะทางการเงินทั้ง 5 องค์ประกอบมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ = 7.004 df = 3 p-value= 0.072 GFI= 0.995 NFI = 0.993 TLI = 0.987 CFI=0.996 RMSEA = 0.048 RMR = 0.007 โดยเรียงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มาตรฐานได้เป็น ความรู้ทางการเงิน 0.82 ทักษะคิดทางการเงิน 0.79 พฤติกรรมการออมเงิน 0.68 พฤติกรรม การใช้จ่าย 0.67 และสุดท้ายพฤติกรรมการก่อหนี้ 0.28

Chi-Square =2.335 ; p-value = .072 GFI = .995 ; NFI = .993 ; TLI = .987 ; CFI = .996 RMSEA = .048 ; RMR = .007

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM)

ที่มา : (พิจิตรา ทองสา และคณะ, 2566)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน 5 องค์ประกอบ เรียงองค์ประกอบได้ ดังนี้ พฤติกรรมการก่อหนี้ ทักษะคิดทางการเงิน พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ความรู้ทางการเงิน ดังนั้นสถาบันครอบครัว ต้นแบบคือ พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง ต้องทำตัวอย่างให้เห็น ควรปลูกฝังให้ใช้หลักเหตุผลในการใช้จ่ายหรือการซื้อสิ่งจำเป็น รู้จักการออมเงิน รู้จักแบ่งเงินเพื่อการออมก่อนนำไปใช้จ่าย นอกจากนี้คุณครู สถานศึกษา จึงควรสร้างนิสัยการออมก่อนการใช้จ่าย ชื่นชมนักเรียนที่สามารถบริหารจัดการการออมเงินได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เยาวชนมีความสุขและสนุกกับการออมเงิน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ขนาดอิทธิพลของทัศนคติต่อสินเชื่อ มีผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ มากที่สุด ดังนั้นบุคคลทั่วไป จึงควรที่จะพยายามขอสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์มากกว่าเจ้าหนึ่นอกระบบ เพื่อลดปัญหาการคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่ากฎหมายกำหนด หลีกเลี่ยงการขู่และถูกทำร้ายร่างกาย เพื่อให้การขอสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ได้รับการอนุมัติ ควรเริ่มจากการจดบันทึกรายรับรายจ่าย การเดินบัญชีธนาคารอย่างสม่ำเสมอ พฤติกรรมการใช้สินเชื่อบัตรเครดิต เพื่อให้เข้าเงื่อนไขการใช้บริการสินเชื่อของสถาบันการเงินได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

งานวิจัยได้ข้อค้นพบว่า ทัศนคติของสินเชื่อ พฤติกรรมการก่อหนี้ ทัศนคติทางการเงิน แรงจูงใจในการมอมมรดก พฤติกรรมการใช้จ่าย พฤติกรรมการออม และความรู้ทางการเงินมีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้ร้อยละ 49.5 งานวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนากรอบแนวความคิดตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถอธิบายความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้มากขึ้นกว่าเดิม และอาจศึกษาเป็นโมเดลความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ โดยใช้สมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). การใช้ SPSS of windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ทรงศนันท์ ตรีอิทธิพิฑูกุล. (2562). ทักษะการเงินของประชากรไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). “การให้สินเชื่อเพื่อผู้สูงอายุโดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน (Reverse Mortgage) ของสถาบันการเงิน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.bot.or.th> สืบค้น 15 ธันวาคม 2564.
- _____. (2563). “รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2563ThaiFLsurvey.pdf> สืบค้น 9 ตุลาคม 2564.
- ธนาคารออมสิน. (2560). “สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ เปลี่ยนบ้านเป็นบ้านอายุ ด้วยสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ Reverse Mortgage.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.gsb.or.th/personal/loan-rm> สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2564.

- นพดล รุ่งดำรงค์. และ ฐิติกานท์ สัจจะบุตร. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจใช้บริการสินเชื่อแบบ Reverse Mortgage ในกรุงเทพมหานคร.** การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- นิภาพันท์ พูนเสถียรทรัพย์. (2565). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนในหุ้น.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.scb.co.th/th/-personal-banking/stories/factors-affecting-investment-in-stocks.html> สืบค้น 15 ธันวาคม 2565.
- พรชนิต เหมไพบุลย์ และ ลดาวัลย์ ยมจินดา. (2563). **ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร.** คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พิจิตรา ทองสา และคณะ.(2566). **ความตั้งใจในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ. (2561). **Reverse Mortgage (RM) : สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุทางเลือกใหม่วัยเกษียณ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2547). **ระเบียบวิธีวิจัย.** กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์.
- วัลลภา ปิ่นวิรุฬห์. และ ปราณี เอี่ยมลออภักดี. (2561). **ปัจจัยภายในและปัจจัยทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารออมสิน เขตสมุทรปราการ.** คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศรัญญา ศีกสงคราม และ อนงค์นุช เทียนทอง. (2563). “อิทธิพลของความรู้และทัศนคติทางการเงินต่อการก่อหนี้ส่วนบุคคลในวัยเริ่มทำงาน:หลักฐานการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ.” **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.** 2(5) : 73-87.
- Mohammed, M. I. and Sulaiman, N. (2018, August). “Possibility of introducing reverse mortgage product in Malaysia.” **Qualitative Research in Financial Markets.** 10(3) : 265-284.

Zigong Lantern Festival Folk Culture Brand Image Design and Application

Wen Dan¹ and Sakchai Sikka²

Received : March 1, 2024; Revised : May 27, 2024; Accepted : May 28, 2024

Abstract

This research study is qualitative research. The researchers have three goals: 1) A study and analysis of the history, development and living conditions of the folk culture of the Zigong Lantern Festival. 2) Study and analysis on Zigong Lantern Festival and folk culture brand image design strategy. 3) Design to promote folk culture brand image Zigong Lantern Festival.

The population and samples used in this study were divided into two groups: 1) the population used to study the information of Zigong Yuanxiao (Filled round balls made of glutinous rice-flour for Lantern Festival). 2) A group used for designing and analyzing data. The sampling technique used is purposeful sampling. The tools used in the study include surveys, interviews, observations, and questionnaire surveys. The statistics used are means (\bar{X}) and standard deviation.

As far as the research results are concerned, as a national intangible cultural heritage, the Zigong Lantern Festival has important brand status and value. But it faces problems such as relatively single form and weak brand image recognition ability. Therefore, researchers have deeply explored the unique cultural and historical background of the Zigong Lantern Festival,

¹ Master of Arts student, Fine and Applied Arts Research and Creation, Faculty of Fine and Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University; e-mail : 453113087@qq.com

² Associate Professor, Faculty of Fine and Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University; e-mail: sakchaiubu@hotmail.com

integrated effective elements of local tourism culture, and designed a folk cultural brand image with cultural connotations.

An exploration of the application of Zigong Lantern Festival's folk culture image design in contemporary contexts. The researchers conducted the following work : 1) Research and analysis on the Zigong Lantern Festival, and innovatively designed based on its folk and regional cultural elements, such as dinosaurs, lanterns, crowns, etc. 2) Transform it into 5 cultural and creative products that meet market demand and target consumer groups (young tourists). through questionnaire survey to evaluate the satisfaction of the target group with the brand image design of Zigong Lantern Festival folk culture, it is found that: the first place is finished product 5 (key chain) ($\bar{X} = 4.89$), the second place is finished product 4 (canvas bag) ($\bar{X} = 4.85$), the third place is finished product 1 (calendar) ($\bar{X} = 4.82$), the fourth place is finished product 3 (refrigerator magnet) ($\bar{X} = 4.80$), and the fifth place is finished product 2 (mirror decoration) ($\bar{X} = 4.78$). Each project has different suggestions for improvement.

Keywords : Zigong Lantern Festival, Culture brand image design, Design

Introduction

As China's marketization, technological advancement, and specialization continue to progress and develop, the design of brand image is increasingly receiving attention from society, becoming a key factor in brand development. Integrating traditional cultural elements into brand development in a renewed way is a trend and feature of modern brand image design, endowing brands with a deeper historical and cultural significance. The "Zigong Lantern Festival," as a locally distinctive traditional cultural celebration, boasts a profound historical background and cultural heritage, earning recognition as the "Number One Lantern in the World" and gaining fame both domestically and internationally. Leveraging the existing advantages of the Zigong Lantern Festival brand, extracting cultural elements from it as inspiration for brand image design, and further intensifying promotional efforts can diversify and enhance the Zigong Lantern Festival's visibility and economic benefits. Currently, research on the brand image design of the Zigong Lantern Festival is still in the exploratory development stage, both in theory and practice. Therefore, studying its brand image design has naturally

become an unavoidable practical issue. (Kevin Lan Keller, 1998) pointed out that geographical location or a certain spatial area can also become a brand. Gnoth J (2002) proposed the conceptualization of tourism systems, and the promotion of system management processes gradually extended the attributes of tourism brands to other products and services. Pike S (2009) found that through value-based brand positioning themes, tourist destinations will attract a wider range of travelers, making them stand out among numerous tourist destinations. Therefore, tourist destinations must be distinguished from other competitors through brand positioning. In the study of tourism destination brand image. Liang Mingzhu (2006) talked about this in the book "Research on Tourism Destination Brands" Wolfgang from the University of Applied Sciences Stralsund in Germany took the research of some non-EU tourist destinations as an example and emphasized the important role of the Internet in shaping the brand image of tourist destinations in the current information age. Based on the cultural image design of the Zigong Lantern Festival, an analysis of the consumption behavior in the young tourist market was conducted. This involved extracting the most representative elements from regional and folk culture for both brand image and product design. The goal is to enhance brand recognition, increase brand awareness among tourists, and strive to fully embody distinctive cultural features within the same category of brands. Simultaneously, efforts are made to expand brand promotion, align with the trends of the digital era, and cater to the needs of the target audience. The objective is to diversify and enhance the brand's influence and economic benefits within the context of the evolving digital age.

Research Objectives

1. A study and analysis of the history, development and living conditions of the folk culture of the Zigong Lantern Festival.
2. Study and analysis on Zigong Lantern Festival and folk culture brand image design strategy.
3. Design to promote folk culture brand image Zigong Lantern Festival.

Literature Review

Tian Qian (2011 : 130) once gave this idea about The Zigong Lantern Festival is a comprehensive cultural and artistic carrier that integrates politics, economy, culture, art, craftsmanship, and ethics. Due to its extensive display experience in different locations both domestically and internationally, it has the attribute of being a mobile cultural resource.

State Council (2019 : 41) previously provided policy guidelines in the document released by the State Council, it is emphasized to build a tourism destination brand with high social awareness. The development of the tourism industry will promote the integration of cultural tourism and modern technology.

State Council (2018 : 15) once proposed the concept of "cultural tourism integration" has led to a series of policy documents issued by governments at all levels, which have had a significant impact on promoting the development of cultural tourism. On March 22, 2018, the State Council issued the "Guiding Opinions on Promoting the Development of Comprehensive Tourism Industry", highly evaluating tourism destination brands.

State Council (2019 : 41) previously provided policy guidelines On August 23, 2019, the State Council issued the Opinions on Further Stimulating the Consumption Potential of Culture and Tourism, proposing to promote "Internet plus Tourism", develop holiday and night economy, support the development of intangible cultural heritage themed tourism formats, and promote the integration of culture, tourism and modern technology.

Tian Qian (2011 : 135) once proposed taking the Zigong Lantern Festival as an example, this paper deeply explores the necessity and feasibility of integrating folk festivals with the development of cultural industries. Based on this, development suggestions are proposed, such as emphasizing cultural brand construction, highlighting its own festival characteristics, and strengthening industry association management;

Chunmei Gu, Yi Min (2012 : 92) once proposed a study was conducted on the development of the Zigong Lantern Festival brand, proposing issues related to the hosting mode, industry management, external marketing, and cultural product construction of the Zigong Lantern Festival cultural brand, and providing targeted solutions.

Chuan Liang (2007 : 136) once proposed a study was conducted on the relationship between the Zigong Lantern Festival and the development of urban culture. It was pointed out that the lantern festival updates and transmits the cultural image of Zigong, and it is advocated that Zigong build a pillar industry around colorful lanterns, and build itself into a historical and cultural city. The development of the cultural industry is promoted in urban infrastructure construction, urban planning and renovation, as well as the undertaking and hosting of festival activities;

In addition, there are some theoretical research achievements in the Chinese academic community that have comprehensively studied, discussed, and introduced the Zigong Lantern Festival, mainly based on the observations and experiences of relevant practitioners and even the introduction of lantern culture. The book "The Rise of the Lantern City - My Memories" written by Hu Desi tells the story of the process from preparing to resume the Zigong Lantern Festival in 1983 to the author's retirement in 1993, during which the Zigong Lantern Festival "took place" and "went out" over the past decade, providing detailed information for researchers of the Zigong Lantern Festival. In the same year, Hu Desi's edited works "Chinese Zigong Lantern" and "The First Lantern in the World" also detailed the development of the Zigong Lantern Festival from multiple aspects. In addition, the "Zigong Lantern Festival Chronicles" (1994) compiled by the Zigong Lantern Trade Management Committee and the "Chinese Lantern Culture" (1996) by Song Liangxi are both very helpful for the advancement of related academic research.

Scope of Research

1. Research area

Main study location: The study area is Zigong City, Sichuan Province, China. China Zigong City, Zigong Lantern Park, Zigong Lantern Museum, Lantern World.

Zigong City, also known as the Millennium Salt Capital and Southern Light City, is a prefecture-level city under the jurisdiction of Sichuan Province, a medium-sized city, a central city in southern Sichuan, and a central city in the southern part of the Chengdu-Chongqing Economic Circle. Luzhou City and Yibin City are adjacent to Qianwei County and Jingyan County

in the west, Renshou County, Weiyuan County, and Neijiang City in the north; the terrain is high in the northwest and low in the southeast; it has a subtropical humid monsoon climate; the city covers an area of 4,381 square kilometers. By the end of 2022, the city will govern 4 districts and 2 counties. By the end of 2022, the city's permanent population will be 2.452 million. (Baidu Baike, 2022 : Online)

2. Time

The duration of the research operation between: July 2021 - August 2023.

Research Methods

This study uses a combination of qualitative and quantitative research methods, which are structured as follows.

1. Population and Sample: Population in this research means employees related to the Zigong Lantern Festival and visitors to the Zigong Lantern Festival. Sample In this research was obtained by purposive sampling consisting of the following : 1) Tourists at Zigong Lantern Festival Scenic Spot 2) Staff of the Lantern Museum. 3) Souvenir sellers 4) Designers

2. Instrumentation: Surveys, interviews, observations, questionnaires

3. Data Collection : Gather information through literature reviews. Documentation data is drawn from sources such as research publications, journals and municipal government documents. In December 2022, the researchers conducted three field investigations in Zigong. recorded information about the Zigong Lantern Festival, interviewed the staff of the Lantern Museum, and obtained true and accurate information from inside. I inspected Zigong City, Zigong Lantern Park, Zigong Lantern Museum, and Lantern World, and investigated the status quo of the Zigong Lantern Festival folk culture brand. In January 2023, through a questionnaire survey, a survey will be conducted on young tourists' purchases of products with the characteristics of the folk culture of the Zigong Lantern Festival, and an evaluation survey will be conducted on the image works designed by the researchers.

4. Data Analysis: 1) Analyzed the consumption behavior of tourists in the image product market 2) Carry out market test and analysis on the designed image products

5. Research presentation: 1) Full paper : Complete research report 2) Journal articles: Publishing in academic journals 3) Completed image design and produced five finished product designs. (keychain, mirror ornament, canvas bag, fridge magnet, calendar)

Research Framework

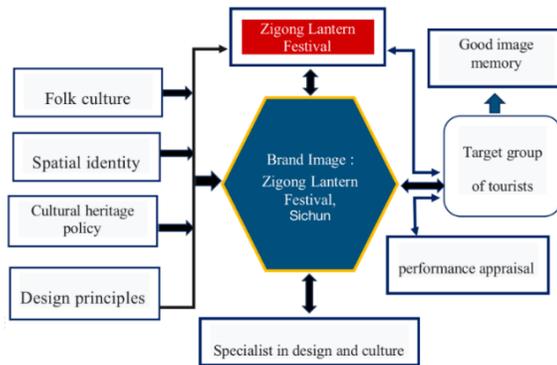

Figure 1 Research framework.

This study focuses on the brand image design and product application of the Zigong Lantern Festival, a national intangible cultural heritage. While the festival has evolved into an international brand, driving local tourism and lantern industry growth, it faces challenges such as insufficient promotion and weak brand recognition. The festival holds multiple values, including cultural inheritance, tourism promotion, and community cohesion. To enhance the brand image and foster development, the research framework considers the consumption behavior of young tourists in the market, emphasizing the exhibition of cultural characteristics through brand image and product design. Through avenues like cultural exchange, cost reduction, and innovation, the goal is to activate the brand, stimulate the development of cultural tourism, and contribute to the economic and cultural prosperity of the Zigong region.

1. Definitions of Specific Terms

Zigong Lantern Festival refers to the Zigong International Dinosaur Lantern Fair Economic and Trade Fair, which is a national intangible cultural heritage and a traditional folk cultural festival with local characteristics, with profound historical and cultural origins.

Folk Culture refers to the practice and way of life of the people in that locality. There are both similarities and differences in each locality. It is expressed through activities, festivals, traditions, rituals and traditions that have been passed down from generation to generation. In this research, it refers to the folk culture of Zigong, Sichuan Province, China.

Brand image refers to the feelings of the target audience towards the image of an event, festival or organization through the perception of images created in various forms. which in this research This study will study the spatial cultural identity and other identities associated with Zikong, Sichuan Province, China, to create a memory of the Zigong Lantern Festival in various forms. with the purpose of promoting a good image for the Cikong Lantern Festival tourism activities.

Research Results

1. Through the analysis of the origin of the lantern festival, the development of Zigong city, and the history of the Zigong lantern festival, an interpretation of the current status of the Zigong lantern festival brand, SWOT analysis, the value of Zigong lantern festival folk culture brand, and the issues in the visual image development of the Zigong lantern festival tourism brand is provided. It is discovered that the image of the Zigong lantern festival folk culture brand needs to be updated, there are deficiencies in brand image recognition, and there is a lack of culturally and creatively oriented products. Therefore, there is a need to innovate the image design of the Zigong lantern festival folk culture brand to enhance its attractiveness, diversify to improve economic benefits, reduce marketing costs, and increase engagement with tourists. Additionally, establishing examples and development paths will contribute to gaining greater recognition and influence for the Zigong lantern festival folk culture brand.

2. By delving into the exploration of the strategy and methods for the image design of the Zigong lantern festival folk culture brand, and drawing inspiration from case analyses of other successful brands, this design aims to unearth the distinctive cultural and historical background of the Zigong lantern festival. It seeks to integrate effective elements of local tourism culture, crafting a folk culture brand image with cultural significance that highlights its

uniqueness. The design process and methods encompass research, positioning, strategy, creativity, representation, and testing.

Figure 2 Tourist source spot check statistics

According to the survey results, 11% of tourists think that the brand image of Zigong Lantern Festival folk culture is good, and 20% and 69% of tourists feel that the brand image of Zigong Lantern Festival folk culture is average, and 69% have no impression, reflecting that people have not absorbed and received the local culture when experiencing scenic spots. Tourism characteristic culture, did not leave a deep memory point.

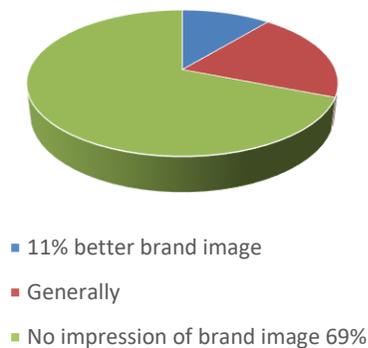

Figure 3 Zigong Lantern Festival folk culture brand image evaluation spot check statistics

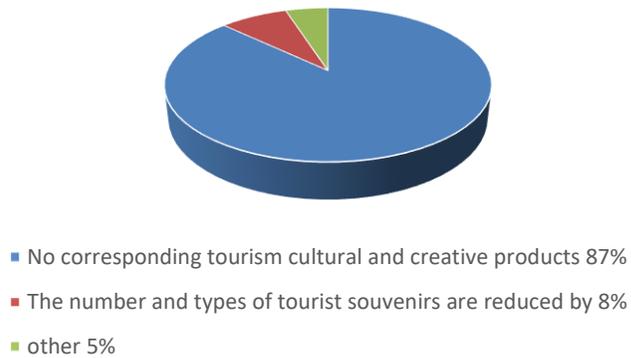

Figure 4 Spot check and statistics of Zigong Lantern Festival folk culture brand image problems

3. In the goal and positioning stage of the design, the core objective of the Zigong Lantern Festival folk culture brand image is clearly defined to emphasize its rich historical and cultural heritage, attract more tourists and audiences, and promote the flourishing development of the local cultural tourism industry. Regarding positioning, the brand image of the Zigong lantern festival is positioned as a representation of traditional and modern folk culture, guided by principles of simplicity, memorability, cultural relevance, and adaptability to various media channels.

In the design philosophy stage, researchers emphasize the combination of Zigong lantern festival's historical culture with modern society, highlighting its uniqueness to capture the interest and attention of a wide audience. Through design, the goal is to create a brand image with a distinct personality and rich cultural significance, establishing it as a representative and respected folk culture brand in the public's perception.

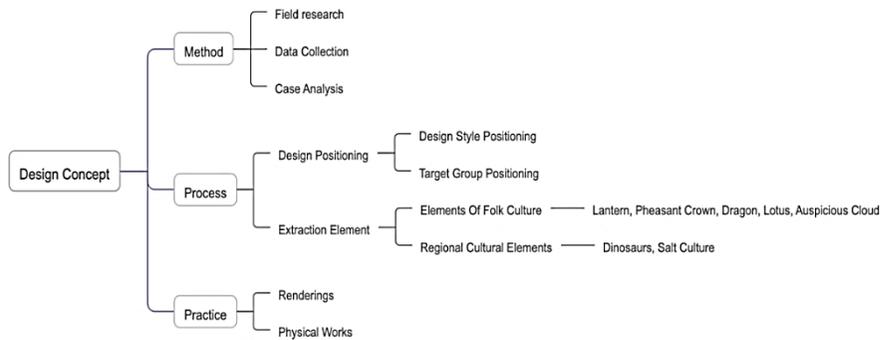

Figure 5 Conception of Zigong Lantern Festival Folk Culture Brand Image Design

The process of designing the folk culture brand image for the Zigong lantern festival involves 7 detailed steps, as discussed by researchers.

The first step is form extraction, which involves extracting the core cultural elements of the Zigong lantern festival, such as lanterns, auspicious clouds, and headdresses, and incorporating them into the brand image design. In the process of extracting these design elements, emphasis is placed on their simplicity and recognizability, ensuring that the brand image can be effectively conveyed across different media channels.

Through a detailed design process, at the prototype design stage, a preliminary brand image design was developed based on the extracted elements, resulting in an initial prototype. This stage is crucial in the design process, and researchers continuously optimize and refine the prototype to ensure the accurate expression and communication of the brand image.

The second step is color induction, selecting the auspicious and meaningful tangerine red as the color for the lanterns, along with the color green for the dinosaur.

The third step is emotional construction, reflecting the personalized traits of the brand image through character scripts and other setups. This involves concretely embodying the soul of the brand in actual visual elements, creating a personality for the folk culture brand image of the Zigong lantern festival.

The fourth step is finalizing the design of the brand image. In the last design phase, the image name, logo, and other related design elements are consistently aligned with the

positioning of the Zigong lantern festival folk culture brand. A successful brand image positioning can create unique value by integrating various advantages, establishing a strong connection with the general public and tourists, and capturing and expanding the tourism market, thereby enhancing the competitiveness of the tourism brand.

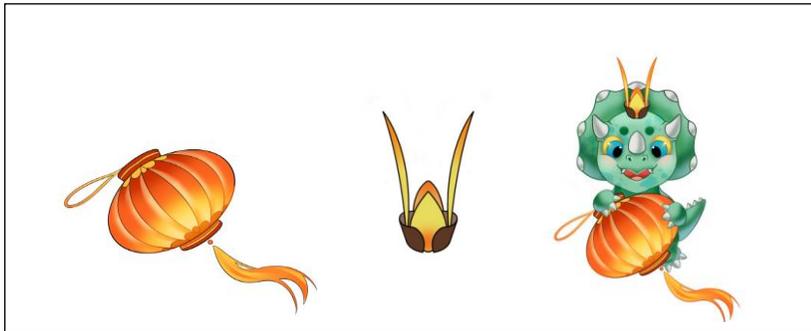

Figure 6 Final draft of lantern, pheasant crown, and small dinosaur (colored draft)

The fifth step is completing the prototype illustrations. During the product design phase, researchers apply the brand image design to various products such as calendars, clothing, bags, and others, enhancing the dissemination effect and coverage of the brand image.

The sixth is the finished product illustration

Figure 7 Finished Image

The seventh step involves market testing, purposefully conducting random sampling on young tourists. A total of 106 questionnaires were collected. According to the analysis, the top-ranked product is the keychain, rated very good (average score = 4.89). The second-ranked product is the canvas bag, also rated very good (average score = 4.85). The third-ranked product is the calendar, rated good (average score = 4.82). The fourth-ranked product is the refrigerator magnet, rated good (average score = 4.8). The last-ranked product is the mirror ornament, rated good (average score = 4.78). Overall, the ratings are very good (average score = 4.83), with different suggestions for improvement for each product. From the 106 participants in the survey, it can be seen that the majority are satisfied with this design. Drawing inspiration from traditional cultural elements can further enhance the promotional efforts of brand design and make the popularity of the Zigong lantern festival more diverse.

NO.	Title of work	Ranking	X	SD	Result
1	Finished product 5 (keychain)	1	4.89	0.41	Very good
2	Finished product 4 (canvas bag)	2	4.85	0.4	Very good
3	Finished product 1 (calendar)	3	4.82	0.39	Very good
4	Finished product 3 (fridge magnet)	4	4.8	0.39	Very good
5	Finished product 2 (mirror ornaments)	5	4.78	0.37	Very good

Figure 8 Market Test

Research Discussion

The research results show that by designing a folk culture brand image with cultural connotations and using derivative products, the problems of the Zigong Lantern Festival's relatively single form, insufficient publicity and promotion, and weak brand image recognition can be solved.

Zigong Lantern Festival, a national intangible cultural heritage, boasts a rich history and profound folk culture. As a significant local brand, it has evolved into an international one, driving the development of tourism and lantern industry. It holds potential in preserving historical culture, attracting tourists, and promoting economic growth. However, the brand suffers from an outdated image, insufficient recognition, and a lack of cultural innovation.

Through image redesign and creative cultural products, the festival can enhance its appeal and competitiveness, reduce costs, and strengthen connections with tourists. Establishing examples and development paths will contribute to national recognition and influence. Zigong Lantern Festival is crucial for local historical heritage and cultural tourism development. Efforts to create a vibrant and captivating image aim to attract more tourists and stimulate urban prosperity.

In-depth discussions on folk culture brand image design strategies and case studies by researchers provide valuable insights for the Zigong Lantern Festival's brand image design. Design principles include a clear design concept that integrates historical and cultural elements with modern society, emphasizing uniqueness. Adhering to design principles such as simplicity, memorability, cultural relevance, and adaptability to multimedia ensures brand image consistency. Drawing inspiration from successful brands like Japan's "Kumamon Bear" and the Winter Olympics' "Bingdundun," creating a cute image and incorporating traditional Chinese elements can be considered. Digging deep into Zigong Lantern Festival's distinctive culture enhances its attractiveness. Utilizing various media for promotion continuously enriches the application of the brand image. The design process involves research, positioning, strategy formulation, creative design, presentation, and testing. Questionnaire surveys and field research help understand tourist perceptions and demands. Testing and collecting user feedback ultimately refine and optimize the brand image design. The results of this research correspond with that of another research by Sakchai Sikka (2009 : Abstract) Used to do research on Wood-Carving Art in Mekong Basin Region, Conversation and Application in Design. the researcher recommends guidelines for application to contemporary product design by inventing the design process suitable to taking art as inspiration in creating design. There are 6 steps in the process : 1) Analysis of consumer needs 2) Creating the inspiration of design 3) Market positioning 4) Creating distinctive characteristics 5) Design 6) Implementation

During the brand image design process of the Zigong Lantern Festival folk culture, the researchers extensively discussed goals, positioning, concepts, design schemes, product designs, and market tests. Through this comprehensive design process, a solid foundation has been established for the brand image construction of Zigong Lantern Festival folk culture. The core objective is to highlight its rich historical and cultural heritage, attract more tourists, and

promote the development of the cultural tourism industry. In terms of positioning, the brand image is positioned as a representative of traditional and modern folk culture, adhering to the principles of being concise, memorable, in line with cultural connotations, and adaptable to multimedia communication. The design concept emphasizes the fusion of historical culture and modern society to capture the attention of tourists. By creating a brand image with distinct personality and cultural connotations, it becomes a recognized brand in folk culture. Core cultural elements such as lanterns, auspicious clouds, and crowns were extracted in the design, focusing on simplicity and recognizability to ensure effective communication across different media. In the prototype design stage, continuous optimization ensures accurate expression of the image. The brand image is applied to various products such as calendars, clothing, and bags to enhance communication effectiveness. In the market testing stage, through physical production and public feedback, recognition of the brand image is understood, with room for further optimization. The results of this research correspond with that of another research by Waratchaya Tanoosin (2021 : Abstract) The results show that brand image factors including attitude, benefits, uniqueness of brand associations, favorability of brand associations and attributes of brand associations affected the buying decision of product.

Research Suggestions

This study designed a folk culture brand image "LongLong" with cultural connotations. By creating a brand image with distinctive personality and cultural connotations, it became a recognized brand in folk culture. And 5 image derivative product designs, including : 1) keychain 2) canvas bag 3) calendar 4) bridge magnet 5) mirror ornaments. Enhance the brand's attractiveness and competitiveness, reduce costs, and strengthen connections with tourists. During the market testing phase, physical production and public feedback are used to understand the recognition of the brand image, and there is room for further optimization.

References

- Chuan Liang. (2007). “The development of lantern art and the creation of festival culture.” **Journal of Leshan Normal University**. (3) : 122-126.
- Chunmei Gu,Yi Min. (2012). “The Dilemma and Countermeasures of Zigong Lantern Cultural Brand Development.” **Cultural and educational materials**. : 92-93.
- Gnoth, J. (2002). “Leveraging export brands through a tourism destination brand.” **Journal of Brand Management**. 9(4) : 5.
- Kevin Lane Keller. (1998). **Strategic Brand Management**. Renmin University of China Press.
- Liang Mingzhu. (2006). **Research on Tourism Destination Brand**. Beijing : Economic Science Press.
- Pike S, (2009). “Destination Positionng Opportunities Using Personal Values : Elicitedthrough the Repertory Test with Laddering Analysis.” **Tourism Management**. 33(1) : 100-107.
- Sakchai Sikka. (2009). **Wood-Carving Art in Mekong Basin Region, Conversation and Application in Design**. Ubon Ratchathani : Ubon Ratchathani University Printing House.
- State Council China. (2018). “Guiding Opinions of the State Council on Promoting the Development of All-Area Tourism.” **Guobanfa**. No. 15.
- _____. (2019) “Opinions of the General Office of the State Council on Further Stimulating the Consumption Potential of Culture and Tourism” **Guobanfa**. No. 41.
- Tian Qian. (2011). **Folk festivals and cultural industry development – Taking Zigong Lantern Festival and the development of lantern cultural industry as examples**. (4) : 130-136.
- Waratchaya Tanoosin. (2021). **Integrated Marketing Communication and Brand Image Affecting Consumer Buying Decision of Eucerin Cosmeceutical Skincare in Bangkok**. (Thesis), Graduate School Rangsit University.

บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่น
ในจังหวัดสุรินทร์

The Role of Local Administrative Organization Leaders in Local
Development in Surin Province

ตรีชฎา สุขเกษม¹ ภูริส ภูมิประเทศ² กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา³ และ อภิชาติ แสงอัมพร⁴
Trichada Sukkasem¹ Purit Pumiprathate² Kittisak Ruampattana³
and Apichart Saengamporn⁴

Received : February 6, 2024; Revised : May 28, 2024; Accepted : May 29, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในบทบาทผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 10,172 คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีความน่าจะเป็นของทาร์โย ยามาเน่ได้จำนวน 387 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t - test) ค่าเอฟ (F - test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Least Significant Difference (LSD) ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University; e-mail : trichada05@gmail.com

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอแนะในบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ 1) ควรขยายไหล่ทางและติดตั้งไฟฟ้าถนนหลักระหว่างหมู่บ้าน 2) ควรจัดอบรมความรู้ การประกอบอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง 3) ควรติดตั้งวงจรปิดประจำหมู่บ้าน เพื่อป้องกัน อุบัติเหตุและความปลอดภัยของชุมชน 4) ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนประกอบธุรกิจ และพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ 5) ควรส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนไฟฟ้า โดยติดตั้ง โซลาร์เซลล์ในบ้านเรือนและการเกษตร และ 6) ควรส่งเสริมสนับสนุนปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชนและผู้สนใจ

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การพัฒนาท้องถิ่น, จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) to examine the role of local administrative organization leaders in local development in Surin Province. 2) to compare the local administrative organization leaders in local development in Surin Province based on personal factors. 3) to investigate recommendations for the role of local administrative organization leaders in local development in Surin Province. The population and sample were people living in the area of Nadi Subdistrict Administrative Organization. Mueang Surin District, Surin Province with 10,172 people aged 18 years and above, the sample size was determined by the Taro Yamane probability method to be 387 people. This is a quantitative research study, and the research tools utilized include questionnaires. The reliability coefficient is 0.97. Data were analyzed using statistics consist of Index of item objective congruence, Cronbach's Alpha Coefficient, percentages, means, standard deviations, t-tests, F-tests, and pairwise difference testing using the Least Significant Difference (LSD) method. The research findings indicate that :

1. The role of local government organization leaders in local development in Surin Province as a whole was at a high level in every aspect. When considering individual aspects,

the average ratings, from highest to lowest, as follows: arts, culture, traditions, and local wisdom; quality of life promotion; natural resource and environmental conservation; community organization, social, and community safety; infrastructure; and planning, investment promotion, commerce, and tourism, respectively.

2. People, regardless of their gender, age, educational level, and occupation, Exhibit statistically differences in their opinions regarding the role local administrative organization leaders insignificant in local development in Surin Province.

3. The recommendations for the role of local administrative organization leaders in local development in Surin Province suggest that leaders should 1) expand and install street lighting on main roads between villages; 2) be organized continuous vocational training for the residents; 3) install a closed-circuit television (CCTV) system within each village to prevent accidents and enhance community safety; 4) promote and support budget allocation for business investment, efforts should be made to develop the capabilities of local producers and entrepreneurs; 5) promote the use of alternative energy sources by installing solar panels in households and agricultural settings; and 6) promote and support local talents as a means of creating a hub for learning and the transmission of indigenous knowledge to the youth and interested individuals.

Keywords : role, local administrative organization leaders, local development, Surin Province

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ซึ่งมีขอบเขตในการบริหารจัดการ และแนวทางตามยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยมุ่งเน้นวัตถุประสงค์หลัก คือ การกระจายภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลดำเนินการให้กับท้องถิ่น มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการโอนถ่ายไปเป็นการดำเนินงานของท้องถิ่น โดยรัฐบาลจะสนับสนุนด้านงบประมาณบุคลากรในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550 : 7) ดังนั้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานราชการที่มีความใกล้ชิดและเข้าถึงประชาชนได้ง่ายที่สุด ทำให้องค์กรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือความรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะระดับชุมชน และพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน (พิชญ์นิษฐา พรรณศิลป์, สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558 : 146-161) การที่องค์กรจะดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายนั้น จึงเป็นบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้นำในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำจะสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้นั้น ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้นำองค์กรซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาองค์กรของตนเองให้ดียิ่งขึ้น แต่ที่ผ่านมานั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ได้ดีสืบเนื่องมาจากการบริหารงานของผู้นำในท้องถิ่นมีจุดอ่อน คือ ขาดความรู้ความสามารถ ขาดความเข้าใจในหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบ และขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ ขาดศักยภาพในทางบริหารการพัฒนาชุมชนตนเอง ทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินการได้ตามจุดมุ่งหมายที่หวังไว้ (สำนักงานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554)

องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่เขตรับผิดชอบ 17 หมู่บ้าน ซึ่งมีวิสัยทัศน์ คือ “ชุมชนเข้มแข็ง เกษตรกรรมไร้สาร ป่าไม้ยั่งยืน สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน” และมีแนวทางในการพัฒนาหลายประการ คือ การพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับบริการสาธารณะโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นทั้งทางบกและทางน้ำ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และชุมชนในการประกอบอาชีพพึ่งตนเอง โดยส่งเสริมกลุ่มอาชีพในแต่ละชุมชน สนับสนุนส่งเสริมการใช้เกษตรอินทรีย์ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมบำรุงและอนุรักษ์ประเพณีให้คงอยู่สืบไป อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี, 2565 : 27-30)

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาดี มีจุดอ่อนต่อการพัฒนาท้องถิ่นหลายประการ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงอย่างเดียวทำให้ขาดรายได้ ขาดแรงงานรองรับแรงงานว่างงานนอกฤดูกาล ไม่มีสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่ ไม่มีโรงงานในพื้นที่ ไม่สามารถรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการ

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านในรูปของกลุ่มอาชีพอย่างเข้มแข็ง กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ยังขาดความรู้ด้านการบริหารการจัดการ และความรู้ด้านการตลาด ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ค่าครองชีพสูง สินค้าราคาแพง ต้องนำมาจากที่อื่นหรือในเมืองใหญ่จึงมีการบวกราคาค่าขนส่ง ขาดแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญบางด้าน เช่น ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านหน่วยงานกู้ชีพ ประกอบกับเครื่องมือไม่เพียงพอ เนื่องจากงบประมาณจำกัด ไม่มีตลาดสดที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบล การถ่ายโอนภารกิจต่าง ๆ ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทำให้เกิดการปฏิบัติงานล่าช้าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การพัฒนาบางด้านต้องเป็นไปตามกฎหมายจึงไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ต้องอาศัยความเสียสละของหมู่บ้านเท่านั้น ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากมาก ขาดงบประมาณในการในการปรับปรุงถนนและไฟฟ้าส่องสว่างทางหรือที่สาธารณะยังไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด เนื่องจากพื้นที่นั้นยังไม่เป็นที่สาธารณะจึงไม่สามารถดำเนินการได้ ประปาไม่สามารถที่จะผลิตเป็นน้ำประปาสำหรับบริโภคได้เพียงพอ ต้องใช้งบประมาณสูงมากในการดำเนินการ คนจนต้องการความช่วยเหลือในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย แต่มีงบประมาณจำกัด (องค์การบริหารส่วนตำบล นาดี้, 2565 : 33-36)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงเป็นบทบาทของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลนาดีร่วมกับบุคลากรที่จะเป็นผู้นำในการวางแผนและพัฒนาภารกิจทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดการระเบียบชุมชน 4) ด้านการวางแผน 5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรตำบลนาดี อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 10,172 คน (ข้อมูลประชากรตำบลนาดี อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประจำปี 2565) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็น (Probability sampling) ของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวน 387 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ 6 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว 5) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วจึงนำไป หาค่าความเที่ยงตรง (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์
ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

ข้อที่	รายการข้อความ	\bar{X}	S. D.	แปลผล
1	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.08	0.93	มาก
2	ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต	4.15	0.86	มาก
3	ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน	4.12	0.87	มาก
4	ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว	3.76	1.06	มาก
5	ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.14	0.85	มาก
6	ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.17	0.81	มาก
รวม		4.07	0.90	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (\bar{X} = 4.17) ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต (\bar{X} = 4.15) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (\bar{X} = 4.14) ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน (\bar{X} = 4.12) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (\bar{X} = 4.08) คือ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (\bar{X} = 3.76) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้

1.1 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ จัดให้มีถนนลาดยาง คอนกรีต ถนนหินคลุก) จัดให้มีไฟฟ้าเพื่อส่องสว่างอย่างเพียงพอ (\bar{X} = 4.30) และให้มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฟรี (\bar{X} = 3.69) ตามลำดับ

1.2 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ส่งเสริมการป้องกันและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อ เช่น โรคไข้หวัดใหญ่ โรคไวรัสโคโรนา 2019 โรคเอดส์

โรคไข้เลือดออก โรคมือเท้าชา (\bar{X} = 4.39) จัดให้มีศูนย์เด็กเล็กประจำตำบล (\bar{X} = 4.38) และ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจกรรมสหกรณ์ (\bar{X} = 3.89) ตามลำดับ

1.3 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ จัดให้มีแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน (\bar{X} = 4.22) รองลงมา คือ จัดโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ (\bar{X} = 4.22) และจัดให้มีถังขยะ สถานที่กำจัดสิ่งปฏิกูล (\bar{X} = 3.78) ตามลำดับ

1.4 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ จัดให้มีแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (\bar{X} = 3.86) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว (\bar{X} = 3.82) และ ส่งเสริมให้มีการลงทุนและจัดหาแหล่งทุน (\bar{X} = 3.69) ตามลำดับ

1.5 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (\bar{X} = 4.18) จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (\bar{X} = 4.18) และ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพาะปลูก (\bar{X} = 4.11) ตามลำดับ

1.6 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ส่งเสริมและจัดให้มีกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ (\bar{X} = 4.29) จัดให้มีแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (\bar{X} = 4.23) และยกย่อง เชิดชู บุคคลสำคัญหรือปราชญ์ท้องถิ่น (\bar{X} = 3.98) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม

รายการ	เพศ		อายุ		การศึกษา		อาชีพ	
	t	Sig	F	Sig	F	Sig	F	Sig
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	1.49	.14	.45	.78	1.90	.11	.24	.87
2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต	1.92	.06	.61	.65	2.09	.08	.66	.58
3. ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความ ปลอดภัยของชุมชน	1.49	.14	1.98	.10	1.66	.16	2.31	.08
4. ด้านการวางแผน การ ส่งเสริมการลงทุน พาณิชย และการท่องเที่ยว	.86	.39	1.00	.41	1.48	.21	1.87	.13
5. ด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	.80	.42	2.78*	.03	2.42*	.05	1.60	.19
6. ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.10	.27	3.40**	.01	2.53*	.04	.85	.47
รวม	1.37	.17	1.48	.21	1.93	.11	1.07	.36

*Sig. ที่ระดับ 0.05 และ **Sig. ที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย และรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะในบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรขยายไหล่ทางและติดตั้งไฟฟ้าถนนหลักระหว่างหมู่บ้าน ควรชุดคลองระบบชลประทานเพื่อใช้ในการเกษตร ควรจัดทำระบบน้ำประปา มีเครื่องกรองน้ำดื่มสะอาดประจำหมู่บ้าน ควรติดตั้งอินเทอร์เน็ตฟรีในหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจัดทำถนนคอนกรีตตามซอยต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ควรทำท่อระบายน้ำตามถนนและซอยต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

3.2 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรจัดอบรมความรู้การประกอบอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดบริการหน่วยกู้ชีพและรถกู้ชีพให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาศูนย์การเรียนรู้หรือห้องสมุดประจำตำบล เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ควรซ่อมแซมบ้านพักอาศัยให้แก่ผู้ยากไร้ ควรส่งเสริมสนับสนุนในการจัดสวนสาธารณะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน

3.3 ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรติดตั้งวงจรปิดประจำหมู่บ้าน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัยของชุมชน ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับโทษและการป้องกันยาเสพติด ควรมีถังขยะไว้หน้าบ้านทุกครัวเรือน มีรถเก็บขยะ และสถานที่ทิ้งขยะของตำบล ควรมีการเฝ้ายามตามสถานที่จุดเสี่ยงของชุมชน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคม และกฎระเบียบของชุมชน และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ควรมีป้ายสัญลักษณ์ ป้ายกระพริบการจำกัดความเร็วในการใช้รถใช้ถนนในชุมชน ควรจัดทำหมั่นสุโขทัยเพื่อลดจำนวนสุนัขจรจัด

3.4 ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนประกอบธุรกิจ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ควรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อการต่อยอดในเชิงพาณิชย์ ควรจัดตลาดนัดชุมชนเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ควรสนับสนุนให้มีแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน. ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการลงทุนประกอบธุรกิจ และการท่องเที่ยว

3.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนไฟฟ้า โดยติดตั้งโซลาร์เซลล์ในบ้านเรือนและการเกษตร ควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเกษตร ควรรณรงค์การงดเผาขยะหรือตอซังข้าว เพื่อป้องกันการเกิดมลภาวะเป็นพิษ ควรรณรงค์ให้มีการปลูกพืชทดแทน ควรมีกฎระเบียบในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชน

3.6 ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ คือ ควรส่งเสริมสนับสนุนปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชนและผู้สนใจ ควรส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดเป็นของดีประจำชุมชนหรือตำบล ควรถ่ายทอดและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในด้านดนตรีพื้นบ้าน นาฏศิลป์พื้นบ้าน และควรส่งเสริมให้มีการประกวดวัฒนธรรมท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ตามลำดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเกศสุตา โภคานิตย์ (2559) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลนาเสียว ในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนายกองค้การบริหารส่วนตำบลนาเสียว มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ ถ้าที่ที่จะเปลี่ยนแปลง ทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี พ่วงรอด (2557) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงกอกเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ

ธัชพล หวังชูแก้ว (2559) ศึกษาเรื่องบทบาทของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาหม่อม มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีภาวะเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาพื้นที่ การบริหารในภาพรวมมีความเหมาะสม มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว นั้น ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประเด็นนี้น้อยที่สุด เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี เป็นองค์กรขนาดกลาง รับผิดชอบหมู่บ้าน 17 หมู่บ้าน และประสบปัญหาด้านงบประมาณ อาจจะทำให้ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของธัชพล หวังชูแก้ว (2559) พบว่า งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนจำกัด ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่ประชาชนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด ดังนี้

1.1 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการจัดให้มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฟรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้า และการจัดบริการยังไม่ทั่วถึง ควรเพิ่มประสิทธิภาพให้มีความเร็วสูง เนื่องจากในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเป็นอย่างมากทั้งด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้วิถีชีวิตทันสมัยและทันสมัยการอยู่เอื้อเสมอ สอดคล้องกับนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในทุกพื้นที่ โดยติดตั้งให้ฟรี ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

1.2 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจกรรมสหกรณ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลนาดีมีอาชีพเกษตรกร ยังประสบปัญหาในการผลิต และจำหน่ายผลผลิต ขาดความรู้ความเข้าใจในการรวมกลุ่ม จึงมีความต้องการที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีจัดกลุ่มเกษตรกรและกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มหรือเครือข่ายในการพัฒนาศักยภาพเพิ่มผลผลิต และควบคุมการจำหน่ายผลผลิตได้

1.3 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการจัดให้มีถังขยะ สถานที่กำจัดสิ่งปฏิกูล ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพปัจจุบันประชาชนจัดเก็บและทำลายขยะด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดไฟไหม้ มลพิษ และการรักษาความสะอาดในชุมชน ดังนั้น

องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีควรมีการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลนาดี โดยจัดอบรมให้ความรู้เรื่องขยะแก่ประชาชน การจัดบริการเก็บขยะจากครัวเรือน และจัดสถานที่ทำลายขยะ

1.4 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการลงทุนและจัดหาแหล่งทุน ทั้งนี้ประชาชนขาดงบประมาณในการประกอบอาชีพ จึงมีความต้องการที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการลงทุน และสนับสนุนงบประมาณในการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพในชุมชน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

1.5 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพาะปลูก ทั้งนี้ประชาชนที่เป็นเกษตรกรยังประสบปัญหาในการปลูกพืชทั้งด้านสภาพดิน และได้ผลผลิตน้อย จึงมีความต้องการที่จะได้รับความรู้ความช่วยเหลือในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์ช่วยปรับปรุงดินให้ดี มีความอุดมสมบูรณ์ลดมลภาวะ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีควรสนับสนุนส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สอดคล้องกับจุดยืนทางยุทธศาสตร์ขององค์การที่กำหนดไว้ (องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี, 2565 : 30)

1.6 ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการยกย่อง เชิดชูบุคคลสำคัญหรือปราชญ์ท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากปราชญ์ท้องถิ่นเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญา และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จจากการสั่งสมประสบการณ์ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เชื่อมโยงคุณค่าภูมิปัญญาของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการดำรงชีพในปัจจุบัน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลนาดีควรให้ความสำคัญของปราชญ์ท้องถิ่นทุกสาขาอาชีพ เพื่อเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้คงอยู่ และสืบทอดแก่เยาวชนรุ่นสู่รุ่นตลอดไป

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย มีดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนทั้งเพศหญิงและเพศชายมีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รวมทั้งสวัสดิการของรัฐเท่าเทียมกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 จึงทำให้เพศหญิงและชายมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุตา โภคานิตย (2559) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลนาดีส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาพัฒนาท้องถิ่นโดยการจัดทำประชาคมหมู่บ้าน จึงทำให้ทราบแผนหรือโครงการที่จะพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นประชาชนที่มีอายุต่างกันจึงมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลนาดีไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานันดร ปูนิล และคณะ (2556) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารมีหลากหลาย ทั้งจากการประชุมประชาคมหมู่บ้าน หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน เอกสาร สื่อออนไลน์ จึงทำให้ประชาชนตำบลนาดีที่มีการศึกษาต่างกันได้รับข้อมูลข่าวสารไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมา เขียวเพกา (2560) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลรัตนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน พัชรา วงศ์แสงเทียน และ สกฤณา พัฒนเวช (2562) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนตำบลนาดีส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จึงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรม

แสดงออกของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐบุรุษ คัมภีร์พย์ (2563) ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลพระยาบันลือและคลองพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า สมาชิกที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด สุรินทร์ โดยพิจารณาจากประเด็นที่ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์มากที่สุด ดังนี้

3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรส่งเสริมสนับสนุนการขยายไหล่ทางและติดตั้งไฟฟ้าถนนหลัก ระหว่างหมู่บ้าน ทั้งนี้ประชาชนมีความจำเป็นต้องเดินทางไปทำงานต่างถิ่น และในเมือง แต่ถนนคับแคบ และไม่มีไฟฟ้าส่องสว่างในช่วงกลางคืนระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

3.2 ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ควรจัดอบรมความรู้การประกอบอาชีพเสริมให้แก่ประชาชน อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีผลผลิตต่ำ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ชุมชน

3.3 ด้านจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความปลอดภัยของชุมชน ควรติดตั้งวงจรปิด ประจำหมู่บ้าน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัยของชุมชน ทั้งนี้ประชาชนยังประสบปัญหาในการใช้ รถใช้ถนน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือช่วยรักษาและป้องกันชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน

3.4 ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ควรส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณในการลงทุนประกอบธุรกิจ พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการยังขาดงบประมาณ ความรู้ ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ และการตลาด เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์

3.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ไฟฟ้า โดยติดตั้งโซลาร์เซลล์ในบ้านเรือนและการเกษตร ทั้งนี้เป็นการช่วยประหยัดการใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน และการเกษตรในพื้นที่ที่การไฟฟ้าไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

3.6 ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ควรส่งเสริมสนับสนุนปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชนและผู้สนใจ ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และต่อยอดมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นดีเด่นประจำชุมชน และช่วยเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะการวิจัย 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการใช้การวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่ผู้นำนโยบายปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทของผู้นำนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในจัดบริการงานสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในท้องถิ่น ดังนี้

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี โดยมีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพไวไฟ (Wire fire) ให้มีความเร็วสูง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัย สะดวก และรวดเร็ว

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับอาชีพเสริม และสนับสนุนงบประมาณ เพื่อสามารถนำความรู้ไปสร้างรายได้เพิ่ม

3. ควรส่งเสริมการลงทุน โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุในการผลิต และจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการลงทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือประชาชนผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจ สามารถที่จะนำองค์ความรู้ไปดำเนินการได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

4. ควรส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย โดยจัดอบรมความรู้ให้แก่ประชาชน จัดบริการรับขยะจากครัวเรือน มีรถขยะ และสถานที่เผาขยะของตำบล

5. ควรส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยจัดอบรมความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในงานเกษตร

6. ควรยกย่อง เชิดชูปราชญ์ท้องถิ่นที่เป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น รวบรวมองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นทั้งในรูปแบบเอกสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ แหล่งผลิตองค์ความรู้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เยาวชนและผู้สนใจทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขอบเขตพื้นที่งานวิจัยครั้งนี้ มีการศึกษาบทบาทของผู้นำนโยบายปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลนาดี อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนั้น ควรศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำข้อมูลผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้นำท้องถิ่น และจัดงานบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับประชาชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์

3. การศึกษาบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กองราชการส่วนตำบล. (2550). **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครกษัตริย์แผ่นดิน.
- กุสุมา เขียวเพกา. (2560). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกตุสุตา โภคานิตย. (2559). **บทบาทผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษานายกองการปกครองส่วนตำบลนาเสียวอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ**. ชัยภูมิ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ฐานันดร ปูนิล และคณะ. (2556). “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง.” ใน **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”** วันที่ 10 พฤษภาคม 2556. หน้า 62-73. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ธัชพล หวังชูแก้ว. (2559). **บทบาทของนายกองการปกครองส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา**. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) วิทยาลัยการจัดการ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พัชรา วงศ์แสงเทียน และ สุกญา พัฒนเวช. (2562, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก.” **วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 1(1) : 46-58.
- พิชญ์ณัฐา พรรณศิลป์, สัญญา เคนาภูมิ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2558) “บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21.” **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 3(2) : 146-161.
- ยุวดี พ่วงรอด. (2557). **บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของประชาชนในชุมชนกรณีศึกษานายกองการปกครองส่วนตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” (2560, เมษายน 6). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134. ตอนที่ 40 ก.

รัฐบุรุษ คู่มัทรีพย์ และคณะ. (2563, มกราคม-มิถุนายน). “บทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลพระยาบันลือและคลองพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**. 6(1) : 443-463.

สำนักงานส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. (2554). **การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี. (2565). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570)**. สุรินทร์ : องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics an introductory analysis**. 3rd ed. New York : Harper & Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี
ขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Relationships between Quality of Work Life Organizational
Citizenship Behavior and Organizational Commitment of Supporting
Staff in Mahasarakham University

นริศรา แดงเทโพ¹

Narisara Daengtepo¹

Received : December 19, 2023; Revised : June 11, 2024; Accepted : June 12, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 276 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรทาโร่ ยามาเน่ จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม 2) คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม และ 3) พฤติกรรมการเป็น

¹ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; Mahasarakham Business School, Mahasarakham University; e-mail : narisara.d@acc.msu.ac.th

สมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านพฤติกรรมกรให้ความช่วยเหลือ ด้านพฤติกรรมกรคำนึงถึงผู้อื่น ด้านพฤติกรรมกรความอดทนอดกลั้น ด้านพฤติกรรมกรความสำนึกในหน้าที่ และด้านพฤติกรรมกรให้ความร่วมมือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords) : ความผูกพันต่อองค์กร, คุณภาพชีวิตการทำงาน, พฤติกรรม, ความสัมพันธ์

Abstract

This research aimed to study the relationships between quality of work life organizational citizenship behavior and organizational commitment of supporting staff in Mahasarakham University. It is quantitative research. The sample group of was 276 supporting staff in Mahasarakham University. Using the criteria for determining sample size according to Taro Yamane's formula, classified according to affiliated agencies. and used the stratified sampling method. The research methodology consisted of the method data collected by questionnaire. Statistical techniques were multiple correlation analysis. The results of the research showed that 1) quality of work life in term adequate and fair compensation, health and safety at workplace, opportunity for human capacity development, and opportunity for job security and advancement have positive relationships organizational commitment 2) quality of work life in term adequate and fair compensation, health and safety at workplace, opportunity for human capacity development, and opportunity for job security and advancement have positive relationships organizational citizenship behavior and 3) organizational citizenship behavior in term altruism, courtesy, sportsmanship, conscientiousness, and courtesy and cooperation have positive relationships organizational commitment with a statistical significance of .01 level.

Keywords : Organizational commitment, Quality of work life, Behavior, Relationships

บทนำ (Introduction)

องค์กรแห่งความสุขเป็นแนวคิดที่มุ่งดำเนินงานกับบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่สำคัญกับองค์กร โดยมีความเชื่อว่ามีสมาชิกขององค์กรมีความสุข ย่อมส่งผลดีต่อผลผลิตขององค์กร และทำให้บุคคลเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น จึงมีการนำแนวคิดนี้มาเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนานโยบายเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของคนทำงาน โดยเฉพาะกับสมาชิกใหม่ขององค์กรที่อยู่

ในช่วงปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมของที่ทำงาน เช่นเดียวกับพนักงานที่เรียนจบใหม่ที่กำลังเปลี่ยนบทบาทจากนิสิตหรือนักศึกษาที่ต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น จึงอาจทำให้เกิดความกลัวและวิตกกังวล มีความรู้สึกสับสนในบทบาทและไม่เข้าใจในระบบงาน บางคนต้องทำงานท่ามกลางความขัดแย้งหรือได้รับค่าตอบแทนต่ำ ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ ไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน อยากลาออก และคุณภาพของการทำงานลดลง ดังนั้น แนวคิดองค์กรแห่งความสุข จึงถูกนำมาใช้เพื่อสร้างองค์กรแห่งความสุขสำหรับบุคคลในองค์กรและการพัฒนาองค์กร (ลักษณะ ศิริธิกรกุล และคณะ, 2564) เมื่อองค์กรเป็นองค์กรแห่งความสุขย่อมส่งผลทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี

คุณภาพชีวิตการทำงานถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร ดังนั้น สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน คือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่ดีต่องาน มีความมั่นคง ทำให้เกิดความสุขโดยจะส่งผลดีทั้งตัวบุคคลและองค์กร เช่น ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร เนื่องจากการจัดการคุณภาพชีวิตในองค์กรทำให้องค์กรมีนโยบายและการวางแผนด้านคุณภาพชีวิต มีการจัดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านลักษณะงานและสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งส่งผลโดยตรงและอ้อมต่อการดำเนินงานส่งผลให้ผลผลิตขององค์กรเพิ่มขึ้น ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทั้งยังส่งผลต่อความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กร (สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน, 2562) องค์กรประกอบสำคัญที่จะทำให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีประกอบด้วย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (Adequate and Fair Compensation) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (Health and Safety at Workplace) ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล (Opportunity for Human Capacity Development) และด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (Opportunity for Job Security and Advancement) (Walton, 1973) เมื่อพนักงานได้รับการตอบสนองให้คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้พนักงานแสดงพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรต่อไป

พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากตัวของบุคคลซึ่งองค์กรไม่ได้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลเต็มใจปฏิบัติเพื่อองค์กรอย่างเต็มที่ โดยไม่ได้มีการจูงใจโดยให้รางวัลแต่อย่างใด โดยพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมเชิงบวกที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และทำให้เกิดประสิทธิผลขององค์กร (สุกัญญา สายลอด, 2564) ดังนั้น พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีมีความสำคัญและจำเป็นที่บุคลากรในองค์กรต้องมี เพื่อเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพดีกับเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากการช่วยเหลือในการทำงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้

ครบวงจรอันทำให้บุคลากรสามารถร่วมกันสร้างผลงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (อาหมินุดดีน จะปะเกีย, 2561) ซึ่งพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมความสานึกในหน้าที่ และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ (Organ, 1991) เมื่อพนักงานในองค์กรต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรย่อมทำให้เกิดความผูกพันในองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรสำคัญทำให้บุคลากรเกิดความรักต่อองค์กร บุคลากรที่มีความรู้สึกผูกพันอย่างสูงจะปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงอยู่พัฒนาองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรจะเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทุ่มเทแรงกายแรงใจและความสามารถเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการยอมรับเป้าหมายและแนวทางดำเนินงาน มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรเป็นการธำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรต่อไป (กมลพร ดีประทีป และธีระดา ภิญญา, 2561) นอกจากนี้ความผูกพันของพนักงานยังถือเป็นกุญแจสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร สำหรับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอาจหมายถึงการแสดงทางพฤติกรรมหรือทางด้านผลงาน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร หากบุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการทำงานและขาดความผูกพันต่อองค์กร ก็ส่งผลให้คุณภาพของงานลดลง และการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจเกิดเป็นผลเสียต่อองค์กร ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงาน และมีความผูกพันต่อองค์กรก็ย่อมส่งผลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว ความผูกพันต่อองค์กรช่วยลดปัญหาพนักงานลาออกได้มาก เพราะการลาออกของพนักงานส่งผลต่อความเสียหายขององค์กรอย่างมาก จำเป็นที่องค์กรต้องสร้างความพึงพอใจให้กับพนักงานโดยเฉพาะพนักงานที่มีความสามารถหรือพนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมจนทำงานได้สำเร็จ (ศักดิ์ชัย จันทะแสง, 2564) ซึ่งรูปแบบของความผูกพันต่อองค์กร สามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) ความผูกพันด้านจิตใจ (Affective commitment) 2) ความผูกพันด้านการคงอยู่ (Continuance commitment) และ 3) ความผูกพันด้านมาตรฐานสังคม (Normative commitment) (Allen & Meyer, 1997)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Mahasarakham University) เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาทุกระดับ โดยมีพันธกิจหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณลักษณะพึงประสงค์และมีความเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม เพื่อให้ชุมชนและสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้อง เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของอีสาน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2565) ซึ่งการดำเนินงาน

ให้บรรลุปันธกิจของมหาวิทยาลัยต้องอาศัยพนักงานในมหาวิทยาลัยช่วยกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนและต้องส่งเสริมพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของพนักงานสายสนับสนุน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายและการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคามในหมวดนโยบาย หมวดภารกิจหลัก และหมวดการบริหารจัดการ โดยเป็นสถาบันที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสังคม มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถนะการทำงานที่ดี สร้างความมั่นคงและความสุขในการทำงานและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนภารกิจของมหาวิทยาลัย (กองคลังและพัสดุ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 888 คน (กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 276 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด คือ หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน และหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังสังกัดหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เมื่อครบกำหนดตามระยะเวลา ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีผู้ตอบกลับมาจำนวน 276 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กร และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหาคุณภาพชีวิตการทำงาน 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยครอบคลุมเนื้อหาลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหาพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 5 ด้าน จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมเนื้อหา ความผูกพันต่อองค์กร 3 ด้าน จำนวน 12 ข้อ โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษา และครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ซึ่งการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คุณภาพชีวิตการทำงาน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และความผูกพันต่อองค์กร มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และ อัจฉรา ชานีประศาสน์ (2547) ได้นำเสนอว่าข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 เป็นค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้

2.5 ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) คุณภาพชีวิตการทำงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.838 – 0.900 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.840 – 0.944 และความผูกพันต่อองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.900 – 0.908 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nunnally (1978) ได้นำเสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่มีค่ามากกว่า 0.7 เป็นค่าที่ยอมรับและสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

พนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน มากกว่า 30,000 บาทประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี และหน่วยงานที่สังกัด หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม		
	Pearson Correlation (r)	sig	ระดับความสัมพันธ์
ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	0.521**	0.000	ระดับปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	0.882**	0.000	ระดับสูง
ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	0.738**	0.000	ระดับสูง
ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	0.837**	0.000	ระดับสูง
โดยรวม	0.806**	0.000	ระดับสูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.806$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.882$) ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.837$) ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.738$) และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=0.521$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คุณภาพชีวิตการทำงาน	พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม		
	Pearson Correlation (r)	sig	ระดับ ความสัมพันธ์
ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	0.753**	0.000	ระดับสูง
ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	0.840**	0.000	ระดับสูง
ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	0.616**	0.000	ระดับปานกลาง
ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน	0.895**	0.000	ระดับสูง
โดยรวม	0.857**	0.000	ระดับสูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.857$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.895$) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.840$) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.753$) และด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=0.616$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร	ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม		
	Pearson Correlation (r)	sig	ระดับความสัมพันธ์
ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	0.892**	0.000	ระดับสูง
ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	0.761**	0.000	ระดับสูง
ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น	0.694**	0.000	ระดับปานกลาง
ด้านพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่	0.863**	0.000	ระดับสูง
ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	0.653**	0.000	ระดับปานกลาง
โดยรวม	0.813**	0.000	ระดับสูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.813$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.892$) ด้านพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.863$) ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่นมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.761$) ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=0.694$) และด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=0.653$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และ 4) ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูงกับความผูกพันโดยรวมของพนักงานสายสนับสนุนต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพงษ์ แสนมาโนช และพนายุทธ เขยบาล (2564), สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และศรีัญญา ไส้สวัสดิ์สุทธรัตนกุล (2565), เอกรัฐ อีสโร และคณะ (2565) เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริม

สุขภาพ เช่น มีการจัดสถานที่ทำงานให้มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน มีระบบการรักษาความปลอดภัย เพื่อป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ จึงทำให้พนักงานสายสนับสนุนมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามสูงที่สุด ($r = 0.882$) รองลงมาที่ทำให้พนักงานสายสนับสนุนมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากขึ้น คือ โอกาสความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ($r = 0.837$) เนื่องจาก มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการส่งเสริมความก้าวหน้าให้กับพนักงานสายสนับสนุนได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เช่น ระดับชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญพิเศษ และมหาวิทยาลัยสนับสนุนให้พนักงานทุกคน มีความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน และคุณภาพชีวิตด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานสายสนับสนุนที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($r = 0.738$) เนื่องจาก ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยให้โอกาสพนักงานมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในระดับที่สูงขึ้น เช่น การฝึกอบรมหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีแหล่งเรียนความรู้ และแหล่งสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่สามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก จึงทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามในระดับสูง

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านโอกาสที่ได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และ 4) ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูงกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีโดยรวมของพนักงานสายสนับสนุนต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปฏิมา ถนิมกาญจน์ และคณะ (2564) คมกริช นันทะโรจงศ์ (2564), วิชชุดา สุขก้อน และระบิล พันภัย (2562) เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการเปิดโอกาสให้พนักงานมีความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน เช่น การให้พนักงานในมหาวิทยาลัยทุกระดับได้ใช้ความเชี่ยวชาญ สติปัญญา ทักษะ ความสามารถ และแก้ไขปัญหาในการทำงาน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความสามารถ และมีโอกาสในเลื่อนขั้นในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้พนักงานสายสนับสนุนแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามสูงที่สุด ($r = 0.895$) รองลงมาที่ทำให้พนักงานสายสนับสนุนแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากขึ้น คือ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($r = 0.840$) เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการทำงาน และไม่เป็นอันตรายต่อการทำงาน รวมถึงมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี และคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ($r = 0.753$) เนื่องจาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการจัดสรรสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ มีความ

เหมาะสม และพนักงานได้รับรายได้ในแต่ละเดือนที่มีความเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงทำให้พนักงานแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามในระดับสูง

3. จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ 2) ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น 3) ด้านพฤติกรรมความอดทนอดกลั้น 4) ด้านพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ และ 5) ด้านพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูงกับความผูกพันโดยรวมของพนักงานสายสนับสนุนต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพสุคนธ์ สืบสายอ่อน และ วงศ์ธีรา สุวรรณิน, (2565), อัครินทร์ คุณแสน และ ชวน ภารังกุล (2565) เนื่องจาก พนักงานของมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีโดยยินดีให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานเมื่อเขาเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานหรือต้องการความช่วยเหลือ และพร้อมยินดีสอนงานให้คำแนะนำหรือสอนงานเพื่อนร่วมงานที่ประสบปัญหาในการทำงาน จึงทำให้พนักงานสายสนับสนุนมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามสูงที่สุด ($r=0.892$) รองลงมาที่ทำให้พนักงานสายสนับสนุนมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากขึ้นคือ ด้านพฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ ($r=0.863$) เนื่องจาก พนักงานมีการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อยู่เสมอ โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายอย่างเคร่งครัด และสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานสายสนับสนุนที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ($r=0.761$) เนื่องจาก พนักงานได้แสดงถึงความเคารพในการกระทำหรือการตัดสินใจของผู้อื่นในสถานที่ทำงานและพร้อมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ มีความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนร่วมงานอย่างไม่เลือกปฏิบัติ จึงทำให้พนักงานแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีและเกิดความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามในระดับสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม คุณภาพชีวิตการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยรวม และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม ดังนั้น

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยกำหนดนโยบายในการจ่ายค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ เปิดโอกาสให้พนักงานได้รับการพัฒนาและใช้ความสามารถ และส่งเสริมความก้าวหน้าและความมั่นคงใน

การทำงาน เพื่อให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ส่งผลให้พนักงานตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยกำหนดนโยบาย และส่งเสริมให้พนักงานแสดงพฤติกรรมในเชิงบวก เช่น พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ เมื่อพนักงานได้แสดงพฤติกรรมที่ดีแล้วย่อมส่งผลดีต่อองค์กรต่อไป

3. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญกับความผูกพันต่อองค์กร โดยการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับพนักงาน ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และมีความรู้สึกผูกพันทางจิตใจกับองค์กร มีการจ่ายเงินเดือน สวัสดิการและผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กร และทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปนอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่นเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth-Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรตามหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เช่น ผลการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับผลการปฏิบัติงานจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปใช้กลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลพร ดีประทีป และธีระดา ภิฎโญ. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.” *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 17(2) : 179-187.

กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2566). “ค้นหาบุคลากร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.pd.msu.ac.th/pd4/hr-สถิติบุคลากร สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566.

- กองคลังและพัสดุ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2565). “นโยบายการบริหาร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://fin.msu.ac.th/th/?page=news_form.php&news_type สืบค้น 20 มกราคม 2565.
- คมกริช นันทะโรจวงศ์. (2564, เมษายน-มิถุนายน). “คุณภาพชีวิตในการทำงานและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรในอุตสาหกรรมโลหะและวัสดุ : การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล.” **วารสารการบัญชีและการจัดการ**. 13(2) : 109-129.
- ทิพสุคนธ์ สีสายอ่อน และวงศ์ธีรา สุวรรณิน. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “บุพปัจจัยต่อการรับรู้การสนับสนุนขององค์การและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่มีผลต่อการคงอยู่ของผู้แทนยากลุ่มอุตสาหกรรมยาในประเทศไทย.” **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. 9(1) : 365-379.
- ปฎิมา ถนิมกาญจน์, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม และเพ็ญพร ปุกหุด. (2564, กันยายน-ธันวาคม). “รูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงานพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ.” **วารสารปาริชาติ**. 34(3) : 72-86.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2565). “ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.web.msu.ac.th/msucont.php?mn=mhistory> สืบค้น 20 มกราคม 2565.
- ลักขณา ศิริถิรกุล, บุญพิชชา จิตต์ภักดี และจารุวรรณ สอนองญาติ. (2564, มกราคม-มิถุนายน). “องค์กรแห่งความสุข : คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลจบใหม่.” **วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล**. 27(1) : 182-192.
- ลัดดาวลีย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วัชรพงษ์ แสนมานิช และพนายุทธ เขยบาล. (2564, พฤษภาคม-สิงหาคม). “คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร.” **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. 6(2) : 663-678.
- วิชชุดา สุขก้อน และระบิล พันภัย. (2562, มกราคม-เมษายน). “ผลกระทบของคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรฝ่ายขายบริษัทประกันชีวิตในเขตจังหวัดนครราชสีมา.” **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. 13(1) : 191-200.
- ศักดิ์ชัย จันทะแสง. (2564, มกราคม-มิถุนายน). “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.” **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**. 12(1) : 95-109.

สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน. (2562). “คุณภาพชีวิตในการทำงาน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.tosh.or.th/index.php/blog/item/475-quality-of-working-life> สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2566.

สุกัญญา สายลวด. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และศรีัญญา ไส้วาสดีสุทธธันกุล. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “ปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณีบริษัทประกันชีวิตแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 15(1) : 1-17.

เอกรัฐ อีสโร, งามร ชันชะหัตต์ และธนิศร ยืนยง. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). “คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 16(2) : 253-268.

อักรินทร์ คุณแสน และชวัน ภารังกุล. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.” **วารสารวิชาการสิรินธรปริทรรศน์**. 23(1) : 213-225.

อามีนุดดีน จะปะเกีย. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

Allen, N. J. & Meyer, J. P. (1997). **Commitment in the workplace theory: Research and application**. California : SAGE Publications.

Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric theory**. New York : McGraw-Hill.

Organ, D. W. (1991). **The applied psychology of work behavior: A book of reading**. Illinois : Richard D. Irwin.

Walton, R. E. (1973). “Quality of Working Life : What Is It?.” **Sloan Management Review**. 15(1) : 11-21.

Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York : Harper & Row.

ปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า-ส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา
ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษาบริษัท
เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด

Problems of The Importing and Exporting Agent on the Thai -
Cambodia border in the Dan Sub-district, Kabcheong District,
Surin Province: A Case Study of KMT Import Export 888 Co., Ltd.

พรรณราย เพราะคำ¹ และ กฤตกนก พาบ²
Pannarai Procome¹ and Kritkanok Phabu²

Received : April 9, 2024; Revised : June 21, 2024; Accepted : June 22, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขั้นตอนพิธีการศุลกากรนำเข้า-ส่งออก รวมถึงปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า-ส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษา บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด การวิจัยนี้ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของบริษัทตัวแทนนำเข้า-ส่งออก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ทั้งหมดจำนวน 8 คน และผู้ให้การสัมภาษณ์ จำนวน 13 ราย แยกเป็นลูกค้า 10 คน และเจ้าหน้าที่ด่าน 3 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยขั้นตอนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก และมีจุดดี คือ มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลสูง ซึ่งผู้ให้การสัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้ การวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

^{1,2} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science Surindra Rajabhat University; e-mail : Pannarai242516@gmail.com, kritkanok@sru.ac.th

ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนประชากร (σ) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อตามประเด็นการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี มีระดับการศึกษา ปวส./ปวช. ประสบการณ์ด้านตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 3 – 7 ปีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 -25,000 บาท ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า – ส่งออก มีทั้งหมด 3 ด้าน โดยมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดอยู่ 1 ด้านคือ ด้านกฎระเบียบ มีระดับความคิดเห็นมาก 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติพิธีศุลกากร และด้านการแก้ปัญหา และมีระดับความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการขนส่ง มีทั้งหมด 8 ด้าน โดยมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ความรวดเร็ว รองลงมา คือ การตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า การเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ความปลอดภัยของการขนส่ง และการติดตามสินค้า

คำสำคัญ (Keywords) : ตัวแทนขนส่งสินค้า, พิธีการศุลกากรนำเข้า-ส่งออก, ปัญหาการนำเข้า-ส่งออก, ด้านชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

Abstract

This research aim to study the procedures of import-export customs and the problems found from being an import-export agent at the Thai-Cambodian border in Dan subdistrict, Kap Choeng district, Surin province. The case study is KMT Import Export 888 Co., Ltd. This research use approach quantitative research and qualitative research. Data collected from area in Surin province, which is the location of the import-export agent company. The population used in the research are 8 employees of KMT Import Export 888 Co., Ltd. and 13 interviewees, divided into 10 customers and 3 border officials, selected by purposive sampling, who are key informants. The qualitative research method collects data using in-depth interviews, which have the advantage of high data reliability, and interviewees can provide additional information. Quantitative research uses a questionnaire as the data collection tool, analyzing data with computer software and statistics for data analysis including

percentage, population mean (μ), and population standard deviation (σ). Qualitative research analyzes data based on study topics.

The study results found that most of the samples are female, aged between 20-40 years old, with vocational education diplomas. They have experience in their positions between 3-7 years and an average monthly income of 10,001-25,000 baht. Entrepreneurs have practices regarding import-export customs procedures in 3 aspects. The highest level of opinion is on regulations. There are high opinions in 2 aspects: customs procedures and problem-solving. The overall opinion level is high. For transportation practices, there are 8 aspects. The overall opinion level is high. They can be ranked from most to least as follows : speed, punctuality in transporting goods, preparation of facilities, convenience, safety and expenses, vehicles and transport equipment, transport safety, and goods tracking.

Keywords : freight forwarder, import-export customs procedures, import-export problems, Thai-Cambodian border, Surin province.

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการค้าขายระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการขยายตัวเศรษฐกิจโดยรวมของโลก ทุกประเทศต่างมีการนำเข้าและส่งออกสินค้าไปทั่วโลก ซึ่งผลต่อการเพิ่มค่าจ้างให้คนในประเทศ รายได้จากการนำเข้าส่งออกสินค้ายังสามารถนำเงินเข้าสู่ประเทศได้มากมาย การขนส่งจะขึ้นอยู่กับชนิดสินค้าสินค้าแต่ละชนิด ซึ่งการนำเข้าและส่งออกสินค้า สินค้าแต่ละชนิดจะต้องผ่านกรมศุลกากร ผู้ส่งออกสินค้า - นำเข้า หรือตัวแทนขนส่งสินค้า (Shipping Company) จะต้องทำความเข้าใจเรื่องกระบวนการการขนส่งสินค้า เอกสารที่จะต้องใช้ในการนำเข้าส่งออกสินค้า เข้าใจถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับและปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติของกรมศุลกากรอย่างเคร่งครัด

สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยมีการประกอบธุรกิจการเป็นตัวแทนขนส่งสินค้าเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นสินค้าทางการเกษตร เช่น มันสำปะหลัง มันเส้น เป็นต้น ซึ่งต้องผ่านกระบวนการทางศุลกากร กรมศุลกากรจึงเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดเก็บภาษี การตรวจเอกสารซึ่งในขั้นตอนของการเตรียมเอกสารนี้เป็นขั้นตอนที่ยุงยากที่สุด ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องตรวจเอกสารให้ละเอียดก่อนที่จะนำสินค้าออกเพราะหากสินค้าออกไปแล้วพอลงด่านตรวจ ตรวจสินค้าแล้วพบว่าไม่สอดคล้องกับเอกสารของการขนส่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ ยังรวมถึงการตรวจสินค้าและ

ยังมีสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเข้ามามีบทบาทอีกด้วย การบริการของตัวแทนขนส่งสินค้าก็เป็นอีกหนึ่งส่วนที่ควรให้ความสำคัญ หากมีผู้มาใช้บริการมากขึ้น การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ไม่ควรมองข้าม แต่ก็ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น สุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา จึงมีผู้ประกอบการด้านนำเข้าและส่งออกจำนวนมาก อย่างไรก็ตามจากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า ผู้ประกอบการด้านนำเข้าและส่งออกยังมีอุปสรรคหลายประการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า-ส่งออกสินค้าชายแดนไทย - กัมพูชา ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยเลือกบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ เพื่อประโยชน์กับผู้ประกอบการ ด้านศุลกากร หรือองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินการกระบวนการขั้นตอนของด้านศุลกากร การบริหารจัดการองค์กรหรือบริษัท เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนพิธีศุลกากรในการนำเข้า - ส่งออกสินค้า
2. เพื่อศึกษาปัญหาการนำเข้า-ส่งออกสินค้าของบริษัทเคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด

ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษา เรื่อง ปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า และส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ กรณีศึกษา บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ทั้งหมดจำนวน 8 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 13 ราย แยกเป็นลูกค้า จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ด่านช่องจอม จำนวน 3 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวข้อวิจัย โดยทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เพื่อศึกษาปัญหาของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัย เอกสาร และตำราต่าง ๆ ร่างแบบสอบถาม และร่างแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 หลังจากเครื่องมือการวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามเข้าสู่การวิเคราะห์ข้อมูล และทำการสรุปและอภิปรายผล จัดทำรายงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า-ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แล้วนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ได้หาดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) การตรวจสอบเครื่องมือโดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) เลือกค่าตั้งแต่ .67 ขึ้นไปถึง 1.00 แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.845 สรุปว่าเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยแยกข้อมูลตามวัตถุประสงค์วิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีการนำข้อมูลที่เก็บที่รวบรวมมาได้จะถูกนำมาตรวจสอบความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ก่อน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับการสำรวจโดยแบบสอบถามมาประมวลผลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงานบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ทั้งหมด 11 ด้าน โดยแบ่งเป็น ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ

ด้านการแก้ปัญหา ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ด้านความสะดวกสบาย ด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยประชากร และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามประเด็นการศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 อายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 มีระดับการศึกษา ปวส./ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 25,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน บาท 25,001 – 45,000 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 มีประสบการณ์ในการทำงาน 3 – 7 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า – ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า – ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ ด้านการแก้ปัญหา ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ด้านความสะดวกสบาย ด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่ง แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า-ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัท

เค เอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์โดยรวม

ปัจจัย	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร	4.5	0.37	มาก
ด้านกฎระเบียบ	4.6	0.25	มากที่สุด
ด้านการแก้ปัญหา	4.38	0.40	มาก
ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	3.84	0.50	มาก
ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก	4.17	0.31	มาก
ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง	3.78	0.18	มาก
ด้านการติดตามสินค้า	3.75	0.32	มาก
ด้านความรวดเร็ว	4.31	0.42	มาก
ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย	3.88	0.34	มาก
ด้านความสะดวกสบาย	3.9	0.34	มาก
ด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า	4.28	0.34	มาก
รวม	4.13	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออกรวมถึงปัญหาของบริษัท โดยรวม มีค่า ($\mu = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด 1 ข้อ คือ ด้านกฎระเบียบ มีค่า ($\mu = 4.60$) รองลงมาคือ มีระดับความคิดเห็นมาก 10 ข้อ สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร มีค่า ($\mu = 4.50$) ด้านการแก้ปัญหา มีค่า ($\mu = 4.38$) ความรวดเร็ว มีค่า ($\mu = 4.31$) การตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า มีค่า ($\mu = 4.28$) การเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่า ($\mu = 4.17$) ความสะดวกสบาย มีค่า ($\mu = 3.90$) ความปลอดภัยของการขนส่ง มีค่า ($\mu = 3.78$) และการติดตามสินค้า มีค่า ($\mu = 3.75$) ความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย มีค่า ($\mu = 3.88$) ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง มีค่า ($\mu = 3.84$)

ผลจากการสัมภาษณ์ลูกค้าและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด่านช่องจอม ตำบลบ้านด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของบุคลากรบริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด เกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนของพิธีการศุลกากรนำเข้า-ส่งออก รวมถึงปัญหาของบริษัทนั้น มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ ด้านการแก้ปัญหา ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยของ

การขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ด้านความสะดวกสบาย และด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า ดังบทสัมภาษณ์

“ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติกระบวนการขั้นตอนพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออก ถือว่ายังไม่เอื้อต่อการให้บริการบริษัทหรือผู้ประกอบการ เพราะเนื่องจากขั้นตอนกระบวนการมีการซับซ้อน และพนักงานเดินเอกสารยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญ และความรู้ด้านเอกสารพิธีการศุลกากร และพนักงานจะต้องมีการตรวจสอบเอกสารอย่างละเอียด และถูกต้อง ตามกฎระเบียบของพิธีการศุลกากร โดยเอกสารทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารขนส่งสินค้าจะต้องตรงกัน (เจ้าหน้าที่ด้านคนที่ 1. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านการแก้ปัญหาในการขนส่งสินค้าเข้า-สินค้าออก อาจมีเรื่องไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น สินค้าที่มาจากด่านศุลกากรไม่ต้องตามรายการใบสั่งซื้อ ทำให้เจ้าหน้าที่เสียเวลาในการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งจะทำให้สินค้าล่าช้า ดังนั้นกระบวนการของเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบข้อมูลให้ละเอียด และชัดเจนตามกฎระเบียบของพิธีการศุลกากร และพนักงานบริษัทต้องมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาในตอนที่เกิดปัญหาอย่างทันที (เจ้าหน้าที่ด้านคนที่ 2. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านความรวดเร็ว หรือด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า เห็นว่าในการขนส่งสินค้าเข้า-สินค้าออก อาจมีเรื่องไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น ยานพาหนะไม่พร้อมใช้งาน รถเสียกลางทาง เมื่อส่งสินค้าเสร็จแล้วไม่สามารถกลับเข้าในเขตสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองไม่ทันเวลาที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองระบุไว้ การสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน เป็นต้น ทำให้สินค้าตกค้าง และอยู่ในเขตชายแดน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จึงต้องรีบแก้ไขปัญหาด่วน เพื่อให้ลูกค้าได้สินค้าตามเวลาที่กำหนด (เจ้าหน้าที่ด้านคนที่ 3. สัมภาษณ์ 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ เห็นว่าในการขนส่งสินค้าเข้า-สินค้าออก มีบ้างบางครั้งที่ได้รับสินค้าช้า เช่น พนักงานไม่มีความรู้ในการเดินเอกสาร ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านเอกสารต่าง ๆ ของการขนส่งสินค้าข้ามแดน และจะต้องให้รอบคอบ ตามระเบียบ และจะต้องตรวจเอกสารให้ถูกต้อง และกระบวนการของพิธีการศุลกากร ทั้งเอกสาร และสินค้า และระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดทำให้ลูกค้าได้รับสินค้าไม่ตรงตามกำหนด (ลูกค้าคนที่ 1. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านแก้ปัญหา และด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง เห็นว่าในด้านยานพาหนะนั้น บริษัทที่เป็นตัวแทนเดินเอกสารนั้น จะต้องมีความรู้ และกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวางแผนในเรื่อง ยานพาหนะในการขนส่ง เพื่อความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า พนักงานขับรถจะต้องมีการเตรียมอุปกรณ์การขนส่งสินค้าข้ามแดนยานพาหนะให้เรียบร้อย อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับรถบรรทุก และ

ความปลอดภัยต่าง ๆ ในการขนส่งสินค้าข้ามแดน มีการรู้เวลาด่านเปิด และปิดที่โมง และนำรถบรรทุกไปกลับที่ชั่วโมงในสถานการณ์โควิด 19 (ลูกค้าคนที่ 2. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เห็นว่าในบริษัทที่เป็นตัวแทนต้องอำนวยความสะดวกในการวางระบบพนักงาน และยานพาหนะให้ถูกต้อง ตามระเบียบ เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดต่อลูกค้าที่มาติดต่อ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือ (ลูกค้าคนที่ 3. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง เห็นว่าในบริษัทที่เป็นตัวแทน จะต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ยานพาหนะให้อย่างรอบคอบ และละเอียด เนื่องจากเป็นเขตชายแดน และมีความเสี่ยงเมื่อเกิดรถบรรทุกเสีย ควรประสานงานด่วน และมีรถบรรทุกมาเปลี่ยนอย่างทันที และในสถานการณ์โควิด 19 ทางบริษัทจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในอุปกรณ์การขนส่งสินค้าข้ามแดนยานพาหนะให้อย่างรอบคอบ เนื่องจากเมื่อข้ามพรมแดนแล้ว จะต้องมีการเปลี่ยนพนักงานคนขับรถ เพื่อที่จะต้องนำยานพาหนะข้ามแดนเพื่อนำส่งสินค้าให้กับลูกค้าเขตชายแดน และเมื่อเกิดเหตุการณ์รถบรรทุกเสีย ทางบริษัทจะต้องมีการหารถบรรทุกมาสำรองอย่างเร่งด่วน (ลูกค้าคนที่ 4. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านการติดตามสินค้า พนักงานบริษัทจะต้องมีตัวแทนที่มีความรู้ หรือระบบในบริษัทตัวแทนจะต้องมีการติดตามในระบบการขนส่ง และต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยปัจจุบัน โดยใช้ระบบ GPS : ซึ่งเป็นระบบในการติดตามการขนส่งสินค้า เพื่อให้ทราบเส้นทางในการขนส่งสินค้าข้ามแดน ถ้ามีปัญหาบริษัทสามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลา และมีการรายงานให้บริษัทและลูกค้าทราบข้อมูลอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และระบบฐานเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ และนำเทคโนโลยีระบบ RFID มาใช้บริหารจัดการในบริษัท เพื่อให้การขนส่งที่รวดเร็วทันตามเวลาที่ลูกค้ากำหนด (ลูกค้าคนที่ 5. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านความรวดเร็ว และด้านความปลอดภัย และค่าใช้จ่าย บริษัทจะต้องมีการวางแผน และนโยบายที่ละเอียดและถูกต้องตามกฎระเบียบของพิธีศุลกากร ซึ่งวางแผนในด้านการขนส่งสินค้าให้ทันเวลากับลูกค้า และมีการคำนวณค่าใช้จ่ายต้นทุนให้ต่ำลงที่สุด ในการขนส่งสินค้าข้ามแดนเป็นปริมาณมากสามารถลดต้นทุน และการเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร ยานพาหนะ และสามารถลดค่าใช้จ่าย ของบริษัทได้ และการประสานงานที่ีระหว่างศุลกากรและลูกค้า (ลูกค้าคนที่ 6. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

“ด้านความสะดวกสบาย ด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า ที่เกิดขึ้น ซึ่งสำคัญมาก ทำให้ลูกค้าเชื่อถือ และไว้วางใจจะใช้บริการในครั้งต่อไป โดยจะต้องมีการติดต่อประสานงานกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด และมีการติดต่อประสานทางโทรศัพท์ โอน์ หรือ Facebook (ลูกค้าคนที่ 7. สัมภาษณ์. 12 สิงหาคม 2566)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการนำเข้าและส่งออก กรณีศึกษา บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การปฏิบัติของประสิทธิภาพพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออก ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริษัทมีการกำหนดพนักงานในการรับผิดชอบเอกสารเพื่อใช้ในการปฏิบัติพิธีการขนส่งข้ามแดน พนักงานมีการตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสินค้าถึงปลายทาง มีการป้อนข้อมูลเอกสารลงในระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร รวมถึงมีการติดต่อสื่อสารพูดคุยกับศุลกากรทุกครั้งเพื่อให้เอกสารสมบูรณ์มากที่สุด และดำเนินการชำระค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือค่าภาษีให้ศุลกากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปนี สุขสมประสงค์ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ด้านการปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้า ของสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการปฏิบัติพิธีการ นำเข้าสินค้าของสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง ภายใต้มาตรฐานการบริการศุลกากรไทย ผลการศึกษาพบว่า มีกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้าของสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง ตั้งแต่ผู้นำของเข้าส่งข้อมูลใบขนส่งสินค้าเข้าทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นไปตามมาตรฐานการบริการศุลกากรไทย โดยมีการพัฒนากระบวนการทำงานในการ ให้บริการด้านการปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้าการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร การเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ในการนำเข้าสินค้า มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้นำของเข้าและมีข้อเสนอแนะการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าสินค้า

การปฏิบัติของประสิทธิภาพพิธีการศุลกากรนำเข้า - ส่งออก ด้านกฎระเบียบ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการและกรมศุลกากรต้องทำงานร่วมกันและพูดคุยกัน เพื่อให้ในการส่งสินค้าเข้าและในแต่ละครั้งไม่ให้เกิดปัญหาและให้เป็นไปตามกฎระเบียบ แต่ในบางครั้งมีการสื่อสารที่ผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายหรือปัญหาตามมาบุคคลากรในองค์กรไม่มีความรู้ความสามารถและแก้ไขปัญหาได้ไม่ตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศศิธร ใจมุก (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการขนส่งสินค้าทางถนนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางด้านโลจิสติกส์ให้ทันสมัย เพื่อรองรับสถานการณ์ทางการค้าในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ด้านการขนส่งสินค้าทางถนนในจังหวัดเชียงใหม่และผู้ให้บริการโลจิสติกส์ด้านการ

ขนส่งสินค้าในประเทศไทย 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางด้านโลจิสติกส์ ควรเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ด้านการขนส่งสินค้าทางถนน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน 3) ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติภายในของหน่วยงานรัฐเพื่อลดความซับซ้อนของ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ด้านการขนส่งสินค้าทางถนน

การปฏิบัติของประสิทธิภาพพิธีการศุลกากรนำเข้า – ส่งออก ด้านการแก้ปัญหา ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการส่งสินค้าถึงปลายทาง พนักงานมีการตื่นตัวและพร้อมรับตลอดเวลาเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร อุ่นอินทร์ และฉานนพ สืบพิลา (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้า พบว่า การศึกษาจะได้แนวทางการขนส่งสินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานด้านการขนส่ง การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการ ดำเนินงานขององค์กรและนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อลดต้นทุน และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริการแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบมีการวางแผนการศึกษาเส้นทางสภาพถนนทั้งในไทยและกัมพูชา ที่เป็นเส้นทางขนส่ง พนักงานมีการเลือกใช้ยานพาหนะที่เหมาะสมสำหรับชนิดสินค้า มีการจัดการความเสี่ยง เพื่อช่วยป้องกันความยุ่งยากของงานขนส่งที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลัง และช่วยลดผลกระทบเชิงลบจากการหยุดชะงักหากไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยทางผู้ประกอบมีการให้บริการอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและความปลอดภัย เช่น สภาพรถที่มีสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้ทุกเมื่อทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา ศรีพระบุ และเชษฐา ชำนาญหล่อ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้า ในจังหวัดชลบุรี พบว่า สามารถจัดกลุ่มตัวแปรได้ 7 ปัจจัย ได้แก่ การส่งเสริมการตลาด อัตราการให้บริการที่เหมาะสมการประสานงานและการบริการแบบครบวงจร บุคลากรที่ทำงานอย่างมืออาชีพและเครื่องมือที่มีคุณภาพ การบริการที่มีประสิทธิภาพ มาตรฐานคุณภาพการให้บริการ และ ความปลอดภัยในการทำงาน โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักมากที่สุดซึ่ง ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการผู้ประกอบการขนส่ง คือ ปัจจัยที่ 5 การบริการที่มีประสิทธิภาพรองลงมาคือ ปัจจัยที่ 7 ความปลอดภัยในการทำงาน โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักมากที่สุดต่อการตัดสินใจ เลือกใช้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าในจังหวัดชลบุรีคือ ปัจจัยที่ 5 การบริการที่มีประสิทธิภาพคือ การดูแลสินค้าอย่างปลอดภัย การส่งมอบสินค้าได้ครบถ้วนถูกต้อง และมีความรู้และความ

ชำนาญในการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยที่สำคัญรองลงมาคือ ปัจจัยที่ 7 ความปลอดภัยในการทำงาน คือ อุปกรณ์ทางด้านความปลอดภัยครบถ้วน และสภาพของรถอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน นอกจากนี้ ผลการศึกษาของงานวิจัยยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เลือกใช้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้า โดยพบว่าการบริการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่ถูกค่าพิจารณาให้ความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรก

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดเตรียมค่าผ่านทางให้ครบตลอดทั้งเส้นทางในการขนส่งสินค้าข้ามแดน มีการวางแผนสำรวจเส้นทางสภาพ ดิน ฟ้า อากาศ เพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกในการขนส่งในแต่ละรอบ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดที่จะตามมาทีหลังและทำให้ลูกค้าที่ใช้บริการมีความพึงพอใจ ไวใจ ในการได้รับการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณรัตน์ ภูวพัฒนชัยกิจ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทย พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการด้านความเข้าใจและรับรู้ความต้องการ โดยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องการให้บริการของเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิทำให้ท่านรับรู้ถึงความเป็นมิตรได้ รองลงมา เจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิให้ความใส่ใจในความต้องการของลูกค้าเป็นรายบุคคล ถัดมาเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิให้บริการด้วยความสุภาพ มีอัธยาศัยไมตรีต่อลูกค้า และท่าอากาศยานแห่งนี้แสดงให้เห็นถึงการดูแลและห่วงใยลูกค้าเป็นอย่างดีตามลำดับ

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริษัทมีการใส่ใจต่อดินฟ้าและสภาพอากาศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเดินทาง รวมถึงพนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น บริษัทมีแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการจัดอบรมให้แก่พนักงานแต่ละแผนกรวมถึงพนักงานขับรถขนส่งสินค้า เพื่อพนักงานให้มีความเชี่ยวชาญและเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงาน บริษัทมีการดูแลพนักงานขับรถให้ความพร้อมทั้งการและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร อุ่นอินทร์ และฉานนพ สืบพิลา (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้า พบว่า การศึกษาจะได้แนวทางการขนส่งสินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานด้านการขนส่ง การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการ ผลการศึกษาในการแก้ปัญหาด้านพนักงานขับรถ พบว่า พนักงานขับรถมีความไม่พอใจในด้านของ ค่าตอบแทนที่ได้รับในรูปแบบของเงินเดือน ค่าทำงานล่วงหน้า และผลประโยชน์อื่น ๆ พนักงานขับรถต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทางธุรกิจกับองค์กร นอกจากนี้พนักงานขับรถขาดความ

เข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และมีความต้องการเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม ดังนั้นเพื่อให้พนักงานขับรถมีความมั่นคงในการทำงานมากขึ้น จึงได้กำหนดการสัญญาซื้อขายรถขนส่งสินค้าพนักงานบริษัทต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานขับรถในด้านความปลอดภัยในการทำงานเป็นประจำต่อเนื่อง

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการมีการติดตั้ง GPS ไว้ในรถขนส่งเพื่อตรวจสอบเส้นทางการเดินรถของรถขนส่งสินค้า และตรวจสอบสินค้าและพนักงานขับรถสามารถไปส่งสินค้าถึงปลายทางแล้วหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร สุขเจริญ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าภายในเขตชลบุรีและระยอง กรณีศึกษาบริษัท หทัยจิตร ทรานสปอร์ต จำกัด พบว่า ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงการทำงานตลอดระยะเวลา 3 เดือน ได้นำโปรแกรม (Check Sheet) ระบบ GPS ติดตามรถ การอบรมหรือประชุมพนักงานทุกสัปดาห์ มาช่วยตรวจสอบการขนส่งสินค้า Cutoff เวลาในการส่งมอบสินค้าแต่ละวัน ผลการทำงานขนส่งสินค้าผลการแก้ปัญหา การทำงานมีความเป็นระเบียบและมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ซึ่งดีขึ้นเรื่อย ๆ ประสิทธิภาพในการทำงานการใช้เทคโนโลยีมาช่วย ตั้งแต่เดือนกันยายน - พฤศจิกายน ที่ทำการเก็บข้อมูล การทำงานของรอบในการขนส่ง ลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งในสุดท้ายคือเดือนพฤศจิกายนลดลงถึง 58.33 เปอร์เซ็นต์ จำนวนรอบขนส่งลดลง 44.44 เปอร์เซ็นต์ เวลาในการขนส่งต่อรอบลดลง 29.16 นาที และค่าใช้จ่ายในการขนส่งในเดือนพฤศจิกายนลดลงถึง 47.48 เปอร์เซ็นต์ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุ และการนำเทคโนโลยีโปรแกรมสามารถช่วยได้เพิ่มขึ้นและสามารถแก้ปัญหาการขนส่งสินค้าให้ดีขึ้นลดระยะเวลาในการทำรอบ และลดค่าใช้จ่ายได้ดี

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความเร็ว ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริษัทมีการขนส่งที่รวดเร็วทำให้สามารถส่งสินค้าได้ทันเวลาตามเงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ สามารถตรวจสอบและแก้ปัญหาได้ทันท่วงที มีความรวดเร็วในระบบการติดต่อสื่อสารกับผู้มาใช้บริการ บริษัทจัดตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนและใกล้กรมศุลกากร ทำให้ในการเดินเรื่องเอกสารมีความรวดเร็วกว่าบริษัทอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมทินี สุขสวัสดิ์ และอาทร จิตสุนทรชัยกุล (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการให้บริการขนส่งพัสดุระหว่างบริษัท ไปรษณีย์ไทยจำกัด กับ บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า บริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด มีความพึงพอใจการให้บริการขนส่งพัสดุด้านความเชื่อถือได้ และด้านลักษณะทางกายภาพมากกว่าบริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด อาจเพราะบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด มีมาตรฐานในการให้บริการ และการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอยู่ในระดับสูง ประกอบกับพนักงานปฏิบัติงานด้วยความชำนาญเป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของบริษัท รวมถึงสถานที่ให้บริการมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและมี

ป้ายประชาสัมพันธ์ บอกจุดการให้บริการที่ชัดเจนกว่าบริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด ส่วนบริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด มีความพึงพอใจการให้บริการขนส่งพัสดุด้านการตอบสนองความต้องการทันเวลา ด้านความมั่นใจได้และด้านความเข้าใจและรับรู้ความต้องการ อาจเพราะบริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด มีความรวดเร็วในการขนส่งพัสดุที่ดีกว่า และพนักงานให้บริการด้วยความรวดเร็ว รวมถึงพนักงานมีความเอาใจใส่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยคอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแก่ผู้ใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์และ Call Center ซึ่งจะเน้นการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และพร้อมช่วยเหลือลูกค้าแก้ไขปัญหาเสมอ

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริษัทมีการประหยัดต้นทุนในการขนส่งสินค้า มีการจัดตารางขนส่งเพื่อช่วยประหยัดเวลาการขนส่งและประหยัดค่าใช้จ่าย เวลาในแต่ละรอบการขนส่ง ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้ผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นคือ การซื้อชุดป้องกันเชื้อไวรัส COVID-19 ให้แก่พนักงานขับรถ เพราะมาตรการป้องกันที่เป็นนโยบายจากภาคเอกชนบังคับใช้ และมีการจ้างพนักงานขับรถเพิ่มขึ้น แต่ผู้ประกอบการกลับมีรายได้ลดลงเพราะสินค้าในการขนส่งในแต่ละได้น้อย หรือสินค้าไม่พอตามที่ลูกค้าได้สั่งซื้อ รวมถึง พนักงานขับรถมีความไม่พอใจในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ ที่บริษัทให้แก่พนักงานขับรถ แต่บริษัทก็มีการปรับปรุงและสอบถามความคิดเห็นของพนักงานขับรถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐฉัตร สุนทรานาย (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการขนส่งสินค้า กรณีศึกษาบริษัทสยามนิสทรานส์ จำกัด พบว่า แนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้พนักงานขับรถโดยการให้พนักงานขับรถได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในผลประโยชน์ร่วมกันกับทางบริษัท เพื่อแก้ปัญหาพนักงานขับรถขนส่งสินค้าขาดแรงจูงใจในการทำงาน ผู้วิจัยได้อ้างอิงข้อมูลผลสำรวจความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแผนก Logistics ของพนักงานขับรถขนส่งสินค้า จำนวน 6 คน แสดงให้เห็นว่าพนักงานขับรถค่อนข้างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานรู้สึกมั่นคงในการทำงานในระดับปานกลาง แต่ในขณะเดียวกันพนักงานขับรถค่อนข้างจะไม่พอใจในส่วนของการค่าตอบแทนที่ได้รับในรูปแบบของเงินเดือน ค่าทำงานล่วงเวลา ผลประโยชน์อื่น ๆ รวมถึงสวัสดิการขององค์กร และพนักงานขับรถต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับองค์กรค่อนข้างมาก

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านความสะอาดสบาย ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการมีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยทุ่นแรงในการยก หยิบ จับสินค้า พนักงานในบริษัทมีความรู้และเชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำและการให้บริการ บริเวณรอบๆที่จัดตั้งบริษัทมีความสะอาด สามารถมองเห็นได้ง่าย อยู่ติดถนนเส้นหลัก และอุปกรณ์ที่ใช้ใน

การขนส่งพร้อมใช้งานได้ในทุก ๆ เวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา โตอนันต์ และสุรภา ใต้บ้านกวย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการขนส่งของศูนย์กระจายสินค้าขนาดใหญ่ ในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า ในด้านความสะดวกสบาย ผลการปฏิบัติงานที่มีระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือ รถที่ใช้ในการขนส่งสินค้า มีความสะอาด เรียบร้อย อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ทำให้ไม่ก่อให้เกิดปัญหา ระหว่างการจัดส่ง ดังนั้น ควรมีการตรวจสอบปรับปรุงยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้าสม่ำเสมอ เช่น การดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม รักษาความสะอาดให้ยานพาหนะอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ทำให้ไม่ก่อให้เกิด ปัญหาระหว่างการจัดส่งสินค้า

การปฏิบัติของประสิทธิภาพการขนส่ง ด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริษัทมีความน่าเชื่อถือในสายตาลูกค้าทั้งในประเทศ และนอกประเทศ ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เงื่อนไขที่วางไว้ทุกประการ มีความรวดเร็ว ตรงต่อเวลารวมถึงสามารถตรวจสอบสินค้าได้ทุกเมื่อว่ามี การนำเข้าและส่งออกในแต่ละครั้ง เข้าออกอย่างถูกต้อง โดยไม่ใช้การลักลอบนำเข้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริอร สอนงค์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทส่งออกปลาสดของประเทศไทย พบว่า บริษัทส่งออกปลาสดของประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้า ได้แก่ ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัย ด้านความสะดวกสบาย ด้านความน่าเชื่อถือ และตรงต่อเวลา อยู่ในระดับมากรองลงมา จากปัจจัยด้านการเงิน จะเห็นได้ว่าการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการเลือกใช้ของผู้ประกอบการ ด้วยเช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

ผลการวิจัย ปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า - ส่งออกสินค้าชายแดนไทย รวมถึงปัญหาการนำเข้าส่งออกสินค้า กรณีศึกษา บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจหรือนำไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น หากมีผู้มาใช้บริการมากขึ้น การให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ไม่ควรมองข้าม แต่ก็ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานและการประสานงานให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ ด้านการแก้ปัญหา ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ด้านความสะดวกสบาย และด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า โดยนำหลักการบริหารจัดการ คุณภาพการบริการ และการควบคุมความเสี่ยงมาขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการบริการ ทั้งนี้สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรและจัดสรรทรัพยากรในการเป็นตัวแทนนำเข้า - ส่งออกสินค้าชายแดนไทยแบบมืออาชีพ เพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

การศึกษาข้อมูลและการเตรียมความพร้อม

ด้านการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ด้านกฎระเบียบ ด้านการแก้ปัญหา ด้านยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง ด้านการเตรียมพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยของการขนส่ง ด้านการติดตามสินค้า ด้านความรวดเร็ว ด้านความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย ด้านความสะดวกสบาย และด้านการตรงต่อเวลาในการขนส่งสินค้า

ภาพที่ 1 การเป็นตัวแทนนำเข้า-ส่งออกสินค้าชายแดนไทย แบบมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ได้ทราบถึงขั้นตอนพิธีศุลกากรในการนำเข้า - ส่งออกสินค้า รวมถึงสามารถแก้ปัญหาการนำเข้า-ส่งออก
2. บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจุดแข็ง-จุดอ่อน และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริษัท เพื่อป้องกัน และปรับปรุงแก้ไข ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

3. บริษัท เคเอ็มที อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต 888 จำกัด ควรสนับสนุนสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาที่พบจากการเป็นตัวแทนนำเข้า – ส่งออกสินค้าชายแดนไทย-กัมพูชาในเขตตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ดังนั้น ผู้วิจัย อาจจะทำวิจัยให้ครอบคลุมกับการขนส่งสินค้าข้ามแดนแบบวิธีการอื่น เช่น ทางเรือหรือทางอากาศ เพื่อให้สามารถเพิ่มมรรณะการขนส่งสินค้าข้ามแดนที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของบริษัท เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรศึกษารูกรักอื่น ที่มีการบริหารจัดการธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างการพัฒนาธุรกิจต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

เจ้าหน้าที่ด่านคนที่ 1. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.

เจ้าหน้าที่ด่านคนที่ 2. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.

เจ้าหน้าที่ด่านคนที่ 3. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.

ฐาปณี สุขสมประสงค์ และคณะ. (2561). กระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้าน

การปฏิบัติพิธีการนำเข้าสินค้า ของสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์

ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประภากร สุขเจริญ. (2562). การเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าภายในเขตชลบุรีและระยอง

กรณีศึกษา บริษัทหทัยจิตร ทรานสปอร์ต จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประภากร อุ๋นอินทร์ และณานนพ สืบพิลา. (2562). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ

การขนส่งสินค้า.” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6.

วันที่ 30 มีนาคม 2562. หน้า 227-232. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.

- พัชรา ศรีพระบุ และเชษฐา ชำนาญหล่อ. (2563). “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกให้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้า ในจังหวัดชลบุรี.” **วารสารวิศวกรรมศาสตร์ราชชมงคลธัญบุรี**. 19(1) : 55-66.
- มัลลิกา โตอนันต์ และสุรภา ไถ่บ้านกวย. (2562). “การศึกษาประสิทธิภาพการขนส่งของศูนย์กระจายสินค้าขนาดใหญ่ ในเขตจังหวัดนนทบุรี.” **บทความวิชาการค้นคว้าอิสระโครงการพิเศษ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. 1-13.
- เมทินี สุขสวัสดิ์ และอาทร จิตสุนทรชัยกุล. (2562). “เปรียบเทียบการให้บริการขนส่งพัสดุระหว่างบริษัท ไปรษณีย์ไทยจำกัด กับ บริษัทเคอรี่เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.” **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**. 8(1) : 244-260.
- รัฐฉัตร สุนทรธาย. (2557). **การศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน การขนส่งสินค้ากรณีศึกษา บริษัท สยาม นิสทรานส์ จำกัด**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ลูกค้าคนที่ 1. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 2. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 3. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 4. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 5. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 6. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- ลูกค้าคนที่ 7. (2566, สิงหาคม 12). สัมภาษณ์.
- วินรัตน์ ภูวพัฒน์ชัยกิจ. (2559). **คุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการชาวไทย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศศิธร ใจมุก. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ด้านการขนส่งสินค้าทางถนนในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศิริอร สอนงค์. (2562). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกให้ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทส่งออกปลาสดของไทย.” **วารสารปัญญาภิวัฒน์**. 11(1) : 79-90.

ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา :

แนวทางการจัดการและความท้าทาย

Strategic Collaboration for Enhancing Educational Quality : Management Approaches and Challenges

สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี¹ สาธกา ตาลชัย² และ สันญา เคนาภูมิ^{3*}

Suwattanapong Romsri¹ Sathaka Tanchai² and Sanya Kenaphoom³

Received : February 20, 2024; Revised : June 14, 2024; Accepted : June 16, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาคุณภาพสูงจะวางรากฐานสำหรับการเติบโตที่ครอบคลุม ความยุติธรรมทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการเตรียมผู้เรียนด้วยความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็นในการนำทางในโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงถึงกันมากขึ้น ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษามีพื้นฐานมาจากการยอมรับความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลายแง่มุมที่ระบบการศึกษาทั่วโลกเผชิญอยู่ ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษายังสอดคล้องกับเป้าหมายที่กว้างขึ้นในด้านการทำงานร่วมกันทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเสริมพลังในเครือข่ายองค์กรการศึกษา การวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวทางความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ด้านการศึกษา ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและอุตสาหกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบัน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และ ความร่วมมือข้ามภาคส่วน 2) กลยุทธ์การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน ได้แก่ ความเป็นผู้นำและการกำกับดูแล การจัดสรร

¹ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม; Mahasarakham Provincial Education Office;
e-mail : sornortom@gmail.com

² สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด; Roi Et Secondary Educational Service Area
Office; e-mail: sathaka101@gmail.com

^{3*}มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; Rajabhat Maha Sarakham University, Corresponding,
e-mail: zumsa_17@hotmail.com

ทรัพยากรและการจัดการ การสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูล และการติดตามและประเมินผล 3) ความท้าทายและอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบัน พลวัตของพลังอำนาจและการจัดตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัญหาด้านเงินทุน กรอบกฎหมายและข้อบังคับ และ ความยั่งยืนและความมุ่งมั่นระยะยาว

คำสำคัญ (Keywords) : ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์, การยกระดับคุณภาพการศึกษา, แนวทางการจัดการ, ความท้าทาย

Abstract

High-quality education lays the foundation for inclusive growth, social justice and sustainable development by equipping learners with the knowledge, skills, and values needed to navigate an increasingly complex and interconnected world. Strategic cooperation in education is based on acknowledging the complex and multifaceted challenges facing education systems around the world. Strategic cooperation in education is also consistent with broader goals of social cohesion, economic development and sustainable development. The purpose of this study is to study strategic cooperation issues to raise the quality of education. This study is a study of academic documents related to empowerment in educational organization networks. Analysis by means of content analysis. The results of the study found that 1) Guidelines for strategic cooperation in education were; Government-Industry Partnerships, Inter-Institutional Collaborations, Public-Private Partnerships (PPP), and Cross-Sector Partnerships. 2) Management strategies to increase collaboration efficiency were; Leadership and Governance, Resource Allocation and Management, Communication and Information Sharing, and Monitoring and Evaluation. 3) Challenges and obstacles to effective collaboration were Cultural and Institutional Differences, Power Dynamics and Stakeholder Alignment, Resource Constraints and Funding Issues, Legal and Regulatory Frameworks, and Sustainability and Long-Term Commitment.

Keywords : Strategic Cooperation, Improving Educational Quality, Management Approaches, Challenges

บทนำ (Introduction)

คุณภาพการศึกษามีความสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของบุคคลและการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการเติบโตในบริบทต่าง ๆ มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดแบบเดิม เช่น อัตราการลงทะเบียนและอัตราการสำเร็จการศึกษา ไม่เพียงพออีกต่อไป จึงต้องมุ่งเน้นการวัดคุณภาพแบบองค์รวม รวมถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ ประสิทธิภาพของครู ความเกี่ยวข้องของหลักสูตร และการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียมกัน การยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับรัฐบาล ผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วโลก (World Bank, 2019; UNESCO, 2020; OECD, 2018; UNICEF, 2021) การลงทุนในคุณภาพการศึกษาให้ผลตอบแทนสูงในด้านความเป็นอยู่ที่ดี การทำงานร่วมกันทางสังคม และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ การศึกษาคุณภาพสูงช่วยให้บุคคลตระหนักถึงศักยภาพ ส่งเสริมนวัตกรรม ผลผลิต และการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่การขาดคุณภาพการศึกษาทำให้เกิดวงจรความยากจน ความไม่เท่าเทียม และความล้าหลัง การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นทางศีลธรรมและเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตของสังคมและชุมชนโลก (Hanushek, 2021; Hanushek & Woessmann, 2015; Barro & Lee, 2013; UNDP, 2020)

การเพิ่มคุณภาพการศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของบุคคล ชุมชน และประเทศในศตวรรษที่ 21 การศึกษาคุณภาพสูงวางรากฐานสำหรับการเติบโตที่ครอบคลุม ความยุติธรรมทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจัดเตรียมผู้เรียนด้วยความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็น ความพยายามในการยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงต้องได้รับการจัดลำดับความสำคัญผ่านนโยบายที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ แนวปฏิบัติเชิงนวัตกรรม และความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ (UNESCO, 2020; Hanushek & Woessmann, 2015; Barro & Lee, 2013)

ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษามีต่อการแก้ไขความท้าทายที่ซับซ้อน ซึ่งไม่มีสถาบันใดสามารถจัดการได้เพียงลำพัง การร่วมมือกันระหว่างรัฐบาล สถาบันการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ช่วยรวบรวมทรัพยากรและแบ่งปันความรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์สำหรับผู้เรียนทุกคน (Bryk et al., 2015; Baker et al., 2016) ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษามีต่อการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมและช่องว่างความสำเร็จ ด้วยการร่วมมือกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถจัดการอุปสรรคเชิงระบบและใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ ๆ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้และเตรียมผู้เรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 (Bryk et al., 2015; Baker et al., 2016; Fullan, 2014)

นอกจากนี้ ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษายังได้รับแรงบันดาลใจจากการยอมรับว่าปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา ช่องว่างความสำเร็จ และความพร้อมของกำลังคน จำเป็นต้องมีโซลูชันที่ครอบคลุมและบูรณาการ ซึ่งก้าวข้ามขอบเขตและไซโลแบบดั้งเดิม (Bryk et al., 2015) ด้วยการทำงานร่วมกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถจัดการกับอุปสรรคที่เป็นระบบและสาเหตุที่แท้จริงที่ขัดขวางความก้าวหน้าทางการศึกษา เช่น ความยากจน การเลือกปฏิบัติ ทรัพยากรไม่เพียงพอ และการฝึกอบรมครูที่ไม่เพียงพอ (Baker et al., 2016) นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิธีการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ และแนวทางการสอนใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้และเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 (Fullan, 2014) ด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม การทดลอง และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมกันเชิงกลยุทธ์ช่วยให้นักการศึกษาและสถาบันต่าง ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับความต้องการและความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงไปในภูมิทัศน์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษายังสอดคล้องกับเป้าหมายที่กว้างขึ้นในด้านการทำงานร่วมกันทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Fullan, 2014) การศึกษาไม่เพียงแต่เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการขับเคลื่อนทางสังคม การเติบโตทางเศรษฐกิจ และธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตย (UNESCO, 2020) ด้วยการทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและความเท่าเทียม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถส่งเสริมการรวมทางสังคมมากขึ้น ลดความไม่เท่าเทียมกัน และเพิ่มโอกาสสำหรับสมาชิกทุกคนในสังคมที่จะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในชีวิตทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม (Baker et al., 2016) นอกจากนี้ ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นระหว่างการศึกษาและภาคส่วนอื่น ๆ เช่น การดูแลสุขภาพ ธุรกิจ และรัฐบาล ช่วยให้เกิดแนวทางข้ามภาคส่วนเพื่อจัดการกับความท้าทายที่เชื่อมโยงถึงกัน เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ การขาดแคลนแรงงาน และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Bryk et al., 2015) ด้วยการทำลายไซโลและส่งเสริมความร่วมมือแบบสหวิทยาการ ความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในด้านการศึกษามีส่วนทำให้เกิดแนวทางแบบองค์รวมและบูรณาการมากขึ้นในการพัฒนาสังคม

วัตถุประสงค์การศึกษา

วัตถุประสงค์ของบทความนี้คือเพื่อให้การตรวจสอบความร่วมมือเชิงกลยุทธ์อย่างครอบคลุมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจแนวทาง กลยุทธ์ การจัดการ ความท้าทาย และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เกี่ยวข้องกับความพยายามร่วมกันในด้านการศึกษา

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดยการสังเคราะห์วรรณกรรมที่มีอยู่และหลักฐานเชิงประจักษ์ การทบทวนพหุวิทยาการที่จะชี้แจงรากฐานทางทฤษฎีและผลกระทบเชิงปฏิบัติของความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ สำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา นักวิจัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในสาขาการศึกษา ขอบเขตของการทบทวนครอบคลุมรูปแบบความร่วมมือที่หลากหลาย รวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบัน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และความร่วมมือข้ามภาคส่วน นอกจากนี้ การทบทวนจะตรวจสอบแนวทางการจัดการเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ระบุอุปสรรคและความท้าทายที่พบในโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกัน และเน้นย้ำกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จและแนวทางปฏิบัติที่เป็นนวัตกรรม

แนวทางความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ด้านการศึกษา

1. ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและอุตสาหกรรม (Government-Industry Partnerships)

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรมมีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการศึกษา เช่น ในสิงคโปร์ รัฐบาลร่วมกับ Google และ Microsoft จัดหาเครื่องมือดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอน ส่วนในฟินแลนด์ รัฐบาลร่วมกับ Nokia บูรณาการเทคโนโลยีมือถือเข้ากับการสอน ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือนี้สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมและปรับปรุงการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tan, 2019; Hyvönen & Haavisto, 2016) การร่วมมือระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรมในด้านการศึกษามีประโยชน์ แต่ก็เป็นที่ท้าทาย เช่น ความเสี่ยงในการค้าและการแปรรูปการศึกษา และความไม่สมดุลของอำนาจอาจเป็นปัญหา แม้จะมีความท้าทายเหล่านี้ การวางแผนอย่างรอบคอบ โครงสร้างการกำกับดูแลที่ชัดเจน และการสื่อสารที่โปร่งใสสามารถช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มผลประโยชน์จากความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรม (Baker et al., 2016; Sellar & Hogan, 2014; Davies & Williamson, 2019)

2. ความร่วมมือระหว่างสถาบัน (Inter-Institutional Collaborations)

ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษามีลักษณะต่าง ๆ เช่น การรวมตัวกันและพันธมิตรระหว่างสถาบัน เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมนวัตกรรม เช่น Five College Consortium ในรัฐแมสซาชูเซตส์ที่รวบรวมวิทยาลัยศิลปศาสตร์ห้าแห่งเพื่อเสนอโปรแกรมการศึกษาร่วมกัน และ University Innovation Alliance (UIA) ที่รวมมหาวิทยาลัยวิจัยสาธารณะ 11 แห่งในสหรัฐอเมริกา เพื่อปรับปรุงอัตราการสำเร็จการศึกษาและส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนผ่านการแทรกแซงด้วยข้อมูลและเครือข่ายการเรียนรู้แบบเพื่อน การร่วมมือเช่นนี้ช่วยให้สถาบันการศึกษาใช้ประโยชน์จาก

ความเชี่ยวชาญร่วมกันเพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่ยากต่อการบรรลุเป็นรายบุคคลได้ดีขึ้น (Kezar & Lester, 2011; Cohen, 2017; Boggs, 2017) นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างสถาบันช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถแบ่งปันทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สถาบันต่าง ๆ สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ และบริการเฉพาะทางที่อาจเกินขีดความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น การร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์วิจัยหรือห้องปฏิบัติการ หรือการสร้างสมาคมเพื่อแบ่งปันความเชี่ยวชาญของคณาจารย์และเสนอหลักสูตรหรือโปรแกรมร่วมในสาขาที่มีความสนใจร่วมกัน การรวมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดลดความซ้ำซ้อนของความพยายาม และเพิ่มผลกระทบโดยรวมของความคิดริเริ่มของพวกเขา (Bozeman & Boardman, 2014; Kezar & Lester, 2011; Cohen, 2017; Bozeman & Boardman, 2014)

3. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships: PPP)

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในด้านการศึกษาคือเป็นการร่วมลงทุนเพื่อปรับปรุงคุณภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษา บทบาทของเอกชนภายใน PPP อาจแตกต่างกันอย่างกว้างขวาง โดยครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การออกแบบหลักสูตร และการบูรณาการเทคโนโลยี ภาคเอกชนรวมถึงองค์กร มูลนิธิ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และกิจการเพื่อสังคมทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขความท้าทายและช่องว่างทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าถึง ความเท่าเทียม และคุณภาพ (Chakroun และ Tilak, 2017; Bruns, Filmer, & Patrinos, 2011) การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการศึกษาสามารถเสริมประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ และการตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ซึ่งช่วยปรับปรุงการกำกับดูแล การจัดการ และการส่งมอบบริการ แม้จะยังมีความคิดกันอยู่ว่าการเข้ามาของเอกชนในด้านการศึกษามีข้อผิดพลาดและข้อขัดแย้งบางประการ แต่เมื่อวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบ PPP สามารถควบคุมจุดแข็งของทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อปรับปรุงที่ยั่งยืนและปรับขนาดได้ในผลลัพธ์ทางการศึกษา (Verges, Lubinski, & Steiner-Khamsi, 2016; Muralidharan & Sundararaman, 2011)

กรณีศึกษาทั่วโลกหลายแห่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงหลากหลายของโครงการ PPP ในการศึกษาและผลกระทบของมัน ตัวอย่างเช่น ในอินเดีย มูลนิธิ Akshaya Patra ร่วมมือกับรัฐบาลในโครงการมื้อเที่ยงฟรีที่มุ่งเพิ่มการลงทะเบียน การเข้าเรียน และผลการเรียนรู้ด้วยการเตรียมอาหารที่มีคุณค่าให้กับเด็กนักเรียน ในกานา โครงการ Partnership Schools for Liberia (PSL) ร่วมกับ Bridge International Academies เน้นการปรับปรุงผลการเรียนรู้โดยการจ้างผู้บริหารโรงเรียนของรัฐให้กับผู้ประกอบการเอกชน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงศักยภาพของ PPP ในการแก้ไขความท้าทายในการศึกษา ทั้งนี้การวางแผนอย่างรอบคอบ การติดตามและประเมินผล

และโครงสร้างการกำกับดูแลที่โปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญในการให้ความสำเร็จและความยั่งยืนในโครงการริเริ่ม PPP ในการศึกษา (Bruns et al., 2011; Tooley & Dixon, 2019)

4. ความร่วมมือข้ามภาคส่วน (Cross-Sector Partnerships)

ความร่วมมือข้ามภาคในการศึกษาเชื่อมโยงภาคการศึกษาและภาคอื่น ๆ เพื่อจัดการกับความท้าทายและปรับปรุงผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและบริษัท เทคโนโลยีเพิ่มคุณค่าในการเรียนรู้ด้วยการใช้ประโยชน์จากมุมมองและทรัพยากรต่าง ๆ ในการพัฒนาโซลูชันเชิงนวัตกรรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์สำหรับผู้เรียน (Bryson et al., 2014; Adelman & Taylor, 2018; Penuel & Gallagher, 2017) ความร่วมมือข้ามภาคในการศึกษาสร้างผลประโยชน์ร่วมกันและการทำงานร่วมกันสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ช่วยส่งเสริมความร่วมมือแรงงานและเส้นทางอาชีพสำหรับนักเรียน พัฒนาบุคลากรที่ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม และสนับสนุนนโยบาย ความพยายาม และการระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงระบบการศึกษาและชุมชน (Bryson et al., 2014; Huddleston, 2019; Adelman & Taylor, 2018; Adelman & Taylor, 2018)

- 1. ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและอุตสาหกรรม (Government-Industry Partnerships)
- 2. ความร่วมมือระหว่างสถาบัน (Inter-Institutional Collaborations)
- 3. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships: PPP)
- 4. ความร่วมมือข้ามภาคส่วน (Cross-Sector Partnerships)

ภาพที่ 1 แนวทางความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ด้านการศึกษา

กลยุทธ์การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน

1. ความเป็นผู้นำและการกำกับดูแล (Leadership and Governance)

ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือภายในและระหว่างองค์กรการศึกษา พวกเขาปลูกฝังวิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความมุ่งมั่นและการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงแสดงความเข้าใจ สนใจ และสามารถเพิ่มศักยภาพของผู้อื่นได้ พวกเขาส่งเสริมวัฒนธรรมของความไว้วางใจ นวัตกรรม และความเป็นเจ้าของร่วมกัน แบบจำลองความเป็นผู้นำแบบกระจายความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ พวกเขาสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการดำเนินการร่วมกันและผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับความร่วมมือด้านการศึกษาได้ (Huxham & Vangen, 2013; Avolio & Gardner, 2005; Spillane, Halverson, & Diamond, 2004; Bryson et al., 2014)

โครงสร้างการกำกับดูแลและกระบวนการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือด้านการศึกษา โครงสร้างที่ชัดเจนสร้างบทบาท ความรับผิดชอบ และกลไกความรับผิดชอบระหว่างพันธมิตร เพื่อเกิดความโปร่งใส ยุติธรรม และสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมกัน โมเดลการกำกับดูแลการทำงานร่วมกันส่งเสริมการไม่แบ่งแยก ความเท่าเทียม และความไว้วางใจในความพยายามในการทำงานร่วมกัน กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในมุมมอง ความเชี่ยวชาญและความสนใจของตน ส่งเสริมความเป็นเจ้าของและการยอมรับสำหรับความคิดริเริ่มในการทำงานร่วมกัน (Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008; Huxham & Vangen, 2013; Bryson et al., 2014)

2. การจัดสรรทรัพยากรและการจัดการ (Resource Allocation and Management)

การพิจารณาทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรและการจัดการภายในความร่วมมือด้านการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างมีกลยุทธ์ เช่น เงินทุน เงินช่วยเหลือ และการบริจาคเพื่อสนับสนุนความคิดริเริ่มในการทำงานร่วมกันที่สอดคล้องกับเป้าหมายและลำดับความสำคัญร่วมกัน ทรัพยากรบุคคล รวมถึงเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และความเชี่ยวชาญ มีบทบาทสำคัญในความพยายามในการทำงานร่วมกัน โดยต้องมีการวางแผนและการประสานงานอย่างรอบคอบเพื่อให้แน่ใจว่ามีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่จำเป็นในหมู่หุ้นส่วน ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันอาจเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายซึ่งมีระดับทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกัน การจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนระยะยาวในการสร้างขีดความสามารถ การพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐาน และการวางแผนความยั่งยืน เพื่อให้มั่นใจถึงความยืดหยุ่นและประสิทธิผลของความคิดริเริ่มในการทำงานร่วมกันเมื่อเวลาผ่านไป (Bryson et al., 2014; Huxham & Vangen, 2013; Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008)

การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรภายในความร่วมมือด้านการศึกษากลับมาเกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิผลและผลกระทบของทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงสุด โดยใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาดและขอบเขตด้วยการรวบรวมทรัพยากร แบ่งปันต้นทุน และประสานงานกิจกรรมระหว่างพันธมิตรเพื่อลดความซ้ำซ้อน ปรับปรุงกระบวนการ และบรรลุการประหยัดต้นทุน กลยุทธ์การตัดสินใจตามหลักฐานเชิงประจักษ์และการจัดการแบบปรับตัวช่วยให้คู่ค้าสามารถประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การจัดสรรทรัพยากรและระบุพื้นที่สำหรับการปรับปรุง ด้วยการใช้นแนวทางการทำงานร่วมกันในการจัดสรรและการจัดการทรัพยากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร เพิ่มความสามารถในการปรับขนาดและความยั่งยืนของโครงการ และเพิ่มผลกระทบโดยรวมของความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษา (Huxham & Vangen, 2013; ยาว (Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008)

3. การสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูล (Communication and Information Sharing)

การสื่อสารที่โปร่งใสส่งเสริมความไว้วางใจ และความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน นวัตกรรม และการแก้ปัญหา การสื่อสารที่โปร่งใสช่วยชี้แจงบทบาท ความคาดหวัง และความรับผิดชอบระหว่างคู่ค้า และลดความเข้าใจผิด ความขัดแย้ง และความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ผิดพลาดหรือขาดความชัดเจน การส่งเสริมความโปร่งใสในการสื่อสาร ความร่วมมือด้านการศึกษามีการสร้าง ความไว้วางใจ เพิ่มความรับผิดชอบ และส่งเสริมความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายและผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน (Ansell & Gash, 2008; Huxham & Vangen, 2013)

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นแง่มุมสำคัญของการสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลภายในความร่วมมือด้านการศึกษา เทคโนโลยีนำเสนอเครื่องมือและแพลตฟอร์มเพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน และแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่กระจัดกระจายทางภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ แพลตฟอร์มการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์และที่เก็บเอกสารที่ใช้ร่วมกันยังอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้เอกสารร่วมกัน และการควบคุมเวอร์ชัน นอกจากนี้ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียและฟอรัมออนไลน์ยังเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างเปิดเผย แบ่งปันความคิด และขอคำติชมจากชุมชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง ด้วยการควบคุมพลังของเทคโนโลยีเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลความร่วมมือ

ทางการศึกษาสามารถเอาชนะอุปสรรคในการสื่อสาร ปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมนวัตกรรมและการสร้างความรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008; Huxham & Vangen, 2013; Bryson et al., 2014)

4. การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การสร้างตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการติดตามและประเมินประสิทธิผลและผลกระทบของโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกันในด้านการศึกษา สร้างกรอบในการประเมินความก้าวหน้า การวัดผลลัพธ์ และการระบุพื้นที่สำหรับการปรับปรุง เป้าหมาย และมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าด้วยการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จชัดเจนและวัดผลได้ การวัดผลการปฏิบัติงานอาจรวมถึงการวัดผลเชิงปริมาณเช่น คะแนนความสำเร็จของนักเรียน อัตราการสำเร็จ การศึกษา หรือจำนวนการลงทะเบียน หรือตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพเช่น ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ระดับการมีส่วนร่วม และประสิทธิผลของโปรแกรม การใช้เกณฑ์มาตรฐานช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตนกับมาตรฐานอุตสาหกรรม และข้อมูลในอดีต โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องและพื้นที่สำหรับการปรับปรุง การสร้างตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานช่วยให้ความร่วมมือทางการศึกษาสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมของความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการตัดสินใจตามหลักฐานเชิงประจักษ์ ขับเคลื่อนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008; Huxham & Vangen, 2013) การปรับปรุงผ่านกลไกผลตอบรับเป็นส่วนสำคัญของการติดตามและประเมินผลในความร่วมมือด้านการศึกษา ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับข้อมูล วิเคราะห์ และดำเนินการตามผลตอบรับจากแหล่งต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความร่วมมือและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ในการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของนักเรียน (Bryson et al., 2014; Ansell & Gash, 2008; Huxham & Vangen, 2013; Bryson et al., 2014)

แผนภาพที่ 2 กลยุทธ์การจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน

ความท้าทายและอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบัน (Cultural and Institutional Differences)

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบันมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพลวัตของความร่วมมือด้านการศึกษา ความแตกต่างเหล่านี้ครอบคลุมถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมองค์กรที่หลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อรูปแบบการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ และแนวทางการทำงานร่วมกัน (Bryson et al., 2014) ตัวอย่างเช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับลำดับชั้น อำนาจ และปัจเจกนิยมกับลัทธิรวมกลุ่มอาจส่งผลกระทบต่อวิธีที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับรู้ถึงความเป็นผู้นำ เจรจาต่อรองพลวัตของอำนาจ และสร้างความไว้วางใจภายในโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกัน (Ansell & Gash, 2008) นอกจากนี้ ความแตกต่างทางสถาบัน เช่น โครงสร้างการกำกับดูแล กลไกความรับผิดชอบ และแนวทางปฏิบัติในการจัดสรรทรัพยากรอาจสร้างความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายการประสานงานกิจกรรม และการจัดการความคาดหวังระหว่างพันธมิตร (Huxham & Vangen, 2013) ด้วยการรับรู้และจัดการกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบัน ความร่วมมือทางการศึกษาสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมของการไม่แบ่งแยก ความเคารพ และความชื่นชมในความหลากหลาย ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเพื่อบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ร่วมกัน

2. พลวัตของพลังอำนาจและการจัดตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Power Dynamics and Stakeholder Alignment)

พลวัตของอำนาจและการจัดตำแหน่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของความร่วมมือด้านการศึกษาศึกษา พลวัตของอำนาจหมายถึงการกระจายอำนาจ อิทธิพล และทรัพยากรระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสามารถกำหนดกระบวนการตัดสินใจ การจัดสรรทรัพยากร และการกระจายผลประโยชน์และภาระภายในความร่วมมือ (Bryson et al., 2014) การจัดแนวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับการบรรลุฉันทามติ ความเข้าใจร่วมกัน และความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายซึ่งมีความสนใจ ลำดับความสำคัญ และมุมมองที่แตกต่างกัน (Ansell & Gash, 2008) ความไม่สมดุลของอำนาจและผลประโยชน์ที่แตกต่างกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ความตึงเครียด และความท้าทายในการบรรลุความสอดคล้องและความร่วมมือภายในโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกัน (Huxham & Vangen, 2013) ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับความร่วมมือด้านการศึกษาศึกษาในการจัดการกับพลวัตของอำนาจในเชิงรุก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน และสร้างความไว้วางใจและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการสื่อสารที่โปร่งใส กระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุม และกลไกสำหรับการแก้ไขข้อขัดแย้ง (Bryson et al., 2014)

3. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัญหาด้านเงินทุน (Resource Constraints and Funding Issues)

ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัญหาด้านเงินทุนก่อให้เกิดความท้าทายที่สำคัญสำหรับความร่วมมือด้านการศึกษาศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่มีทรัพยากรทางการเงิน คน และโครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด ความร่วมมือทางการศึกษาศึกษามักเผชิญกับความต้องการทรัพยากรที่หายากที่แข่งขันกัน รวมถึงเงินทุน เวลาของเจ้าหน้าที่ ความเชี่ยวชาญ และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งอาจขัดขวางการดำเนินการและความยั่งยืนของโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกัน (Bryson et al., 2014) นอกจากนี้ ความผันผวนของแหล่งเงินทุน การตัดงบประมาณ และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจอาจทำให้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรรุนแรงขึ้น และสร้างความไม่แน่นอนและความไม่มั่นคงภายในความร่วมมือ (Ansell & Gash, 2008) ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องสำรวจกลไกทางการเงินที่เป็นนวัตกรรม กระจายแหล่งเงินทุน และใช้ประโยชน์จากการบริจาคและทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันเพื่อเพิ่มผลกระทบและความยั่งยืนของความพยายามในการทำงานร่วมกัน (Huxham & Vangen, 2013) ด้วยการใช้แนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร จัดลำดับความสำคัญของการแทรกแซงที่มีผลกระทบสูง และส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรการกุศล ธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐ

ความร่วมมือด้านการศึกษาศาสตร์สามารถบรรเทาข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเพิ่มขีดความสามารถเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์และวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

4. กรอบกฎหมายและข้อบังคับ (Legal and Regulatory Frameworks)

กรอบกฎหมายและข้อบังคับกำหนดสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานสำหรับความร่วมมือด้านการศึกษาศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างการกำกับดูแล กระบวนการตัดสินใจ และกลไกความรับผิดชอบความร่วมมือด้านการศึกษาศาสตร์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมายและข้อบังคับที่ซับซ้อน รวมถึงกฎหมาย นโยบาย และข้อตกลงตามสัญญาที่ควบคุมประเด็นต่าง ๆ เช่น สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ความรับผิดชอบ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และความรับผิดชอบ (Bryson et al., 2014) นอกจากนี้ ความแตกต่างในกรอบกฎหมายข้ามเขตอำนาจศาลหรือภาคส่วนต่าง ๆ อาจสร้างความท้าทายในการปรับแนวปฏิบัติ การแก้ไขข้อพิพาท และรับรองการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่บังคับใช้ (Ansell & Gash, 2008) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างโครงสร้างการกำกับดูแลที่ชัดเจน ทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ และขอคำแนะนำทางกฎหมายเพื่อจัดการกับความซับซ้อนทางกฎหมายและกฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพ (Huxham & Vangen, 2013) ด้วยการจัดการข้อพิพาทด้านกฎหมายและกฎระเบียบในเชิงรุก ความร่วมมือทางการศึกษาศาสตร์สามารถลดความเสี่ยง เพิ่มความรับผิดชอบ และสร้างกรอบทางกฎหมายที่สนับสนุนสำหรับโครงการริเริ่มการทำงานร่วมกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้

5. ความยั่งยืนและความมุ่งมั่นระยะยาว (Sustainability and Long-Term Commitment)

ความยั่งยืนและความมุ่งมั่นในระยะยาวคือข้อพิจารณาที่สำคัญสำหรับความสำเร็จและผลกระทบของความร่วมมือด้านการศึกษาศาสตร์ ความยั่งยืนนำมาซึ่งความสามารถของหุ้นส่วนในการรักษากิจกรรมของพวกเขา บรรลุผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Bryson et al., 2014) ความมุ่งมั่นระยะยาวเกี่ยวข้องกับการอุทิศ ความพากเพียร และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรักษาความพยายามในการทำงานร่วมกันนอกเหนือจากระยะเริ่มต้นของการดำเนินการ (Ansell & Gash, 2008) การบรรลุความยั่งยืนจำเป็นต้องจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงความมั่นคงด้านเงินทุน การสร้างขีดความสามารถ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างแนวทางปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน (Huxham & Vangen, 2013) ความร่วมมือด้านการศึกษาศาสตร์จะต้องลงทุนในการสร้างขีดความสามารถขององค์กร ส่งเสริมความต่อเนื่องของความเป็นผู้นำ และปลูกฝังวัฒนธรรมของการทำงานร่วมกันและความเป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มั่นใจถึงความสำเร็จในระยะยาวและผลกระทบของความคิดริเริ่มในการทำงานร่วมกัน (Bryson et al., 2014) ด้วยการจัดลำดับความสำคัญของความยั่งยืนและความมุ่งมั่นในระยะยาว ความร่วมมือทางการศึกษาศาสตร์สามารถเพิ่ม

ประสิทธิภาพ ความยืดหยุ่น และศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสูงสุด ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระบบการศึกษาและผลลัพธ์

1. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบัน (Cultural and Institutional Differences)

2. พลวัตของพลังอำนาจและการจัดตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Power Dynamics and Stakeholder Alignment)

3. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัญหาด้านเงินทุน (Resource Constraints and Funding Issues)

4. กรอบกฎหมายและข้อบังคับ (Legal and Regulatory Frameworks)

5. ความยั่งยืนและความมุ่งมั่นระยะยาว (Sustainability and Long-Term Commitment)

แผนภาพที่ 3 ความท้าทายและอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป (Conclusion)

สรุปข้อค้นพบและข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญ : การจัดการความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การค้นพบที่สำคัญเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับรู้และจัดการกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถาบัน การนำทางพลวัตของอำนาจและการจัดตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัญหาด้านเงินทุน การนำทางกรอบกฎหมายและข้อบังคับ และจัดลำดับความสำคัญของความยั่งยืนและความมุ่งมั่นในระยะยาว การทบทวนนี้ตอกย้ำความซับซ้อนของความร่วมมือด้านการศึกษาและความจำเป็นในการใช้กลยุทธ์เชิงรุกเพื่อรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสในการปรับปรุงคุณภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษา

ผลกระทบต่อผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย : การศึกษานี้มีนัยสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการศึกษา ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมของนโยบายที่สนับสนุน จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และสร้างกรอบกฎหมายและข้อบังคับที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันและนวัตกรรมในด้านการศึกษา นักการศึกษาควรจัดลำดับความสำคัญในการสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจและความร่วมมือ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่หลากหลายเพื่อปรับปรุงคุณภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ธุรกิจ องค์กรการกุศล และกลุ่มชุมชน จะต้องมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนร่วมในการสื่อสารที่โปร่งใส และยอมรับแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนเพื่อให้มั่นใจถึงความสำเร็จและผลกระทบของการริเริ่มการทำงานร่วมกัน

ทิศทางการวิจัยและการปฏิบัติในอนาคตในการจัดการความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับ

คุณภาพการศึกษา : การวิจัยและการปฏิบัติในอนาคตในการจัดการความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นไปที่หลายด้าน ประการแรก มีความจำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงประจักษ์เพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบประสิทธิผล ความสามารถในการขยายขนาด และความยั่งยืนของความร่วมมือในบริบททางการศึกษาที่หลากหลาย นักวิจัยควรสำรวจโมเดล กรอบการทำงาน และเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรมสำหรับการจัดการการทำงานร่วมกัน การจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่ และเพิ่มผลกระทบของความพยายามในการทำงานร่วมกันต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา นอกจากนี้การวิจัยควรสำรวจบทบาทของเทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูล และแพลตฟอร์มดิจิทัลในการอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านการศึกษา นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานควรจัดลำดับความสำคัญของการเสริมสร้างขีดความสามารถ การพัฒนาความเป็นผู้นำ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเมื่อเวลาผ่านไป ด้วยการแก้ไขช่องว่างด้านการวิจัยและการปฏิบัติเหล่านี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะพัฒนาความเข้าใจของเราในการจัดการความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระบบการศึกษาและผลลัพธ์ทั่วโลก

เอกสารอ้างอิง (References)

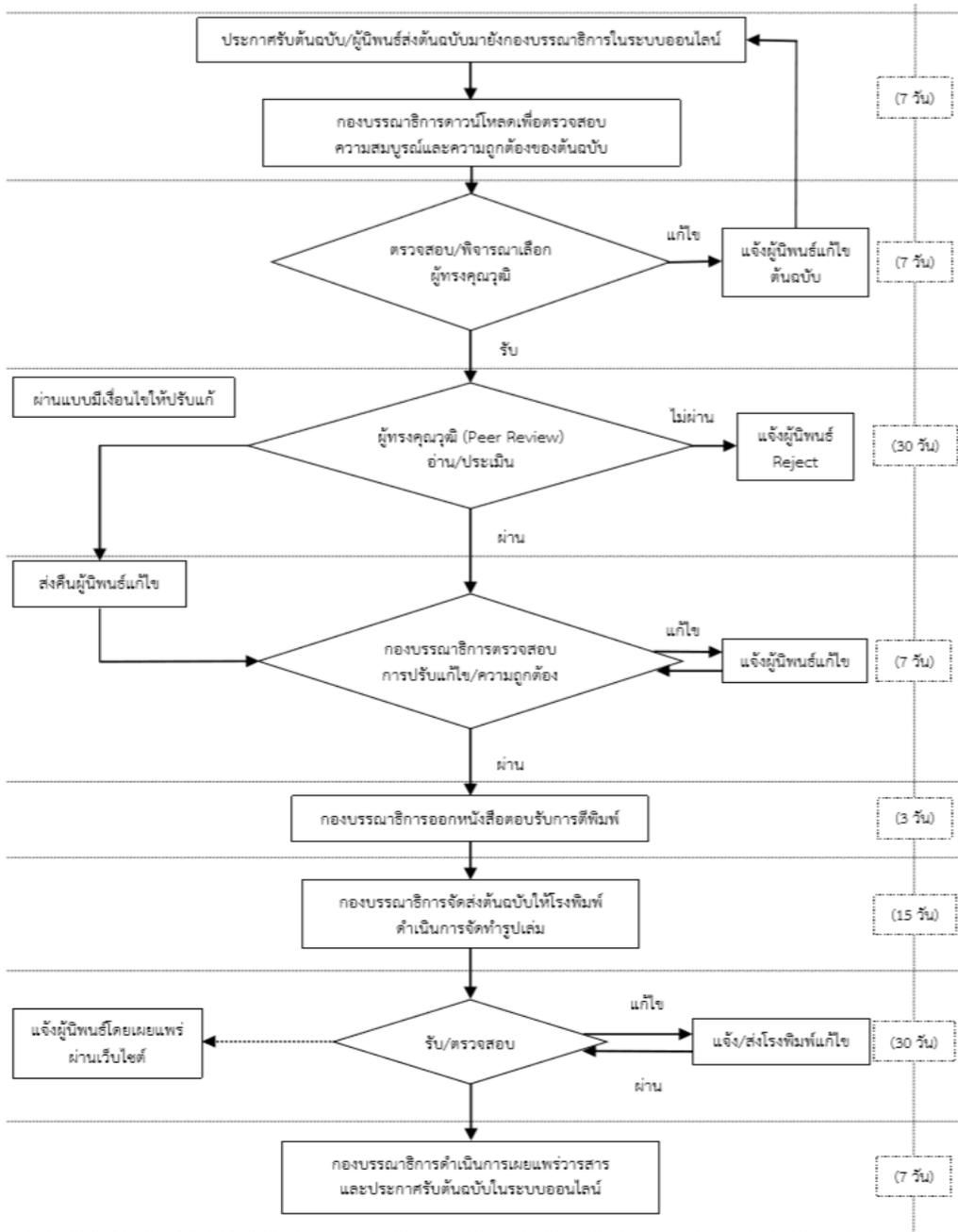
- Adelman, M., & Taylor, L. (2018). "Partnerships between schools and health care providers : Promoting children's mental health and academic success." *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*. 27(2) : 203 – 219.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). "Collaborative governance in theory and practice." *Journal of Public Administration Research and Theory*. 18(4) : 543 – 571.
- Avolio, B. J., & Gardner, W. L. (2005). "Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership." *The Leadership Quarterly*. 16(3) : 315 – 338.

- Baker, B. D., Oluwole, J., & Green, P. C. (2016). "Building partnerships in education research: The case of the Midwest Regional Educational Laboratory." **Educational Policy**. 30(2) : 274 – 305.
- Barro, R. J., & Lee, J. W. (2013). "A new data set of educational attainment in the world, 1950–2010." **Journal of Development Economics**. 104 : 184 – 198.
- Boggs, G. R. (2017). "The emergence of the University Innovation Alliance as a change agent in higher education." **Innovative Higher Education**. 42(2) : 135 – 148.
- Bozeman, B., & Boardman, C. (2014). "The National Institutes of Health/Food and Drug Administration/National Institute of Standards and Technology Partnership in Measurement Science for Standards for Biopharmaceutical Products : A case study in interagency collaboration and interinstitutional collaboration." **Public Organization Review**. 14(4) : 509 – 526.
- Bruns, B., Filmer, D., & Patrinos, H. A. (2011). **Making schools work : New evidence on accountability reforms**. The World Bank.
- Bryk, A. S., Gomez, L. M., Grunow, A., & LeMahieu, P. G. (2015). **Learning to improve : How America's schools can get better at getting better**. Harvard Education Press.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Stone, M. M. (2014). "Designing and implementing cross-sector collaborations: Needed and challenging." **Public Administration Review**. 74(6) : 733 - 746.
- Chakroun, B., & Tilak, J. B. G. (2017). **Partnerships in education : From philanthropy to social justice**. Springer.
- Cohen, M. D. (2017). "The fifth age of the five college consortium." **Change : The Magazine of Higher Learning**. 49(4) : 12 – 19.
- Davies, J., & Williamson, B. (2019). "Commercialization and privatisation in/of education: Policy networks and the 'selling' of English schools to international investors." **Globalisation, Societies and Education**. 17(3) : 365 – 380.
- Fullan, M. (2014). **Leading in a culture of change**. John Wiley & Sons.

- Hanushek, E. A. (2021). "Education and economic growth." *Education Economics*. 29(1) : 1 – 18.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2015). *The knowledge capital of nations: Education and the economics of growth*. MIT Press.
- Huddleston, A. (2019). "Partnerships between schools and employers : A systematic review of the literature." *Education Policy Analysis Archives*. 27(43) : 1 – 30.
- Huxham, C., & Vangen, S. (2013). *Managing to collaborate : The theory and practice of collaborative advantage*. Routledge.
- Hyvönen, P., & Haavisto, I. (2016). "Corporate social responsibility in Finnish and Swedish schools : Education as a means for global social justice." In *Corporate social responsibility in Scandinavia*. K. Ragnarsdóttir & A. D. Iorio (Eds.). (pp. 205 – 220). Springer.
- Kezar, A., & Lester, J. (2011). *Organizing higher education for collaboration : A guide for campus leaders*. John Wiley & Sons.
- Muralidharan, K., & Sundararaman, V. (2011). "Teacher performance pay: Experimental evidence from India." *Journal of Political Economy*. 119(1) : 39 – 77.
- OECD. (2018). *Education at a Glance 2018 : OECD Indicators*. OECD Publishing.
- Penuel, W. R., & Gallagher, D. J. (2017). *Creating research–practice partnerships in education*. Harvard Education Press.
- Sellar, S., & Hogan, A. (2014). "Governing by inspection? Comparative perspectives on education governance and the regulatory state." In *Fabricating quality in education : Data and governance in Europe*. J. Ozga, P. Dahler-Larsen, C. Segerholm, & H. Simola (Eds.). (pp. 43–64). Routledge.
- Spillane, J. P., Halverson, R., & Diamond, J. B. (2004). "Towards a theory of leadership practice: A distributed perspective." *Journal of Curriculum Studies*. 36(1) : 3 – 34.
- Tan, T. K. (2019). "The economic rationale of policy design : Singapore's digital education initiatives in the era of the fourth industrial revolution." *Journal of Educational Change*. 20(4) : 465 – 486.

- Tooley, J., & Dixon, P. (2019). “The transformative power of partnership schools : The story of Western Liberia.” **British Educational Research Journal**. 45(3) : 443 – 463.
- UNDP. (2020). **Human Development Report 2020 : The Next Frontier - Human Development and the Anthropocene**. United Nations Development Programme.
- UNESCO. (2020). **Global Education Monitoring Report 2020 : Inclusion and Education : All Means All**. UNESCO Publishing.
- UNICEF. (2021). **The State of the World’s Children 2021 : On my mind - Promoting, protecting and caring for children’s mental health**. UNICEF.
- Verger, A., Lubienski, C., & Steiner-Khamsi, G. (2016). “The rise of public – private partnerships in education: An analysis of global trends.” **Education Policy Analysis Archives**. 24(93) : 1 – 30.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

E-mail : jhssru@srnu.ac.th โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 186 หมู่ที่ 1
ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srru.ac.th,
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 3027 – 8724 (Print) ISSN 3027 - 8732 (Online)

Office

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences Surindra Rajabhat
University Dean Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat
University Building 38 1st Floor, 186 Moo 1, Surin – Prasat Rd., Nok Mueang,
Muang Surin, Surin, Thailand 32000 Tel./Fax. (+66) 044-513369, 082-7553460,
E-mail : jhssrru@srru.ac.th, <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
ISSN 1905–551X (Print) ISSN 2672-9849 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และ
ผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์
การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การพัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอ
ทางออกของปัญหาให้แก่สังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 1905-551X (Print)
ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2672-9849
(Online) ตั้งแต่ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562-2566 วารสารได้ขอยกเลิกเลข 1905-551X (Print)

และ ISSN 2672-9849 (Online) จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากให้ชื่อวารสารเป็นไปตามมาตรฐานสากลประจำวารสาร และได้ขอเลขใหม่โดยได้รับอนุมัติ เลข ISSN 3027-8724 (Print) และ ISSN 3027-8732 (Online) เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2567 และให้ใช้ในฉบับที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 เป็นต้นไป

โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกับทุกฉบับ

Scope and Publication Policies

The journal has a policy to promote and support faculty, academicians, students, and the general public to have the opportunity to publish academic works and research results in the humanities and social sciences that relates fields of study, including political science, public administration, law, management, sociology, economics, social development and education. As well as analysis, it offers solutions to problems for society. There has been published in print format ISSN 1905-551X (Print) since year 13, issue 1, 2011 and it has begun to produce electronic format ISSN 2672-9849 (Online) since year 21, issue. 1, 2019 – 2023. The journal has requested to cancel numbers 1905-551X (Print) and ISSN 2672-9849 (Online) from the National Library of Thailand. Because of the name of the journal, it is in accordance with international standards for journals and is requested a new number with approval of ISSN 3027-8724 (Print) (check) and ISSN 3027-8732 (Online) (check) on 14 May 2024 and to use in the printed version from 2024 onwards.

The journal is scheduled to publish two regular issues per year, namely Issue 1 (January - June) and Issue 2 (July - December). For special issues, the journal publishes articles using regular issue of the journal as scheduled but there is special because it is published on important occasions which is the publication of themes or specific topics as determined by the university or faculty. In this regard, the journal will be scheduled to publish supplemental issues that publish articles in an issue other than the regular issue as scheduled. It is the publication of academic articles according to the policy of the university or faculty on various occasions as appropriate one issue per year that has the same rigorous process for considering the quality of the articles according to the criteria for consideration of the journal and the journal article peer review in very edition.

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับทางกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร จะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ตาราง ภาพ หรือแผนภูมิของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ จะต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้พิมพ์บทความ

1. ผู้พิมพ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แก่ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงานด้วยโปรแกรม Copycatch ในเว็บ Thajjo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30%
5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิงหรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่าเป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม Copycatch ในเว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับไม่เกิน 30% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่ รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม Copycatch ในเว็บ Thaijo ในระดับไม่เกิน 30% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น

เกินตามที่กำหนดไว้จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอ คำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบหรือมีการ ปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถ ดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความ รับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมาย งานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและ คุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการ อ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและ สอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บ อย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้ อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่ มีต่อ สาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความ ด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควร ปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/ จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

Publication Ethics

The author should be aware of the importance of preparing the article correctly according to the article's format as the journal determines. In addition, there must be a validation check and proofreading before submitting the article to the editorial boards. However, the preparation of the article correctly according to the requirements of the journal will make the publication faster. In this regard, the editorial boards reserve the right not to consider the article until correcting the requirements of the journal. The original article that has been printed must never be published in any journal or publication before or not in the process of considering proposals for publication in journals or other publications. If using tables, images or charts of other authors that appear in other publications, the author must first ask permission of the copyright owner. The official letter must be presented with the

consent of the editorial boards before the article is published. must follow the guidelines for Publication Ethics as follows :

Ethical Standards of Authors

1. The author of the article must be responsible and certify that articles submitted for publication in the Journal of Humanities and Social Sciences must not have been previously published or under peer review for publication in another journal.

2. The author of the article must follow the guidelines for submitting academic or research articles to be published strictly in Humanities and Social Science Journal including the reference system must follow the journal's guidelines.

3. The author must adjust editing the article to be correct according to the journal's format on the title "Guidelines for submitting articles and recommendations for authors for publication in Humanities and Social Science Journal," especially the topic of an article format and printing of article content of manuscript preparation. This will lead to articles having the same standard publishing format.

4. Authors must consider research ethics, that is, they must not infringe or copy the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%.

5. The author whose name appears in the article must have participated in the preparation of the article or participated in the research. This point is reserved for those who were not involved in the preparation of the article. Their names will not be allowed. If it is found that there are people who were not involved in the preparation of this article, the journal will immediately withdraw the article.

6. Authors must be responsible for citing content in their work, images, or tables if they are used in their own articles by specifying the "origin" to prevent copyright infringement. (If there is a lawsuit, it will be the sole responsibility of the author. The journal will not be held responsible in any way) and will immediately withdraw the article from publication in the journal.

7. Authors must check the accuracy of the list of references both in terms of format and content and academic documents that have not been read should not be cited or included in the bibliography and should refer to documents as necessary and appropriate, should not refer to too many documents. You must also refer to the citation format of the article. The references must be in accordance with the format specified by the journal.

8. The author must adjust the article according to the evaluation results from the article evaluators and the editorial team. To be completed within the specified time. If it is not as specified, publication must be postponed or may be removed from the journal.

9. Authors should specify the name of the funding source supporting the research (if any) and should indicate any conflicts of interest (if any). In the article, authors must not report information that is inaccurate. Whether it is creating false information or forgery, distortion, including decoration or choose to display only information that is consistent with the conclusions.

10. Authors should not refer to documents that have been withdrawn except for the message you want to support. It is a message related to the removal process and must also be specified in the reference document as the document that has been withdrawn.

Ethical Standards of Editors

1. The editor must supervise, monitor the operation of the journal and adhere to policy and objectives in accordance with ethics according to the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the evaluation of ethics of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

2. The editor must supervise and monitor and take appropriate action against authors or articles found to have committed ethical/ethical violations, such as violating or copying the work of others as their own. The journal has determined the duplication of work using the Copycatch program on the Thaijo website. The journal has set the value at a level not exceeding 30%, etc.

3. Editors must significantly supervise and monitor, for example, the publication of their own articles (editors or editorial staff) or there is no quality checking of the article before publication by experts who have no interest in the article, etc.

4. The editor is responsible for supervising and considering the quality of the article for publication in journals and articles must be selected for publication after going through the article evaluation process. Considering clarity and the consistency of the content with the journal's policies is important. Moreover, there must be knowledge that reflects the perspective. Theoretical concepts gained from experience synthesizing documents or research emphasis is placed on presenting new theoretical concepts and conceptual models that helps enhance understanding which will lead to research on important academic topics.

5. Editors must not disclose information about the author and evaluators of articles to other persons who are not involved at the time of article evaluation which the journal has determined in a manner that conceals the names (Double blind peer-reviewed).

6. Editors must not publish articles that have been previously published elsewhere. There must be a serious check for plagiarism of others' work and use of reliable programs such as the Copycatch program on the Thaijo website at a level not exceeding 30% to ensure that articles published in journals no copying of other people's work. If plagiarism of others' work is detected beyond the specified limit, the evaluation process must be stopped and contact the main author of the article immediately to ask for clarification to "accept" or "reject" the publication of that article.

7. The editor must have absolutely no conflicts of interest with the authors and evaluators in order to strictly maintain good governance in operations.

8. Editors must not use part or all of the information in the article as their own work.

9. Editors have a duty to consider and publish research works that have correct research methods and provide reliable results by using the results of the research as a guideline that should it be published or not?

10. If the editor finds that the article is illegally plagiarized or contains falsified information which deserves to be removed but the author refused to retract the article. The editor can retract an article without the consent of the author. This is the editor's right and responsibility for the article.

11. The editor is responsible for considering the abilities of the editorial team and work should be assigned to match each person's abilities.

12. Editors must supervise and monitor both by myself and the working group regarding quantity and quality Journal citations that deviate from reality, for example, by directing and requesting citations of articles in journals either in secret or openly and references are used that are incorrect and consistent with the content.

13. Editors must supervise and monitor the collection of Page Charges or Processing Fees, that is, they must be carried out in a transparent manner, such as requiring a clear announcement of the collection process or specify the price or conditions for collecting Page Charges as specified and strictly announced.

Ethical Standards of Reviewers

1. Article reviewers should have ethics, that is, they must evaluate articles in which they have aptitude or qualifications or expertise in the subject or article being evaluated. Article reviewers should evaluate articles in their area of expertise considering the importance of the content of the article to that field of study. The quality of the analysis and the intensity of the work or identify important research are results and be consistent with the article being evaluated but the author of the article does not refer to it in the evaluation of the article. Reviewers should not use personal opinions that are not supported by data as a criterion in judging the article and should reject articles that they are not good enough.

2. Article reviewers should have ethics, that is, recommend their own academic opinions into the evaluation form or content of the article in a fair, unbiased,

straightforward, impartial, and punctual manner as determined by the journal in the evaluation.

3. Article reviewers should have a code of conduct, that is, they must maintain confidentiality and not disclose information about articles submitted for consideration to unrelated persons during the period of article evaluation including after considering and evaluating the article.

4. After receiving the article from the journal editor and article reviewers are aware, they may have a conflict of interest with the author that prevents you from freely giving your opinions and suggestions. Article reviewers should notify the journal editor and reject the evaluation of the article.

5. Article reviewers' consideration should be given to considering the topic title. If it is an academic article, the title can be considered edited. But if it is a research article only spelling errors should be considered and did not consider changing the title of the research article.

6. Article reviewers must not use a part or all of the information in the article as their own work.

7. When the article reviewers finds what parts of the articles are similar or duplicates with other works, the article reviewers must notify the editor ready to show evident evidence.

Note: Translated and updated from <https://publicationethics.org> and the announcement of the Thai Journal Citation Index Center (TCI) regarding the ethical evaluation/code of conduct of Thai academic journals in the TCI database on June 24, 2019.

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับการประเมินคุณภาพของบทความและพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน โดยการพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้นิพนธ์บทความ ผู้ประเมิน และตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review) ทั้งนี้วารสารจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด

Consideration and selection of articles

An article will be evaluated for quality and considered by the journal article peer review and 3 experts with expertise in the relevant fields of study. Double blind review of the names of both the article's authors, evaluators, and all those involved are considered. The journal will strictly operate according to the publication ethics framework.

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับชั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้พิมพ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทควมวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการแนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์เปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความจำเป็นที่จะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการอ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและกระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru> และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ดังนี้

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460, E-mail : jhssrru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข1 เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และ อีเมลของผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข 1 กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เช่น นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้

ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อ โดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author//(Year of Publication : page) หรือ (Author./Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ (ต่อ)

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น			
ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 12-18 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์**. สุรินทร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory**. Surin : Surin Rajabhat University.
[In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences**. Surin :
Surin Rajabhat University. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์)//ชื่อหนังสือ//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี)//
เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place
Of Publication:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress
Analysis**. New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์)//ชื่อเรื่อง//เมืองที่พิมพ์:/หน่วยงาน
ที่เผยแพร่.

Author.//(Year of Publication).//Title.//Edition of Book.//Place of
Publication:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรื่อมอันเร"** จาก
ภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for
Quality Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai :
Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์)//ชื่อวิทยานิพนธ์//วิทยานิพนธ์ระดับ/
(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงไปให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณิงนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อ
วิถีประชากรกลุ่มชนลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒน
ภูมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student Culture
in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ใน ชื่อรายงานการประชุม.//
วันเดือนปีที่จัด.//เลขหน้า.//สถานที่.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//In Title.//Date of
Publication.//page.//Place of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง (2537). "การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่." ใน การบรรยายเรื่อง
การฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ. วันที่ 11 เมษายน
2537. หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development
in Thai University." In **Preparing Teachers for all the
World's Children : An Era of Transformation Proceedings
of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,เดือน/วันที่พิมพ์).//“ชื่อบทความ.”//ชื่อวารสาร./
ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of
Journal.//Year(Volume).//page.

ตัวอย่าง

สารภี วรรณตรง. (2559, มกราคม-มิถุนายน). "ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992, July-August). "Horizontal Fields Generated by Return Strokes." **Radio Science**. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//

ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//“Title of Article.”//Name of Newspaper.//page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิใจ." **กรุงเทพธุรกิจ**. หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings." **Bangkok Post**. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.//(ปี).//ชื่อบทความ.//[ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//เข้าถึงได้จาก:/แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์/สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”// [Online].// Available:/Name of website.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm> สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). "Sick of Stocks? Here Are 7 Alternatives. W." [Online]. Available : http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. //(ปี,/เดือน/วันที่). //ตำแหน่ง(ถ้ามี). //สัมภาษณ์.

Name of Interview. //(Date of Publication). //position. //Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทร์แก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssru>

ค่าใช้จ่ายการตีพิมพ์เผยแพร่

บทความภาษาไทย 3,000 บาท

บทความภาษาอังกฤษ 4,500 บาท

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 450 บาท

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....
2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....
3. สถานภาพผู้นิพนธ์
 - อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)
- โปรแกรม.....คณะ.....
 - บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)
4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่
 - บทความวิจัย เรื่อง
 - บทความวิชาการ เรื่อง.....
 - บทความปริทรรศน์ เรื่อง.....
 - บทวิจารณ์หนังสือ เรื่อง
5. ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี).....
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....

E-mail.....
7. สิ่งที่ส่งมาด้วย แผ่น CD ข้อมูลต้นฉบับ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางอีเมล jhssrru@srru.ac.th
 - เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

หมายเหตุ

- กรณีส่งเอกสารต้นฉบับด้วยตัวเอง มีแผ่นซีดีต้นฉบับ 1 ชุด และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด
- กรณีส่งเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ ส่งไฟล์ทางอีเมลทางออนไลน์ มีแบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์วารสาร และไฟล์ต้นฉบับ
- ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้นิพนธ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

.....

.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 2 ฉบับ ราคา 450 บาท

จัดซื้อวารสาร เล่มละ 250 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม
รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ชื่อบัญชี วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่บัญชี 644-0-48200-5 ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ ที่บ้าน ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460

E-mail : jhssrru@srru.ac.th

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สำนักงานคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ชั้น 1 อาคาร 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-513369, 082-7553460
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

Editorial Board, Journal of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
Dean's Office, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University
1st floor 38 building, Surindra Rajabhat University,
186 moo 1 Surin-Prasart Rd. Nork Muang Sub-District, Muang District,
Surin Province 32000, Thailand.
Tel./Fax. (+66) 44-513369, (+66) 82-7553460
Website: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru>
E-mail : jhssrru@srru.ac.th

